

KALLELSE

Kommunstyrelsen kallas till extra sammanträde

Dag Måndagen den 5 mars 2018
Tid Kl. 16.30
Plats Nacka stadshus,
OBS sammanträdesrummet JELGAVA ÖF0
Ordförande Mats Gerdau
Nämndsekreterare Liselotte Lexén

Föredragningslista

Nr	Ärende	Noteringar
1.	Val av justerande	
2.	Exploateringsavtal för Morningside Marina, Erstavik <i>Antagande</i> KFKS 2011/293-251, bordlagt i KS § 44 Handlingar senare	
3.	Detaljplan för Morningside Marina, fastigheten Erstavik 25:38 m. fl. i Fisksätra-Saltsjöbaden <i>Antagande</i> KFKS 2010/502-214, MSN § 270, bordlagt i KS § 45	
4.	Remiss; Genomförande av webbtillgänglighets- direktivet <i>Yttrande till Finansdepartementet</i> KFKS 2017/1094 Direkt till KS	
5.	Övriga frågor	

19 februari 2018

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsen

§ 44

Dnr KFKS 2011/293-251

Exploateringsavtal för stadsbyggnadsprojekt Erstavik 25:38, Morningside Marina

Beslut

Kommunstyrelsen noterar att den detaljplan som exploateringsavtalet avser inte kan antas förrän exploatören och SL har ingått erforderligt avtal om bullerdämpande åtgärder.

Kommunstyrelsen bordlägger därför ärendet om exploateringsavtal i avvaktan på att sådant avtal mellan exploatören och SL ingås.

Ärendet behandlas på kommunstyrelsens extra sammanträde den 5 mars 2018.

Ärende

Exploatören för exploateringsområdet är Duvnäs Fastighets AB. Syftet med projektet är att möjliggöra cirka 40 lägenheter, längs Duvnäsvikens södra sida, cirka 800 meter öster om Saltsjö-Duvnäs station. I husens bottenvåningar möjliggörs verksamhetslokaler. En allmän strandpromenad mot Duvnäsviken och en upprustning av en delsträcka för Saltsjöbadsvägen föreslås. Den aktuella fastigheten som ska exploateras ansluts till det kommunala vatten- och avloppsnätet via en ny sjöledning över Duvnäsviken. I samband med projektets genomförande ansluts även fastigheterna väster om marinan som ligger norr om Saltsjöbadsvägen. Sjöledningen utformas med en kapacitet som även möjliggör framtida anslutning av det så kallade Sågtorpsområdet söder om Saltsjöbadsvägen.

Exploateringsavtalet förutsätter att kommunfullmäktige antar förslaget till detaljplan för området. Kommunens beslut om att ingå detta exploateringsavtal och anta detaljplan förutsätter även att ett avtal avseende en bullerskärm mellan exploatören och AB Storstockholms lokaltrafik (SL) är undertecknat. Likaså ska ett genomförandeavtal avseende allmänna VA-anläggningar mellan exploatören och Nacka vatten och avfall AB ingås. Avtalet ska ingå som bilagor till exploateringsavtalet.

Exploatören ska utföra och bekosta alla allmänna anläggningar inom exploateringsområdet. Exploateringsavtalet anger att kommunen ska få en ersättning på 580 000 kronor för en fastighetsreglering. Vill kommunen utföra den fördyrade kostnaden på cirka 4,5 miljoner kronor för strandpromenaden inom allmän platsmark och på sätt få en utökad livslängd för planerad strandpromenad från minst 50 år till istället minst 100 år innebär det en kostnad enligt motsvarande summa för kommunen. I övrigt ska exploatören stå för alla kostnader hänförliga till exploateringen, inklusive kostnaderna för planläggning och kommunens interna administrativa arbete.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

19 februari 2018

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsen

Handlingar i ärendet

Exploateringsenhetens tjänsteskrivelse den 9 februari 2018
Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott den 23 januari 2018 § 9
Exploateringsavtal med Duvnäs Fastighets AB inklusive bilagor.

Ärendets tidigare behandling

Beslut i kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott den 23 januari 2018 § 9
Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott noterade informationen till protokollet.

Beslutsgång

Kommunstyrelsen beslutade i enlighet med exploateringsenhetens förslag.

Protokollsanteckningar

Rolf Wasteson (V) lät anteckna följande.

"Vänsterpartiet har under hela ärendets långa historia varit emot byggande av bostäder på denna plats. Det är norrslutning och inklämt mellan vatten, väg och järnväg vilket gör platsen olämplig för ett bostadsområde. Vi är dessutom mot byggandet av det skäl att området saknar rimlig närhet till kollektivtrafik. De bostäder som byggs här kommer att bli synnerligen dyra, det är inte den typen av bostäder som behövs i Nacka. Särskilt nu när bostadsmarknaden viker för den typen av bostäder finns ingen anledning att gå vidare med denna plan. Det är enbart markägarens vinstintresse som ligger som grund för detta förslag - i det borde vara kvalitet i boendet som ska vara grund för framtidens bostäder."

Sidney Holm (MP) lät anteckna följande för Miljöpartiets kommunstyrelsegrupp.

"I det ursprungliga skissförslaget från ägaren till Morningside Marina fanns det 4–5 tvåvåningar höga flerbostadshus jämte souterräng. Miljöpartiet uttryckte redan då en skepsis över att exploateringen skulle kunna bli ekonomiskt lönsam. Våra farhågor besannades när man sedan helt plötsligt ville kraftigt utöka exploateringen med hänvisning till den ekonomiska bärkraften i projektet. Utöver detta har projektet alltför många brister. Vi har bl.a. svårt att se var barn skulle kunna få plats inom planområdet och vi politiker kan ju inte bestämma att barnfamiljer inte får bosätta sig där. Den planerade gång- och cykelbanan för en så pass stor exploatering är allt annat än tillfredsställande. Eftersom planområdet varken har eller kommer att få kollektivtrafik inom promenadavstånd bygger man in ett bilberoende och ökad biltrafik. Bullersituationen invid Saltsjöbanan gör att det riskerar bli väldigt kostsamt om bullerberäkningarna inte stämmer eller om exploateren inte lever upp till sina åtaganden."

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

TJÄNSTESKRIVELSE
KFKS 2011/293-251
Stadsbyggnadsprojekt 9535
Erstavik 25:38, Morningside
Marina

Kommunstyrelsen

Exploateringsavtal för stadsbyggnadsprojekt Erstavik 25:38, Morningside Marina

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen noterar att den detaljplan som exploateringsavtalet avser inte kan antas förrän exploatören och SL har ingått erforderligt avtal om bullerdämpande åtgärder.

Kommunstyrelsen bordlägger därför ärendet om exploateringsavtal i avvaktan på att sådant avtal mellan exploatören och SL ingås.

Sammanfattning

Exploatören för exploateringsområdet är Duvnäs Fastighets AB. Syftet med projektet är att möjliggöra cirka 40 lägenheter, längs Duvnäsvikens södra sida, cirka 800 meter öster om Saltsjö-Duvnäs station. I husens bottenvåningar möjliggörs verksamhetslokaler. En allmän strandpromenad mot Duvnäsviken och en upprustning av en delsträcka för Saltsjöbadsvägen föreslås. Den aktuella fastigheten som ska exploateras ansluts till det kommunala vatten- och avloppsnätet via en ny sjöledning över Duvnäsviken. I samband med projektets genomförande ansluts även fastigheterna väster om marinan som ligger norr om Saltsjöbadsvägen. Sjöledningen utformas med en kapacitet som även möjliggör framtida anslutning av det så kallade Sågtorpsområdet söder om Saltsjöbadsvägen.

Exploateringsavtalet förutsätter att kommunfullmäktige antar förslaget till detaljplan för området. Kommunens beslut om att ingå detta exploateringsavtal och anta detaljplan förutsätter även att ett avtal avseende en bullerskärm mellan exploatören och AB Storstockholms lokaltrafik (SL) är undertecknat. Likaså ska ett genomförandeavtal avseende allmänna VA-anläggningar mellan exploatören och Nacka vatten och avfall AB ingås. Avtalet ska ingå som bilagor till exploateringsavtalet.

Exploatören ska utföra och bekosta alla allmänna anläggningar inom exploateringsområdet. Exploateringsavtalet anger att kommunen ska få en ersättning på 580 000 kronor för en fastighetsreglering. Vill kommunen utföra den fördyrade kostnaden på cirka 4,5 miljoner kronor för strandpromenaden inom allmän platsmark och på sätt få en utökad livslängd för planerad strandpromenad från minst 50 år till istället minst 100 år innebär det en kostnad enligt motsvarande summa för kommunen. I övrigt ska exploatören stå för alla kostnader hänförliga till exploateringen, inklusive kostnaderna för planläggning och kommunens interna administrativa arbete.

Ärendet

Syftet med projektet är att möjliggöra för fem flerbostadshus med sammanlagt cirka 40 lägenheter i tre våningar samt en suterrängvåning, längs Duvnäsvikens södra sida, cirka 800 meter öster om Saltsjö-Duvnäs station. I husens bottenvåningar möjliggörs verksamhetslokaler. Exploatören är Duvnäs Fastighets AB.

En allmän strandpromenad mot Duvnäsviken föreslås. För att förbättra trafiksäkerheten föreslås en upprustning av Saltsjöbadsvägen hela sträckningen från Strandpromenaden längst in i viken till marinan. Den aktuella fastigheten som ska exploateras ansluts till det kommunala vatten- och avloppsnätet via en ny sjöledning över Duvnäsviken. I samband med projektets genomförande ansluts även fastigheterna väster om marinan som ligger norr om Saltsjöbadsvägen. Sjöledningen utformas med en kapacitet som även möjliggör framtida anslutning av det så kallade Sågtorpsområdet söder om Saltsjöbadsvägen.

Kommunens beslut om att ingå detta exploateringsavtal och anta detaljplan förutsätter att ett avtal avseende uppförande och finansiering av en bullerskärm längs med del av Saltsjöbanan mellan exploatören och AB Storstockholms lokaltrafik (SL) är undertecknat av båda parterna. Avtalet ska ingå som bilaga till exploateringsavtalet. Likaså ska ett genomförandeavtal mellan exploatören och Nacka vatten och avfall AB ingås som biläggs exploateringsavtalet. Detta avtal reglerar finansiering och utbyggnad av de allmänna VA-anläggningarna.

Huvudsakligt innehåll i förslag till exploateringsavtal

Exploateringsavtalet förutsätter att kommunfullmäktige antar förslaget till detaljplan för fastigheten Erstavik 25:38 m.fl. senast den 30 juni 2018.

Föreslaget exploateringsavtal överensstämmer med kommunens *Program för markanvändning med riktlinjer för markanvisnings- och exploateringsavtal* och innehåller utöver sedvanliga avtalsvillkor i huvudsak följande:

- Markregleringar, som ska ansökas om hos lantmäterimyndigheten i Nacka kommun, ska genomföras i överensstämmelse med detaljplaneförslaget. Den del av Erstavik 25:38 som genom detaljplanen blir allmän platsmark (gata) ska genom fastighetsreglering övergå till lämplig kommunal fastighet utan ersättning. Den del av Erstavik 25:7 och 25:15 som genom detaljplanen blir kvartersmark ska genom fastighetsreglering övergå från kommunen till exploatörens fastighet Erstavik 25:38 och en ersättning på 580 000 kronor ska utgå till kommunen.
- Angående eventuella markföroringar:
 - inom exploatörens mark och i mark som överläts till kommunen ansvarar och bekostar exploatören för eventuell sanering,
 - inom blivande kvartersmark som överförs till exploatören från kommunen bekostar kommunen eventuell sanering upp till det ersättningsbelopp som exploatören ska erlägga för berörd mark, eventuell överskridande kostnad för sanering får exploatören bekosta,

- inom mark som idag ägs av kommunen och ska fortsätta göra det efter exploateringens genomförande och ska ha samma användningsområde i detaljplanen ska eventuell sanering bekostas av kommunen.
- Exploatören ska bekosta fastighetsbildning, bildande av ledningsrätt, tillståndsprövning om vattenverksamhet m.m. för att kunna genomföra exploateringen.
- Exploatören ska utföra och bekosta utbyggnad av alla allmänna anläggningar inom planområdet.
- Strandpromenaden inom allmän plats planeras utföras med en stålkvalité och en livslängd på minst 50 år. I exploateringsavtalet avtalas det att, om kommunen skulle vilja ha en stålkvalité och livslängd på strandpromenaden på minst 100 år, ska kommunen bekosta mellanskilnaden. Detta hanteras i så fall i en separat överenskommelse mellan kommunen och exploatören.
- Ett separat genomförandeavtal mellan Nacka Vatten och Avfall AB tecknas som hanterar utbyggnaden och finansieringen av den allmänna VA-anläggningen. Avtalet ligger som bilaga till exploateringsavtalet.
- Exploatören åtar sig att följa det till exploateringsavtalet tillhörande gestaltningsprogrammet, miljöredovisningen och dagvattenutredningen.
- Exploatören ska uppföra och bekosta bullerdämpande åtgärder enligt detaljplanen och avtal med AB Storstockholms lokaltrafik (SL).
- För arbete relaterat till allmänna anläggningar som exploatören utför under exploateringen och som därefter överlämnas till kommunen utan kostnad ska exploatören under förutsättning att detta är möjligt enligt gällande lagstiftning ha rätt att få tillbaka återvunnen mervärdesskatt av kommunen på utfört arbete.
- Exploatören ska lämna en säkerhet om 42 910 000 kronor för genomförandet av exploateringsavtalet senast vid dag för kommunstyrelsens möte.

Ekonomiska konsekvenser

Intäkter

Exploateringsavtalet anger att kommunen ska få en ersättning på 580 000 kronor för en fastighetsreglering av kvartersmark från kommunen till exploatören.

Utgifter

Eventuella markföroringar inom blivande kvartersmark som ska överlätas till exploatören från kommunen ska kommunen bekosta eventuell sanering för, dock högst till en kostnad av ersättningsnivån som är 580 000 kronor. Eventuella markföroringar inom mark som idag ägs av kommunen och ska fortsätta göra det efter exploateringens genomförande och ska ha samma användningsområde i detaljplanen ska eventuell sanering bekostas av kommunen

Vill kommunen utföra den fördyrade kostnaden på cirka 4,5 miljoner kronor för strandpromenaden inom allmän platsmark och på sätt få en utökad livslängd på planerad strandpromenad från minst 50 år till istället minst 100 år innehåller det en kostnad enligt motsvarande summa för kommunen. I övrigt ska exploateringen stå för alla kostnader hänförliga till exploateringen, inklusive kostnaderna för planläggning och kommunens interna administrativa arbete.

Konsekvenser för barn

Förslaget till beslut innehåller inga direkta följer för barn.

Bilagor

Exploateringsavtal med Duvnäs Fastighets AB inklusive bilagor.

Exploateringenheten Nacka

Ulf Crichton
Exploateringschef

Martin Håkansson
Projektledare

Mellan Nacka kommun (org.nr. 212000-0167), (**Kommunen**), och Duvnäs Fastighets AB (org.nr. 556613-8508), (**Exploatören**), har under de förutsättningar som anges nedan träffats följande

EXPLOATERINGSAVTAL FÖR Morningside Marina, Erstavik 25:38

nedan benämnt "**Exploateringsavtalet**" eller "**detta avtal**"

1. MARKÄGANDE OCH DETALJPLAN

Exploatören är ägare till fastigheten Erstavik 25:38 i Nacka kommun och avser att uppföra ny bebyggelse för bostäder samt för verksamhetslokaler i bottenvåningen inom det område som är markerat med svart linje på bilagd karta, **bilaga 1, (Exploateringsområdet)**. Inom Exploateringsområdet ska även Exploatören projektera, utföra och bekosta allmänna anläggningar så som ombyggnation av Saltsjöbadsvägen, en kaj/strandpromenad och en sjöledning över Duvnäsviken vilket regleras närmare i detta avtal.

Exploateringsområdet ingår i förslag till detaljplan för Erstavik 25:38 m.fl, Morningside Marina (Dnr KFKS 2010/502-214) i Nacka kommun upprättad i april 2017, **bilaga 2, (Detaljplanen)**.

2. AVTALSHANDLINGAR

Exploateringsavtalet utgörs av detta avtal samt alla bilagor.

- Bilaga 1** Karta över Exploateringsområdet
- Bilaga 2** Förslag till detaljplan med bestämmelser och beskrivningar (beskrivningarna biläggs ej detta avtal)
- Bilaga 3** Överenskommelse om fastighetsreglering och fastighetsbestämning med tillhörande kartbilaga
- Bilaga 4** Tidplan/Skedesplan
- Bilaga 5** Omfattnings- och utförande beskrivning för allmänna anläggningar inklusive bilaga
- Bilaga 6** Projektering och Produktion – Exploatörens förutsättningar
- Bilaga 7** Gestaltningsprogram
- Bilaga 8** Nacka kommuns tekniska handbok, 2017-07-07 (bifogas digitalt)
- Bilaga 9** Miljöredovisning
- Bilaga 10** Dagvattenpolicy
- Bilaga 11** Dagvattenutredning
- Bilaga 12** Modell för beräkning av parkeringstal i Nacka
- Bilaga 13** Avtal avseende genomförande av bullerskärm längs med Saltsjöbanan strax öster om station Saltsjö-Duvnäs mellan Exploatören och SL
- Bilaga 14** Överenskommelse avseende skydd av vegetation
- Bilaga 15** Stompunkter inom området
- Bilaga 16** Leveransanvisningar för relationshandlingar
- Bilaga 17** Avtal mellan Nacka Vatten och Avfall AB och Exploatören

3. IKRAFTTRÄDANDE OCH GILTIGHET

Detta avtal börjar löpa från och med dagen för båda parters undertecknande.

Detta avtal är till alla delar förfallet utan rätt till ersättning för någondera av parterna om inte Detaljplanen antas senast den 30 juni 2018 genom beslut som vinner laga kraft.

Exploatören är medveten om att beslut om att anta Detaljplanen fattas av kommunfullmäktige i Nacka kommun. Beslut om Detaljplanen ska föregås av samråd med dem som berörs av planen och andra beredningsåtgärder. Exploatören är även medveten om att sakägare har rätt att överklaga beslut att anta Detaljplanen.

4. RAMAVTAL M.M.

Parterna har tecknat ramavtal den 17 februari 2015 av Kommunen och den 20 december 2012 av Exploatören, *Ramavtal, för Morningside Marina, Erstavik 25:38* (Dnr KFKS 2013/19-050) (**Ramavtalet**). Detta avtal ersätter till fullo Ramavtalet i de delar som omfattas av Detaljplanen.

5. EXPLOATÖRENS GARANTIER

I och med undertecknandet av detta avtal garanterar Exploatören att:

1. Exploatören har erforderlig befogenhet och behörighet för att ingå detta avtal och att detta avtal och alla andra tillhörande dokument som ingås av Exploatören, vid verkställande av desamma kommer att utgöra giltiga och bindande förpliktelser för Exploatören i enlighet med varje avtalsvillkor och bestämmelser,
2. verkställandet av Exploateringsavtalet och fullgörandet av Exploatörens förpliktelser under detta avtal inte kommer att strida mot Exploatörens bolagsordning eller något annat för Exploatören grundläggande dokument,
3. Exploatören har erforderligt kapital för att kunna genomföra exploateringen enligt detta avtal och
4. Exploatören inte är medveten om några omständigheter eller faktorer som berättigar Exploatören att framställa anspråk på grund av kontraktsbrott enligt detta avtal mot Kommunen.

6. FASTIGHETSRÄTTSLIGA FRÅGOR

6.1 Marköverföring och ansvar

Allmän platsmark

Mark som är utlagd som allmän plats enligt Detaljplanen ska överföras från Exploatörens fastighet till en kommunalt ägd fastighet enligt **bilaga 3** efter att Detaljplanen och detta avtal antagits och vunnit laga kraft. För det överlätna markområdet ska ingen ersättning utgå.

Exploatören är medveten om markens gränser enligt ovan i mindre mån kan komma att justeras i samband med att lantmäteriförrättnings sker. Sådan mindre förändring av markens utformning berättigar inte Exploatören rätt till ekonomisk kompenstation.

Övrig allmän platsmark inom Exploateringsområdet som ska överlätas till Kommunen

Hela fastigheten Erstavik 25:12 och del av fastigheterna Erstavik 25:1, 25:14 och Sicklaön 76:1 inom Exploateringsområdet skall utgöra allmän plats enligt Detaljplanen och ska överföras till Kommunen via lantmäteriförrättning. Exploatören ska stå för samtliga kostnader som uppkommer i samband med marköverföringarna, exempelvis ersättning för inlösen av mark samt förrättningskostnader.

Kvartersmark

Mark som är utlagd som kvartersmark enligt detaljplanen ska överföras från Kommunens fastighet till Exploatörens fastighet enligt **bilaga 3** efter att Detaljplanen och detta avtal antagits och vunnit laga kraft. För det överlätna markområdet ska Exploatören till Kommunen erlägga en ersättning om [FEMHUNDRAÅTTIOTUSEN] 580 000 kronor.

Efter det att Detaljplanen har vunnit laga kraft äger Exploatören rätt att nyttja markområdet för att vidta förberedande och preliminära åtgärder för byggnation, under förutsättning att dessa åtgärder är förenliga med plan och bygglagen (2010:900).

Exploatören har informerats om sin plikt att undersöka markområdet. Exploatören har före fastighetsregleringen beretts tillfälle att med sakkunnig hjälp noggrant besiktiga markområdet. Exploatören är medveten om att markområdet kan vara behäftat med fel och brister.

Exploatören är medveten om att markområdets gränser i mindre mån kan komma att justeras i samband med att lantmäteriförrättnings sker. Sådan mindre förändring av markområdets utformning berättigar inte Exploatören rätt till ekonomisk kompenstation.

6.2 Markföroringar

Föroringar i Exploatörens mark

Exploatören ansvarar för arbeten och kostnader för att sanera marken inom egen fastighet i Exploateringsområdet i den omfattning som krävs enligt gällande bindande myndighetskrav för att marken ska kunna användas i enlighet med Detaljplanens bestämmelser.

Föroringar i mark som överläts till Kommunen

Markområdena som överförs till Kommunens fastighet enligt **bilaga 3**, ska inte innehålla högre halter av föroringningar än vad som är godtagbart enligt gällande bindande myndighetskrav med hänsyn till planerad användning. Exploatören ska utföra och bekosta nödvändiga utredningar och saneringsarbeten för att uppnå sådan status i samband med övriga arbeten enligt Exploateringsavtalet. Exploatören har efter saneringsarbetena enligt ovan avslutats, inte längre något miljörättsligt ansvar för överförda markområden i förhållande till Kommunen. Exploatören har dock kvar sitt ansvar för marken enligt miljöbalken.

I den mån markföroreningar påträffas på sådan mark som ska överföras från Exploatören till Kommunen, ska Exploatören utan oskälig tidsutdräkt kontakta Kommunen och redovisa mätvärden m.m. Exploatören ska underrätta Kommunen om de utredningar och/eller saneringsarbeten som planeras att vidtas och ge Kommunen möjlighet att samråda med Exploatören kring dessa.

Föroreningar i mark som överläts från Kommunen till Exploatören

Markområdet som överförs till Exploatörens fastighet enligt **bilaga 3**, svarar Exploatören för och Kommunen bekostar eventuell sanering av mark inom fastighet som Kommunen äger vid detta avtals undertecknande jämte eventuell utredning eller annan åtgärd relaterad därtill. Exploatören ska härvid svara för sanering i den omfattning som krävs enligt gällande bindande myndighetskrav för att marken ska kunna användas i enlighet med Detaljplanens bestämmelser. Kommunens kostnad för sanering och utredning enligt ovan ska dock aldrig överstiga det pris som Kommunen har fått betalt för den aktuella marken när marken överfördes till Exploatören. I den mån som utredningskostnaderna och saneringskostnaden skulle överstiga köpeskillingen, så ska således Exploatören stå för den överskjutande saneringskostnaden. Kommunen har dock kvar sitt ansvar för marken enligt miljöbalken.

Vad gäller kostnad för sanering svarar Kommunen vidare enbart för de merkostnader för transport och deponi för massor med halter över Naturvårdsverkets riktvärden för mindre känslig markanvändning (MKM) som uppkommer på grund av efterbehandlingsåtgärder och som det inte finns någon avsättning för.

Kommunen är inte skyldig att ersätta Exploatören för eventuella stilleståndskostnader eller dylikt i samband med en eventuell efterbehandlingsåtgärd.

I den mån markföroreningar påträffas på sådan mark som ska överföras från Kommunen till Exploatören, ska Exploatören utan oskälig tidsutdräkt kontakta Kommunen. Trots det som stadgas ovan är Kommunen inte skyldig att bekosta utredningar eller åtgärder beställda av Exploatören för det fall att Kommunen inte i förväg har godkänt att åtgärden genomförs. Exploatören ska underrätta Kommunen om de utredningar och/eller saneringsarbeten som planeras att vidtas och ge Kommunen möjlighet att samråda med Exploatören kring dessa.

Föroreningar i övrig allmän platsmark som överläts till kommunen

Hela fastigheten Erstavik 25:12 och del av fastigheterna Erstavik 25:1, 25:14 och Sicklaön 76:1 inom Exploateringsområdet skall utgöra allmän plats enligt Detaljplanen och kommer att överföras till Kommunen via lantmäteriförrättning.

Exploatören ska svara för och bekosta sanering i den omfattning som krävs enligt gällande bindande myndighetskrav för att marken ska kunna användas i enlighet med Detaljplanens bestämmelser. Exploatören ska underrätta Kommunen om de utredningar och/eller saneringsarbeten som planeras att vidtas och ge Kommunen möjlighet att samråda med Exploatören kring dessa.

I sammanhanget antecknas att denna punkt inte reglerar eventuell sanering av allmän platsmark eller fastighet/mark som Kommunen äger vid detta avtals ingående och som ska ha samma användningsområde enligt Detaljplanen som marken har vid detta avtals

undertecknande. Exploatören svarar för och Kommunen bekostar i varje fall eventuell sanering av sådan mark jämte eventuell utredning eller annan åtgärd relaterad därtill. I den mån markföroringar påträffas på sådan mark ska Exploatören utan oskälig tidsutdräkt kontakta Kommunen. Trots det som stadgas ovan är Kommunen inte skyldig att bekosta utredningar eller åtgärder beställda av Exploatören för det fall att Kommunen inte i förväg har godkänt att åtgärden genomförs. Exploatören ska underrätta Kommunen om de utredningar och/eller saneringsarbeten som planeras att vidtas och ge Kommunen möjlighet att samråda med Exploatören kring dessa.

6.3 Servitut m.m.

I den mån servitut eller annan rättighet behövs för genomförandet av allmän anläggning och anslutning av Exploatörens bryggor till allmän platsmark enligt vad parterna avtalat, ska Exploatören och Kommunen upplåta sådant servitut eller annan rättighet inom Exploateringsområdet som krävs.

Servitut för kajkonstruktion

Parterna ska träffa ett avtalsservitut för följande rättighet:

- Kommunen upplåter till förmån för Erstavik 25:38, vilken ägs av Exploatören, servitut avseende rätten att för kajkonstruktionen anlägga slänt med erosionsskydd under mark. Markområde som avses belastas är sådant som enligt förslag till detaljplan ska utgöra allmän plats,
- konstruktionerna ska utformas så att berörd allmän Gågata eller berörd kvartersmark inte kan skadas eller påverkas negativt av anläggningen,
- anläggningarna/konstruktionerna, vardera på kvartersmark och allmän platsmark, ska vara fristående konstruktioner, d.v.s. fristående från varandra,
- det servitut som bildas ska innebära att ägare till härskande fastighet har rätt att utan ersättning utföra besiktningar samt underhålls- och förnyelsearbeten. Efter utförda arbeten åligger det ägaren till härskande fastighet att återställa berörda anläggningar och
- någon ersättning för servitutsupplåtelsen ska inte erläggas.

Ovan nämnda servitutsavtal ska undertecknas och servitutsområdet detaljbestämmas och avgränsas i samband med att projekteringsarbete för kajkonstruktionen genomförs.

Ledningsrätt för allmänna anläggningar

Exploatören bekostar och ansvarar för ledningsrätt för allmänna VA-ledningar med tillbehör.

Tillståndsprövning om vattenverksamhet för sjöledning över Duvnäsviken, kaj samt strandpromenad

Kommunen förtydligar att tillståndsprövning enligt miljöbalken 11 kap vattenverksamhet ska handhas och bekostas av Exploatören. Exploatören bekostar även erforderligt underlag och alla övriga kostnader som uppstår i samband med tillståndsprövningen. Tillståndsprövningen inklusive underlag ska löpande samrådas med Kommunen.

6.4 Övriga avtal och överenskommelser

Exploatören ansvarar för att ingå och säkerställa erforderliga avtal och överenskommelser för exploatering av Exploateringsområdet i enlighet med Detaljplanen och detta avtal med annan part avseende vatten och avlopp, fjärrvärme, el, och tele eller motsvarande.

6.5 Fastighetsbildning

Kommunen ska ansöka om den fastighetsbildning som erfordras för marköverföring enligt 6.1 eller servitutsupplåtelse enligt 6.3. Exploatören ska bekosta samtliga med avtalets genomförande förenade förrättningskostnader.

6.6 Gatukostnader m.m.

Har Exploatören fullgjort sina förpliktelser enligt detta avtal, avstår Kommunen från ytterligare ersättning för gatukostnad och bidrag till gemensamma anläggningar för Detaljplanen. Detta gäller inte ersättning för framtida förbättring och nyanläggning av gata och annan allmän plats med tillhörande anordningar vilka regleras enligt vid aktuell tidpunkt gällande lagar och regler.

Exploatören svarar för alla övriga kostnader inom Exploateringsområdet såsom kostnader för anslutning av vatten- och avlopp, el och fjärrvärme mm.

7. GENOMFÖRANDE AV EXPLAATERING

7.1 Samordning och tidplan

Bebyggnelse och anläggningar ska byggas ut i den ordning som är uppställd i **bilaga 4** om ej annat överenskommes.

Exploatören är skyldig att samordna sina entreprenader med de ledningsdragande bolagen.

Tillsammans med Kommunen ska Exploatören samarbeta i syfte att åstadkomma bästa möjliga utbyggnadstakt avseende etableringsytor, bygglogistik, skedesplaner för allmän plats och kvartersmark, kommunikation, kollektivtrafik, säkra skolvägar, befintliga verksamheters behov med mera.

7.2 Allmänna anläggningar - utförande och finansiering

Krav på utförandet

Exploatören ska projektera, utföra, utforma och bekosta de anläggningar och åtgärder som beskrivs i denna bestämmelse, *Omfattningsbeskrivningen*, **bilaga 5**, *Projektering och produktion – Exploatörens förutsättningar*, **bilaga 6**, *Gestaltningsprogrammet*, **bilaga 7** samt enligt *Kommunens tekniska handbok*, **bilaga 8**.

För produktion av anläggningarna enligt denna bestämmelse gäller **bilaga 6 Projektering och produktion – Exploatörens förutsättningar**.

Ovan uppräknade dokument ska utgöra ramen och vara styrande vid kommande detaljprojektering av bygghandlingar m.m. avseende allmänna anläggningar, jämte genomförande av de samma. Projektering och utförande av samtliga i detta avtals ingående

delar ska utföras i samråd med Kommunen. De handlingar som skall ligga till grund för utförandet av respektive anläggning ska godkännas av Kommunen. Beslut om avvikeler från ovan nämnda dokument, som inte är av ringa betydelse, ska fattas av Kommunen.

Om det krävs bygglov, marklov eller rivningslov eller övriga tillstånd och anmälningar ansöker Exploatören om detta, bekostar dessa och handhar underlag. Underlag och ansökan ska samrådas med Kommunen innan ansökan lämnas in.

Om Exploatören underläter att bygga ut allmänna anläggningar i samband med övrig exploatering inom Exploateringsområdet i enlighet med ovan i denna punkt angivna handlingar, äger Kommunen rätt att på Exploatörens bekostnad tillse att de allmänna anläggningarna byggs ut i enlighet med vad Exploatören har åtagit sig i de aktuella handlingarna och i Exploateringsavtalet i övrigt.

Förtydligande angående finansiering av strandpromenaden och dess livslängd

Exploatören ska bekosta strandpromenaden som hänvisas i **bilaga 5**. Avsteg görs vad gäller stålkvalité och livslängd som Exploatören ska finansiera enligt de förutsättningar som framkommer av dokument "Strandpromenad Teknisk Beskrivning 2015-12-10" som biläggs **bilaga 5**. Väljer Kommunen att Exploatören ska utföra de fördyrande kostnaderna vad gäller stålkvalité och livslängd som redovisas i "PM Konstruktion 2017-03-24" som biläggs **bilaga 5** ska Kommunen bekosta mellanskillnaden. Kostnaden för mellanskillnaden ska redovisas och hanteras i en separat skriftlig överenskommelse mellan Kommunen och Exploatören innan utförandet av strandpromenaden påbörjas. Exploatören äger endast rätt att debitera Kommunen efter arbetet anses vara fullgjort. Arbetet anses vara fullgjort då Kommunen efter övertagandebesiktning godkänner och övertar anläggningen.

Förtydligande angående utbyggnad och finansiering av VA-anläggning

Regleringarna i Exploateringsavtalet utgår från att Exploatören i avtal med Nacka Vatten och Avfall AB ("NVOA") påtar sig att projektera, utföra, utforma och bekosta även sådana allmänna anläggningar som faller inom NVOA ansvarsområde. Avtal mellan NVOA och Exploatören biläggs **bilaga 17**.

Kontroll, besiktning, garanti och övertagandetidpunkt av allmänna anläggningar

Kommunen ska beredas möjlighet att delta i syn, del- och slutbesiktningar för byggnads- och anläggningsarbetena. Relationshandlingar i original ska överlämnas till Kommunen senast vid slutbesiktningen.

De allmänna anläggningarna övergår till Kommunen utan ersättning till Exploatören. Exploatörens åtaganden beträffande utförande av arbeten ska anses vara fullgjorda då Kommunen efter övertagandebesiktning godkänner och övertar respektive anläggning. Från och med denna dag garanterar Exploatören utförda anläggningar är fria från fel i fråga om material och arbetenas utförande under fem år. Före garantitidens utgång ska garantibesiktning genomföras. Kommunen kallas till garantibesiktning. Garantifel definieras enligt ABT 06. Om fel uppkommer under dessa fem år ska Exploatören avhjälpa felen på egen bekostnad.

Fram till dess att allmänna anläggningar, utförda enligt ovan, överlämnas till Kommunen efter övertagandebesiktning är Exploatören byggherre och gentemot allmänheten ansvarig för säkerhet, funktion, drift och underhåll av de till Detaljplanen hörande allmänna anläggningar och områden som i Detaljplanen utgör allmän plats.

Tidplan, arbetshandlingar och granskning

Förutsättningar gäller enligt bilaga 4 och bilaga 6.

Anpassningar utanför Detaljplanen

Krävs anpassningar av anläggningar utanför Exploateringsområdet som Exploatören och Kommunen tillsammans har kommit överens om ska utföras i direkt anslutning och som är nödvändiga för anläggningarnas funktion ingår även det i Exploatörens åtagande att projektera, utföra och bekosta dessa.

Erläggande av ersättning

Exploatören ersätter fortsatt Kommunen för Kommunens och Kommunens konsulters arbete med att fullfölja åtgärder enligt detta avtal (granskning, besiktning, kontroll, kartor, mätjänster, uppföljning av avtalsvillkor m.m.).

Kommunen debiterar Exploatören enligt löpande räkning mot redovisade timlistor och enligt vid varje tidpunkt gällande taxa. Timpriserna är exklusive moms. Dessutom tillkommer Kommunens verifierade utlägg såsom konsultfakturor. Ersättningen ska erläggas efter fakturering från Kommunen.

Ersättning för skada på allmän anläggning

Om Exploatörens entreprenör har sönder eller på annat sätt förstör allmänna anläggningar inom Exploateringsområdet eller anläggningar anslutande till Exploateringsområdet som är befintliga eller under pågående byggnation återställer Kommunen dessa. Kostnaden för återställandet debiteras Exploatören.

Innan Kommunen debiterar Exploatören ska en ansvarsutredning genomföras som visar vem som bär ansvaret för att allmän platsmark har förstörts.

Utredningar och åtgärder under pågående byggnation

Om det vid pågående byggnation av allmänna anläggningar krävs utredningar, t ex av arkeologisk och miljörelaterad art, samt åtgärder till följd av dessa, ska Exploatören handla upp och bekosta utredningar och ev. åtgärder.

7.3 ABT 06 och AB 04

I den mån inte annat framgår av detta avtal gäller ABT 06 eller AB 04 för projektering och genomförande av allmänna anläggningar.

7.4 Bebyggelse på kvartersmark

Exploatören ska projektera, utföra, utforma och bekosta all bebyggelse och alla anläggningar inom Exploateringsområdets kvartersmark. Utbyggnaden beräknas kunna påbörjas under år 2018 under förutsättning att Detaljplanen vunnit laga kraft. Inflyttningsberäkningarna kan ske med start år 2021.

7.5 Byggtrafik

Exploatören förbinder sig att utan extra kostnad för Kommunen kontinuerligt informera allmänheten med skyltar inom Exploateringsområdet om pågående byggnadsarbeten.

För kvartersmark inom Exploateringsområdet ska trafikanordningsplan upprättas och bekostas av Exploatören och ska godkännas av Kommunen. För hantering av trafikanordningsplaner för allmän platsmark inom Exploateringsområdet, se **bilaga 5**.

7.6 Gestaltningsprogram

Byggnader och anläggningar på kvartersmark ska i huvudsak utformas i enlighet med gestaltningsprogrammet, **bilaga 7**.

I syfte att säkerställa byggnationens överenstämmelse med gestaltningsprogrammet ska Exploatören på eget initiativ samråda med stadsbyggnadsprojektet genom projektledare eller planarkitekt avseende gestaltning av planerad byggnation innan ansökan om bygglov inlämnas till Kommunen. Underläter Exploatören att samråda med Kommunen innan Exploatören ger in ansökan om bygglov, ska vite utgå.

För det fall att Exploatören skulle underlåta att samråda med stadsbyggnadsprojektet genom projektledare eller planarkitekt enligt ovan ska Exploatören, utge vite till Kommunen med [ETTHUNDRATUSEN] 100 000 kronor i penningvärde [2017-08-28] under förutsättning att Kommunen inte skriftligen godkänt avvikelsen. Detta ska gälla oaktat om Kommunen beviljat bygglov eller motsvarande lov i enlighet med Detaljplanen.

7.7 Miljöredovisning

Samtliga anläggningar som Exploatören utför och samtliga byggnader som Exploatören uppför ska följa den miljöredovisning som tagits fram i samband med Detaljplanen, **bilaga 9** och därmed förknippade kontrollprogram. Exploatören är skyldig att redovisa hur krav enligt miljöredovisningen kommer att uppfyllas och har uppfyllts.

7.8 Dagvatten

Exploatören förbinder sig att följa Kommunens dagvattenpolicy, **bilaga 10**.

Omhändertagandet av dagvatten från kvartersmark inom Exploateringsområdet ska hanteras i enlighet med upprättad dagvattenutredning, **bilaga 11**.

7.9 Parkeringstal

Exploatören har tagit del av Kommunens modell för beräkning av parkeringstal i Nacka och förbinder sig att följa och tillämpa modellen, **bilaga 12**, inom Exploateringsområdet.

7.10 Störningsskydd – buller

Exploatören ska vidta åtgärder för störningsskydd, och bekosta dessa, enligt:

- Detaljplanen och
- avtal tecknat mellan Exploatören och AB Storstockholms lokaltrafik, **bilaga 13**.

Störningsskydd ska utföras så att bullernivån förblir oförändrad för omgivande befintlig bebyggelse utanför Exploateringsområdet. Om ökat buller uppstår efter anläggningens genomförande ska Exploatören vidta och bekosta nya bullerskyddsåtgärder för att skydda befintlig bebyggelse.

Exploatören och Kommunen är överens om att störningsskyddet ska vara uppfört och en godkänd slutbesiktning ska vara genomförd innan slutbevis för bostäderna inom Exploateringsområdet ges. Exploatören ska även samråda med Kommunen angående lämplig tid för uppförandet av störningsskyddet längs med Saltsjöbanan och dess eventuella påverkan på Saltsjöbanan innan påbörjat uppförande av störningsskyddet.

För det fall Exploatören inte fullgör sitt åtagande enligt denna bestämmelse, och Kommunen inte skriftligen godkänt avvikelsen, ska vite utgå med [ENMILJON] 1 000 000 kronor i penningvärde [2017-08-28].

7.11 Byggytor och byggetablering

Etablering för Exploatörens entreprenör/-er ska ske inom kvartersmark.

Exploatören förbinder sig att i god tid före byggstart samråda med Kommunen om vilka ytor, som behövs för bygget och byggetablering och under hur lång tid dessa behövs.

Upplåtelse av allmän plats för byggetablering kräver polistillstånd och debiteras enligt taxa.

Exploatören svarar för samtliga kostnader för etableringsytorna.

7.12 Upplagsplats

Exploatören äger inte rätt att utan tillstånd nyttja Kommunens mark för upplag eller annat ändamål som står i samband med Exploateringsområdets bebyggande. Sådan mark får inte heller utan tillstånd nyttjas som parkeringsplats av anställd hos Exploatören eller av denne anlitad entreprenör.

7.13 Flyttnings av ledning

Exploatören ansvarar för och bekostar eventuell flytt av ledningar inom Exploateringsområdet såvida inte annat har överenskommit med respektive ledningsägare.

7.14 Befintlig vegetation och park

Exploatören ansvarar för att gatu-, park- och naturmarksträd samt annan vegetation på allmän platsmark intill Exploateringsområdet inte skadas under den tid exploateringen genomförs.

Exploatören ska vidta skyddsåtgärder avseende befintlig vegetation enligt **bilaga 14** innan exploateringsarbetena påbörjas inom Detaljplanen.

7.15 Stompunkter

I de fall stompunkter förstörs eller måste tas bort i samband med exploateringen är Exploatören skyldig att omgående informera Kommunens lantmäterienhet. Kommunens samtliga kostnader för nya punkter ska ersättas av Exploatören.

En inventering är gjord som visar befintliga stompunkter, **bilaga 15**. Exploatören kan endast bli ersättningsskyldig för de punkter som redovisas i denna förteckning.

7.16 Kartunderlag enskilda anläggningar och byggnader

Exploatören förbinder sig att senast två månader efter att enskilda anläggningar och byggnader inom kvartersmark färdigställts skicka in detaljmätning och lägeskontroller omfattande samtliga förekommande detaljer till Kommunen. Exempel på vad som ska redovisas är byggnader (utvändigt), gång- och cykelbanor, trappor, vägkanter, parkeringsplatser, vägräcken, markhöjder, väghöjder, lekplatser, planteringar, träd, parkbänkar, sländer, staket, murar, lyktstolpar, VA, el- eller andra kabelledningar.

Anvisningar för hur inmätningarna ska redovisas framgår av **bilaga 16**.

Denna bestämmelse syftar till att hålla Kommunens primärkarta uppdaterad.

Om Exploatören bryter mot denna bestämmelse äger Kommunen rätt att utföra inmätningen på Exploatörens bekostnad.

8. Kommunikation

Kontaktorgan

Exploatören ska kontinuerligt samråda med Kommunen under tiden från lagakraftvunnen detaljplan fram till färdigställd exploatering.

Kommunens kontaktorgan vad gäller detta avtal är Kommunens exploateringsenhet. För myndighetsfrågor hänvisas till respektive myndighet.

Information till och kommunikation med allmänheten m.fl.

Parterna är överens om att samverka kring den information till allmänheten, näringsidkare med flera som kommer att behövas i samband med planering och genomförande av entreprenadarbete. Parterna ska gemensamt ta fram en kommunikationsplan. Kommunen ansvarar för ärendehantering föranledd av synpunkter från allmänheten, näringsidkare m.fl.

Samarbetet förutsätter en öppen och pågående dialog i mediekontakter och mediebearbetning. Projektledare från Kommunens exploateringsenhet har det övergripande ansvaret för kommunikationen. Alla planerade kommunikationsinsatser med anledning av entreprenadarbete ska i förhand godkännas av Kommunen.

9. ÖVRIGA VILLKOR

9.1 Klotter

Exploatören ska i möjligaste mån, till dess samtliga förpliktelser enligt detta avtal fullgjorts, ta bort klotter inom Exploateringsområdet inom 48 timmar från rapportering. Hänsyn ska dock tas till årstid och väderlek. Sker inte detta äger Kommunen rätt att ta bort klottret på Exploatörens bekostnad.

9.2 Säkerhet

För det rätta fullgörandet av Exploatörens skyldigheter enligt detta avtal ska Exploatören ställa säkerhet i form av bankgaranti från svensk systemviktig bank eller likvärdig säkerhet som Kommunen godkänner.

Säkerhet ska överlämnas till Kommunen senast när Exploatören undertecknar detta avtal.

Nedskrivning av säkerhet

Säkerhet kan nedskrivas med belopp som Exploatören erlagt enligt detta avtal och med belopp som motsvarar av Kommunen godkänt värde för utfört arbete. Tio procent av säkerheten ska dock vara kvar till godkänd slutbesiktning av allmänna anläggningar och fem procent ska vara kvar till godkänd garantibesiktning. Huruvida nedsättning är möjlig i det skede som önskemål inkommer från Exploatören, värderas och beslutas av Kommunen.

9.3 Elektronisk personalliggare

Avseende arbeten som Exploatören enligt detta avtal ansvarar för ska Exploatören överta samtliga Kommunens eventuella skyldigheter i lag avseende elektronisk personalliggare. Detta innebär bl.a. att Exploatören övertar Kommunens ansvar att:

- Innan byggstart anmäla till Skatteverket att byggverksamhet ska påbörjas,
- Tillhandahålla den utrustning som behövs för att en elektronisk personalliggare ska kunna föras på byggarbetsplatsen,
- Hålla den elektroniska personalliggaren tillgänglig för Skatteverket,
- Anmäla förändringar mot registrerade uppgifter inom två veckor och
- Anmäla när byggverksamheten är avslutad.

9.4 Överlåtelse av hela eller delar av Exploateringsområdet

Exploatören förbinder sig, vid äventyr av vite om [TIOMILJONER] 10 000 000 kronor i penningvärde [2017-08-28], att vid överlåtelse av äganderätten till Exploateringsområdet eller fastighet som avstyckats från Exploateringsområdet, tillse att ny ägare övertar samtliga förpliktelser avseende Exploateringsområdet eller fastighet som avstyckats från Exploateringsområdet enligt Exploateringsavtalet genom att i respektive avtal angående överlåtelse införa följande bestämmelse.

"Köparen förbinder sig att efterkomma utestående förpliktelser i mellan Nacka kommun och [Företagsnamn] träffat avtal om exploatering med överlåtelse av mark inom [område] daterad [datum] ("Exploateringsavtalet"). Exploateringsavtalet bifogas i avskrift.

Köparen ska vid överlåtelse av äganderätten tillse att varje köpare som följer där efter binds vid utestående förpliktelser i Exploateringsavtalet, vilket ska fullgöras genom att denna bestämmelse, med i sak oförändrad text intas i överlåtelsehandlingen. Sker inte detta ska säljaren av fastigheten utge vite till Nacka kommun med [INFOGA VITESBELOPP] kronor i penningvärde [20XX-XX-XX]. Motsvarande ansvar ska åvila varje ny köpare.

Efterföljs inte denna bestämmelse är vitet omedelbart förfallet till betalning. Vitet ska omräknas till penningvärdet vid den tidpunkt då vitet förfaller till betalning genom användning av konsumenterprisindex eller det index som kan komma att ersätta det."

Om Exploateringsområdet vid tidpunkten för överlåtelsen har delats upp i flera fastigheter får vitesbeloppet fördelas i proportion till Exploatörens totala byggrätt inom Exploateringsområdet enligt detta avtal. Vid överlåtelse av sådan avstyckad fastighet äger Exploatören rätt att i ovanstående bestämmelse i avtalet angående överlåtelsen ange sådant lägre vitesbelopp. Det lägre vitesbeloppet ska beräknas enligt formeln $LV = (TV/TB) * LB$, där LV utgör det lägre vitesbeloppet, TV utgör det totala vitesbeloppet, TB utgör den totala byggrätten inom Exploateringsområdet, och LB utgör byggrätten inom den avstyckade fastigheten som ska överlätas. Exploatören ska samråda med Kommunen om fördelning av vitesbelopp enligt ovan.

Exploatören är skyldig att informera Kommunen skriftligen senast 4 veckor innan överlåtelse av Exploateringsområdet eller fastighet som avstyckats från Exploateringsområdet sker. Informationen ska innehålla fastighetsbeteckning, uppgifter om köpare och säljare med tillhörande organisationsnummer samt karta över området med tydlig markering över området som överläts. Underläter Exploatören att göra detta är Exploatören skyldig att erlägga [ETTHUNDRATUSEN] 100 000 kronor i penningvärde [2017-08-28] i vite till Kommunen.

Vid överlåtelse av Exploateringsområdet eller fastighet som avstyckats från Exploateringsområdet ska Exploatören snarast efter det att överlåtelsen skett till Kommunen översända en bestyrkt avskrift av överlåtelsehandlingen.

Om Exploatören överläter Exploateringsområdet eller fastighet som avstyckats från Exploateringsområdet och samtliga förpliktelser enligt Exploateringsavtalet ännu inte fullgjorts, kvarstår Exploatören med ansvar gentemot Kommunen för Exploateringsavtalets rätta fullgörande.

Denna bestämmelse ska tillämpas på samtliga överlåtelser som leder till att fastighet byter lagfaren ägare, direkt eller indirekt, exempelvis via överlåtelser av bolag, fusionering av bolag eller andra juridiska personer.

9.5 Moms

För arbete relaterat till sådana allmänna anläggningar som Exploatören utför under exploateringen, vilka därefter har överlämnats till Kommunen utan kostnad, ska Exploatören under förutsättning att detta är möjligt enligt gällande lagstiftning, ha rätt att få tillbaka återvunnen mervärdesskatt av Kommunen på utfört arbete. Detta ska ske på något av följande sätt:

1. Lopande genom att Kommunen får årlig jämkning av mervärdesskatt under en 10-årsperiod. Sådan jämkning ska baseras på en jämkningshandling som Exploatören överlämnat i samband med att anläggningarna överlämnas.
2. Genom att Exploatören, i det fall Exploatören bedriver utåtriktad byggnadsrörelse och enligt reglerna i 2 kap. 7 § mervärdesskattelagen ska uttagsbeskattas för utförda tjänster, utfärdar en särskild handling som ska jämföras med en faktura.
Återbetalning ska då baseras på sådan handling och ske först då Kommunen återfått den i handlingen angivna mervärdesskatten.

Exploatören äger inte i något fall rätt till återbetalning enligt i den mån som sådan återbetalning skulle utgöra en kostnad för Kommunen.

9.6 Överlätelse av avtal

Detta avtal eller rättigheter och skyldigheter enligt detta avtal får inte utan Kommunens skriftliga medgivande överlätas. Detta innebär emellertid inte ett hinder mot att Exploateringsområdet eller avstyckad del av Exploateringsområdet överläts efter det att fastighetsbildning enligt [Överenskommelse/Överlätelseavtal] har skett.

Exploatören ska tydligt redovisa för Kommunen att den som överlätelsen sker till både har goda ekonomiska möjligheter och en dokumenterad samt för Kommunen tillfredsställande erfarenhet av att genomföra projekt av den omfattning som Exploateringsavtalet innebär. Härtill ska den som överlätelsen sker till ställa godtagbar säkerhet i enlighet med detta avtal motsvarande den som Exploatören ställt.

9.7 Vite

Om Exploatören brister i det rätta fullgörandet av Exploateringsavtalet ska Exploatören till Kommunen erlägga vite i enlighet med detta avtal. Vite enligt detta avtal förfaller till betalning omedelbart då vitesgrundande omständighet inträffar. Vite ska omräknas till penningvärdet vid den tidpunkt då vitet förfaller till betalning genom användning av konsumentprisindex eller det index som kan komma att ersätta det.

Oaktat om rätt till vite föreligger har Kommunen alltid rätt att erhålla ersättning för faktisk skada som Kommunen lider på grund av Exploatörens avtalsbrott.

9.8 Dröjsmålsränta

Erlägger inte Exploatören ersättningar och viten enligt detta och tillhörande avtal i rätt tid utgår dröjsmålsränta motsvarande en räntesats som med åtta (8) procentenheter överstiger Sveriges Riksbanks vid varje tidpunkt gällande referensränta.

9.9 Ändringar och tillägg

Ändringar och tillägg till detta avtal ska upprättas skriftligen och undertecknas av båda parter.

9.10 Tvist

Tvist angående tolkning och tillämpning av detta avtal ska avgöras av allmän domstol enligt svensk rätt och på Kommunens hemort.

Detta avtal är upprättat i två likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt.

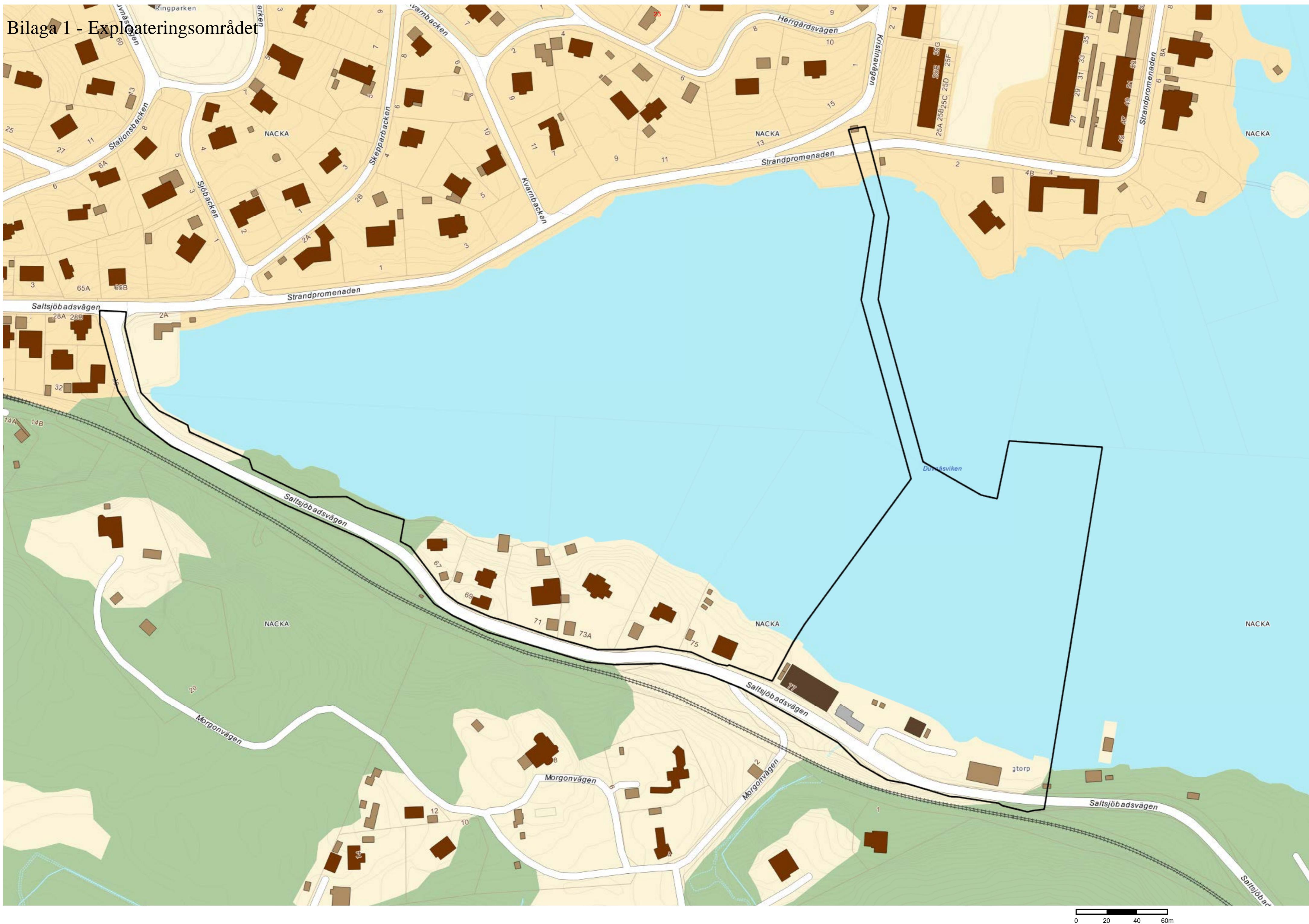
Nacka den den

För Nacka kommun För Duvnäs Fastighets AB

.....

.....

Bilaga 1 - Explorateringsområdet

19 februari 2018

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsen

§ 45

Dnr KFKS 2010/502-214

Detaljplan för Morningside Marina Erstavik 25:38 m.fl. fastigheter i Fisksätra-Saltsjöbaden

Beslut

Kommunstyrelsen noterar att erforderliga kommunala beslut för att anta detaljplanen föreligger men att den inte kan antas förrän exploateren och SL har ingått avtal om bullerdämpande åtgärder. Kommunstyrelsen bordlägger ärendet i avvaktan på att sådant avtal ingås.

Ärendet behandlas på kommunstyrelsens extra sammanträde den 5 mars 2018.

Ärende

Planförslaget syftar till att möjliggöra för fem flerbostadshus med sammanlagt cirka 40 lägenheter i tre våningar samt en suterrängvåning. Bostadshusen uppförs längs med Duvnäsvikens södra sida. I husens bottenvåningar möjliggör planförslaget verksamhetslokaler. En allmän kajpromenad skapas utmed vattnet längs med den nya bebyggelsen. Vidare byggs kommunala vatten- och spillvattenledningar ut till området och kommer även kunna försörja intilliggande fastigheter med VA.

Synpunkterna under granskningstiden från boende har främst handlat om höjderna på den tillkommande bebyggelsen och trafiksituationen på Saltsjöbadsvägen. Länsstyrelsen hade främst synpunkter på strandskydd, grundläggningsförutsättningar och den spärnära bullerskärm som krävs för att planen ska kunna genomföras. Synpunkterna har lett till vissa ändringar och förtydliganden i plankartan, bland annat gällande höjder och buller.

Exploateren bekostar de allmänna anläggningar som ingår i planen samt bulleråtgärder vid Saltsjöbanan. Kommunen bekostar utbyggnaden av VA till fastigheter vid Saltsjöbadsvägen. Dessa fastigheter betalar anläggningsavgift enligt gällande VA-taxa vid tidpunkten för anslutning.

Förslag till detaljplan tillstyrktes av miljö- och stadsbyggnadsnämnden den 6 december. Då förhandling fortfarande pågår om exploateringsavtalet och för avtal gällande byggnationen av spärnära bullerskärm togs ärendet inte upp för tillstyrkan i kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott utan presenteras istället som ett informationsärende.

Handlingar i ärendet

Planenhetens tjänsteskrivelse den 9 februari 2018

Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott den 23 januari 2018 § 10

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

19 februari 2018

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsen

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden den 6 december 2017 § 270

Planenhetens tjänsteskrivelse den 22 november 2017

Plankarta

Planbeskrivning

Granskningsutlåtande

Ärendets tidigare behandling

Beslut i kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott den 23 januari 2018 § 10

Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott noterade informationen till protokollet.

Beslut i miljö- och stadsbyggnadsnämnden den 6 december 2017 § 270

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden tillstyrkte planförslaget och föreslog att kommunfullmäktige skulle anta planförslaget.

Beslutsgång

Kommunstyrelsen beslutade i enlighet med planenhetens förslag.

Protokollsanteckningar

Rolf Wasteson (V) lät anteckna följande.

"Vänsterpartiet har under hela ärendets långa historia varit emot byggande av bostäder på denna plats. Det är norrslutning och inklämt mellan vatten, väg och järnväg vilket gör platsen olämplig för ett bostadsområde. Vi är dessutom mot byggandet av det skäl att området saknar rimlig närhet till kollektivtrafik. De bostäder som byggs här kommer att bli synnerligen dyra, det är inte den typen av bostäder som behövs i Nacka. Särskilt nu när bostadsmarknaden viker för den typen av bostäder finns ingen anledning att gå vidare med denna plan. Det är enbart markägarens vinstintresse som ligger som grund för detta förslag - i det borde vara kvalitet i boendet som ska vara grund för framtidens bostäder."

Sidney Holm (MP) lät anteckna följande för Miljöpartiets kommunstyrelsegrupp.

"I det ursprungliga skissförslaget från ägaren till Morningside Marina fanns det 4–5 två våningar höga flerbostadshus jämte souterräng. Miljöpartiet uttryckte redan då en skepsis över att exploateringen skulle kunna bli ekonomiskt lönsam. Våra farhågor besannades när man sedan helt plötsligt ville kraftigt utöka exploateringen med hänvisning till den ekonomiska bärkraften i projektet. Utöver detta har projektet alltför många brister. Vi har bl.a. svårt att se var barn skulle kunna få plats inom planområdet och vi politiker kan ju inte bestämma att barnfamiljer inte får bosätta sig där. Den planerade gång- och cykelbanan för en så stor exploatering är allt annat än tillfredsställande. Eftersom

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

19 februari 2018

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsen

planområdet varken har eller kommer att få kollektivtrafik inom promenadavstånd bygger man in ett bilberoende och ökad biltrafik. Bullersituationen invid Saltsjöbanan gör att det riskerar bli väldigt kostsamt om bullerberäkningarna inte stämmer eller om exploateren inte lever upp till sina åtaganden.”

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

TJÄNSTESKRIVELSE
KFKS 2010/502-214
Projekt 9335
Normalt planförfarande

Kommunstyrelsen

Detaljplan för Morningside marina Erstavik 25:38 m.fl. fastigheter i Fisksätra-Saltsjöbaden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen noterar att erforderliga kommunala beslut för att anta detaljplanen föreligger men att den inte kan antas förrän exploateren och SL har ingått avtal om bullerdämpande åtgärder. Kommunstyrelsen bordlägger ärendet i avvaktan på att sådant avtal ingås.

Sammanfattning

Planförslaget syftar till att möjliggöra för fem flerbostadshus med sammanlagt cirka 40 lägenheter i tre våningar samt en suterrängvåning. Bostadshusen uppförs längs med Duvnäsvikens södra sida. I husens bottenvåningar möjliggör planförslaget verksamhetslokaler. En allmän kajpromenad skapas utmed vattnet längs med den nya bebyggelsen. Vidare byggs kommunala vatten- och spillvattenledningar ut till området och kommer även kunna försörja intilliggande fastigheter med V

Synpunkterna under granskningstiden från boende har främst handlat om höjderna på den tillkommande bebyggelsen och trafiksituationen på Saltsjöbadsvägen. Länsstyrelsen hade främst synpunkter på strandskydd, grundläggningsförutsättningar och den spärnära bullerskärm som krävs för att planen ska kunna genomföras. Synpunkterna har lett till vissa ändringar och förtydliganden i plankartan, bland annat gällande höjder och buller.

Exploateren bekostar de allmänna anläggningar som ingår i planen samt bulleråtgärder vid Saltsjöbanan. Kommunen bekostar utbyggnaden av VA till fastigheter vid Saltsjöbadsvägen. Dessa fastigheter betalar anläggningsavgift enligt gällande VA-taxa vid tidpunkten för anslutning.

Förslag till detaljplan tillstyrktes av miljö- och stadsbyggnadsnämnden den 6 december. Då förhandling fortfarande pågår om exploateringsavtalet och för avtal gällande byggnationen av spärnära bullerskärm togs ärendet inte upp för tillstyrkan i kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott utan presenteras istället som ett informationsärende.

Ärendet

Detaljplanen berör området kring Morningside Marina. Merparten av fastigheterna inom området är privatägda men även viss kommunal mark berörs.

Planförslaget möjliggör för fem flerbostadshus med sammanlagt 40 lägenheter i tre våningar samt en suterrängvåning, längs Duvnäsvikens södra sida, cirka 800 meter öster om Saltsjö-Duvnäs station. I husens bottenvåningar möjliggör planförslaget verksamhetslokaler.

Fastigheterna används idag dels som båtmarina dels av företag som är kopplade till det marina livet. Den befintliga småbåtshamnen i vattnet kan finnas kvar. De befintliga verksamheterna kan ges möjlighet att etablera sig i lokalerna i bottenvåningarna på flerbostadshusen.

Detaljplaneförslaget syftar till att:

- göra det möjligt att skapa nya bostäder på platsen
- skapa en kajpromenad som är öppen för allmänheten
- förbättra miljön för fotgängare och cyklister på Saltsjöbadsvägen mellan Morningside Marina och korsningen med Strandpromenaden
- förbättra miljön genom att ordna anslutning till kommunalt vatten och avlopp för de fastigheter väster om planområdet, som idag har enskilda lösningar, genom en sjöledning över Duvnäsviken

Planen hanteras med normalt planförfarande enligt plan- och bygglagen PBL 2010:900.

Startpromemoria för stadsbyggnadsprojektet antogs av kommunstyrelsen den 2 maj 2011, § 88.

Under granskningen inkom 19 yttranden. De huvudsakliga synpunkterna rörde:

- Strandskydd
- Höjden på byggnaderna
- Trafiksituationen på Saltsjöbadsvägen
- Grundläggning av husen
- Risksituationen från Saltsjöbanan
- Marinans framtid
- Bullersituationen
- Bristande information om exploateringsavtalet
- Planen anses strida mot översiksplanen

Som ett resultat av inkomna yttranden under antagande information har följande mindre kompletteringar i planhandlingarna gjorts:

- Området där strandskydd upphävs har minskats ytterligare

- Planbestämmelser angående buller och vibrationer har förtydligats
- Den spärnära bullerskärmen är en nu en förutsättning för att planen ska genomföras.
- En bestämmelse om total bruttoarea har lagts till för att försäkra att det endast blir tre våningar mot Saltsjöbadsvägen.
- Information om grundläggningsutförutsättningar har förts in i plankartan
- Riskutredningar har förtydligat risken för fallande objekt från Saltsjöbanan.

Förslag till detaljplan tillstyrktes av miljö- och stadsbyggnadsnämnden den 6 december. Då förhandling fortfarande pågår om exploateringsavtalet och för avtal gällande byggnationen av spärnära bullerskärm togs ärendet inte upp för tillstyrkan i kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott utan presenteras istället som ett informationsärende.

Konsekvenser för barn

Det finns begränsad möjlighet att anordna lekytor inom området, i övrigt har planförslaget inga direkta konsekvenser för barn.

Ekonomiska konsekvenser

Exploatören bekostar de allmänna anläggningar som ingår i planen samt bulleråtgärder vid Saltsjöbanan. Exploatören bekostar även den allmänna VA-anläggningen fram till Saltsjöbadsvägen.

Kommunen bekostar utbyggnaden av VA till fastigheter vid Saltsjöbadsvägen. Dessa fastigheter betalar anläggningsavgift enligt gällande VA-taxa vid tidpunkten för anslutning.

Handlingar i ärendet

- Denna tjänsteskrivelse
- Plankarta
- Planbeskrivning
- Granskningsutlåtande

Till tjänsteskrivelse fogas karta över området samt översikt över kommunala beslut.

Tidplan

Kommunfullmäktiges antagande	1:a kvartalet 2018
Laga kraft	1:a kvartalet 2018

Utbyggnad enligt planförslaget kan ske när detaljplanen vunnit laga kraft. Byggstart kan tidigast ske 1 månad efter antagande i Kommunfullmäktige under förutsättning att detaljplanen inte överklagas.

Planenheten

Gunilla Glantz
Stadsbyggnadsdirektör

Anine Rondén
Planarkitekt

Översikt Detaljplan för Morningside Marina, kommunala beslut och detaljplanområdets avgränsning

Beslut	Datum	Styrelse/ nämnd	Kommentar
✓ Start-PM stadsbyggnadsprojekt	110502	KS	
✓ Detaljplan, samråd	141210	MSN	
✓ Detaljplan, yttrande, samråd	150218	KSSU	
✓ Detaljplan, granskning	170517	MSN	
✓ Detaljplan, yttrande, granskning		KSSU	
✓ Detaljplan, tillstyrkan	171206	MSN	
✓ Exploateringsavtal, godkännande		KF	
✓ Detaljplan, antagande		KF	
✓ Utbyggnads-PM, tillstyrkan		TN	
✓ Utbyggnads-PM		KSSU	
✓ Upphandling av entreprenör		Expl.chef	Delegationsbeslut
✓ Projektavslut, tillstyrkan		TN	
✓ Projektavslut, tillstyrkan		MSN	
✓ Projektavslut		KS	

6 december 2017

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

§ 270

KFKS 2010/502-214

Detaljplan för Morningside marina Erstavik 25:38 m.fl. fastigheter i Fisksätra-Saltsjöbaden

Beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden tillstyrker planförslaget och föreslår att kommunfullmäktige antar planförslaget.

Ärendet

Planförslaget syftar till att möjliggöra för fem flerbostadshus med sammanlagt cirka 40 lägenheter i tre våningar samt en suterrängvåning. Bostadshusen uppförs längs med Duvnäsvikens södra sida. I husens bottenvåningar möjliggör planförslaget verksamhetslokaler. En allmän kajpromenad skapas utmed vattnet längs med den nya bebyggelsen. Vidare byggs kommunala vatten- och spillvattenledningar ut till området och kommer även kunna försörja intilliggande fastigheter med VA.

Synpunkterna under granskningstiden från boende har främst handlat om höjderna på den tillkommande bebyggelsen och trafiksituationen på Saltsjöbadsvägen. Länsstyrelsen hade främst synpunkter på strandskydd, grundläggningsförutsättningar och den spärnära bullerskärm som krävs för att planen ska kunna genomföras. Synpunkterna har lett till vissa ändringar och förtydliganden i plankartan, bland annat gällande höjder och buller.

Exploatören bekostar de allmänna anläggningarna som ingår i planen samt bulleråtgärder vid Saltsjöbanan. Kommunen bekostar utbyggnaden av VA till fastigheter vid Saltsjöbadsvägen. Dessa fastigheter betalar anläggningsavgift enligt gällande VA-taxa vid tidpunkten för anslutning.

Handlingar i ärendet

Enhetens tjänsteskrivelse 2017-11-22

Bilagor:

- Plankarta
- Planbeskrivning
- Granskningsutlåtande

Till tjänsteskrivelse fogas karta över området samt översikt över kommunala beslut.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
-------------------------	----------------------	--------------------

6 december 2017

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Yrkanden

Cathrin Bergenstråhle (M) yrkade, med instämmande av Jan-Eric Jansson (KD), Johan Krogh (C), Johan Hiller (M), Filip Wiljander (M), Christer Lydig (M) och Helena Westerling (S), att nämnden skulle besluta i enlighet med förslag till beslut.

Sidney Holm (MP) yrkade, med instämmande av Martin Sääf (L), Ronald Eriksson (V) och Christina Ståldal (NL), att nämnden skulle avslå förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden ställde de båda yrkandena mot varandra och fann att nämnden beslutat i enlighet med förslag till beslut.

Votering begärdes och verkställdes.

För beslut i enlighet med förslag till beslut röstade Cathrin Bergenstråhle (M), Jan-Eric Jansson (KD), Helena Westerling (S), Johan Hiller (M), Magnus Sjöqvist (M), Christer Lydig (M), Filip Wiljander (M) och Johan Krogh (C).

För avslag på förslag till beslut röstade Martin Sääf (L), Sidney Holm (MP), Ronald Eriksson (V) och Christina Ståldal (NL).

Thomas Josefsson (S) avstod från att rösta.

Med 8 röster mot 4 beslutade nämnden i enlighet med förslag till beslut.

Angela Jonasson anmälde att hon ej deltar i ärendets behandling på grund av jäv.

Reservationer

Martin Sääf (L) reserverade sig mot beslutet med följande motivering:

"Platsen för dessa fem flerbostadshus med totalt 40 lägenheter är ur alla synpunkter totalt olämplig. Bostäderna kommer att ligga inklämda mellan kajer, väg och järnväg. Utomiljön blir farlig åt alla håll och allt annat än barnvänlig. Gårdsutrymmen för utelek blir ytterst små och cykelvägen till skolan farlig.

Utrymme att bredda Saltsjöbadsvägen finns inte. Cyklar får färdas på körbanan, trots att tung trafik förekommer och Saltsjöbanans ersättningsbussar i långa perioder trafikerar vägen. Avståndet till närmaste kollektivtrafik - Saltsjö-Duvnäs station - är 800 meter, vilket

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

6 december 2017

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

är dubbelt så långt som rekommenderat vid ny bebyggelse. Avståndet till Ektorps centrumsbutiker är drygt 2 km.

Dessutom behöver stora ansträngningar göras för att klara åtminstone de bullergränser, som brukar gälla för mer tätbebyggda områden. Inte minst är närheten till Saltsjöbanan ett problem. Liberalerna har från början ifrågasatt möjligheterna att bygga bra bostäder på platsen och slutresultatet bekräftar att så inte är fallet. Det är därför vi reserverar oss mot beslutet”

Roland Eriksson (V) reserverade sig mot beslutet med följande motivering:

”Vänsterpartiet har under hela ärendets långa historia varit emot byggande av bostäder på denna plats. Det är norrslutning och inklämt mellan vatten, väg och järnväg vilket gör platsen oduglig som bostadsområde. Det är enbart markägarens vinstintresse som ligger som grund för detta förslag - i det borde vara kvalitet i boendet som ska vara grund för framtidens bostäder.”

Protokollsanteckningar

Christina Ståldal (NL) lämnade följande anteckning till protokollet för nackalists grupp:

”Vissa ärenden och byggplaner ska man inte ha barnperspektivet till, enligt en moderat ledamot i MSN. Det kanske tydligt skulle markeras i denna plan för detta projekt har mycket riktigt inget positivt barnperspektiv, ett av många brister. Mot bakgrund av alla negativa konsekvenser med projektet kan man undra över vad det är som gör att en majoritet av både opposition och majoritet går på tvärs mot dessa. Slutsatsen kan vara en kombination av prestige, lyhördhet till markägare/byggherre men inte till övriga ansvariga myndigheter, engagerade Duvnäsbor och sunt förnuft. Snart är det val och domen kommer att falla röstmässigt hårt över de som lätt detta onödiga byggprojekt bli verklighet. Det innebär risker vad gäller osäker husgrund och sättningar, buller, minimala uteplatser och lekplats och barnsäkerhet, för att nämna några faktorer. Nackalistan har hela tiden varit emot projektet trots de ändringar som är gjorda och reserverar oss mot beslutet. Vi gläder oss åt att Liberaler, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har samma inställning som Nackalistan i denna fråga.”

Thomas Josefsson (S) lämnade följande anteckning till protokollet:

”Jag har under hela handläggningstiden för detta projekt hävdat att detaljplanens utformning leder till ökade olycksrisker för cyklister på Saltsjöbadsvägen. Utifrån min erfarenhet av cykling längs Saltsjöbadsvägen, uppstår den största faran för cyklister vid omkörningar, då behovet av vingelutrymme ofta inte respekteras. Denna typ av fara ökar nu, eftersom den planerade gångbanan från Morningside till Strandpromenaden innehåller en smalare körbana plus en trottoarkant på denna sträcka. Även de planerade ”timglasen” kan

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

leda till ogenomtänkta omkörningar. Jag delar således inte planbeskrivningens bedömning att det blir ”betydligt bättre trafiksäkerhet än idag”.

Tyvärr har jag inte fått gehör för en detaljplan som medger att kommunen kan bygga en regelrätt gång- och cykelbana som skulle reducera olycksriskerna istället för att öka dem. Extra beklagligt finner jag att nämnden inte ens har tagit fasta på förslaget från den socialdemokratiska gruppen att utvidga området för ”Huvudgata”, så att det åtminstone hade blivit möjligt att i ett senare skede – ha en regelrätt gång-cykelbana på åtminstone en tredjedel av den aktuella sträckan, (se protokollsanteckning från nämndens möte 6 juni 2017).

I min vision för framtida cykelväg från Saltsjöbaden/Fisksätra ingår bl.a. att kommunen bygger en cykelväg som förbinder Kranglans väg med Stubbsundsvägen. Då slipper man cykla på den smala och farliga delen av Saltsjöbadsvägen mellan Saltsjö Duvnäs station och Storängen. Men då är det angeläget att trafiksäkerheten för sträckan förbi Morningside är så stor som möjligt.”

Jan-Eric Jansson (KD) lämnade följande anteckning till protokollet med instämmande av Johan Krogh (C), Magnus Sjöqvist (M), Johan Hiller (M), Joakim Franklin (KD), Helena Westerling (S) och Henrik Unosson (S):

”Avgörande för vårt ställningstagande är att detaljplanens antagande förutsätter ett antal krav som ska uppfyllas för att fastigheten ska få bebyggas. Vi markerar följande förutsättningar:

- Den spärnära bullerskärmen är en förutsättning för att planen ska få genomföras
- Att bullerskärmen är reglerad i avtal.
- Att området för upphävande av strandskydd minskas enligt länsstyrelsens yttrande.
- Att det på plankartan finns information hur grundläggningen ska ske med hänsyn till svåra markförhållanden
- Att resonemanget kring risk har utvecklats utifrån länsstyrelsens förfrågan
- Att plankartan visar att nivån för stomljud och vibrationer uppfylls.
- Att det genom införandet av bruttoarea säkerställts att antal våningar blir som föreslagits.”

Sidney Holm (MP) lämnade följande anteckning till protokollet:

”I det ursprungliga skissförslaget från ägaren till Morningside Marina fanns det 4–5 två våningar höga flerbostadshus jämte souterräng. Miljöpartiet uttryckte redan då en skepsis över att exploateringen skulle kunna bli ekonomiskt lönsam. Våra farhågor besannades när man sedan helt plötsligt ville kraftigt utöka exploateringen med hänvisning till den ekonomiska bärkraften i projektet. Utöver detta har projektet alltför många brister.

Vi har svårt att se var barn skulle kunna få plats inom planområdet och vi politiker kan ju inte bestämma att barnfamiljer inte får bosätta sig där. Den planerade gång- och cykelbanan för en så pass stor exploatering är allt annat än tillfredsställande. Eftersom planområdet

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

6 december 2017

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

varken har eller kommer att få kollektivtrafik inom promenadavstånd bygger man in ett bilberoende och ökad biltrafik. Bullersituationen invid Saltsjöbanan gör att det riskerar bli väldigt kostsamt för kommunen om bullerberäkningarna inte stämmer eller om exploateren inte lever upp till sina åtaganden.”

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
-------------------------	----------------------	--------------------

TJÄNSTESKRIVELSE
KFKS 2010/502-214
Projekt 9335
Normalt planförfarande

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Detaljplan för Morningside Marina, fastigheten Erstavik 25:38 m.fl. i Fisksätra-Saltsjöbaden

Förslag till beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden tillstyrker planförslaget och föreslår att kommunfullmäktige antar planförslaget.

Sammanfattning

Planförslaget syftar till att möjliggöra för fem flerbostadshus med sammanlagt cirka 40 lägenheter i tre våningar samt en suterrängvåning. Bostadshusen uppförs längs med Duvnäsvikens södra sida. I husens bottenvåningar möjliggör planförslaget verksamhetslokaler. En allmän kajpromenad skapas utmed vattnet längs med den nya bebyggelsen. Vidare byggs kommunala vatten- och spillvattenledningar ut till området och kommer även kunna försörja intilliggande fastigheter med VA.

Synpunkterna under granskningstiden från boende har främst handlat om höjderna på den tillkommande bebyggelsen och trafiksituationen på Saltsjöbadsvägen. Länsstyrelsen hade främst synpunkter på strandskydd, grundläggningsförutsättningar och den spärnära bullerskärm som krävs för att planen ska kunna genomföras. Synpunkterna har lett till vissa ändringar och förtydliganden i plankartan, bland annat gällande höjder och buller.

Exploatören bekostar de allmänna anläggningar som ingår i planen samt bulleråtgärder vid Saltsjöbanan. Kommunen bekostar utbyggnaden av VA till fastigheter vid Saltsjöbadsvägen. Dessa fastigheter betalar anläggningsavgift enligt gällande VA-taxa vid tidpunkten för anslutning.

Ärendet

Detaljplanen berör området kring Morningside Marina. Merparten av fastigheterna inom området är privatägda men även viss kommunal mark berörs.

Planförslaget möjliggör för fem flerbostadshus med sammanlagt 40 lägenheter i tre våningar samt en suterrängvåning, längs Duvnäsvikens södra sida, cirka 800 meter öster om Saltsjö-Duvnäs station. I husens bottenvåningar möjliggör planförslaget verksamhetslokaler.

Fastigheterna används idag dels som båtmarina dels av företag som är kopplade till det marina livet. Den befintliga småbåtshamnen i vattnet kan finnas kvar. De befintliga verksamheterna kan ges möjlighet att etablera sig i lokalerna i bottenvåningarna på flerbostadshusen.

Detaljplaneförslaget syftar till att:

- göra det möjligt att skapa nya bostäder på platsen
- skapa en kajpromenad som är öppen för allmänheten
- förbättra miljön för fotgängare och cyklister på Saltsjöbadsvägen mellan Morningside Marina och korsningen med Strandpromenaden
- förbättra miljön genom att ordna anslutning till kommunalt vatten och avlopp för de fastigheter väster om planområdet, som idag har enskilda lösningar, genom en sjöledning över Duvnäsviken

Planen hanteras med normalt planförfarande enligt plan- och bygglagen PBL 2010:900.

Startpromemoria för stadsbyggnadsprojektet antogs av kommunstyrelsen den 2 maj 2011, § 88.

Under granskningen inkom 19 yttranden. De huvudsakliga synpunkterna rörde:

- Strandskydd
- Höjden på byggnaderna
- Trafiksituationen på Saltsjöbadsvägen
- Grundläggning av husen
- Risksituationen från Saltsjöbanan
- Marinans framtid
- Bullersituationen
- Bristande information om exploateringsavtalet
- Planen anses strida mot översiktsplanen

Som ett resultat av inkomna yttranden under antagande information har följande mindre kompletteringar i planhandlingarna gjorts:

- Området där strandskydd upphävs har minskats ytterligare
- Planbestämmelser angående buller och vibrationer har förtydligats
- Den spärnära bullerskärmen är en nu en förutsättning för att planen ska genomföras.
- En bestämmelse om total bruttoarea har lagts till för att försäkra att det endast blir tre våningar mot Saltsjöbadsvägen.
- Information om grundläggningsutförutsättningar har förts in i plankartan
- Riskutredningar har förtydligat risken för fallande objekt från Saltsjöbanan.

Konsekvenser för barn

Det finns begränsad möjlighet att anordna lekytor inom området, i övrigt har planförslaget inga direkta konsekvenser för barn.

Ekonomiska konsekvenser

Exploatören bekostar de allmänna anläggningar som ingår i planen samt bulleråtgärder vid Saltsjöbanan. Exploatören bekostar även den allmänna VA-anläggningen fram till Saltsjöbadsvägen.

Kommunen bekostar utbyggnaden av VA till fastigheter vid Saltsjöbadsvägen. Dessa fastigheter betalar anläggningsavgift enligt gällande VA-taxa vid tidpunkten för anslutning.

Handlingar i ärendet

- Denna tjänsteskrivelse
- Plankarta
- Planbeskrivning
- Granskningsutlåtande

Till tjänsteskrivelse fogas karta över området samt översikt över kommunala beslut.

Tidplan

Kommunfullmäktiges antagande	1:a kvartalet 2018
Laga kraft	1:a kvartalet 2018

Utbyggnad enligt planförslaget kan ske när detaljplanen vunnit laga kraft. Byggstart kan tidigast ske 1 månad efter antagande i Kommunfullmäktige under förutsättning att detaljplanen inte överklagas.

Planenheten

Gunilla Glantz
Stadsbyggnadsdirektör

Anine Rondén
Planarkitekt

Översikt Detaljplan för Morningside Marina, kommunala beslut och detaljplanområdets avgränsning

Beslut	Datum	Styrelse/ nämnd	Kommentar
✓ Start-PM stadsbyggnadsprojekt	110502	KS	
✓ Detaljplan, samråd	141210	MSN	
✓ Detaljplan, yttrande, samråd	150218	KSSU	
✓ Detaljplan, granskning	170517	MSN	
✓ Detaljplan, yttrande, granskning		KSSU	
✓ Detaljplan, tillstyrkan	171206	MSN	
✓ Exploateringsavtal, godkännande		KF	
✓ Detaljplan, antagande		KF	
✓ Utbyggnads-PM, tillstyrkan		TN	
✓ Utbyggnads-PM		KSSU	
✓ Upphandling av entreprenör		Expl.chef	Delegationsbeslut
✓ Projektavslut, tillstyrkan		TN	
✓ Projektavslut, tillstyrkan		MSN	
✓ Projektavslut		KS	

Detaljplan för Morningside Marina, Erstavik 25:38 m fl., Nacka kommun

Planområdet

Planens syfte

Detaljplanen syftar till att göra det möjligt att

- skapa nya bostäder på platsen
- skapa en attraktiv kajpromenad som är öppen för allmänheten
- förbättra miljön för fotgängare och cyklister på Saltsjöbadsvägen mellan Morningside Marina och korsningen med Strandpromenaden
- förbättra miljön genom att ordna anslutning till kommunalt vatten och avlopp till de fastigheter väster om planområdet, som idag har enskilda lösningar, genom en sjöledning över Duvnäsviken

Handlingar och innehåll

Planförslaget är upprättat enligt Plan- och bygglagen 2010:900 i sin lydelse före den 1 januari 2015.

Detaljplaneförslaget omfattar följande planhandlingar:

- Detaljplanekarta med planbestämmelser
- Denna planbeskrivning
- Fastighetsförteckning
- Miljöredovisning

Detaljplaneförslaget grundar sig på följande underlag:

- Teknisk förstudie
- Miljöundersökningar
- Dagvattenutredning
- Bullerutredning

Sammanfattning

Huvuddragen i förslaget

Planförslaget syftar till att möjliggöra för fem flerbostadshus med sammanlagt cirka 40 lägenheter i tre våningar samt en suterrängvåning, längs Duvnäsvikens södra sida, cirka 800 meter öster om Saltsjö-Duvnäs station. I husens bottenvåningar möjliggör planförslaget verksamhetslokaler.

Fastigheten används idag dels som marina och dels av företag som är kopplade till det marina livet samt den befintliga restaurangen. Den befintliga marinan i vattnet kan finnas kvar. De andra befintliga verksamheterna som kan bedrivas i samband med verksamheter kan ges möjlighet att etablera sig i lokalerna i bottenvåningarna på flerbostadshusen.

Aktuellt planområde omfattar de privatägda fastigheterna Erstavik 25:1, 25:12, 25:14 och 25:38 och Sicklaön 76:1 och de kommunalägda fastigheterna Erstavik 25:7 och 25:15 och Sicklaön 208:24.

Planens genomförande bedöms inte innebära någon betydande miljöpåverkan och någon miljökonsekvensbeskrivning har därför inte upprättats.

Målområden för hållbart byggande:

Nacka kommun har tagit fram riktlinjer för hållbart byggande som beslutades av miljö- och stadsbyggnadsnämnden i november 2012. Syftet med riktlinjerna är att öka hållbarheten i stadsbyggandet och underlätta uppföljningen av prioriterade hållbarhetsområden.

Riktlinjerna innehåller 12 målområden. Nedan följer de riktlinjer som ska prioriteras i detta projekt. Hur planförslaget förhåller sig till dessa mål beskrivs under avsnitt ”planförslaget”.

Energieffektivt och sunt byggande

Byggnaderna står för en stor del av ett områdes miljöpåverkan, det är därför viktigt att ställa höga krav på energianvändning, materialval och inomhusmiljö. I översiktsplanen anges att energianvändningen och utsläppen av växthusgaser i bebyggelsesektorn ska minskas i enlighet med målen i den regionala utvecklingsplanen. Byggnaderna ska utformas och utrustas på ett sådant sätt att en hållbar livsstil underlättas.

En god ljudmiljö

När Nacka växer riskerar andelen bullerutsatta bostäder och verksamheter att öka. Vid nyexploatering och förtätning tillämpas de riktvärden för buller från trafik som riksdagen beslutat.

Skapa rum för verksamheter, blandad bebyggelse och mötesplatser

Stadsbyggandet i Nacka ska erbjuda mötesplatser och en blandning av flera funktioner. En blandad stad innehåller en blandning av bostäder, arbetsplatser och service samt attraktiva mötesplatser. Det bör finnas ett utbud av olika bebyggelsetyper och upplåtelseformer. I den trygga och säkra staden vistas människor dygnets alla timmar genom att butiker, matställen, kontor, bostäder, skolor och förskolor samt kultur och fritidsaktiviteter är integrerade så långt det är möjligt. Gående, cyklister och bilister separeras inte i onödan från varandra.

Nära till grön- och vattenområden av god kvalitet

Natur- och vattenområden och parker är nödvändiga för att skapa väl fungerande ekosystem med ett rikt växt- och djurliv, vilket i sig skapar uppskattade miljöer för människor. Parkerna och naturen har en viktig social och rekreativ funktion som mötesplatser och vistelserum för människor. Allt mer forskning pekar också på grönområdenas viktiga samhällsroll att tillhandahålla människan ekosystemtjänster såsom dagvattenrenings, klimatutjämning och förbättring av luftmiljön.

Läge, areal & markägoförhållande

Planområdet ligger på södra sidan av Duvnäsviken, cirka 800 meter öster om Saltsjö-Duvnäs station.

Aktuellt planområde omfattar de privatägda fastigheterna Erstavik 25:1, 25:12, 25:14 och 25:38 och Sicklaön 76:1 och de kommunalägda fastigheterna Erstavik 25:7 och 25:15 och Sicklaön 208:24.

Markanvändningen inom planområdet är idag en båtmarina och Saltsjöbadsvägen.

Planområdet är cirka 3,8 hektar stort.

Statliga och kommunala intressen samt kommunala planer

Gällande planer mm

I Nackas översiksplan 2012 är området markerat som gles blandad bebyggelse. Översiksplanen anger att planområdet kan kompletteras med viss bebyggelse längs Duvnäsvikens södra del längs Saltsjöbanan. Enligt översiksplanen är det viktigt att småbåtshamnen på södra sidan av Duvnäsviken kan utvecklas.

Planområdet är inte detaljplanlagt, men var föremål för programsamråd under tiden 12 mars – 14 maj 2012, § 45. Programmet antogs av kommunstyrelsen den 11 februari, 2013. Aktuellt planförslag är i linje med det tidigare programförslagets huvuddrag.

Från den 12 februari till 12 mars 2015 var detaljplanen ute på samråd.

Granskning pågick mellan 5 september och den 26 september 2017.

Strandskydd

I en detaljplan kan en kommun upphäva strandskyddet för ett område om det finns särskilda skäl för det och om intresset som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset (7 kap 18 § miljöbalken). Detta gäller dock inte för områden som omfattas av länsstyrelsens beslutanderätt. Denna detaljplan innehåller inte ett sådant område som omfattas av länsstyrelsens beslutanderätt. Strandskyddet bör aldrig upphävas mer än vad som behövs för att genomföra planen. Strandskyddet innebär bland annat att förutom byggnader får inga andra anläggningar eller anordningar som hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda området eller som väsentligen förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter uppföras. Detta omfattar exempelvis staket.

Planområdet är inte tidigare planlagt och kommunen har i gällande översiksplan utökat strandskyddet vilket innebär att strandskyddet nu omfattar 100 meter i vatten och 300 meter på land från strandkant.

Delar av mark och vattenområdet har redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften.

Av miljöredovisningen framgår att inga kända lokaler för utrotningshotade växter eller djur påverkas av detaljplanen. Området utgörs till största delen av mark som redan är ianspråktagen och hårdgjord. Inom kajområdet finns ingen växtlighet. Planen innehåller att

befintliga träd som växer i vägkanten utmed Saltsjöbadsvägen försvinner och delvis ersätts av planterade träd utmed gatan. Det innebär således ingen större skillnad jämfört med dagsläget. Nya träd kan på sikt ge motsvarande värden för djur och växtliv som befintliga, dock beroende på vilken art som väljs. Förslaget innebär även att allmänhetens tillgång till vattnet förbättras eftersom det byggs en allmän strandpromenad. Gångtrafikanterna leds ned mot kajen via en gångväg i väster och en trappa i öster. Strandskyddet upphävs för den del av vattenområdet där det idag finns bryggor med tillhörande bommar.

Översvämningsrisker och förhöjda havsnivåer

Nacka kommun har tagit fram *Riktlinjer för byggande i nära vatten*, som syftar till att ge riktlinjer för bebyggelse med hänsyn till risken för översvämning. Enligt detta dokument är lägsta grundläggningsnivå för nya byggnader, +3,0 meter vid normalvattenstånd (Höjdsystem RH2000).

Länsstyrelsen i Stockholm har definierat lägsta grundläggningsnivå för nya byggnader till 2,9 - 3,0 meter över havet. Det finns dock möjlighet för avstegsfall om det till exempel inte finns några bostäder i markplanet.

Byggnadsdelar som kan komma att ligga under rekommenderad grundläggning nivå ska utformas på sådant sätt att konstruktionen inte skadas vid eventuella högvatten. Inga ventilationsöppningar, fönster eller dörrar placeras under denna nivå. Det ska även säkerställas att reningsanläggning för dagvatten inte slås ut vid högvatten.

Behovsbedömning

Planenheten i Nacka kommun gör bedömningen att planens genomförande inte innebär någon betydande miljöpåverkan. En miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken har därför inte upprättats.

Riksintressen

Planområdet omfattas av riksintresse för kust och skärgård. Turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen ska särskilt beaktas vid exploatering eller andra ingrepp i miljön. Exploatering och andra ingrepp i miljön får inte heller skada natur- och kulturvärden. Bestämmelserna utgör dock inte hinder för utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet. Saltsjöbanan, som ligger direkt söder om planområdet, är av riksintresse för kommunikationer

Sjöarkeologi

Med anledning av att en allmän VA-ledning över Duvnäsviken ingår i projektet har en arkeologisk förstudie tagits fram av Sjöhistoriska museet. Under fältstudier påträffades två moderna fartygslämningar med sonaren inom den del av planområdet som är beläget i vattnet. Fartygen bedöms vara från 1900-talet och är en segeleka och en salongsbåt. Ett kulturlager påträffades också vid norra landfästet med inslag av keramik och handslaget stortegel. Ytligt ligger fynd från slutet av 1700-talet.

Enligt utredningen bedöms inte lämningarna motsvara fasta fornlämningar. Däremot kan de motsvara övrig kulturhistorisk lämning enligt 2 kap 1§ Lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. Kommunen bör vara observant på eventuella fynd som kan framkomma vid eventuell nedspolning av kabeln.

Förutsättningar

Bebyggnelse

Fastigheten Erstavik 25:38 är bebyggd med ett flertal byggnader av enklare karaktär. De innehåller olika verksamheter med koppling till båtlivet, en restaurang samt en bostad. Till fastigheten hör även fyra båtbryggor. Fastigheten omges av småhus västerut, en mindre marina österut, och Saltsjöbadsvägen och Saltsjöbanan söderut. Saltsjöbanan som ligger cirka 6 meter högre än marinan är synlig från många platser vid Duvnäsviken och Lännerstasundet.

Morningside Marina ligger på en del av den smala markremsan mellan Saltsjöbadsvägen och Duvnäsviken. Saltsjöbadsvägen är den gamla landsvägen mellan de centrala delarna av Nacka och Saltsjöbaden, men den förlorade sin trafikfunktion då Saltsjöbadsleden byggdes. Längs Duvnäsviken löper vägen längs kusten och erbjuder fina utblickar ut över vattnet. Saltsjöbanan ligger direkt söder om Saltsjöbadsvägen men betydligt högre. Söder om Saltsjöbanan reser sig en barrskogsbevuxen höjdrygg drygt 50 m över Duvnäsvikens nivå. Intrycket av platsen från vypunkter på andra sidan vattnet domineras av höjden och skogen samt av båtarnas master och byggnaderna på fastigheten.

Geoteknik

En geoteknisk undersökning har utförts av Sweco 2009 och efter det har Bredenberg Teknik sammanställt ett PM 2013. Enligt PM:et består marken inom planområdet av 1-5 meter fyllning av lera, gyttja, grus, byggrester och växtdelar. Mäktigheten i dessa lager kan variera mellan 0 till max 3 meter vid strandkanten. Under dessa jordlager består marken av morän från berg vars mäktighet bedöms som mellanfast till fast.

Enligt PM:et ligger Saltsjöbadsvägens bergnivå till största del på en nivå av cirka +/- 0 meter, med en lågpunkt på nivån - 3meter, medan nivån vid strandkant ligger på cirka - 5 till - 8 meter.

Service

Närmaste serviceetablering finns cirka 2 kilometer från planområdet vid Ektorps centrum. Skola och förskola finns i Duvnäs.

Gator och trafik

Saltsjöbadsvägen trafikeras av ungefär 1200 fordon per årsmedeldygn. Andelen tung trafik är mycket liten (ungefär 0,4 %). Vägen är smal, på aktuell sträcka mellan 5,5 och 7,5 meter, och saknar ett särskilt utrymme för gång- och cykeltrafik. Vägen trafikeras inte av bussar för

utom ersättningsbussar för saltsjöbanan. Närmaste kollektivtrafik är Saltsjö-Duvnäs station, ungefär 800 meter från planområdet. Trots att trafiken på Saltsjöbadsvägen är av begränsad omfattning upplevs vägen som en otrygg trafikmiljö för oskyddade fotgängare och cyklister. Detta beror framför allt på att vägen är backig, smal och kurvig samt avsaknaden av separerad gång- och cykelbana. Den trafikräkning som gjordes inför programmet visade också på enstaka fordonspassager med mycket höga hastigheter. Saltsjöbanan står inför en omfattande upprustning och kommer under ombyggnaden att stängas av under en längre period. Saltsjöbadsvägen kan då komma att trafikeras av ersättningsbussar.

Teknisk försörjning

Området saknar kommunalt vatten och avlopp. Fastigheterna längs Saltsjöbadsvägen har antingen enskilda lösningar eller i något fall, privat sjöledning över Duvnäsviken med anslutning till det kommunala nätet.

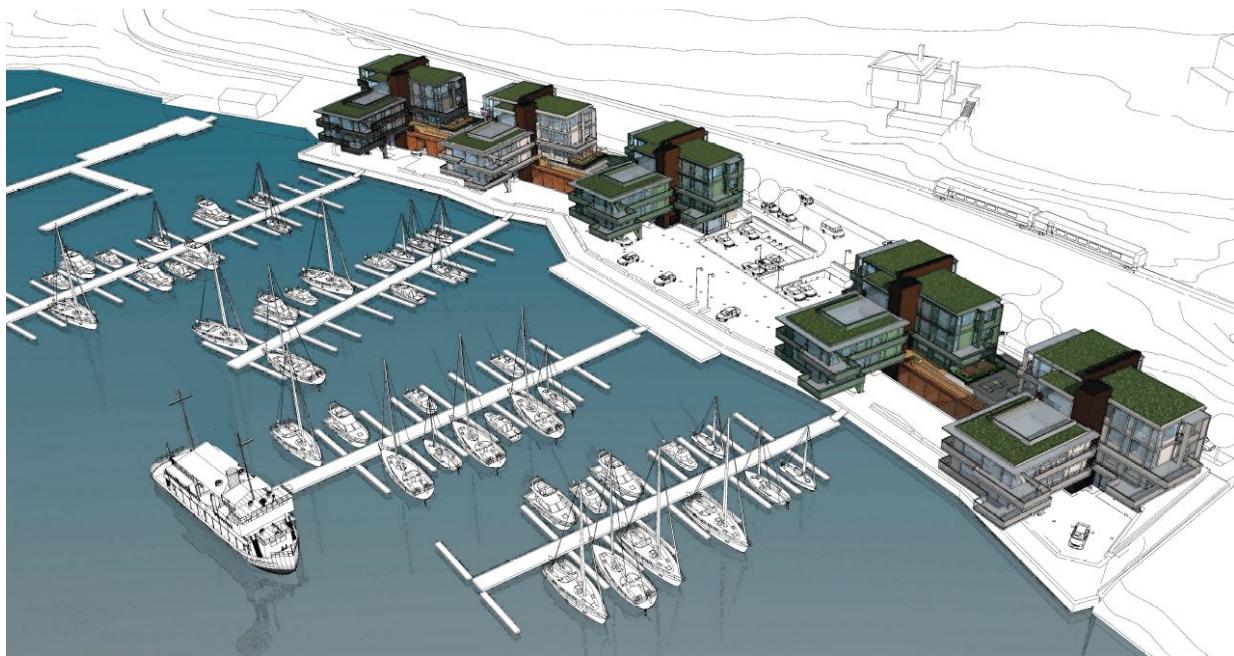
Några dagvattenledningar för området finns inte utbyggda. I dagsläget är recipienten för området Duvnäsviken dit allt dagvatten avleds naturligt. Söder om Saltsjöbadsvägen består området av naturmark och bostäder där marken sluttar ner mot Duvnäsviken. Dagvattenflödet från naturmarken samlas upp i dike och leds via trumma genom planområdet till ett utlopp i Duvnäsviken.

Planförslaget

Gestaltning

Ett Gestaltningsprogram har upprättas som beskriver kvalitet och ambitionsnivåer för planområdet. Gestaltningsprogrammet knyts till exploateringsavtalet.

Föreslagen bebyggelse, vy från nordväst (Denrell arkitekter AB)

Nya byggnader

Utmmed Saltsjöbadsvägen föreslås fem huskroppar med flerbostadshus med sammanlagt cirka 40 lägenheter i tre våningar samt en suterrängvåning. Byggnaderna är uppdelade i två grupper, på östra sidan med tre hus och på västra sidan med två hus. Varje byggnad föreslås uppföras med en utskjutande del på pelare mot vattnet samt med terrasser i olika riktningar. Byggnaderna föreslås länkas samman i ett nedre plan som tar upp nivåskillnaden mellan gata och kaj och innehåller bland annat carport, garage och förråd. Mellan husen bildas upphöjda gårdar för bostäderna. Gårdarna ligger ett våningsplan över kajen och ungefär en meter över gatan. Entréerna till bostädernas trapphus ska kunna nås både från kajplanet och från Saltsjöbadsvägen. Taken är belagda med ett tunt växtskikt, så kallat sedumtak. Det bidrar till att taket visuellt kopplas till den omgivande grönkan.

Byggnaderna föreslås placeras så att utblickar från vägen mot vattnet hålls fria. Det gör också att solen når ner mellan husen till kaj och bryggor. Den gröna fonden av skog bakom byggnaderna framträder därigenom tydligt från andra sidan viken. Den höga skogssiluetten kommer även fortsättningsvis att dominera över bebyggelsen.

Vid infarten från Saltsjöbadsvägen föreslås att en entréplats ordnas med parkering för gäster till bryggor och marinans verksamheter. Kajplanet rymmer flera funktioner och trafikslag. De boende angör carport och garage via kajplanet. Besökande till de kommersiella lokalerna och båtarna vid bryggorna tar sig också fram över kajen. Lägenheterna nås via trapphusentréer på innergården eller från gatan.

Kaj och bryggor

För att säkra tillgängligheten till stranden och möjliggöra angöring från både land- och sjösida föreslås en zon på kajen utmed vattenlinjen vara allmän platsmark. Det blir början på en strandpromenad som i framtiden kan förlängas österut utanför planområdet. Den allmänna delen av kajplanet nås direkt från Saltsjöbadsvägen via tre ställen, väster och öster om bebyggelsen samt på kvartersmark mellan huskropparna. Kajstråket föreslås vara väl belyst och möblerad med sittbänkar och stiliserade strandväxter.

Föreslagen bebyggelse, vy från norr (Deurell arkitekter

Föreslagen bebyggelse, vy från öster (Deurell arkitekter AB)

Övrig del av kajen kommer att bli kvartersmark för bostadsbebyggelsen och i bottenvlan kommer lokaler för verksamheter att anordnas. Kajen föreslås innehålla bland annat boendeparkering, angöring till lokalerna, parkering till hamnen och en återvinningsstation.

Längst ut på den östra bryggan föreslås ett litet flytande kallbadhus uppföras.

Mark och växtlighet

För att skilja på kvartersmark och allmän plats är bostadsgårdarnas uteplatser på en högre nivå än kajnivån och föreslås omgärdas med häckar. Enligt gestaltningsprogrammet ska intima trädgårdar skapas för de boende. På gårdarna ska det finnas plats för cyklar och gemensamma uteplatser med bord och bänkar. Det ska även finnas möjlighet att inrätta mindre odlingslotter. Mot vattnet avslutas gårdarna av ett trädäck som likt en brygga ligger en halvmeter lägre än marknivån. Nivåskillnaden nyttjas som en sittyta utmed hela sjösidan med plats för bord och stolar. Nödvändiga skyddsåtgärder i form av skyddsstängsel/staket

ska vidtas längs kajpromenaden och runt lekplatser på kajplan, för att undvika fall-, drunknings- och trafikolyckor.

Från gårdarnas övre nivå når man trapphusen tillgängligt via ramper. Mot gatan föreslås en pergola placeras över ramper och trappor. Med en glasad sida kan pergolan ge bullerskydd åt den gemensamma gården.

Föreslagen bebyggelse, vy från Saltsjöbadsvägen (Deurell arkitekter AB)

Gator och trafik

För att förbättra trafiksäkerheten föreslås en upprustning av Saltsjöbadsvägen hela sträckningen från strandpromenaden längst in i viken till marinan. Vägen föreslås få en sektion med en gångbana på sjösidan och en körbana med 6,5 meters bredd. Cykling föreslås ske i körbanan, vilket är acceptabelt med tanke på det låga trafikflödet. Körbanan smalnas av lokalt för att inrymma gångbana i sektionen på hela sträckan. Körbanans bredd blir vid dessa passager 3,5 meter. De lokala avsmalningarna får även en hastighetsdämpande effekt. Dessa hastighetsdämpande åtgärder och att belysningen förbättras, leder sammantaget till en betydligt bättre trafiksäkerhet än idag.

Parkering

Intill föreslagen bebyggelse föreslås kantstensparkering längs Saltsjöbadsvägen för gästparkering, angöring och hämtning av avfall. På kajen föreslås boendeparkering i avsnittet närmast Saltsjöbadsvägen och gästplatser till husens lokaler och marinas verksamheter närmast vattnet. Även under husens terrasser finns plats för boendeparkering.

Tillgänglighet

Den allmänna delen av kajplanet, gångstråket, nås direkt från Saltsjöbadsvägen på tre ställen, väster och öster om bebyggelsen samt mellan de två huskropparna. För att rörelsehindrade ska ha möjlighet att nå kajen föreslås två av förbindelserna, på den västra sidan och mellan huskropparna, utformas som två ramper. Rampen i mitten kommer att ha den minsta lutningen. Förbindelsen öster om bebyggelsen utförs som trappa. Kajstråket ska vara väl belyst.

Lägenheterna nås via trapphusentréer från gårdarna.

Kulturmiljö och landskapsbild

Platsen får sin karaktär av Duvnäsvikens vattenrum och höjdryggen söder om planområdet. Dessa två element domineras intrynget av platsen från vypunkter runt Duvnäsviken och kommer att tillsammans med marinans master fortsätta göra det även efter projektets genomförande. Idag finns ett antal enklare byggnader i planområdet. Dessa kommer att ersättas med bostadshus som i enlighet med gestaltningsprogrammet kommer att utformas med hög ambitionsnivå och en gestaltning som medvetet anspelar på den maritima miljön.

Vy från Strandpromenaden (Deurell arkitekter AB)

Teknisk försörjning

Den aktuella fastigheten ansluts till det kommunala vatten- och avloppsnätet via en ny sjöledning över Duvnäsviken. I samband med projektets genomförande ansluts även fastigheterna väster om marinan som ligger norr om Saltsjöbadsvägen. Sjöledningen utformas med en kapacitet som även möjliggör framtida anslutning av det så kallade Sågtorpsområdet söder om Saltsjöbadsvägen.

Områdets dagvattenhantering ska följa kommunens riktlinjer för dagvattenhantering. En dagvattenutredning har tagits fram för området som redovisar vilka åtgärder som är nödvändiga för den framtida dagvattenhanteringen inom detaljplanen. Det framgår att dagvattenflödet i området förväntas öka i och med planerad bebyggelse, framförallt på grund av att andelen taktya ökar. Eftersom det inte finns något dagvattensystem nedströms som riskerar att översvämmas, rekommenderas att dagvattnet i första hand fördröjs via åtgärder som gröna tak, Rain Gardens, gröna gardar och ökat antal grönytor. Dagvattnet från parkeringsytor renas via oljeavskiljare eller filterbrunn före utsläpp i recipient.

Vid kajens boendeparkering bereds plats för hushållssopor och källsortering. Avfallsutrymmena är dimensionerade för att klara sortering av matavfall. Kärlen ställs i muromgärdade nischer intill Saltsjöbadsvägen. Nivåskillnaden mellan kaj och gata gör att kärlen är dolda bakom muren sett från gatan. Hämtning av avfall sker från gatans nivå. Sopsorteringen är dimensionerad för att kunna nyttjas även av marinans gäster. Områdets avfallshantering ska utformas enligt Handbok för avfallsutrymmen, rapport 2009. Även under byggtiden ska källsortering ske av bygg- och rivningsmaterial.

Hållbarhet

Nedan följer en kort beskrivning hur planförslaget bidrar till ett hållbart samhälle utifrån de olika riktlinjer som prioriteras i detta projekt.

Projektet har ett tydligt syfte att bidra till en hållbar samhällsutveckling. Planförslaget bidrar med en mer effektiv markanvändning, där attraktiva bostäder och verksamheter utvecklas samtidigt som marin verksamheten som kan bedrivas tillsammans med bostäder kan vara kvar.

Saltsjöbadsvägen uppgraderas till en säkrare och tryggare gata, och allmänhetens tillgång till strandpromenad och havsutsikt utvecklas. Projektet medför också att den angelägna investeringen i en mer hållbar VA-lösning för grannskapet kan genomföras.

Energieffektivt och sunt byggande

De planerade byggnaderna har en konstruktion som lämpar sig för högt ställda energikrav. Prestanda för energiförbrukning och värmeeffektbehov ska kunna tillfredsställa krav i nivå med Miljöbyggnad brons, men med ambition att nå nivåer för Miljöbyggnad silver. Energislag för uppvärmning och hushållsel kommer att prövas i samband med projektering.

Ett sunt inomhusklimat, med sunda och hälsosamma material, kommer att vara en del av projektets miljöprofil utåt. Ambitionen är att uppnå krav motsvarande Miljöbyggnad silver även inom inomhusmiljön.

En god ljudmiljö

En förutsättning i planarbetet har varit att föreslagen byggnadsutformning och planlösningar uppnår målet om högst 50 dB(A) utanför minst hälften av boningsrummen i varje lägenhet. Det vill säga att minst ett vädringsbart fönster där ljudnivån är högst 50 dB(A), kan innehållas. Därmed uppfylls gällande riktvärden för avstegsfall A (se separat bullerutredning). Bostädernas uteplatser skyddas från Saltsjöbanans buller med ett bullerplank.

Skapa rum för verksamheter, blandad bebyggelse och mötesplatser

Detaljplanen möjliggör att olika verksamheter kan tillskapas inom fastigheten samt bidrar med ett tillskott av bostadstyper kring Duvnäsviken. Genomförandet av detaljplanen bidrar också till fler mötesplatser exempelvis kajpromenaden, verksamheterna och kallbadhuset, restaurangen. Iordningställandet av planförslaget tros innehåra att fler människor kommer röra sig inom området vilket gör att platsen kommer känna trygg och omhändertagen.

Nära till grön- och vattenområden av god kvalitet

Den nya bostadsbebyggelsen bedöms ha god tillgång till natur och vatten. Den föreslagna utformningen av bebyggelsen skapar gröna gårdsmiljöer och uteplatser mellan varje byggnad för de boende. I anslutning till planområdet i söder och öster ligger större naturmarksområden.

För att säkra tillgängligheten till vattnet skapas en allmän kajpromenad. Från Saltsjöbadsvägen nås promenaden på båda sidorna av planområdet via kommunala gångvägar.

Konsekvenser av planen

Behovsbedömning

Planenheten gör bedömningen att detaljplanens genomförande inte innebär en betydande miljöpåverkan. En miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken behöver därför inte upprättas för planen.

Sociala konsekvenser, trygghet och säkerhet

Genomförande av planförslaget kan bidra till en positiv konsekvens ur ett socialt perspektiv. Planområdet kommer bli mer tillgängligt för människor att vistas på genom bland annat den allmänna strandpromenaden längs strandlinjen. Möjligheten till lokaler i bottenplan bedöms också bidra positivt ur socialt perspektiv då fler människor kan mötas vid verksamheterna. Området kommer därför känna tryggare och säkrare än i dagsläget.

Rekreation

Genomförande av planen bedöms inte påverka rekreationen söder om planområdet, ändå är det positivt att ett nytt allmänt gångstråk kan öppnas längs strandlinjen.

Tillgänglighet

Höjdskillnaderna mellan Saltsjöbadsvägen och vattnet är cirka 2 meter. Det kan innebära att området kan vara svårt att utnyttja för rörelsehindrade. Därför planeras ramper från Saltsjöbadsvägen till kajen.

Trafikbuller

Bebygelse inom planområdet förutsätter att avstegsfall görs från riksdagens riktvärden. Bedömningen har gjorts att avsteg kan ske i detta läge. En spärnära bullerskärm är en förutsättning för att detaljplanen ska kunna genomföras och detta regleras på kartan.

Ekonomiska konsekvenser

De ekonomiska konsekvenserna av planförslaget för kommunen beskrivs under rubriken ”Så genomförs planen”.

Kulturmiljö och landskapsbild

Bedömningen är att utbyggnadsförslaget är tillräckligt för att uppnå målområdet levande kulturmiljö. Landskapsbilden kommer att förändras påtagligt, men den nya bebyggelsen har ingen direkt negativ inverkan på omgivningen.

Risk för översvämning

Vid seklets slut förväntas medelvattenståndshöjningen av havet vid Nacka bli +0,40 meter, vid högvatten + 1,75 meter. Tillsammans med extrema högvatten i kombination med vind- och vågeffekter kan detta sammantaget medföra tidvis nivåer uppemot 2,5 - 3,0 meter över nuvarande medelvattennivåmått.

Delar av området ligger under den nivå, 2,9 meter över havsytan (höjdsystem RH 2000), som Länsstyrelsen har pekat ut som den nivå som ny bebyggelse och samhällsfunktioner

bör placeras ovanför. Det är det understa våningsplanet, i kajnivå, som ligger lägre än den nivån och våningsplanet kommer därför endast att användas för parkering, lokaler och bostadskomplement. Inga lägenheter riskerar att översvämmas då de ligger på de övre våningarna. Utrymning kommer att kunna ske via gården till Saltsjöbadsvägen, som ligger betydligt högre. En planbestämmelse säkerställer att bostäder inte förläggs på det understa våningsplanet. Byggnaderna ska vidare utföras så att konstruktionen klarar av en eventuell översvämning. Planenheten bedömer därför att bebyggelsen är acceptabel ur översvämningssynpunkt.

Vid översvämningar finns det risk för att reningsanläggningar för dagvatten slås ut eller fungerar dåligt, dessa ska därför konstrueras för att klara tillfälligt högt vattenstånd.

Risk för urspårning Saltsjöbanan

Avståndet för de byggnader som planeras är minst 15m. I de beräkningar som genomförts visar detta på att frekvensen för byggnads kollision är noll till mycket liten. Det finns dock försvarande och förmildrande omständigheter. Den allvarligaste försvarande omständigheten är att järnvägen ligger på en bank som medför att vid en urspårning finns risken för att tåget tar sig längre från spåret än vad ovanstående beräkningar ger. Med då risken är så pass låg som den är och även med viss marginal bedöms detta ej ha en stor inverkan.

I kategorin för förmildrande omständigheter finns att Saltsjöbanan är en bana med endast persontrafik med lätta tåg som ger mindre slitage än banor med blandad trafik och därför minskad risk för urspårning. Även den relativt låga hastigheten på platsen kan ses som förmildrande.

Med beräkningarna och ovanstående resonemang som grund anser utredaren att inga specifika åtgärder behövs göras förorsakat av eventuell urspärningsrisk

Natur

Inga kända lokaler för utrotningshotade växter eller djur påverkas av detaljplanen. Detaljplanen innebär varken någon förbättring eller någon försämring för växt- och djurliv jämfört med dagsläget.

Miljökvalitetsnormer för luft och vatten

Genomförandet av denna detaljplan bedöms inte försvåra möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormerna i Skurusundets vattenförekomst. En dagvattenutredning har tagits fram. Utredningen redovisar vilka åtgärder som är nödvändiga för att Skurusundet inte ska påverkas negativt av detaljplanen. En förutsättning för att inte någon påverkan ska ske är att de åtgärder som föreslås i dagvattenutredningen också genomförs.

Genomförandet av denna detaljplan bedöms inte försvåra möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormerna i Duvnäsvikens ytvattenförekomst. Genomförandet av denna detaljplan bedöms heller inte försvåra möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormerna i Skurusundets vattenförekomst. Samtliga nu gällande miljökvalitetsnormer för luft klaras inom planområdet.

Dagvatten

Med en god och genorträffat höjdsättning av området bedöms översvämningsrisken snarare vara kopplad till stigande havsnivåer än ökade dagvattenflöden. Dock kan reningsanläggningar för dagvatten slås ut vid höga flöden eller översvämnningar.

Förorenad mark

Utredningar av mark och sediment har genomförts, markutredningen mer översiktligt. Förhöjda halter av bly, koppar, kvicksilver, PAH och tennorganiska föreningar har påträffats inom planområdet. Marken ska saneras innan den nya bebyggelsen uppförs, vilket medför en förbättring jämfört med dagsläget. En planbestämmelse reglerar att bygglov inte får ges förrän sanering utförts.

Åtgärder i vatten behöver anpassas efter förureningar i sediment.

Saneringen ska utföras i samråd med tillsynsmyndigheten. Anmälan om schakt i förurenad mark och provtagning ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Åtgärder i vatten och sediment ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

Konsekvenser för fastighetsägare

Fastighetsrättsliga frågor som berör enskilda fastighetsägare redogörs för i avsnitt ”Fastighetsrättsliga åtgärder”. Ekonomiska frågor hanteras i avsnitt ”ekonomiska frågor”.

Så genomförs planen

Denna detaljplan ger rättigheter att använda marken för olika ändamål men är även en förberedelse för hur genomförandet ska organiseras. Under detta avsnitt beskrivs vilka tillstånd som behövs, vem som ansvarar för utbyggnad och skötsel samt vilka förändringar planen innebär fastighetsrättsligt, tekniskt och ekonomiskt.

Förslag till tidplan

Tidplanen nedan utgör ett förslag till tidplan för hur planen ska tas fram och genomföras.

Plansamråd	1:a kvartalet 2015
Granskning	2:a kvartalet 2017
Kommunfullmäktiges antagande	1:a kvartalet 2018
Laga kraft	1-2:a kvartalet 2018

Utbyggnad enligt planförslaget kan ske när detaljplanen vunnit laga kraft. Byggstart kan tidigast ske 1 månad efter antagande i kommunfullmäktige under förutsättning att detaljplanen inte överklagas.

Enskilt byggande, det vill säga ansökan om bygglov, kan ske när detaljplanen vunnit laga kraft. Fastigheterna kan anslutas till det kommunala VA-nätet efter det VA-utbyggnaden är klar, övertaget och förbindelsepunkt är upprättad samt anvisad.

Genomförandetid, Garanterad tid då planen gäller

De rättigheter i form av angiven markanvändning, byggrätter med mera som detaljplanen ger upphov till är gällande under viss tid. Denna garantitid, då fastighetsägare och berörda ska kunna utgå från att inga ändringar sker, kallas för genomförandetid. Genomförandetiden för denna detaljplan är 7 år från den tidpunkt då detaljplanen vinner laga kraft.

Ansvarsfördelning

Nacka kommun ska genom natur- och trafiknämnden vara huvudman för allmänna platser, det vill säga för all utbyggnad och skötsel av gatu- och parkmark inom planområdet. Nacka Vatten och Avfall AB är huvudman för utbyggnad och skötsel av det allmänna VA-nätet och Nacka Energi är huvudman för utbyggnad och skötsel av det allmänna elnätet.

Fastighetsägaren till fastigheten Erstavik 25:38, nedan benämnd exploitören, ska vara huvudman för kvartersmarken och vattenområden, det vill säga all utbyggnad och skötsel av område för bostäder, handel och kontor i bottenvåning, parkering, bryggor, kallbadhus samt öppet vattenområde. Eventuell bostadsrätsförening kommer att förvalta all kvartersmark och vattenområdet inom detaljplanen, detaljplanen reglerar dock inte upplåtelseform.

Inom vattenområdet som betecknas ”WB” i detaljplanen ges möjlighet för anläggandet av en brygga för intilliggande bostadsfastighet och inom vattenområdet som betecknas ”WV” i detaljplanen ges möjlighet för småbåtshamn med bryggor. Båda vattenområdena är

belägna inom fastigheten Erstavik 25:38 som ägs av exploatören. Exploatören alternativt eventuell framtida bostadsrättsförening äger och sköter verksamheten inom vattenområdena och kan genom avtal upplåta vattenområdet (WV) till särskild förening som hanterar bryggorna. Föreningen (ekonomisk förening) ska sedan ansvara för anläggningarna och administrera uthyrning till föreningens medlemmar. Intresset av att sköta och driva småbåtshamnen och bryggorna kommer att styras helt och hållt av exploatören och framtida bostadsrättsförening.

Genomförandefrågor rörande mark, avtal och exploatering handläggs av exploateringsenheten i Nacka kommun. Fastighetsbildning, t.ex. avstyckning, fastighetsreglering och inrättande av gemensamhetsanläggning handläggs av lantmäterimyndigheten i Nacka kommun. Nybyggnadskarta beställs hos lantmäterienheten i Nacka kommun. Ansökan om marklov, bygglov och anmälan handläggs av bygglovenheten i Nacka kommun.

Avtal

Ett detaljplaneavtal och ramavtal har upprättats mellan kommunen och exploatören, som översiktligt reglerar kostnaden för planarbetet och genomförandet av denna detaljplan.

Ett exploateringsavtal mellan kommunen och exploatören upprättas och godkänns av kommunfullmäktige innan detaljplanen antas av kommunfullmäktige. Avtalet reglerar parternas ansvar för genomförandet av detaljplanen och kostnadsansvar. I avtalet för Morningside Marina regleras marköverföringar, finansiering och utformning av allmän väg och strandpromenad, bulleråtgärder, marksanering med mera. Ett gestaltningsprogram knyts också till exploateringsavtalet. Avtalet ger även en anvisning om tidplan, fastighetsbildning och kontakten med olika myndigheter. För kostnader inom exploateringsavtalet och dess genomförande har en fullgod säkerhet ställts mot exploatören.

Exploatören kommer att bl.a. bekosta nedanstående (vilket regleras i exploateringsavtalet):

- Genomförandet av all kvartersmark inom planområdet,
- genomförandet av all allmän platsmark inom planområdet (Saltsjöbadsvägen och strandpromenaden),
- genomförandet av allmänna VA-anläggningar över Duvnäsviken och fram till Saltsjöbadsvägen,
- behörliga lantmäteriförrättningsförhandlingar för genomförandet av detaljplanen,
- marksanering inom exploatörens fastighet samt allmän platsmark som krävs enligt gällande bindande myndighetskrav för att marken ska kunna användas i enlighet med detaljplanens bestämmelser,
- behörliga bulleråtgärder längs med Saltsjöbanan för genomförandet av kvartersmarken inom planområdet.

Exploatören ska teckna ett genomförandeavtal med Nacka vatten och avfall AB för genomförandet av detaljplanen.

I samband med att detaljplanen antas ska ett avtal med trafikförvaltningen, Stockholms Läns Landsting (SLL) angående utbyggnad och skötsel av bullerskydd vid Saltsjöbanan tecknas. Avtalet tecknas mellan SLL och exploateren alternativt Nacka kommun. Avtalet ska reglera uppförandet och kostnaden för bullerskärmen. Exploateren ska bekosta behövliga bullerskyddsåtgärder i samband med genomförandet av denna detaljplan.

Fastighetsrättsliga åtgärder

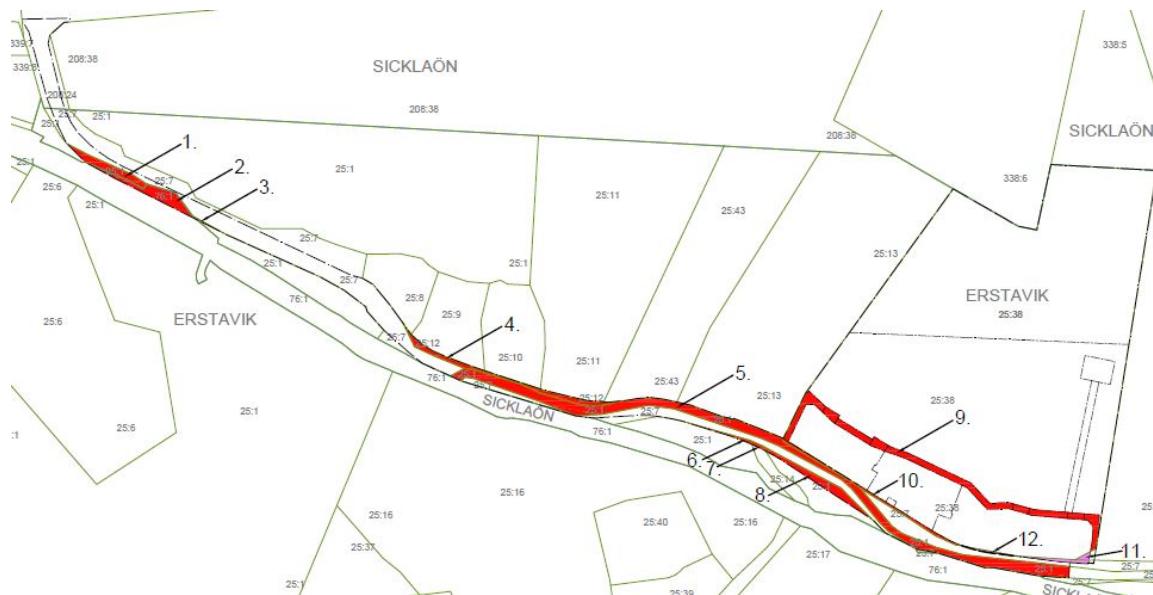
Fastighetsbildning

De markområden som ägs av privatägda fastigheter och som enligt detaljplanen utgör allmän plats innebär justering av fastighetsgränser och ska överföras till lämplig kommunägd fastighet genom fastighetsreglering. Dessa markområden är markerade med röd färg i nedanstående figurer och framgår i nedanstående tabell.

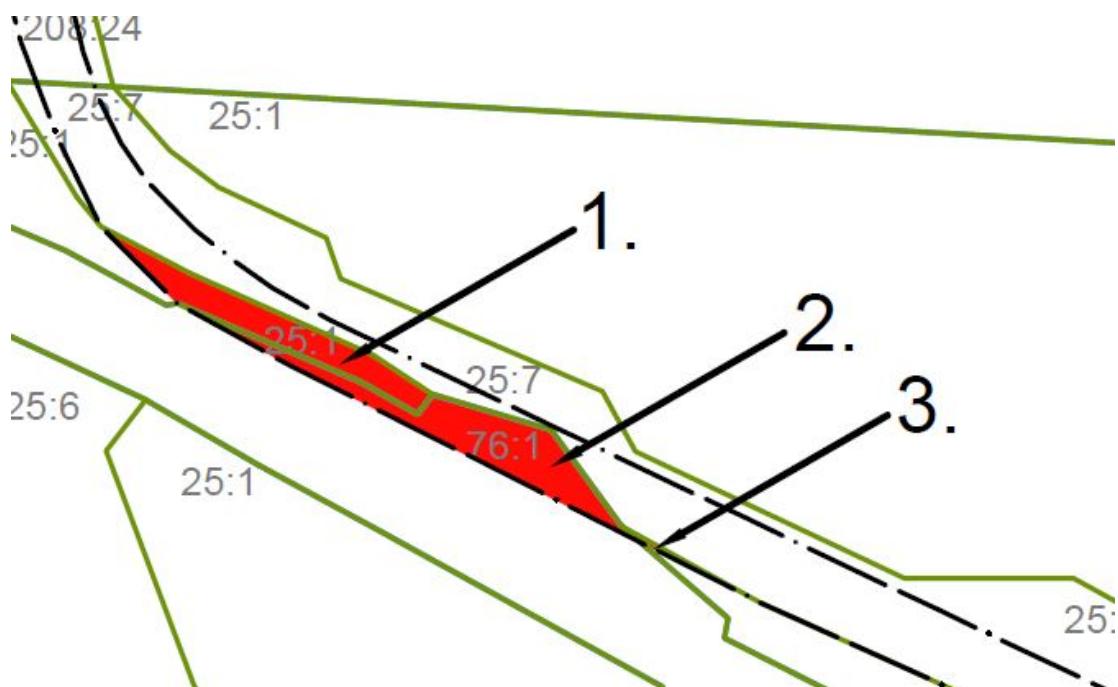
De markområden som ägs av Nacka kommun och som enligt detaljplanen utgör kvartersmark innebär justering av fastighetsgränser och ska överföras till exploateren, dessa markområden är markerade med rosa färg i nedanstående figurer och framgår i nedanstående tabell.

Ansvar för att ansöka och bekosta behövliga lantmäteriförrättningar för marköverföringar för genomförandet av denna detaljplan hanteras i ett exploateringsavtal mellan kommunen och exploateren för markområden som idag ägs av kommunen och som ska överlätas till exploateren, likadant i motsatt riktning.

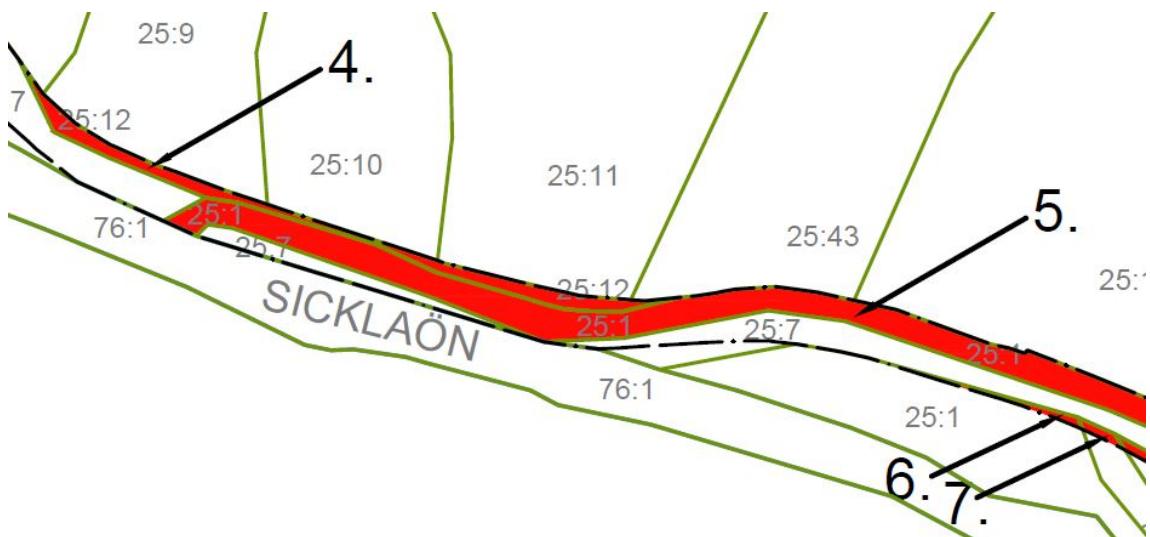
Flertalet fastighetsgränser inom planområdet är osäkra. Vilket innebär att det finns en osäkerhet hur stora ytor som faktiskt planläggs som allmän platsmark respektive kvartersmark. Konsekvenserna vid genomförandet av detaljplanen med avseende på osäkra fastighetsgränser är inte helt klarlagda inom planområdet vid antagandet av detaljplanen.

Översiktsbild: Figuren visar markområden som enligt detaljplanen blir allmän platsmark (röd) alternativt kvartersmark (rosa) och ska byta markägare.

Markområden 1-3: Figuren visar markområden som enligt detaljplanen blir allmän platsmark (röd) och ska byta markägare.

Markområden 4-7: Figuren visar markområden som enligt detaljplanen blir allmän platsmark (röd) och ska byta markägare.

Markområden 8-12: Figuren visar markområden som enligt detaljplanen blir allmän platsmark (röd) alternativt kvartersmark (rosa) och ska byta markägare.

Numrering enligt figur	Färg enligt figur	Fastigheter som enligt detaljplanen blir allmän platsmark	Fastigheter som enligt detaljplanen blir kvartersmark	Kommande fastighet (efter fastighetsreglering)	Kommande markägare
1	Röd	Del av Erstavik 25:1		Kommunal fastighet	Nacka kommun
2	Röd	Del av Sicklaön 76:1		Kommunal fastighet	Nacka kommun
3	Röd	Del av Erstavik 25:1		Kommunal fastighet	Nacka kommun
4	Röd	Hela Erstavik 25:12		Kommunal fastighet	Nacka kommun
5	Röd	Del av Erstavik 25:1		Kommunal fastighet	Nacka kommun
6	Röd	Del av Erstavik 25:1		Kommunal fastighet	Nacka kommun
7	Röd	Del av Erstavik 25:14		Kommunal fastighet	Nacka kommun
8	Röd	Del av Erstavik 25:1		Kommunal fastighet	Nacka kommun
9	Röd	Del av Erstavik 25:38		Kommunal fastighet	Nacka kommun
10	Röd	Del av Erstavik 25:38		Kommunal fastighet	Nacka kommun
11	Rosa		Del av Erstavik 25:15	Erstavik 25:38	Exploatören
12	Rosa		Del av Erstavik 25:7	Erstavik 25:38	Exploatören

Tabellen visar markområden som enligt detaljplanen blir allmän platsmark (röd) alternativt kvartersmark (rosa) och ska byta markägare.

Allmän platsmark

Planen gör det möjliget att med tredimensionell fastighetsbildning skapa en fastighet för gångstråket, benämnt GÅGATA i plankartan, som kommer att ägas av kommunen och som ligger på kajens nivå, under den utkragande delen av bostadshusen. Se nedanstående förklarande nedanstående illustration och reglering i plankarta. Ansvar för att ansöka om behövlig lantmäteriförrättningsförmarköverföringar för genomförandet av gångstråket hanteras av Nacka kommun. Exploatören bekostar dessa behövliga lantmäteriförrättningsförmarköverföringar.

Illustration från gestaltningsprogrammet som visar förslag på bebyggelse med utskjutande byggnadskroppar över kaj och vatten där 3D-fastighetsbildning blir nödvändig.

För att ombyggnationen av Saltsjöbadsvägen ska kunna ske krävs fastighetsregleringar som berör fastigheterna Erstavik 25:1, 25:12, 25:14 och 25:38 samt Sicklaön 76:1, se även ovanstående figurer och tabeller. Mark som utgör allmän plats kommer vid genomförandet regleras till lämplig kommunal målfastighet eller kvarstå inom befintlig kommunal fastighet.

Överenskommelse mellan fastighetsägarna kan ligga till grund för lantmäteriförrätningen men i annat fall beslutar lantmäterimyndigheten. När lantmäterimyndigheten beslutar om ersättning för inlösen av mark för allmän platsmark tillämpas regler enligt expropriationslagen. Detta innebär att fastighetsägaren som avstår mark ska ersättas med den värdeminskning av fastigheten som markförlusten innebär. Detta värde är ofta ett marginalvärde av genomsnittsvärdet, och beror på om marken är anlagd med väg, staket mm. Genomsnittsvärdet definieras som att varje kvadratmeter mark inom en fastighet är lika mycket värda.

Kvartersmark

Del av fastigheterna Erstavik 25:7 och 2:15 som ägs av Nacka kommun, är utlagt i detaljplanen som kvartersmark och ska fastighetsregleras till exploateringen. Detta regleras i en separat ansökan och överenskommelse om fastighetsreglering som även är en bilaga till exploateringsavtalet.

Ledningsrätt

Inom kvartersmarken och vattenområden kommer det krävas en ledningsrätt till förmån för Nacka Vatten och Avfall AB för den allmänna VA-ledningen som ska gå över fastigheten Erstavik 25:38. Planstöd finns genom att ett u-område, vilket betyder att marken ska vara tillgänglig för allmänna vattenburna ledningar, är utlagt i plankartan inom den sträcka som ledningarna planeras att förläggas. Ledningsrätten kommer även beröra fastigheter utanför planområdet i vattenområden som ledningen ska passera. Vattenområdet utanför planområdet, där tilltänkt ledningsdragning planeras, är delvis inte planlagt. Ansvar för att ansöka om behövlig lantmäteriförrättningsrätt för ledningsrätt för genomförandet av den allmänna VA-ledningen hanteras av Nacka vatten och avfall AB alternativt Nacka kommun. Exploateringen ska teckna ett genomförandeavtal med Nacka vatten och avfall AB som bland annat reglerar kostnaden för behövlig lantmäteriförrättningsrätt.

Till förmån för Telia Company AB och som belastar bland annat del av fastigheten Erstavik 25:38 finns idag en ledningsrätt (FRM-akt 0182K-93/105.1) med ändamål tele.

Ledningsrätten innebär rätt att för Telia Company AB upplåta ledning för tele inom berörda områden. Med anledning av exploateringen inom fastigheten Erstavik 25:38 kommer denna rättighet inte påverkas och ledningen kommer att kunna ligga kvar. Med anledning av att planområdet detaljplaneläggs läggs ett u-område in för att ledningsrätten fortfarande ska vara plangiltig.

Servitut

Mellan fastigheterna Erstavik 25:15 (förmån) och Erstavik 25:38 (belastar) finns idag ett avtalsservitut (FRM-akt 01-IM8-90/47568.1) med ändamål vattenledning. Servitutet innehåller att för fastigheten Erstavik 25:15 följer rätt att dra vattenledning via del av fastigheten Erstavik 25:38. Denna rättighet ska fortsatt gälla under och efter genomförandet av detaljplanen.

Mellan fastigheterna Erstavik 25:1 (förmån) och bland annat Erstavik 25:14 och 25:38 (belastar) finns idag finns ett avtalsservitut (FRM-akt 01-IM8-28/35.1) med ändamål villa. Detta servitut ska inte vara ett hinder för exploateringen.

Servitut till förmån för fastigheten Erstavik 25:38 kommer behövas för den tillhörande slänten till påläcks-konstruktionen på kvartersmark. Slänten kommer anläggas under det kommunala gångstråket utmed strandpromenaden. Detta kommer att hanteras i form av ett separat avtalsservitut.

Övriga tillstånd

Del av allmänna anläggningar kommer att behöva tillståndsprövas enligt 11 kapitlet miljöbalken, vattenverksamhet. Ansökan och hantering av tillståndsprocessen kommer hanteras och bekostas av exploateringen.

Tekniska åtgärder

I samband med genomförandet av planen ska kommunala VA-ledningar byggas ut och förbindelsepunkter upprättas till bostäderna inom planområdet. Sjöförlagd vattenledning samt en parallell sjöförlagd spillvattenledning dras över Duvnäsviken fram till planområdet.

Även fastigheterna väster om planområdet på norra sidan av Saltsjöbadsvägen ansluts i samband med genomförandet till kommunalt VA via ledningar i Saltsjöbadsvägen.

Spillvattensystemet kan som helhet utföras som ett LTA-system som innehåller att varje fastighet förses med en pumpenhetspunkt som pumpar ut spillvattnet från fastigheten till spillvattennätet. Med valda system kan ledningarna läggas grunt med isolering. Kommunen bygger ut VA fram till fastighetsgränsen. Från fastighetsgränsen ansvarar fastighetsägaren själv för utbyggnad och inkoppling.

Möjlighet bereds för att i framtiden ansluta även området Sågtorp söder om planområdet till det kommunala VA-nätet. Förbindelsepunkt till området avsätts söder om Saltsjöbadsvägen.

Områdets dagvattenhantering ska följa kommunens Riktlinjer för dagvattenhantering med tillhörande anvisningar. En dagvattenutredning har tagits fram för att belysa hur den framtida dagvattenhanteringen ska se ut inom planområdet.

Ekonomiska frågor

Exploatören bekostar utbyggnation av de allmänna anläggningar som ingår i planområdet, behövliga lantmäteriförrätningar för att genomföra detaljplanen, bullerätgärder vid Saltsjöbanan samt marksanering. Exploatören bekostar även den allmänna VA-anläggningen fram till Saltsjöbadsvägen.

Exploatören överläter allmän platsmark till Nacka kommun utan ersättning och erlägger marknadsmässig ersättning för kvartersmark som ska överlätas från kommunen till exploatören.

Kommunen bekostar utbyggnaden av VA till fastigheter vid Saltsjöbadsvägen. Dessa fastigheter betalar anläggningsavgift enligt gällande VA-taxa vid tidpunkten för anslutning. Berörda fastigheter är Erstavik 25:8, 25:9, 25:10, 25:11, 25:43 samt 25:13.

Medverkande i planarbetet

Nacka kommun:

Miriam Helleday	Karttekniker
Aino Virta Terttu	Karttekniker
Anine Rondén	Planarkitekt
Åsa Dahlgren	Planarkitekt
Karin Stadig	Projektledare/Exploateringsingenjör
Martin Håkansson	Projektledare/Expolateringsingenjör
Oscar Engle	Nacka Vatten och avfall
Magnus Rothman	Miljöutredare
Mahmood Mohammadi	Trafikplanerare
Christian Kvarnström	Delprojektledare genomförande
Oscar Forsling	Lantmätare

Övriga konsulter, TEMA:

Annika Persson	Landskap
Emily Lidman	Planeringsarkitekt
Ylva Hedin	Planeringsarkitekt

Exploatör:

Magnus Birke	Duvnäs Fastighets AB
--------------	----------------------

Exploatörens arkitekter:

Jens Deurell	Deurell arkitekter
Erik Einarsson	Deurell arkitekter

Planenheten

Nina Åman	Anine Rondén
Planchef	Planarkitekt

GRANSKNINGSUTLÄTANDE
2017-11-22
Dnr KFKS 2010/502-214
Projekt 9335

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

GRANSKNINGSUTLÄTANDE

Detaljplan för Morningside Marina, Erstavik 25:38 m.fl., Nacka kommun

Sammanfattning

Planförslaget syftar till att möjliggöra för fem flerbostadshus med sammanlagt cirka 40 lägenheter i tre våningar samt en suterrängvåning, längs Duvnäsvikens södra sida, cirka 800 meter öster om Saltsjö-Duvnäs station. I husens bottenvåningar möjliggör planförslaget verksamhetslokaler.

Fastigheten används idag dels som marina och dels av företag som är kopplat till det marina livet samt den befintliga restaurangen. Den befintliga småbåtshamnen i vattnet kan finnas kvar. De befintliga verksamheterna kan ges möjlighet att etablera sig i lokalerna i bottenvåningarna på flerbostadshusen.

Aktuellt planområde omfattar de privatägda fastigheterna Erstavik 25:1, 25:38 och de kommunalägda fastigheterna Erstavik 25:7 och 25:15.

Under granskingsperioden kom 19 yttranden in. De huvudsakliga synpunkterna gällde

- Strandskydd
- Höjden på byggnaderna
- Trafiksituationen på Saltsjöbadsvägen
- Grundläggning av husen
- Risksituationen från Saltsjöbanan
- Marinans framtid
- Bullersituationen
- Bristande information om exploateringsavtalet
- Planen anses strida mot översiktsplanen

Som ett resultat av inkomna yttranden under granskningstiden har mindre kompletteringar i planhandlingarna gjorts.

- Området där strandskydd upphävs har minskats ytterligare
- Planbestämmelser angående buller och vibrationer har förtydligats
- Den spärnära bullerskärmen är en förutsättning för att planen ska genomföras.
- En bestämmelse om total bruttoarea har lagts till för att försäkra att det endast blir tre våningar bostäder mot Saltsjöbadsvägen.
- Information om grundläggningsförutsättningar har förts in i plankartan
- Riskutredningar har förtydligat risker från Saltsjöbanan.

Bakgrund

Kommunstyrelsen antog start-PM den 2 maj 2011, §88.

Då uppdraget inte var förenligt med den dåvarande översiksplanen från 2002 beslutades att arbetet skulle inledas med ett planprogram. Kommunstyrelsen antog programmet den 11 februari 2013, § 45.

Därefter har ett planförslag upprättats och miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslöt den 10 december 2014, § 335, att skicka ut förslaget på samråd. Samrådet, som varade i fyra veckor, pågick mellan den 12 februari och den 12 mars 2015.

Miljö och stadsbyggnadsnämnden fattade den 8 juni 2017 beslut att ställa ut planen för granskning § 117. Granskningsperioden pågick från den 5 september till den 26 september 2017.

Inkomna synpunkter

Sammanfattning och bemötande av inkomna synpunkter

Planenhetens kommentarer på vanligt förekommande synpunkter

Under granskningstiden inkom 19 yttranden. Det finns frågor och synpunkter som återkommer i de inkomna yttrandena från granskningsperioden. Planenhetens svar på dessa redovisas här, utan inbördes ordning. Övriga synpunkter besvaras under respektive yttrande.

Risker

Saltsjöbanan

Efter Länsstyrelsens yttrande i samrådet gjordes en riskbedömning för om en urspårning kan påverka de planerade bostäderna. Efter granskning uppdaterades riskbedömningen ytterligare för att förtydliga risken och bedömningen av behovet av åtgärder.

Geoteknik

På plankartan finns nu information kring hur grundläggning ska ske så att markstabiliteten säkerställs.

Trafiksäkerhet

Tekniska förprojektering

Den tekniska förprojektering som genomförts behandlar bland annat trafiksäkerheten i projektet, både under och efter bygg- och underhållsperioderna. Förstudien visar hur Saltsjöbadsvägen ska utformas så att trafiksäkerheten säkerställs.

Störningar

Buller

Från Saltsjöbanan och Saltsjöbadsleden

Bullerutredningen reviderades efter samråd. I plankartan framgår nu att en spärnära bullerskärm är en förutsättning för att planen ska genomföras.

Externt industribuller från småbåtshamnen och kajen

Av den reviderade bullerutredningen framgår att ljud från all verksamhet inom marinan inte bör överstiga riktvärdena för externt industribuller enligt Naturvårdsverkets övergångsvägledning. Detta är också reglerat på plankartan.

Parkeringsplatser

För planområdet gäller 1,5 bilparkeringsplatser per lägenheter som är större än 2 rok. Vidare bör det finnas 2 cykelparkeringsplatser per lägenhet oavsett zon.

Den marina verksamheten

Av detaljplanen framgår att befintlig verksamheten med koppling till båtlivet kan vara kvar och inrymmas i de nya husens bottenvåningar. Vidare framgår att varvsverksamheten kommer att flytta. Planförslaget möjliggör för lika många och lika långa bryggor som i nuläget. I dag finns platser för cirka 110 båtar. Bryggorna kommer liksom tidigare att vara inom privat vatten.

Eventuella uppställningsplatser för båtarna kommer nu liksom tidigare vara på privat fastighetsmark.

Möjlighet till lossning och lastning av båtar kommer nu liksom tidigare vara på privat fastighetsmark.

Gestaltning

Landskapsbild, kulturmiljö, skärgårdsmiljö med mera

Miljöredovisningen lyfter fram att platsens karaktär kommer förändras från mer naturpräglad till bebyggelsepräglad, och att det blir en ny typ av bebyggelsemiljö utmed en sträcka som i övrigt karakteriseras av friliggande villor och marina verksamheter. Bedömningen är emellertid att utbyggnadsförslaget är tillräckligt för att uppnå målområdet levande kulturmiljö. Landskapsbilden kommer att förändras påtagligt, men har ingen direkt negativ inverkan på omgivningen. Av planbeskrivningen framgår att den höga skogssiluetten även fortsättningsvis kommer dominera över bebyggelsen.

Planenheten bedömer vidare att särskild vikt lagts till arkitekturen. Det ställs inga villkor i planuppdraget att byggnaderna ska vara av traditionell karaktär, utformas som Duvnäs-villor eller att Morningside Marina skulle ingå i ett område som kan karakteriseras som en trädgårdsstad.

Byggnaderna, exploateringsgrad och byggnadshöjd

I det program som upprättats utredes projektets förutsättningar. I programmet, som antagits av kommunstyrelsen, föreslås tre våningar höga byggnader över Saltsjöbadsvägens nivå, varav några med indragen fjärde våning, jämte en i suterräng. I samrådsförslagets planbeskrivning föreslås tre våningar höga byggnader över Saltsjöbadsvägens nivå, jämte en i suterräng. Ingen indragen fjärde våning.

I plankartan regleras en högsta totalhöjd över havsnivån (RH 2000). Efter granskning har en bestämmelse om total bruttoarea förts in på plankartan för att säkerställa att antalet våningar blir som föreslagits.

Gestaltningsprogrammet

Gestaltningsprogrammet utgör en bilaga till det exploateringsavtal som ska upprättas mellan kommunen och fastighetsägaren.

De viktigaste gestaltningskraven regleras i plankartan. Förutom placering och högsta totalhöjd regleras att byggnaderna ska förses med träfasad och sedumtak. De delar av byggnaden som kan riskera att utsättas för översvämning ska vara utformade med den konstruktion och de material som krävs att klara eventuella översvämningar. Entréer ska finnas från gatan.

Platsen är inte lämplig för bebyggelse, den strider mot översiktsplan och start-PM

Ett planuppdrag innebär att utreda och i planprocessen pröva lämplighetens av önskad användning av mark och vatten inom planområdet. Kommunens bedömning är att platsen är lämplig för den bebyggelse som föreslås.

Ekonomi

Exploateringsavtalet

Denna detaljplan påbörjades före den 1 januari 2015. Detta innebär att planförslaget har upprättats enligt Plan- och bygglagen 2010:900 i sin lydelse före den 1 januari 2015 och det är alltså plan- och bygglagens föreskrifter för den 1 januari 2015 som gäller för planhandlingarna. I dessa föreskrifter är det inget krav att beskriva exploateringsavtalets huvudsakliga innehåll och konsekvenserna av att detaljplanen genomförs med stöd av ett

exploateringsavtal. För att förtydliga förståelsen av detaljplanen har dock stycket som berör exploateringsavtal utökats och tydliggjorts ytterligare.

Buller, bullerskydd, kostnader

Det är exploitören som står för de kostnader som krävs för genomförandet av planen. Bullerskydd kommer uppföras enligt rekommendationer i bullerutredningen. Se även planenhetens kommentar på vanligt förekommande synpunkter ovan. Ett avtal måste skrivas med Trafikförvaltningen om en spärnära bullerskärm innan planen kan antas.

Kajpromenaden

Kajpromenaden ska ägas, driftas, underhållas av kommunen. I det innefattas bland annat snöröjning.

Övrigt

Strandskydd

Området för upphävande av strandskydd har minskats ytterligare efter granskning. Delar av det område som länsstyrelsen inte ser skäl att upphäva strandskyddet inom har idag befintliga bommar till land och befintliga bryggor. I planhandlingarna har en ny begränsning ritats in som möjliggöra att de befintliga bryggorna och bommarna kan finnas kvar men att någon ny brygga inte kan anläggas

Inkomna synpunkter från kommunala nämnder och övriga myndigheter

1. Länsstyrelsen

Sammanfattande bedömning

Länsstyrelsen bedömer att föreslagen utformning av planen riskerar att medföra att riksintresse för kommunikationer inte tillgodoses, att strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken upphävs i strid med gällande bestämmelser och att den föreslagna bebyggelsen blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämnning eller erosion.

Om dessa problem kvarstår vid ett antagande kan Länsstyrelsen komma att ta upp planen för prövning enligt 11 kap. 10 § PBL. Planen kan då komma att upphävas enligt 11 kap. 11 § PBL.

Prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen har i granskningsskedet följande återstående synpunkter av betydelse för Länsstyrelsens överprövning enligt 11 kap. 10 § PBL.

Riksintresse

Saltsjöbanan söder om planområdet är av riksintresse för kommunikationer. Planförslaget ska inte försvåra tillkomsten eller utnyttjande av riksintresset. Om boende och övriga genom planens genomförande blir utsatta för störande buller och andra störningar från spårtrafiken, kan krav komma att ställas på minskade störningar. Det kan i sin tur innebära att kommunikationsanläggningens funktion påtagligt kan försvåras. I planförslaget presenteras en spärnära bullerskärm längs med Saltsjöbanan. Med en sådan skärm, visar en till planen hörande bullerutredning att förutsättningar finns för en godtagbar ljudmiljö i planerat bostadsområde och därmed inte grund för klagomål när det gäller bullerstörning. Länsstyrelsen ställer sig bakom Trafikförvaltningens synpunkt (i yttrande till kommunen den 26 september 2017) att det tydligare behöver framgå om den spärnära skärmen är en förutsättning för planens genomförande. Då skärmen inte säkerställs i planen, finns risk för att riksintresset inte tillgodoses i planförslaget när det gäller bullerstörningar. Det har inte heller motiverats i planhandlingarna att riksintresset kan tillgodoses utifrån andra störningsgrunder.

Planenhetens kommentar: Den spärnära bullerskärmen är en förutsättning för att planen ska kunna genomföras och detta framgår nu i planhandlingarna.

Strandskydd

Kommunen har utvecklat resonemanget om strandskydd i planbeskrivningen till granskningsskedet. Länsstyrelsen anser dock att kommunen behöver utveckla motivering till upphävandet ytterligare med hänsyn till livsvillkoren för djur- och växtliv. Kommunen behöver beskriva bottenförhållanden i vattnet, djup, växtlighet och eventuellt förekomst av fisk. Det vattenområdet där strandskydd avses upphävas utgör enligt f.d. Fiskeriverkets BALANCE-modeller ett potentiellt lekområde för abborre respektive uppväxtområde för

gös och gädda. Eftersom planen möjliggör fler och större bryggor i området kan ett större vattenområde komma att skuggas, vilket i sin tur påverkar djur- och växtliv på platsen. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att särskilt skäl enligt 7 kap. 18 c § punkt 1 miljöbalken föreligger för vattenområdena som betecknas WV, WB, WB1 och u på plankartan då det finns stora bryggor inom området idag. I planområdets västra del finns dock inga bryggor idag och vattenområdet är således inte ianspråktaget av bryggor. Länsstyrelsen gör bedömningen att det inom detta område saknas särskilda skäl för att upphäva strandskyddet. Vidare anser Länsstyrelsen att intresset av att ta det utpekade området i anspråk, inte väger tyngre än strandskyddsintresset.

För att tydliggöra hur stora delar av vattenområdet som omfattas av strandskydd bör kommunen med fördel komplettera plankartan med en strandskyddslinje som visar 100 meter från strandlinjen.

Planenhetens kommentar: Området för upphävande av strandskydd har minskats ytterligare efter granskning. Delar av det område som länsstyrelsen inte ser skäl att upphäva strandskyddet inom har idag befintliga bommar till land och befintliga bryggor. I planhandlingarna har en ny begränsning ritats in som möjliggöra att de befintliga bryggorna och bommarna kan finnas kvar men att någon ny brygga inte kan anläggas.

Hälsa och säkerhet

Geoteknik

I planbeskrivningen framgår att marken bland annat består av lera, gyttja och grus. Planförslaget saknar en beskrivning av hur kommunen bedömer att marken är lämpad för ändamålet med hänsyn till risker kopplat till markstabiliteten. I samrådsredogörelsen konstateras endast att ”Planbestämmelsen angående byggnadsteknik har gjorts tydligare i plankartan”, men huruvida detta gäller åtgärder utöver åtgärder kopplade till översvämningsrisken från havet framgår inte. Inför antagande behöver kommunen visa huruvida andra geotekniska åtgärder behövs för att marken ska bedömas lämplig, och i så fall reglera dessa i plankarta.

Planenhetens kommentar: På plankartan finns nu information kring hur grundläggning ska ske.

Urspärningsrisk I Riskbedömning ÅF (2015) framgår att risken bedöms som låg trots en relativt hög frekvens med beräknad farlig urspärning per 830 år. Länsstyrelsen anser att kommunen behöver motivera varför det inte behövs några åtgärder då denna siffra inte relaterats till något acceptanskriterium. Inför antagande behöver kommunen klargöra på vilka grunder risken för urspärning accepteras utan åtgärder.

Planenhetens kommentar:: Resonemanget kring risk har utvecklats i planbeskrivningen.

Buller

I bullerutredning finns en karta över en lägenhetslösning med redovisade ekvivalent ljudnivå med skärm. Utredningen behöver kompletteras med fler kartor som visar lägenhetslösningar med maximal ljudnivå och samt med och utan bullerskärm. Utöver att förtydliga om den spärnära bullerskärmen är en förutsättning för planens genomförande behöver kommunen visa tydligare att bullernivåerna kan klaras utan skärm om den inte kan säkerställas.

Kommentar: Den spärnära skärmen är en förutsättning för att planen ska genomföras. Plankartan har kompletterats med detta.

Vibrationer

Länsstyrelsen anser att synpunkterna i samrådsskedet angående risk för vibrationer inte har tillgodosetts och det saknas en redovisning av vibrationer. Länsstyrelsen anser att en rimlig nivå för vibrationer ska säkerställas genom en planbestämmelse på plankartan.

Planenhetens kommentar: Plankartan har kompletterats med bestämmelser om stomljud och vibrationer.

Övriga synpunkter

Planbestämmelser

På plankartan anges att bygglov inte får beviljas innan markens lämplighet för bebyggelse har säkerställts genom att markförorening har avhjälpts eller en skydds- eller säkerhetsåtgärd har vidtagits på tomten. Länsstyrelsen anser att planbestämmelsen är generell och ska tydliggöras. Kommunen behöver precisera om villkoret gäller att föroreningarna ska ha avhjälpts eller om skyddsåtgärder ska ha vidtagits. Vid skyddsåtgärder bör kommunen även precisera vilka typ av skyddsåtgärder som ska ha vidtagits.

Planenhetens kommentar: Planbestämmelsen har förtydligats.

2. Trafikförvaltningen

Trafikförvaltningen avstyrker planförslaget med planerad bostadsbebyggelse. Trafikförvaltningen anser att plankarta och planunderlag inte är tillräckligt för att planen ska kunna antas.

Det är otydligt om den, i bullerutredningen nämnda, spärnära skärmen är en förutsättning för genomförande av planen. Om så är fallet ska skärmen regleras inom detaljplan och ett avtal mellan trafikförvaltningen, SLL och exploitören måste skrivas innan planen kan antas. Det framgår inte heller i planbeskrivningen på ett tydligt sätt om skärmen är en förutsättning för planens genomförande.

Kommentar: Den spärnära skärmen är en förutsättning för att planen ska kunna genomföras. Avtal med SLL måste finna innan planen kan vinna laga kraft.

Trafikförvaltningen saknar även den riskbedömning av urspårning som enligt samrådsredogörelsen skall vara genomförd. Det behöver vara tydligt hur denna risk hanteras i byggskede och då bostäder är färdigställda.

Planenhetens kommentar: Den spärnära skärmen är en förutsättning för att planen ska kunna genomföras. Plankartan har kompletterats med detta. Riskutredningen har kompletterats efter granskning och resonemanget kring avsaknaden av åtgärder har utvecklats.

Ytterligare synpunkter

Planområdet ligger långt från närmaste kollektivtrafik. Ingen busstrafik är

planerad på Saltsjöbadsvägen och planerat antal bostäder är inte tillräckligt för motivera ny kollektivtrafik. Den upprustning av Saltsjöbadsvägen som föreslås följer inte de riktlinjer för buss som trafikförvaltningen har vilket innebär att även framtida busstrafikering omöjliggörs och gångavstånden är och förblir mycket långa till befintlig kollektivtrafik.

Det behöver säkerställas att trafikförvaltningen står skadeslösa för alla kostnader som kan uppstå till följd av att bullernivåer från Saltsjöbanan ska klaras. Om planförslaget medför ökad trafik över vägövergången kan vissa säkerhetsaspekter behöva ses över. I samrådsredogörelsen hänvisas till ett avtal med trafikverket, detta avtal bör lämpligen skrivas med trafikförvaltningen.

Det behöver säkerställas att stomljud och vibrationer hanteras i byggnaderna via störningsbestämmelser eller på annat vis. Förslagsvis med de riktlinjer som anges i till planen hörande bullerutredning, kap 7.6. På sida 12, En god ljudmiljö, respektive 16, Avtal, i planbeskrivningen önskar trafikförvaltningen ett förtigligande gällande vilken typ av plank som åsyftas (spårnära eller vid uteplats) samt vilken typ av bullerskyddsåtgärder som åsyftas.

Planenhetens kommentar: Plankartan har uppdaterats med bestämmelser om stomljud och vibrationer.

Nacka kommun anger i sin översiktsplan att avstegsfall A kan användas i områden inom kommunen som specificeras som tät- och medeltät stadsbebyggelse. Det aktuella programområdet ligger inom vad som specificeras som gles blandad bebyggelse, och därmed inte aktuellt för avstegsfall A enligt kommunens egen bedömning. Området saknar kollektivtrafikförsörjning och motiv för avstegsfall i detta avseende saknas också. Det framstår alltså som orimligt att kommunen föreslår bebyggelse i enlighet med planförslaget. Trafikförvaltningen avråder Nacka kommun att tillämpa detta avstegsfall i gällande ärende.

3. Trafikverket

Trafikverket vill inledningsvis beklaga att inget yttrande inkom under samrådsperioden.

Riksintresse

Saltsjöbanan är utpekad som riksintresse för kommunikationer och Trafikverket vill framhålla vikten av att dess funktion inte riskerar att påverkas negativt av planförslaget. Öster om planområdet går farled för sträckan Baggensfjärden- Halvkakssundet som även den är utpekad som riksintresse. Kommunen bör ge Sjöfartsverket möjlighet att lämna synpunkter på planförslaget.

Luftfart

Byggnader över 20 meter kan påverka luftfartens intressen. Planeras byggnader över 20 meter bör berörd flygplats och LFV ges möjlighet att lämna synpunkter. Flyghinderanalys kan bli nödvändigt att genomföra.

Planenbetens kommentar: Inga byggnader över 20 meter planeras.

Övrigt

Trafikverket anser generellt att ny bebyggelse ska lokaliseras till områden med god kollektivtrafik och där goda förutsättningar finns för gång- och cykeltrafik till viktiga målpunkter.

I planbeskrivningen framgår att det är 800 meter till närmsta kollektivtrafik vilket inte är att betrakta som kollektivtrafiknära. Avståndet till kollektivtrafik riskerar leda till hög grad av bilanvändning. En ökad bilanvändning ökar trafiktrycket på det övergripande vägsystemet som idag har kapacitetsproblem vid högtrafik på vissa delar. Kapacitetsproblemen på delar av det övergripande systemet så som väg 222 förväntas bestå. En planering som utgår från god tillgänglighet till kollektivtrafik är nödvändigt för ett fungerande transportsystem i regionen. Utifrån avståndet till kollektivtrafik anser Trafikverket att lokaliseringen är mindre lämplig.

Kommentarer: Se vanligt förekommande synpunkter om platsens lämplighet

4. Lantmäterimyndigheten i Nacka kommun

Lantmäterimyndigheten lämnar kommentarer till information som saknas eller är felaktigt i planhandlingarna

Kommentar: Felaktigheter åtgärdas.

Övriga kommentarer

Enligt nuvarande PBL ska exploateringsavtalets huvudsakliga innehåll och konsekvenserna av att planen helt eller delvis genomförs med stöd av ett sådant redovisas. Exempelvis kan exploatörens kostnadsansvar redovisas, om någon säkerhet har ställts och om vad som händer om exploatören går i konkurs. Enligt den version av PBL som denna detaljplan upprättas efter är det inget krav att beskriva det ovan sagda, men det skulle kunna vara en bra idé ändå och det skulle tydliggöra planen.

Kommenentar: Se vanligt förekommande synpunkter

5. Södertörns brandförsvarsförbund (Sbff)

Södertörns brandförsvarsförbund har tagit del av granskningshandlingarna och kan inte i dessa se att Sbffs synpunkter gällande risk har kommenterats. Dock har Sbff nu tagit del av riskutredning, Riskbedömning urspärning och bedömer utifrån detta underlag inte att riskerna kan anses vara utredda i tillräcklig omfattning. Nedan ges exempel på punkter som Sbff anser att riskutredningen bör ge svar på.

Sbff anser att riskutredningen tydligare bör beskriva konsekvensen av de scenarion som analyseras, samt sätta detta i proportion till sannolikheten.

De risker som hanteras är enbart risken för urspårning av tåg, övriga risker såsom lossnade föremål, delar av hjulsystemet pga. sprickbildning, nedriven kontaktledning eller is bör ingå i riskutredningen.

Den Riskbedömning som inkommit anser vi inte utgör tillräckligt underlag för att vi ska kunna bedöma om ytterligare åtgärder är nödvändiga

Planenhetens kommentar: Riskutredningen har kompletterats efter granskning och resonemanget kring risker med Saltsjöbanan har förtydligats.

6. Nacka miljövårdsråd

Fel läge för tillkommande bostäder

Nytillkommande bostäder bör endast byggas i lägen med god kollektivtrafik, från de östligaste föreslagna husen skulle det bli precis 1000 meter (i planprogrammet och samrådsredogörelse uppges 800 m) gångväg till närmaste kollektivtrafikläge, plattformen mot Slussen vid Saltsjö-Duvnäs station, det helt fel läge för tillkommande bebyggelse, SL rekommenderar högst 400 m från kollektivtrafik. Avståndet till närmaste skola, Duvnäs skola, är 1,5 km avståndet till närmaste livsmedelaffär i Ektorps centrum är 2,2 km.

Planenhetens kommentar: Se vanligt förekommande synpunkter

Strider mot översiksplan och start-PM

Den här föreslagna bebyggelsen strider mot gällande översiksplan som anger gles blandad bebyggelse. Det föreliggande förslaget stämmer inte med start-PM. I start-PM anges två våningar plus souterräng, i det föreliggande förslaget är husen fyra våningar höga.

Vidare förutsatte start-PM förbättringar för cykeltrafiken mellan marinan och Strandpromenaden men att smalna av körbanan utan att bygga cykelbana innebär istället en ökad fara för cyklister.

Planenhetens kommentar: Se vanligt förekommande synpunkter

Strandskydd

Inom området råder strandskydd, ingen tillkommande bebyggelse bör tillåtas inom området. De föreslagna husen kommer att förfula intrycket från Duvnäsviken.

Planenhetens kommentar: Se vanligt förekommande synpunkter

Buller

Platsen utsätts för betydande bullerstörningar, främst från Saltsjöbanan men även från Saltsjöbadsvägen. Även om bullerplank sätts upp kommer bullerproblemet att kvarstå, det går inte att uppnå målen här. Bullerutredningen tycks förutsätta att man använder tåg som är tystare än dagens tåg. Tyvärr tycks inte detta vara avsikten från SL:s sida varför bullret kan förväntas bli högre än vad som antas i bullerutredningen. Bostäderna kommer att störas av buller från Saltsjöbanan och trafiken på Saltsjöbanan på ena sidan och från båtarnas förtöjningar på andra

sidan. Avsteg från bullernorm får bara göras i lägen med god kollektivtraffikförsörjning, således får inte avsteg från normen göras här.

Kommentar: Bullerutredningen uppdaterades efter samråd med korrekta indata. I övrigt se vanligt förekommande synpunkter

Tågtrafik

Vi är, i likhet med SL, synnerligen oroliga för att ny bebyggelse här skulle kunna leda till krav på att Saltsjöbanans tåg måste köra längsammare förbi platsen. Detta skulle kunna sabotera möjligheten att få planerad 12-minuterstrafik på Saltsjöbanan att fungera och i förlängningen hota Saltsjöbanans existens.

Kommentar: Se vanligt förekommande synpunkter

Vägtrafik

Man föreslår att smalna av körbanan på den redan smala Saltsjöbadsvägen ytterligare för att få plats med en smal gångbana. Detta ger alltför litet utrymme för cyklister på körbanan och kommer att ställa till problem för den busstrafik som vid behov ersätter Saltsjöbanan. Dessutom vill man på en kortare sträcka göra körbanan så smal att möte överhuvud taget inte är möjligt. Problemen man skulle skapa för cyklister är mycket allvarliga, Saltsjöbadsvägen utgör ju i brist på bättre cykelväg det regionala huvudcykelstråket Saltsjöbadsstråket. Även om en snabbcykelbana skulle byggas utefter Saltsjöbadsleden kommer behovet att cykla här vara stort. Vi saknar en trafiksäkerhetsutredning.

Kommentar: I förstudien framgår att Saltsjöbadsvägen kommer att byggas ut med gångväg. Vägen kommer att få avsmalningar som bidrar till att sänka hastigheten för bilar.

Tränger ut marin verksamhet

Förslaget tycks oundvikligen innebära att betydande delar av den nu levande marina miljön försvinner när verksamheten undanträns från området. Platsen används idag för vinterförvaring av ett större antal båtar, möjligheten att ta upp, sjösätta och vinterförvara båtar på platsen torde helt försvinna. Man föreslår färre båtplatser och möjligheten att t.ex. reparera båtar inom området torde starkt begränsas. Detta kan förväntas leda till krav på att flytta delar av den marina verksamheten till andra platser. Att ianspråkta andra platser i Nacka för verksamhet som flyttar ifrån detta område verkar inte vara en rimlig lösning. Bostäder här slår hårt mot pågående småskalig näringssverksamhet.

Kommentar: Se vanligt förekommande synpunkter

Bostadsmiljö

Platsen erbjuder en dålig bostadsmiljö. Det saknas plats för barns utomhuslek. Platsen ligger på en nordslutning inklämd mellan kajer, väg och järnväg. Det är långt till all service som förskolor, skolor,

affärer, kollektivtrafik etc.

Planenhetens kommentar: Se vanligt förekommande synpunkter om platsen placering.

Risk för sättningar

Marken är en delvis utfylld strand. Det kan föreligga betydande risk för skred och sättningar på platsen, viket kan bli dyrt för kommunen.

Planenhetens kommentar: Efter granskning har plankartan kompletterats med information om grundläggningsförutsättningar.

Risk för översvämnningar

Bebyggelsen ligger inte tillräckligt högt över havets nivå för att man ska undvika risk för översvämnningar, platsen är således även av detta skäl olämplig.

Planenhetens kommentar: På plankartan regleras att grundläggning och konstruktion ska vara vattensäker upp till länsstyrelsens rekommenderade +2,7 m.

Promenadpassagen längs vattnet problematisk

Promenadpassagen längs vattnet kan förmodas bli dyr att underhålla för kommunen. Den har ingen anslutning till stränderna i öster och väster. Strandpromenaden skulle få visst värde om den fortsatte förbi båtklubben och anslöt till naturstranden i öster.

Den näs bara av från Saltsjöbadsvägen i väster och i öster. I öster finns ingen gångväg längs Saltsjöbadsvägen. Den har inga tydliga målpunkter inom planområdet. Om Kallbadhuset skulle komma till stånd så är det bostadsrättsföreningens, bryggorna är marinans/båtägarnas. Kajpassagen är omgärdad av privata områden och den som rör sig där kommer känna att man gör intrång i dessa privata sfärer. Troligtvis kommer Gunnebostängsel med grindar krönta av taggråd skydda bårbryggorna, en miljö som blir båtskydd och inte strandskydd för allmänhetens fria tillgång.

Planenhetens kommentar: Strandpromenaden ska vara tillgänglig för allmänheten.

Uteblivet samrådsmöte

Nacka kommun brukar under samrådstiden för en detaljplan ordna minst ett samrådsmöte. Vi finner det synnerligen anmärkningsvärt att man i detta fall med ett mycket kontroversiellt detaljplaneförslag inte ordnat någon form av samrådsmöte

Planenhetens kommentar: Det ställs inte krav på samrådsmöte i Plan- och bygglagen. Yttranden har kunnat lämnas till kommunen under samråd och granskning.

7. Nacka Energi

Nacka Energi vill ha tillgång till mark (10x10 m) centralt placerat. Schakt för elkablar inom området bekostas av exploateren, Nacka Energi bekostar kabeldragning och montering av eldistributionsanläggningar. Normalt tecknas avtal om anslutningsavgifter med exploateren innan byggsatrt sker.

Planenhetens kommentar E-område har lagts ut i planen.

8. Statens fastighetsverk

SFV avstår från att lämna synpunkter då SFV inte förvaltar några fastigheter som blir berörda av planförslaget.

9. Nacka vatten och avfall

Lämnar kommentarer till ändrad text i planbeskrivningen

Avfall

Av planbeskrivningen framgår att avfall kommer att sorteras i restavfall och matavfall vilket är bra. Även källsortering nämns, gissningsvis innebär det möjlighet till utsortering av förpackningar och tidningar, bra det också. Lösningar för den planerade avfallshämtningen behöver beskrivas tydligare, gärna med bild eller ritning. Av den citerade texten nedan framgår inte vilken typ av behållare som planeras och inte heller var sopbilen ska angöra och eventuellt vända.

Att marinans gäster ska använda samma avfallsbehållare som de boende är inte helt lämpligt, det riskerar att bli en del nedskräpning som stör de boende. Vi rekommenderar att marinan har en separat avfallshämtning, detta gör även betalningsansvaret tydligare.

"Vid kajens boendeparkering bereds plats för hushållssopor och källsortering.

Avfallsutrymmena är dimensionerade för att klara sortering av matavfall. Kärlen ställs i muromgärdade nischer intill Saltsjöbadsvägen. Nivåskillnaden mellan kaj och gata gör att kärlen är dolda bakom muren sett från gatan. Hämtning av avfall sker från gatans nivå. Sopsorteringen är dimensionerad för att kunna nyttjas även av Marinans gäster. Områdets avfallshantering ska utformas enligt Handbok för avfallsutrymmen, rapport 2009. Även under byggtiden ska källsortering ske av bygg- och rivningsmaterial."

Planenhetens kommentar: Avfallshanteringen utformas enligt Handbok för avfallsutrymmen, rapport 2009.

Inkomna synpunkter från föreningar

10. Saltsjöbadens hembygdsförening anser att projektet är oacceptabelt om det finns risk för att tågen tvingas sakta in längs bebyggelsen på grund av bullerproblem så det blir svårt att upprätthålla den planerade 12-minuterstrafiken. Hembygdsföreningen anser också att säkerheten för cyklister till och från Saltsjöbaden/Fisksätra inte är tillfredsställande tillgodosedd. Det finns stor risk att den ökade biltrafiken på Saltsjöbadsvägen mellan Marinan och Storängen kan leda till olyckor för cyklister om dessa inte får en separerad cykelväg hela denna sträcka.

Planenhetens kommentar: Se vanligt förekommande synpunkter

11. Saltsjö-Duvnäs Fastighetsägareförening

Formaliafel

Saltsjö-Duvnäs Fastighetsägareförening anser att ett formaliafel begåtts då exploateringsavtalet inte finns med i planbeskrivningen, i strid med Plan- och bygglagen, 4 kap, 31,33 §§ och kräver att processen görs om. Det som finns med i planbeskrivningen är i så allmänna ordalag att det inte ger någon inblick alls. Där står i princip att ett avtal skall ingås under det att det i 4 kap, 31 § står: *En beskrivning av hur detaljplanen ska förstås och genomföras (planbeskrivning) ska finnas tillsammans med planen.*

I 4 kap, 33 § står det att: *Vidare ska det framgå om kommunen avser att ingå exploateringsavtal eller genomföra markanvisningar, dessa avtals huvudsakliga innehåll och konsekvenserna av att planen helt eller delvis genomförs med stöd av ett eller flera sådana avtal.* Det enda som framgår är att kommunen avser att ingå exploateringsavtal men inte konsekvenserna av avtalet.

Att i efterhand få ta del av hur parterna reglerat ansvar för genomförandet av detaljplanen och kostnadsansvaret är orimligt och i strid med lagstiftarens intentioner. Hur detta regleras är centralt för att kunna bedöma vilka risker exploateringen utgör för de närboende.

Planenbetens kommentar: Se vanligt förekommande synpunkter angående exploateringsavtal.

Plankarta, planbeskrivning och gestaltningsprogram

Plankartan är det huvudsakliga dokumentet när bygglovssökan skall hanteras av kommunens bygglovshandläggare. Planbeskrivningen hjälper till att förtydliga och utveckla plankartan. Om gestaltningsprogrammet är ett separat dokument, vilket det nu är, är det inte osannolikt att bygglovshandläggarna inte uppmärksamas på villkoren i gestaltningsprogrammet.

- Därför är det ett oavvisligt krav från vår sida att gestaltningsprogrammet är sammankopplat med planbeskrivning och plankarta och inte ett separat dokument.

Kommentar: Se vanligt förekommande synpunkter

Villkor som måste skrivas in

Vi har tidigare yrkat på att det inte bör byggas mer än totalt tre våningar och inte fyra, som i nuvarande plan. Vi vidhåller att tre våningar bör vara maximum, vilket då också skapar en helhet till de detaljplanekräv som gäller för Saltsjö-Duvnäs, förutom att bebyggelsen då smälter in i bakomliggande natur.

Erfarenheterna från t.ex. Tollare måste ha medvetandegjort kommunen om vikten av att inte lämna något åt slumpen eller att ge exploateren fria händer. Därvänt följer i sin tur vårt oavvisliga krav på att det både i planbeskrivningen och gestaltningsprogrammet explicit skrivs in:

- att det maximalt får byggas fem hus med angiven byggnadsaria enligt nuvarande ritningar.
- att det maximalt får byggas en suterrängvåning plus två våningar.
- att den högsta nockhöjden är angiven. Vi vill uppmärksamma kommunen på att det står i samrådsredogörelsen att nockhöjden regleras i gestaltningsprogrammet, vilket inte skett.
- att dagens omfattning av båtplatser vid bryggorna inte får minska.

Planenhetens kommentar: Total bruttoara anges nu i planen för att säkerställa att det endast blir tre våningar med bostäder mot Saltsjöbadsvägen och lokaler i suterrängplan. Plankartan anger en högsta totalhöjd. Det är ett önskemål att båtplatserna ska finnas kvar och detta möjliggörs också i planen. Området är dock privatägt nu och kommer i framtiden att tillhöra bostadsrättsföreningen och det är upp till ägaren hur området används.

Kallbadhuset, den marina verksamheten och framtida havsnivå

Vi anser att kallbadhuset skall tas bort helt och hållet då det är missvisande att ta med ett kallbadhus i gestaltningsprogrammet då det *de facto* inte ingår. Det bereds bara plats. Det är otillbörligt att förleda dem som granskas dokumentationen att rita in något som exploateren inte är förpliktigad att uppfylla.

Det är också ytterst missvisande att omtala eventuella framtida verksamheter i suterrängplanen som ”marin verksamhet”. Det kommer inte att vara möjligt att bedriva sjöfartsverksamhet i dessa lokaler. Dessutom ligger dessa lokaler under den av Länsstyrelsen utpekade nivån på 2,95 meter (höjdsystem RH 2000). Vem försäkrar och står för framtida kostnader för verksamheter som byggs i strid med nuvarande regelverk? Genom att vi inte delges innehållet i exploateringsavtalet får vi inte svar på dessa centrala frågor och kan därmed inte ta ställning och påverka utfallet. Ansvarsfrågan måste utredas och anges i klartext.

Kommentar: Detaljplanen medger att ett kallbadhus kan uppföras på utpekad plats. Vidare se kommentarer kring exploateringsavtal.

Gator och trafik

Enligt planbeskrivningen är vägen 5,5 – 7,5 meter bred och förslaget är att det skall bli en gångbana på sjösidan och en körbana på 6,5 meter. Enligt Natur- och trafiknämnden behöver gångbanan ”vara 2,20 meter för att säkerställa för driftfordon att kunna snöröja”. Körbanan föreslås inkludera cyklister. Denna vägsträckning utnyttjas oerhört frekvent av cykelklubbar där stora skaror tävlingscyklister tränar i mycket hög hastighet, över 30 km/timme. Hur skall de kunna samsas med biltrafikanterna? Avsmalningarna med en körbana på 3,5 meter har endast hastighetsdämpande effekt på biltrafik, inte cykling. Vi förstår inte heller hur kalkylen ser ut om gångbanan skall vara 2,20 meter och körbanan 3,5 respektive 6,5 meter. Då krävs ett utrymme på 5,7 – 8,7 meter. Detta måste förtydligas.

Vi saknar en analys av effekterna av att ytterligare ca 80 bilar kommer att trafikera Saltsjö-Duvnäs dagligen. Tillskottet av ytterligare bilar kommer påverka Saltsjöbadsvägen väster ut, Strandpromenaden samt Stationsbacken/Duvnäsvägen. Bristen på infartsparkering för

Saltsjö-Duvnäsborna är redan idag total. Vi kräver en redovisning av påverkan av denna ytterligare trafik.

Planenhetens kommentar: Av förstudien framgår att Saltsjöbadsvägen kommer att byggas ut med gångbana och att avsmalningar kommer att innebära att hastigheten på vägen sänks.

12. Nacka Naturskyddsföreningens yttranden kan sammanfattas i dessa punkter:

- Planarbetet bör avbrytas då platsen på flera sätt är mycket olämplig för bostadsbebyggelse.

Planenhetens kommentar: Planenheten noterar uppmaningen. Det är Kommunfullmäktige som beslutar om detaljplanen ska antas eller inte. Se vanligt förekommande synpunkter om bebyggelsens placering.

- Den föreslagna bebyggelsen innebär en stor negativ påverkan på landskapsbilden inom riksintresse kust- och skärgård
- Bostäder i dåligt kollektivtrafikläge strider mot miljömålen
- Planförslaget riskerar att negativt påverka trafikeringen på Saltsjöbanan.

Kommentar: Se vanligt förekommande synpunkter

13. Duvnäsvikens Båtklubb

Detaljplanen för Morningside Marina omfattar Erstavik 25:38 och en granne är Erstavik 25:15, kommunalägt. Duvnäsviken Båtklubb DVBK har där i mer än 30 år arrenderat mark/vatten för brygga med plats för 33 båtplatser Existensen av planförslaget har blivit känt för mig genom en "kungörelse om granskning" i en dagstidning. Har inte blivit delgiven någon information direkt.

Har i nuläget inga synpunkter på detaljinnehållet i planförslaget. En väsentlig orsak till detta är att innehållet inte uttrycker något med direkt konsekvens för DVBK. Såvitt känt efter granskning.

Planenhetens kommentar: Duvnäsvikens båtklubb ska få information om vad som händer med planen.

Inkomna synpunkter från fastighetsägare

14. Ett antal fastighetsägares ombud har skrivit en omfattande skrivelse.

De anser att förslaget i sin helhet ska förkastas eller att planen ska omarbetas så att den följer översiktsplanen med högst två våningar.

Detta med hänsyn till att:

- Marinan inte kommer kunna vara kvar
- Planen strider mot strat-PM och översiktsplan
- Marken är inte lämplig att bebygga
- Angränsande fastighetsägare mister sjöutsikt
- Planen följer inte bullerriktlinjer
- Angränsande fastigheter kommer få buller som studsar
- Saltsjöbadsvägen tål inte den ökade trafiken
- Otydligheter i planhandlingarna

Sammanfattningsvis kan konstateras att den föreslagna bebyggelsen strider mot den översiktsplan för området som föreskriver att bebyggelsen bör ha högst två våningar. Bebyggelseområdet strider mot i princip varje riktlinje som kommunen eller annan myndighet har utfärdat såsom borttagande av marinan, för höga bullernivåer, för höga hus, för tät exploatering, för låg grundläggningsnivå för lokaler i förhållande till översvämningsrisken samt dålig håll fasthet/hög sättningsrisk på marken där byggnaderna ska uppföras. Det är oförståeligt varför kommunen väljer att tillmötesgå en exploater som trots att detta står i strid mot alla de principer som kommunen anser ska gälla. Kostnaderna för den olämpliga bebyggelsen kan antas slutligen få bäras av kommunen eftersom kommunen är ansvarig för att bebyggelse placeras på mark som är olämplig för bebyggande.

Det får konstateras att angränsande fastighetsägare anser sig förlita bakom ljuset av kommunens agerande. De angränsande fastighetsägarna var positivt inställda till den bebyggelse som inledningsvis framställdes till de boende genom ett start pm att inleda detaljplaneprocessen. Det som nu föreslås är dock dubbel så stor exploatering där den marina miljön försvisser för de kringboende till förmån för den kommande bebyggelsen. Den planerade bebyggelsen är stadsliknande och passar inte in i den befintliga miljön. De angränsande fastighetsägarna har haft rätt att förlita sig på att Översiktsplanen ska följas när detaljplaner utarbetas.

Planenhetens kommentar: Se vanligt förekommande synpunkter

15. Boende Saltsjöbadsvägen Erstavik 25:11

Berörd fastighetsägare vill kommentera föreslagen detaljplan.

Fastighetsägaren är positiv till byggande på marinan, och ser uppenbara mervärden för området, och hoppas att byggandet kommer igång så snart som möjligt.

Fastighetsägarens enda synpunkt är att färgen på de hus som ska byggas är väldigt mörk, om man betänker skärgårdskänslan i viken. Den kan ljusas upp.

Planenhetens kommentar: Yttrandet noteras.

16. Boende Erstavik 25:17 skriver i ett omfattande yttrande.

Sammanfattningsvis vill fastighetsägaren att kommunen tar ett steg tillbaka och arbetar om förslaget innan det är för sent

- Den föreslagna bebyggelsen strider mot översiktsplanen och start-PM
- Den planerade bebyggelsen riskerar att bli mycket värre än vad som visas i gestaltningsprogrammet och strider därigenom mot lagen
- Gestaltningsprogrammet ska knytas till plankartan
- Platsen är inte lämplig utifrån översvämningsrisk och sättningsrisk.
- Bullersituationen kommer att förvärras för grannar.
- Den marina verksamheten kan försvinna

Planenhetens kommentar: Se vanligt förekommande synpunkter

17. Boende Ersatvik 25:38

- Närhet till Skärgården, vackra omgivningar och goda kommunikationer till Stockholm är Nackas signum – mellan Storstad och Skärgård. Trycket på nya bostäder är stort, och många vill vara nära det som är vackert. Vacker natur och/eller kulturhistoriska värden skapar trivsel, stolthet, glädje och själsfrid. Ett komplement till stadens larm. De unika närmiljöerna behöver vårdas så att Nacka behåller sin attraktivitet och fina grundatmosfär även när tunnelbanan ger så många fler en möjlighet att komma hit. Den attityd som förefaller rådande i föreliggande plan ger intryck av okunnighet om riksregaliernas värde, vilket är ett resultat av mångas engagemang, kunskap och arbetsglädje.
- En unik tillgång som Nacka har är möjlighet att leva ett marint liv utan långpendling till båt. Många friluftsläskare och kapitalstarka personer lockas hit av det skälet. Viktigt att vårda och gärna utöka tillgängligheten för båtägare och segelklubbar. I förlängning påverkas även turismen av skönhet.
- Oaserna i Nacka ger harmoni och andhål, om de tas bort eller förstörs kommer det att visa sig i misstrivsel och ohälsa hos invånarna. Det kostar för alla parter. Anpassa volym efter platsens art. Blir det inte ekonomiskt hållbart så borde det leda till byggstopp på den platsen.
- Storleken på det föreslagna för Morningside Marina skulle berika några få personer på bekostnad av ett sammanhållande natur-, sport- och kulturområde helt nära där ”Nacka bygger stad”. Lägenheter inklämda mellan tåg, väg och vatten kommer att kosta mer än de flesta villor. Duvnäs attraktivitet kommer minska till följd av ökad trafik med krånglig logistik då infartsparkeringar knappast finns. Därtill oljud, stark belysning och missnöje med byggets okänslighet för platsen och miljön intill.
- Villkor för gestaltning framgår inte. Överlämnar Nacka Kommun åt framtida byggherre att avgöra gestaltningen? Om planerna mot alla odds går i verket så låt oss slippa en ny skandal likt den då Klarakvarteren revs eller då bygg Herrarna fick övertaget i Tollare. Det är lätt att förstöra ovärderliga värden på en plats. Det blir sår i

folksjälen. Läget vid Duvnäsviken passar utmärkt för varsam exploatering parallellt med bibejhallen marin service.

- ”Kommunens bedömning är att planförslaget inte innehåller en betydande miljöpåverkan”. Hur definieras miljöpåverkan i detta sammanhang?
- Hur höga hus får byggas för att smälta in i den lantliga villamiljön i Sågtorp? Reglerna för Nacka är väl etablerade och har tydligt formulerats i flertalet Översiktsplaner. Om nytt regelverk finns, eller avsteg föreslås skall detta redovisas och förklaras.
- Den ökande biltrafiken är ett problem. Med byggnation av ett lägenhetsområde på Morningside Marina skulle bil- och cykeltrafiken komma att öka på alla anslutande vägar. Vägar som inte är tänkta som genomfartsleder kommer att bli det. Duvnäsvägen med skola är ett exempel.
- Saltsjö-Duvnäs är mycket barntätt. Uppmanar er nu att fundera över Churchills kloka tankar, sammanfattade i en utgåva av Time från 1960: "We shape our buildings; thereafter they shape us.... In the beginning, buildings reflect the qualities of the people who design and construct them. Once built, the people who live and work in them take on the qualities of the buildings they inhabit."

Hoppas att ni som bär ansvaret lyfter blicken och ser med en infallsvinkel som inkluderar såväl det historiska perspektivet som det framtidsvisionära när ni ser på Nackas utveckling i stort och smått. Låt närdemokratin få leva vidare, så att samhället utvecklas i dialog för bevarande av Nackas själ, med sina naturliga förutsättningar och medmänsklighet *parallellt* med att ”Nacka bygger stad”. Med lyhördhet, klokskap och professionalism kan det bli en framgångssaga

Planenhetens kommentar: Se vanligt förekommande synpunkter

18. Boende Kristinavägen

Skriver ett omfattande yttrande som sammanfattas i följande punkter.

- Markförhållanden innehåller att det är en risk att bygga
- Det kommer att vara risk för översvämning
- Strider mot översiksplanen
- Marinan säkras inte
- Antal parkeringsplatser är för få
- Höjdangivelserna medger fler våningar än redovisat
- Exploateringsavtalet redovisas inte i planhandlingar
- Kostnadsfördelning saknas
- Trafiksituationen försämrar
- Det saknas en seriös trafikstudie
- Antal lägenheter är oklart

- Bullerfrågan är inte tillräckligt utredd
- Materialet är missvisande
- Planförslaget tar inte hänsyn till områdets karaktär

Kommentar: Se vanligt förekommande synpunkter

19. Boende Ersatvik 25:38 har följande synpunkter

Intrång på fastigheten avseende ledningsrätt

Enligt planförslaget planeras en ledningsrätt för VA över vår fastighet. Fastigheten besitter en stor area vatten vilket också var en av anledningarna till att fastigheten köptes.

Fastighetsägaren motsätter sig starkt att inskränkning av fastigheten i form av en ledningsrätt sker då det påverkar fastighetens värde samt vår möjlighet att nyttja och utveckla fastigheten i framtiden. Det påverkar också fastighetens värde vid en framtida försäljning då framtida köpare kan ha planer för att utveckla fastigheten som kan påverkas av en eventuell ledningsrätt.

Den planerade ledningsrätten kommer att beröra vår fastighet av en bedömd sträcka på ca 160 meter i längd och 15 meter i bredd, totalt ca 2 400 kvm. Det utgör en väsentlig del av vår totala tomt, närmare bestämt ca 11 % av fastighetens totala yta. Vårt förslag är att ledningen avseende VA förläggs utanför vår fastighet så att den inte berör fastigheten, vilket troligtvis också är mer fördelaktigt ur ett ekonomiskt perspektiv för kommunen och

Morningside Marina-projektet.

Ljudnivå under byggtiden

Enligt planförslaget och tillhörande dokument framkommer att miljöaspekten utifrån ett bullerperspektiv har utretts. Det framkommer i planförslaget att ”En god bullermiljö” är viktig för att detaljplanen skall kunna genomföras. Det pratas här om att bullerdämpande åtgärder måste vidtas för att få ner bullret från Saltsjöbanan utifrån de framtida boendes aspekt i de aktuella husen. Dock tas inte hänsyn till det buller som kommer att uppstå i samband med byggnationen av Morningside Marina. För att kunna genomföra denna byggnation framkommer enligt planförslaget att exempelvispålning kommer att behöva ske. Detta tillsammans med de ljud som uppstår i samband med transporter och själva byggnationen kommer att bli väldigt störande för oss alla som bor runt Duvnäsviken i allmänhet och för oss som bort rakt över vattnet i synnerhet. Ljud transporteras lätt över vattnet och vi kommer att störas mycket av detta. Detta innebär att boendemiljön i området kommer att försämras avsevärt under de år som en eventuell byggnation sker och vår vackra lunga miljö kommer att förstöras under genomförandetiden. Förutom att detta medför obehag för oss boende i området kommer det också påverka fastigheternas värde om en eventuell försäljning skulle ske under genomförandefasen. De kräver att kommunen tar hänsyn till detta och säkerställer att ljudnivån håller sig inom gällande normer under byggtiden om en detaljplan antas.

Slutligen vill fastighetsägaren framföra att de motsätter sig planförslaget avseende Morningside Marina på ovanstående grunder samt på de grunder som vi framförts av oss

under granskningen samt på de grunder som vi framfört separat tillsammans med en grupp intressenter i området.

Planenhetens kommentar: Ledningsrätten bedöms nödvändig och hanteras av Lantmäteriet i en förrättnings. Ett av syftena med detaljplanen är att förbättra miljön genom att ordna anslutning till kommunalt vatten och avlopp till de fastigheter väster om planområdet, som idag har enskilda lösningar, genom en sjöledning över Durnäsviken. I övrigt se vanligt förekommande synpunkter

Planenheten

Nina Åman
Planchef

Anine Rondén
Planarkitekt

Kommunstyrelsen

Genomförande av webbtillgänglighetsdirektivet

Yttrande till finansdepartementet över remisspromemorian Genomförande av webbtillgänglighetsdirektivet (Ds 2017:60)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar förslaget till yttrande till regeringen över promemorian ”Genomförande av webbtillgänglighetsdirektivet”.

Beslutet förklaras omedelbart justerat.

Sammanfattning

Finansdepartementet har i en promemoria lämnat förslag till genomförande av ett EU-direktiv om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar till offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer (webbtillgänglighetsdirektivet). I promemorian lämnas förslag till en ny lag och andra åtgärder som bedöms nödvändiga för att genomföra direktivet i svensk rätt.

I det föreslagna yttrandet tillstyrker Nacka kommun förslaget för genomförande av webbtillgänglighetsdirektivet men pekar på ett antal punkter som behöver vara tydliga när det gäller föreskrifterna för hur ett så kallat tillgänglighetsutlåtande ska utformas (avsnitt 8.9). I förslaget pekar Nacka kommun också på konsekvenser av att inte undanta direktsändningar som ligger kvar mer än 14 dagar från kravet på textning (avsnitt 8.6.2).

Ärendet

Nacka kommun har erbjudits möjlighet att inkomma med yttrande över remisspromemorian ”Genomförande av webbtillgänglighetsdirektivet”. I promemorian lämnas förslag till genomförande av ett EU-direktiv om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer (webbtillgänglighetsdirektivet). Det föreslås att direktivet genomförs genom att införa en särskild lag om tillgänglighet till digital offentlig service. Med digital offentlig service avses tjänster eller information som en offentlig aktör tillhandahåller via en teknisk lösning.

Webbtillgänglighetsdirektivet omfattar statliga och kommunala myndigheter, beslutande församlingar i kommuner och landsting, offentligt styrda organ samt sammanslutningar av dessa aktörer. Offentligt styrda organ innehåller i huvudsak vissa statliga och de flesta kommunala företag. I promemorian föreslås även att privata aktörer, som med offentlig finansiering bedriver yrkesmässig verksamhet inom skola, hälso- och sjukvård samt omsorg, ska omfattas av den nya lagens krav. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 23 september 2018.

En tillsynsmyndighet ska ansvara för information, utbildning och övervakning. Myndigheten ska kunna utdöma vite om en organisation som omfattas av lagen inte åtgärdar problemen, trots att man blivit uppmärksammad på dem genom anmälan eller kontroll. En viktig del i den nya lagen är bestämmelsen om att aktörerna måste publicera ett tillgänglighetsutlåtande kopplat till den digitala service man tillhandahåller. I tillgänglighetsutlåtandet ska det finnas möjlighet för en enskild att meddela att tjänsten inte uppfyller tillgänglighetskraven. Den enskilde har också rätt att begära att del av den digitala servicen i en form som är tillgänglig för just honom eller henne utifrån den funktionsnedsättning personen har.

Hur tillgänglig är Nacka kommuns digitala service idag?

Den nya lagen om tillgänglighet till digital offentlig service kommer att baseras på tillgänglighetskriterierna i WCAG 2.0, nivå AA. WCAG står för Web Content Accessibility Guidelines och är internationellt etablerade rekommendationer för tillgängligt innehåll på webben. Den innehåller 61 kriterier som är indelade i tolv riktlinjer som i sin tur kategoriseras inom fyra övergripande principer: möjlig att uppfatta, hanterbar, begriplig och robust. Kriterierna i WCAG är indelade i tre olika nivåer:

Nivå A är den lägsta ambitionsnivån, det vill säga de högst prioriterade kriterierna finns på denna nivå.

Nivå AA är den basnivå som behöver uppfyllas av webbplatser och mobila applikationer inom EU. I WCAG 2.0 nivå AA ingår både kriterier på nivå A och på nivå AA.

Nivå AAA är den högsta ambitionsnivån.

Nacka.se upphandlades och utvecklades utifrån WCAG 2.0 nivå AA, vilket är den nivå som är rekommenderad enligt Vägledningen för webbutveckling (Post- och telestyrelsen). Någon teknisk validering av hur väl webbplatsen uppfyller kraven är inte hittills gjord. Utöver Nacka.se har Nacka kommun en rad andra webbplatser, digital service och mobila applikationer. Det finns idag ingen sammanställning över hur väl dessa tjänster/webbplatser lever upp till WCAG 2.0 nivå AA.

I det föreslagna yttrandet lyfts följande frågor

Den utsedda tillsynsmyndigheten kommer enligt förslaget att utforma föreskrifter för hur tillgänglighetsutlåtandet ska utformas. Nacka kommun vill peka på ett antal punkter som

den utsedda myndigheten behöver göra tydliga i dessa föreskrifter, bland annat följande punkter:

- vikten av att tillgänglighetsutlåtandet utformas så att det medför så lite administrativ börla som möjligt för alla aktörer.
- tydlighet i frågan om var tillgänglighetsutlåtandet ska placeras och hur detaljerat det ska vara.

Nacka kommun vill också peka på att kraven när det gäller direktsändningar av tidsberoende medier kan leda till en begränsning av innehållet på aktörernas webbplatser, eftersom det kan bli allt för kostsamt att texta omfattande direktsändningar.

Ekonомiska konsekvenser

Den nya lagen kommer att kräva tillgänglighet motsvarande WCAG AA-nivå (se förklaring ovan). Att validera kommunens samtliga webbplatser och mobila applikationer och säkerställa att de uppnår AA-nivå kommer innebära ökade kostnader initialt.

Den nya lagen kommer ge enskilda rätt till en tillgänglighetsbegäran, det vill säga begära att ta del av digitala service i en form som är tillgänglig för just honom eller henne utifrån den funktionsnedsättning personen har. Om denna möjlighet nyttjas i en större omfattning kan det komma att innebära kostnader för kommunen.

På lång sikt innebär bättre tillgänglighet dock besparingar - när fler personer kan uträtta ärenden på egen hand via tillgängliga digital service minskar behovet av manuell handläggning.

Konsekvenser för barn

Syftet med Webbtillgänglighetsdirektivet är att alla i samhället ska kunna ta del av digital service på myndigheters webbplatser och mobila applikationer.

Webbtillgänglighetsdirektivet föreslås genomföras i Sverige med hjälp av en egen lag vilket ger direktivet extra tyngd. Sverige saknar i dagsläget bestämmelser i lag eller förordning som specifikt reglerar tillgänglighet till webbplatser eller mobila applikationer. År 2016 hade 21 procent av Sveriges befolkning en funktionsnedsättning (Folkhälsomyndigheten). Tydligare lagkrav som stärker funktionsnedsattas rättigheter i samhället är bra för barnen, både för de barn som själva har en funktionsnedsättning och för de barn som lever med föräldrar/anhöriga med funktionsnedsättning.

Bilagor

1. Nacka kommuns förslag till remissyttrande gällande departementspromemorian Genomförande av webbtillgänglighetsdirektivet (Ds 2017:60)
2. [Departementspromemorian Genomförande av webbtillgänglighetsdirektivet \(Ds 2017:60\)](#)

Anna Trygg
Enhetschef
Kommunikationsenheten

Ragnhild Ingberg
Webbansvarig
Kommunikationsenheten

FÖRSLAG TILL YTTRANDE
KFKS 2017/1094

Finansdepartementet
Regeringskansliet
103 33 STOCKHOLM
Diarienr: Fi2016/04244/DF

Yttrande över Genomförande av webbtillgänglighetsdirektivet (Ds 2017/60)

Nacka kommun tillstyrker förslaget för genomförande av webbtillgänglighetsdirektivet i stort men vill lyfta följande.

8.9 Tillgänglighetsutlåtande och kommentarsfunktion

Nacka kommun vill peka på ett antal punkter som den utsedda myndigheten behöver göra tydliga i de föreskrifter de ska ta fram för hur tillgänglighetsutlåtande och kommentarsfunktion ska utformas.

- Föreskrifterna ska utformas så att tillgänglighetsutlåtandet medför så liten administrativ börla som möjligt för aktörerna. I avsnitt 8.9.1, sid 96 betonas att för privat verksamhet som omfattas av lagen ska kraven för tillgänglighetsutlåtande utformas så att det innehåller all väsentlig information, men samtidigt medför så liten administrativ börla. Att hanteringen av tillgänglighetsutlåtandet medför så lite administrativ börla som möjlig är väsentligt för alla aktörer. Därför bör offentlig och privat verksamhet som omfattas av lagen behandlas lika i detta avseende.
- Det ska framgå i de kommande föreskrifterna hur detaljerat ett tillgänglighetsutlåtande ska vara. Att för varje digital service redogöra i detalj för vilka delar i innehållet som inte är tillgängliga och skälen för detta kommer innehålla avsevärd arbetsinsats och därmed kostnad för aktörerna.
- Det bör framgå i föreskrifterna vilken teknisk valideringsmetod aktörerna ska använda.
- Det bör framgå i föreskrifterna var tillgänglighetsutlåtandet ska placeras. Kan aktören publicera ett samlat tillgänglighetsutlåtande för samlig digital service som aktören ansvarar för eller måste ett separat tillgänglighetsutlåtande publiceras i

anslutning vill varje specifik digital tjänst? Att ha krav på tillgänglighetsutlåtande i direkt anslutning till varje specifik digital tjänst kommer kräva en betydligt större insats av aktörerna.

- Det bör göras tydligt i föreskrifterna att det är aktörerna själva som får avgöra hur kommentarsfunktionen bäst inlemmas i den ordinarie ärendehanteringen.

8.6.2 Direktsändning av tidsberoende medier

Nacka kommun vill också peka på att kraven när det gäller direktsändningar av tidsberoende medier kan leda till en begränsning av innehållet på aktörernas webbplatser. Att i efterhand texta omfattande direktsändningar kan bli allt för kostsamt. Det finns då risk att aktörer väljer att ta bort tidsberoende medier efter 14 dagar.

Mats Gerdau
Kommunstyrelsens ordförande

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör

Genomförande av webbtillgänglighetsdirektivet

REGERINGSKANSLIET

Finansdepartementet

SOU och Ds kan köpas från Wolters Kluwers kundservice.
Beställningsadress: Wolters Kluwers kundservice, 106 47 Stockholm
Ordertelefon: 08-598 191 90
E-post: kundservice@wolterskluwer.se
Webbplats: wolterskluwer.se/offentligapublikationer

För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Wolters Kluwer Sverige AB
på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Svara på remiss – hur och varför
Statsrådsberedningen, SB PM 2003:2 (reviderad 2009-05-02).
En kort handledning för dem som ska svara på remiss.
Häftet är gratis och kan laddas ner som pdf från eller beställas på regeringen.se/remisser

Omslag: Regeringskansliets standard
Tryck: Elanders Sverige AB, Stockholm 2017

ISBN 978-91-38-24710-5
ISSN 0284-6012

Innehåll

1	Sammanfattning.....	7
2	Författningsförslag.....	11
2.1	Förslag till lag om tillgänglighet till digital offentlig service	11
3	Ärendet	19
4	Krav på tillgänglighet i gällande rätt	21
4.1	Inledning	21
4.2	FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.....	21
4.3	Regeringsformen.....	22
4.4	Förvaltningslagen.....	23
4.5	Förordning om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken	24
4.6	Diskrimineringslagen.....	24
4.7	Kommunallagen	25
4.8	Radio- och tv-lagen.....	26
4.9	Lagen om offentlig upphandling och lagen om upphandling inom försörningssektorerna	27
5	Internationella standarder och nationella riktlinjer för webbpublicering.....	29

5.1	World Wide Web Consortiums Web Content Accessibility Guidelines	29
5.2	Den första europeiska standarden för webbtillgänglighet	30
5.3	Nationella webbriktlinjer	31
6	Lagstiftning i andra länder rörande tillgänglighet.....	33
6.1	Inledning	33
6.2	Danmark	33
6.3	Norge	33
6.4	Spanien	34
6.5	USA	34
7	Webbtillgänglighetsdirektivet	35
7.1	Syfte och tillämpningsområde	35
7.2	Kraven i direktivet	36
8	Överväganden och förslag	39
8.1	Utgångspunkter för genomförandet	39
8.2	Författningstekniska frågor	40
8.2.1	Behovet av en ny lag.....	40
8.2.2	Den föreslagna lagens förhållande till befintlig lagstiftning	42
8.2.3	En teknikneutral lagstiftning.....	47
8.3	Vilka aktörer omfattas av webbtillgänglighetsdirektivets tillämpningsområde?	51
8.3.1	Offentliga aktörer	51
8.3.2	Aktörer som är specifikt undantagna från direktivets tillämpningsområde	57
8.4	Bör även andra aktörer omfattas av tillämpningsområdet?	59

8.4.1	Utgångspunkter för en utökning av de aktörer som omfattas.....	59
8.4.2	Statliga eller kommunala företag som inte är offentligt styrda organ.....	60
8.4.3	Privata aktörer som inte är offentligt styrda organ.....	61
8.5	Vilken digital service ska lagen omfatta?	71
8.5.1	Digital service som tillhandahålls via en teknisk lösning som kontrolleras av en offentlig aktör.....	71
8.5.2	Digital service som tillhandahålls via en teknisk lösning som kontrolleras av tredje part	73
8.6	Vilken digital service är specifikt undantagen från tillämpningsområdet?	74
8.6.1	Inledning	74
8.6.2	Direktsändningar av tidsberoende medier	74
8.6.3	Kartor	77
8.6.4	Digital service från tredje part som varken har finansierats eller tagits fram av den berörda offentliga aktören eller står under dess kontroll.....	79
8.6.5	Vissa reproduktioner av föremål från kulturarvssamlingar	80
8.6.6	Digital service som inte hänför sig till verksamhetens väsentliga administrativa funktioner	83
8.6.7	Tidsbegränsade undantagsbestämmelser	84
8.7	Vilka krav på tillgänglighet ska gälla?	87
8.8	Förutsättningar för att helt eller delvis undanta digital service från tillgänglighetskraven.....	90
8.9	Tillgänglighetsutlåtande och kommentarsfunktion.....	95
8.9.1	Tillgänglighetsutlåtande	95
8.9.2	Rätten att begära tillhandahållande av digital service som uteslutits med stöd av bestämmelser i den föreslagna lagen	97
8.10	Tillsynsmyndigheten och dess uppgifter.....	106

8.10.1	Övervakning	106
8.10.2	Utbildning, information och rapportering	107
8.10.3	Uppföljningsförfarande	109
8.10.4	Val av tillsynsmyndighet.....	112
8.11	Överklagande av beslut m.m.....	116
9	Ikraftträdande m.m.	119
10	Konsekvens- och kostnadsanalys	121
10.1	Inledning	121
10.2	Förutsättningar och avgränsningar.....	122
10.3	Metodbeskrivning.....	123
10.4	Effekter för allmänheten.....	125
10.5	Effekter för företag	128
10.5.1	Privata aktörer som omfattas av förslagets tillämpningsområde.....	128
10.5.2	Konkurrensfördelen av en harmoniserad inre marknad	128
10.5.3	Spridning till andra verksamheter	129
10.5.4	Krav på redaktörer, designers och utvecklare.....	129
10.6	Generella effekter för offentlig verksamhet	130
10.6.1	Minskad manuell ärendehantering för offentlig verksamhet	130
10.6.2	Övriga besparingar för det offentliga	131
10.7	Generella ekonomiska konsekvenser för verksamheter som omfattas av förslagets tillämpningsområde.....	131
10.7.1	Webbplatser.....	132
10.7.2	Mobila applikationer	134
10.7.3	Intranät och extranät	135
10.8	Konsekvenser för staten.....	136
10.8.1	Ekonomiska konsekvenser för statliga myndigheter	136
10.8.2	Ekonomiska konsekvenser för statliga bolag som omfattas av tillämpningsområdet	138

10.9 Konsekvenser för kommuner och landsting	139
10.9.1 Ekonomiska konsekvenser för kommuner och kommunal verksamhet	139
10.9.2 Ekonomiska konsekvenser för landsting	141
10.9.3 Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen	143
10.10 Finansiering av de ekonomiska konsekvenserna för offentliga aktörer	144
10.11 Konsekvenser för tillsynsmyndigheten	145
10.12 Konsekvenser för domstolarna	147
10.13 Klimat- och miljökonsekvenser	147
10.14 Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män.....	147

11 Författningskommentar 149

Bilaga	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer.....	167
---------------	--	-----

1 Sammanfattning

I promemorian lämnas förslag till genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer (webbtillgänglighetsdirektivet). Direktivet är ett s.k. minimiharmoniseringsdirektiv och i promemorian föreslås även vissa bestämmelser som går utöver direktivets minimikrav.

Det föreslås att direktivet genomförs genom införandet av en särskild lag om tillgänglighet till digital offentlig service. Med digital offentlig service avses tjänster eller information som en offentlig aktör tillhandahåller via en teknisk lösning.

Webbtillgänglighetsdirektivet omfattar statliga och kommunala myndigheter, beslutande församlingar i kommuner och landsting, offentligt styrda organ samt sammanslutningar av dessa aktörer. Offentligt styrda organ innefattar i huvudsak vissa statliga och de flesta kommunala företag. I promemorian föreslås även att privata aktörer, som med offentlig finansiering bedriver yrkesmässig verksamhet inom skola, hälso- och sjukvård samt omsorg, ska omfattas av den nya lagens krav. Detsamma gäller enskilda utbildningsanordnare med examenstillstånd som erhåller statsbidrag för ersättning för högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå eller för utbildning på forskarnivå. Public service-företag och vissa icke-statliga organisationer undantas från lagens tillämpningsområde. De aktörer som avses omfattas av kraven benämns offentliga aktörer.

Enligt den föreslagna lagen ska digital service som tillhandahålls av en offentlig aktör, via en teknisk lösning som står under aktörens kontroll, vara tillgänglig i enlighet med tillgänglighetskraven i de föreskrifter som meddelas med stöd av lagen. Därutöver ska även digital service, som tillhandahålls av en offentlig

aktör via en teknisk lösning som står under tredje parts kontroll, så långt det är möjligt, uppfylla samma krav. Det sist nämnda kravet omfattar bl.a. den digitala service som offentliga aktörer tillhandahåller via sociala medier. I promemorian föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka krav på tillgänglighet i form av tekniska standarder som ska gälla.

Vissa specifika typer av digital service föreslås kunna undantas från lagens krav. Den föreslagna lagen innehåller även en bestämmelse som möjliggör att digital service, helt eller delvis, kan undantas från kraven om fullgörandet av tillgänglighetskraven inte utgör en skälig anpassning.

En offentlig aktör ska för sådan digital service som står under aktörens kontroll tillhandahålla ett tillgänglighetsutlåtande. Detta utlåtande ska bl.a. innehålla en kommentarsfunktion som gör det möjligt för enskilda personer att meddela den berörda aktören att de inte anser att aktörenrs digitala service uppfyller tillgänglighetskraven. Genom kommentarsfunktionen ska enskilda personer även kunna begära att viss digital service som undantagits från kraven tillhandahålls i en för dem tillgänglig form.

En tillsynsmyndighet ska ansvara för de uppgifter i form av utbildning och information, övervakning, rapportering samt uppföljning som webbtillgänglighetsdirektivet föreskriver. Myndigheten ska även kunna utfärda förelägganden om rättelse när en offentlig aktör inte uppfyller den föreslagna lagens krav, som får förenas med vite.

Om en offentlig aktör efter begäran beslutar att inte tillhandahålla digital service ska detta beslut, med vissa undantag, överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Även tillsynsmyndighetens förelägganden om rättelse får överklagas.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 23 september 2018. Regleringen avseende digital service som tillhandahålls av en offentlig aktör via en teknisk lösning som står under tredje parts kontroll ska enligt förslaget tillämpas för digital service som publiceras efter den 22 september 2020. I direktivet anges olika tidpunkter för när kraven ska börja tillämpas för vissa typer av digital service. Det anges vidare olika tidpunkter för när kraven ska börja gälla för befintliga respektive nya webbplatser samt mobila applikationer. I promemorian föreslås att regeringen eller den

myndighet regeringen bestämmer ska få besluta om föreskrifter rörande detta.

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till lag om tillgänglighet till digital offentlig service

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om krav på tillgänglighet till digital service som tillhandahålls av en offentlig aktör.

Definitioner

2 § Med digital service avses tjänster eller information som tillhandahålls via en sådan teknisk lösning som avses i 6 §.

3 § Med föremål från kulturarvssamlingar avses privat eller offentligt ägda föremål av historiskt, konstnärligt, arkeologiskt, estetiskt, vetenskapligt eller tekniskt intresse som ingår i samlingar som bevaras av kulturinstitutioner, som bibliotek, arkiv och museer.

4 § Med offentlig aktör avses en statlig eller kommunal myndighet eller en beslutande församling i en kommun eller ett landsting.

Vid tillämpningen av denna lag ska med offentlig aktör jämföras

1. ett sådant offentligt styrt organ som avses i 5 §,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer (L 327, 2.12.2016, s.1–15, Celex 32016L2102).

2. en sammanslutning av

a) en eller flera myndigheter eller församlingar enligt första stycket, eller

b) ett eller flera organ enligt 1, om dessa sammanslutningar särskilt inrättats för att tillgodose behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär, och

3. privata aktörer som yrkesmässigt bedriver verksamhet som till någon del är offentligt finansierad och som

a) bedrivs av en enskild huvudman inom skolväsendet eller av en huvudman för en sådan internationell skola som avses i 24 kap. skollagen (2010:800),

b) utgör hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) eller tandvård enligt tandvårdslagen (1985:125), eller bedrivs enligt socialtjänstlagen (2001:453), lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade samt personlig assistans som utförs med assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken, samt

4. enskilda utbildningsanordnare som har examenstillstånd enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, och erhåller statsbidrag för ersättning för högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå eller för utbildning på forskarnivå.

5 § Med offentligt styrt organ avses en sådan juridisk person som tillgodosser behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär, och

1. som till största delen är finansierad av staten, en kommun, ett landsting eller en sådan offentlig aktör som avses i 4 § första stycket och andra stycket 1 och 2,

2. vars verksamhet står under kontroll av staten, en kommun, ett landsting eller en sådan offentlig aktör som avses i 4 § första stycket och andra stycket 1 och 2, eller

3. i vars styrelse eller motsvarande ledningsorgan mer än halva antalet ledamöter är utsedda av staten, en kommun, ett landsting eller sådan offentlig aktör som avses i 4 § första stycket och andra stycket 1 och 2.

6 § Med teknisk lösning avses de tekniska lösningar som regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, beslutar ska omfattas av lagens tillämpningsområde.

7 § Med tidsberoende medier avses ljud eller video, en kombination av ljud och video, eller något av de föregående i kombination med möjligheter till interaktion.

Undantag från lagens tillämpningsområde

8 § Denna lag är inte tillämplig på digital service som tillhandahålls av

1. ett företag som bedriver radio- och tv-verksamhet som finansieras enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst, eller

2. en icke-statlig organisation vars service inte är väsentlig för allmänheten, eller specifikt tillgodosar behoven för eller är avsedd för personer med funktionsnedsättning.

9 § Denna lag är inte tillämplig på digital service som utgörs av tillhandahållande av

1. direktsändningar av tidsberoende medier,

2. kartor som inte är avsedda för navigering,

3. digital service från tredje part som varken har finansierats eller tagits fram av den berörda offentliga aktören eller står under dess kontroll,

4. reproduktioner av föremål från kulturarvssamlingar som inte kan göras fullständigt tillgängliga utan betydande hinder,

5. digital service inom verksamhet som tillhör skolväsendet eller de särskilda utbildningsformerna enligt 1 kap. eller 24 kap. skollagen (2010:800) eller pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem enligt 25 kap. skollagen, om inte servicen hänför sig till verksamhetens väsentliga administrativa funktioner.

Lagen är inte heller tillämplig på kartor avsedda för navigering, om väsentlig information om dessa tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt.

Regeringen får meddela föreskrifter om att annan digital service ska undantas från lagens tillämpningsområde. Sådana föreskrifter får bara avse sådan digital service som får undantas enligt artikel 1.4 a, b, g och h i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer i den ursprungliga lydelsen.

Tillgänglighetskrav för digital service som tillhandahålls via en teknisk lösning som kontrolleras av en offentlig aktör

10 § Digital service som tillhandahålls av en offentlig aktör via en teknisk lösning som står under aktörens kontroll ska följa tillgänglighetskraven i de föreskrifter som meddelas med stöd av denna lag.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka tekniska lösningar som ska omfattas av lagens tillämpningsområde. Sådana föreskrifter får bara avse sådana tekniska lösningar som anges i artikel 1.1 i direktiv (EU) 2016/2102 i den ursprungliga lydelsen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka tekniska krav som ska gälla och när kraven ska börja tillämpas. Sådana föreskrifter ska överensstämma med artiklarna 6 och 12.3 i direktiv (EU) 2016/2102 i den ursprungliga lydelsen.

Tillgänglighetskrav för digital service som tillhandahålls via en teknisk lösning som kontrolleras av tredje part

11 § Digital service som tillhandahålls av en offentlig aktör via en teknisk lösning som står under tredje parts kontroll ska, så långt det är möjligt, följa tillgänglighetskraven i de föreskrifter som meddelas med stöd av denna lag.

Skälig anpassning

12 § En offentlig aktör är endast skyldig att uppfylla kraven i 10 och 11 §§ om fullgörandet av dessa krav utgör en skälig anpassning.

Vid bedömningen av om en anpassning är skälig ska bl.a. den offentliga aktörens storlek, art och resurser, samt uppskattade kostnader och fördelar för den berörda aktören i förhållande till de uppskattade fördelarna för personer med funktionsnedsättning beaktas.

För en sådan aktör som avses i 4 § andra stycket 3 och 4, och som inte utgör ett offentligt styrt organ enligt 5 §, ska vid bedömningen även den offentliga finansieringens storlek och varaktighet beaktas, samt hur lång tid aktören har haft på sig att anpassa sin digitala service till kraven.

Tillgänglighetsutlåtande

13 § En offentlig aktör ska för sådan digital service som avses i 10 § tillhandahålla ett tillgänglighetsutlåtande.

Utlåtandet ska bl.a. innehålla en funktion som gör det möjligt för en enskild person att meddela den berörda aktören att dess digitala service inte uppfyller tillgänglighetskraven eller framställa en sådan begäran som avses i 15 §.

Om en offentlig aktör bedömer att fullgörandet av kraven i 10 § inte utgör en skälig anpassning, ska denna bedömning återges i tillgänglighetsutlåtandet.

14 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om tillgänglighetsutlåtandets utformning och innehåll.

15 § En berättigad och rimlig begäran om tillhandahållande av digital service som uteslutits med stöd av 9 § första stycket 1–4 samt andra och tredje stycket eller 12 §, och som inkommit via den funktion som avses i 13 § andra stycket, ska tillgodoses utan onödigt dröjsmål.

Om en offentlig aktör även omfattas av bestämmelserna om utlämnande av allmän handling i tryckfrihetsförordningen ska

aktören, innan en prövning görs enligt första stycket, bedöma om begäran även ska prövas enligt bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen.

En offentlig aktör ska på begäran lämna ett skriftligt beslut om att en begäran enligt första stycket helt eller delvis har avslagits. Ett sådant beslut ska innehålla de skäl som har bestämt utgången i ärendet.

Tillsyn

16 § Regeringen meddelar föreskrifter om vilken myndighet som utövar tillsyn enligt denna lag.

17 § Tillsynsmyndigheten ska övervaka att digital service som tillhandahålls av offentlig aktör uppfyller kraven i 10, 11, 13 och 15 §§.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om hur övervakningen ska genomföras.

Anmälan

18 § Den som anser att en offentlig aktör inte uppfyller de krav som avses i 10, 11, 13 och 15 §§, eller vill att en bedömning enligt 12 § ska granskas, kan anmäla detta till tillsynsmyndigheten.

Rättelse

19 § Om tillsynsmyndigheten, genom övervakning eller efter anmälan, konstaterar brister i förhållande till kraven i 10, 11, 13 och 15 §§, ska myndigheten genom påpekanden eller liknande förfaranden försöka åstadkomma rättelse.

Leder insatserna enligt första stycket inte till rättelse får tillsynsmyndigheten förelägga om vilka åtgärder den offentliga aktören ska vidta för att uppfylla kraven.

Ett nytt föreläggande om samma sak får förenas med vite.

Överklagande av beslut

20 § Vid överklagande av beslut enligt 15 § tredje stycket som fattas av en offentlig aktör som inte omfattas av förvaltningslagen (2017:900) tillämpas bestämmelserna i 43–47 §§ samma lag.

21 § Beslut enligt 15 § av en annan offentlig aktör än regeringen, Högsta domstolen, Högsta förvaltningsdomstolen eller Riksdagens ombudsmän får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Beslut av en förvaltningsrätt i ett ärende som har inletts där, liksom beslut av en tingsrätt eller en hovrätt, överklagas dock till kammarrätten. Beslut av en kammarrätt i ett ärende som har inletts där överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen.

22 § Tillsynsmyndighetens beslut om föreläggande enligt 19 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

23 § Om ett beslut av en offentlig aktör som inte är en myndighet överklagas, ska aktören vara den enskildes motpart sedan handlingarna i ärendet har överlämnats till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd

24 § Vid överklagande av beslut enligt 21 och 22 §§ krävs prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten. Detta gäller dock inte i fråga om ärenden enligt 21 § som har inletts hos en förvaltningsrätt, tingsrätt eller hovrätt.

-
1. Denna lag träder i kraft den 23 september 2018.
 2. Bestämmelsen i 11 § tillämpas första gången för digital service som tillhandahålls efter den 22 september 2020.

3 Ärendet

Europeiska kommissionen publicerade i december 2012 ett förslag till direktiv för att harmonisera krav på hur information på myndigheters webbplatser ska tillgängliggöras så att alla i samhället ska kunna ta del av informationen. Efter närmare fyra års behandling antog Europaparlamentet och rådet den 26 oktober 2016 direktivet (EU) 2016/2102 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer (webbtillgänglighetsdirektivet), se *bilaga*.

Direktivet, som trädde i kraft den 23 december 2016, ska vara genomfört i medlemsstaterna senast den 23 september 2018.

I promemorian lämnas förslag till en ny lag och andra åtgärder som bedöms nödvändiga för att genomföra webbtillgänglighetsdirektivet i svensk rätt. Direktivet är ett minimiharmoniseringsdirektiv och det föreslås även vissa bestämmelser som går utöver minimikraven.

4 Krav på tillgänglighet i gällande rätt

4.1 Inledning

Det finns ingen legaldefinition av vad som avses med tillgänglighet. Betydelsen av tillgänglighet i vardagligt språkbruk är emellertid tämligen klar och den mer specifika innebördens framgår av den lagstiftning där begreppet förekommer. I plan- och bygglagen (2010:900) avser tillgänglighet t.ex. tillgång till en fysisk miljö, medan det i radio- och tv-lagen (2010:696) avser möjlighet att ta del av bl.a. radio- och tv-sändningar. Det förekommer även lagstiftning, exempelvis diskrimineringslagen (2008:567), i vilken med tillgänglighet avses både tillgång till en fysisk miljö och till t.ex. information.

Sverige saknar i dagsläget bestämmelser i lag eller förordning som specifikt reglerar tillgänglighet till webbplatser eller mobila applikationer. Det finns dock i såväl svensk rätt som i internationella konventioner bestämmelser avseende tillgänglighet som även kan tillämpas på webbplatser och mobila applikationer. I detta avsnitt behandlas FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och ett urval av i sammanhanget relevant svensk lagstiftning rörande tillgänglighet.

4.2 FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

FN:s generalförsamling antog i december 2006 konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Sverige ratificerade konventionen i december 2008 och den trädde för Sveriges del i kraft den 14 januari 2009 (SÖ 2008:26). I vissa stater blir in-

gångna internationella konventioner automatiskt en del av den nationella rätten. I andra stater, bl.a. Sverige, krävs det att en internationell överenskommelse införlivas i nationell rätt för att den ska bli internrättsligt gällande. Även om Sverige är folkrättsligt bunden att följa konvention är den alltså inte en del av svensk rätt.

Enligt artikel 9.1 i konventionen ska konventionsstaterna vidta ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning, på lika villkor som andra, får tillgång till den fysiska miljö, transporter, information och kommunikation, innefattande informations- och kommunikationsteknik och system, samt till andra anläggningar och tjänster som är tillgängliga för eller erbjuds allmänheten både i städerna och på landsbygden. Dessa åtgärder, som ska innefatta identifiering och undanrörjande av hinder och barriärer mot tillgänglighet, ska bl.a. avse information, kommunikation och annan service, däribland elektronisk service och service i nödsituationer.

Av artikel 9.2 följer att konventionsstaterna även ska vidta ändamålsenliga åtgärder för att bl.a. främja personer med funktionsnedsättning tillgång till ny informations- och kommunikationsteknik och nya system, däribland internet, samt främja utformning, utveckling, tillverkning och distribution av tillgänglig informations- och kommunikationsteknologi och system på ett tidigt stadium, så att dessa blir tillgängliga till lägsta möjliga kostnad.

4.3 Regeringsformen

Enligt 1 kap. 2 § regeringsformen (RF) ska den offentliga makten utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. Vidare ska det allmänna dels verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt tas tillvara, dels motverka diskriminering av människor på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller andra omständigheter som gäller den enskilde som person. Bestämmelsen i 1 kap. 2 § RF är ett s.k. program- eller målsättningsstadgande. Det innebär att den inte har karaktären av en rättsligt bindande föreskrift. Enskilda

kan alltså inte direkt åberopa bestämmelsen inför myndigheter och domstolar i enskilda ärenden. Den ger i stället uttryck för vissa grundläggande värderingar som är avsedda att vara vägledande för all offentlig verksamhet.

4.4 Förvaltningslagen

I 4, 7 och 8 §§ förvaltningslagen (1986:223) finns krav på service och tillgänglighet för förvaltningsmyndigheter. I 4 § anges att varje myndighet ska lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Hjälpen ska lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Bestämmelsen innebär att varje myndighet ska hjälpa enskilda att ta tillvara sin rätt i förvaltningsärenden.

Myndigheterna ska vidare enligt 7 § förvaltningslagen sträva efter att uttrycka sig lättbegripligt och på andra sätt underlätta för enskilda att ha med dem att göra. För personer som är allvarligt hörsel- eller talskadade bör myndigheter enligt 8 § förvaltningslagen även vid behov anlita tolk. Bestämmelsen gäller både muntlig och skriftlig översättning.

En ny förvaltningslag (2017:900) kommer att träda i kraft den 1 juli 2018. En genomgripande förändring är att den nya förvaltningslagen är teknikneutral (se prop. 2016/17:180 s. 170, 297 och 334). I de ovan angivna bestämmelserna sker i huvudsak endast vissa redaktionella förändringar. I 6 § i den nya förvaltningslagen, som motsvarar 4 § i den nuvarande lagen, har det emellertid tydliggjorts att enskilda har rätt till den hjälp som krävs för att de ska kunna ta till vara sina intressen. En avsikt med tydliggörandet är att möjliggöra en vidareutveckling av de olika former av hjälp som för närvarande förekommer eller som är tänkbara i framtiden. Vidare klargörs i förarbetena att en myndighet som ska bedöma den enskildes behov av hjälp i ett visst fall kan behöva beakta om denne har särskilda behov till följd av t.ex. en funktionsnedsättning (prop. 2016/17:180 s. 66 f.)

I propositionen framgår vidare att tillämpningsområdet för den ovan nämnda regleringen i 8 § (13 § i den nya lagen) utvidgas till att

även omfatta personer som har en funktionsnedsättning som allvarligt begränsar förmågan att se (prop. 2016/17:180 s. 298 f.).

4.5 Förordning om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken

Enligt 1 § första stycket förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken ska myndigheter under regeringen utforma och bedriva sin verksamhet med beaktande av de funktionshinderspolitiska målen. Av 1 § andra stycket i förordningen framgår att myndigheterna ska verka för att personer med funktionsnedsättning ges full delaktighet i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkor. Myndigheterna ska vidare särskilt verka för att deras lokaler, verksamhet och information är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. I detta arbete ska konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning vara vägledande.

4.6 Diskrimineringslagen

Den 1 januari 2015 infördes bristande tillgänglighet som en ny form av diskriminering i diskrimineringslagen. Med bristande tillgänglighet avses enligt 1 kap. 4 § första stycket 3 diskrimineringslagen att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning. Av bestämmelsen framgår att de åtgärder för tillgänglighet ska vidtas som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till de ekonomiska och praktiska förutsättningarna, varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde samt andra omständigheter av betydelse.

Förbud mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet gäller enligt 2 kap. diskrimineringslagen inom samhällsområdena arbetslivet, utbildning, arbetsmarknadspolitisk verksamhet och

arbetsförmedling utan offentligt uppdrag, start eller bedrivande av näringsverksamhet, yrkesbehörighet, medlemskap i vissa organisationer, tillhandahållande av varor och tjänster, allmän sammankomst, offentlig tillställning, hälso- och sjukvården, socialtjänsten, socialförsäkringen, arbetslöshteförsäkringen, statligt studiestöd, värn- och civilplikt samt offentlig anställning.

Från diskrimineringsförbudet finns vissa undantag. Enligt 2 kap. 1 § andra stycket diskrimineringslagen gäller förbjudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet inte i fråga om den som gör en förfrågan om arbete. Vidare gäller enligt 2 kap. 12 c § samma lag förbjudet bl.a. inte för privatpersoner eller för företag som vid det senaste kalenderårsskiftet sysselsatte färre än tio arbetstagare.

I propositionen Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet (prop. 2016/17:220) har vissa ändringar i diskrimineringslagen föreslagits som innebär att även företag som vid det senaste kalenderårsskiftet sysselsatte färre än tio arbetstagare ska omfattas av förbjudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet, om företaget i sin näringsverksamhet tillhandahåller varor och tjänster till allmänheten. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2018.

4.7 Kommunallagen

Av 4 kap. 33 § kommunallagen (1991:900) framgår att kommuner och landsting ska verka för att förtroendevalda med funktionshinder kan delta i handläggningen av ärenden på samma villkor som andra förtroendevalda. Bestämmelsen inbegriper möjlighet att såväl ta del av sammanträdeshandlingar som delta i de överläggningar som föregår beslutsfattandet. Bestämmelsen är ett målsättningsstadgande för kommunerna och landstingen och medför, i enlighet med vad som ovan anförlts, inte några rättigheter för enskilda (prop. 2001/02:80 s. 94).

I juni 2017 beslutade riksdagen om en ny kommunallag (2017:725), som träder i kraft den 1 januari 2018. I den nya kommunallagen finns den ovan angivna regleringen, med vissa redaktionella ändringar, i 4 kap. 23 § (prop. 2016/17:171 s. 320 f.).

4.8 Radio- och tv-lagen

Tv-sändningar skyddas av yttrandefrihetsgrundlagen (YGL). Krav på utformningen av en sändning utgör en inskränkning i den yttrandefrihet som grundlagen ska garantera. En sådan inskränkning får endast förekomma om det medges i YGL. Enligt 3 kap. 1 § andra stycket 4 YGL får det i lag meddelas föreskrifter i fråga om skyldighet för den som sänder program i television att utforma sändningarna på ett sådant sätt att programmen genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Av 5 kap. 12 § radio- och tv-lagen (2010:696) framgår att en leverantör av medietjänster som tillhandahåller tv-sändning, beställ-tv eller sökbar text-tv på något annat sätt än genom tråd ska utforma tjänsten på ett sådant sätt att den blir tillgänglig för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik. Detta gäller även en leverantör av medietjänster som tillhandahåller tv-sändning eller sökbar text-tv genom tråd. Tillgängliggörandet ska vidare enligt paragrafen ske i den omfattning som beslutas av regeringen, om verksamheten finansieras med radio- och tv-avgift enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst, och av Myndigheten för press, radio och tv i övriga fall. Ett sådant beslut ska gälla för en viss tid. Vid bestämmendet av hur och i vilken omfattning tjänsten ska göras tillgänglig för personer med funktionsnedsättning ska leverantörens finansiella förutsättningar och den tekniska utvecklingen av tillgänglighetstjänster beaktas.

Mediegrundlagskommittén har lämnat ett förslag om att det i YGL ska införas ett nytt medgivande till inskränkning i yttrandefriheten. Den föreslagna bestämmelsen medför att krav på tillgänglighet även kan ställas på t.ex. beställ-tv som tillhandahålls över internet i form av s.k. play-tjänster (SOU 2016:58 s. 477 f.). Själva tillgängliggörandet ska ske genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik. I juni 2017 beslutade regeringen att inhämta lagrådets yttrande över bl.a. detta förslag. Ändringarna i YGL föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

4.9 Lagen om offentlig upphandling och lagen om upphandling inom försörjningssektorerna

Enligt 9 kap. 2 § i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) och 9 kap. 2 § i lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF) ska, i de fall då det som anskaffas ska användas av fysiska personer, de tekniska specifikationerna bestämmas med beaktande av samtliga användares behov, däribland tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Undantag får enligt paragrafernas andra stycke göras endast om det finns särskilda skäl. Om Europeiska unionen i en rättsakt har antagit obligatoriska krav på tillgänglighet, ska de tekniska specifikationerna bestämmas med hänvisning till den rättsakten. Webbtillgänglighetsdirektivet utgör en sådan rättsakt. Detta innebär att aktörer som omfattas av LOU och LUF vid upphandling av webbplatser eller mobila applikationer, i den mån anskaffningen bedöms omfattas av direktivets tillämpningsområde, ska utforma de tekniska specifikationerna med hänvisning till direktivets krav.

5 Internationella standarder och nationella riktlinjer för webbpublicering

5.1 World Wide Web Consortiums Web Content Accessibility Guidelines

World Wide Web Consortium (W3C) är ett internationellt konsortium, vars medlemmar består av både statliga och privata aktörer. W3C har som huvudsakligt syfte att utveckla protokoll och riktlinjer som säkerställer internets långsiktiga tillväxt. W3C publicerade 1999 en första rekommendation för hur material på internet kunde göras tillgängligt för personer med funktionsnedsättning, Web Content Accessibility Guidelines 1.0. I december 2008 publicerade W3C en ny standard för webbutveckling som tog hänsyn till både funktionsnedsatta och äldre användares behov, Web Content Accessibility Guidelines 2.0 (WCAG 2.0). WCAG 2.0 innehåller fyra principer för tillgänglighet. Enligt den första principen ska en webbplats vara möjlig att uppfatta, vilket innebär att information och komponenter i ett användargränssnitt ska presenteras för användare på ett sätt som de kan uppfatta; en text ska exempelvis kunna konverteras till stor stil, punktskrift eller tal. Enligt den andra principen ska komponenterna i ett användargränssnitt vara hanterbara. Detta innebär bl.a. att det ska gå att navigera på en webbplats enbart med hjälp av ett tangentbord. Enligt den tredje principen måste information om och hantering av användargränssnitt vara begriplig. Detta uppnås t.ex. genom att sidans språk anges i HTML-koden, så att skärm läsare, som används av personer med synnedsättning, använder ett korrekt uttal. Enligt den fjärde och sista principen måste en webbplats innehåll vara

robust nog för att kunna tolkas på ett pålitligt sätt av ett brett spektrum av olika användarprogram, inklusive hjälpmedel.

Inordnat under principerna finns tolv riktlinjer som representerar grundläggande mål för att göra innehåll mer tillgängligt. Till varje riktlinje finns därtill mätbara framgångskriterier. Det finns tre nivåer för hur väl en webbplats tillgodosser tillgänglighetskraven i WCAG 2.0: nivå A, AA och AAA.

År 2012 antogs WCAG 2.0 av den Internationella standardiseringsorganisationen (ISO) och Internationella elektrotekniska kommissionen (IEC) som internationell ISO/IEC-standard (ISO/IEC 40500:2012).

WCAG 2.0 är som ovan framgår snart tio år gammal och den är inte anpassad för vare sig pekskärmar eller mobila applikationer. W3C arbetar för närvarande med att uppdatera WCAG. Den nya standarden kallas WCAG 2.1 och ett första arbetsutkast publicerades i februari 2017.

5.2 Den första europeiska standarden för webbtillgänglighet

Europeiska kommissionen gav i december 2005 tre europeiska standardiseringsorgan i uppdrag att ta fram en europeisk standard om tillgänglighet för användning i samband med offentlig upphandling av produkter och tjänster inom området informations- och kommunikationsteknologi. Arbetet resulterade i den europeiska standarden EN 301 549 V1.1.2 (2015-04). EN-standarden specificerar funktionella tillgänglighetskrav för informations- och kommunikationsteknikprodukter och -tjänster.

I standarden finns bl.a. krav på webbplatser, krav på dokument och annat innehåll som inte är webbsidor och krav på programvaror. Standarden är uppbyggd på så sätt att den beskriver användares behov och presenterar funktionella krav som kan tillgodose dessa behov. Om kraven är uppfyllda uppfylls därmed även behoven. Standarden utesluter emellertid inte att behoven kan tillgodoses på annat sätt än genom de funktionella kraven. Standarden för webbplatser överensstämmer med WCAG 2.0 och de funktionella kraven motsvarar kriterierna för nivå AA i WCAG 2.0.

5.3 Nationella webbriktlinjer

Arbetet med att göra svenska offentliga webbplatser mer tillgängliga påbörjades för 15 år sedan när Statskontoret 2002 utvecklade en vägledning som baserades på standarder från W3C (Statskontoret 2002:13). Två år senare gav Nämnden för elektronisk förvaltning (e-nämnden) ut en uppdaterad version av Statskontorets vägledning (e-nämnden 04:01). År 2006 gav Verket för förvaltningsutveckling (Verva) ut Vägledningen 24-timmarswebben (Verva 2006:5), som 2009 uppdaterades och publicerades i webbform av E-delegationen. Sedan augusti 2015 är det Post- och telestyrelsen (PTS) som har regeringens uppdrag att ansvara för vägledningen. Vägledningen kallas numera Vägledningen för webbutveckling och innehåller riktlinjerna för hur man bör arbeta med webbplatser inom den offentliga sektorn. PTS har sedan myndigheten tog över ansvaret för vägledningen bl.a. arbetat med en referensgrupp bestående av experter från olika myndigheter i syfte att förankra webbriktlinjerna. Myndigheten har även genomfört en behovskartläggning i form av en löpande dialog med riktlinjernas användare och aktivt arbetat med att marknadsföra vägledningen.

För närvarande innehåller webbriktlinjerna över hundra riktlinjer som är prioriterade på en femgradig skala. Enligt den första riktlinjen ska myndigheter vid sin webbutveckling följa kriterierna för nivå AA i WCAG 2.0.

6 Lagstiftning i andra länder rörande tillgänglighet

6.1 Inledning

Det är många länder som i dagsläget, i likhet med Sverige, saknar lagstiftning som specifikt reglerar tillgängligheten till webbplatser och mobila applikationer. Det finns emellertid flera länder som, i vissa fall sedan relativt långt tid tillbaka, har tvingande lagstiftning eller överenskommelser rörande tillgängligheten till framför allt webbplatser. Nedan presenteras några exempel på sådana regleringar.

6.2 Danmark

År 2007 ingick den danska staten, kommunerna och regionerna ett avtal om standarder för användning av informationsteknologi. En del av avtalet avser tillgänglighet till offentliga webbplatser och sedan 2008 har det i Danmark varit obligatoriskt för offentliga myndigheters webbplatser att uppfylla nivå AA i WCAG 2.0.

6.3 Norge

Den norska diskrimineringslagstiftningen innehåller specifika krav gällande tillgänglighet till informations- och kommunikations-teknologi (IKT). Kraven gäller för webbplatser, mobila applikationer och självbetjäningsautomater som vänder sig till allmänheten. Kraven gäller både för den offentliga och den privata sektorn. Från tillämpningsområdet undantas emellertid bl.a. webbplatser som rör familjelivet och rent personliga förhållanden.

Webbplatser ska enligt lagstiftningen, med vissa undantag, göras tillgängliga i enlighet med nivå AA i WCAG 2.0.

Reglerna trädde i kraft den 1 juli 2013 och senast den 1 juli 2014 skulle alla nya IKT-lösningar uppfylla kraven. Befintliga IKT-lösningar som existerade innan ikrafträdandet ska senast den 1 januari 2021 vara anpassade till kraven.

6.4 Spanien

Spanien har sedan 2007 haft tvingande lagstiftning rörande tillgång till offentliga webbplatser. Sedan september 2012 måste offentliga webbplatser göras tillgängliga i enlighet med en inhemsks standard som överensstämmer med nivå AA i WCAG 2.0. Kraven gäller utöver offentliga myndigheters webbplatser även webbplatser som tillhör aktörer som tar emot offentlig finansiering, och då särskilt offentligt finansierade aktörer som verkar inom områdena utbildning, sjukvård och socialtjänst.

6.5 USA

Sedan 1998 måste alla federala myndigheter i USA enligt lag tillhandahålla IKT-lösningar som är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Lagen kräver vidare att myndigheterna ger anställda med funktionsnedsättning och allmänheten tillgång till information som är likvärdig den tillgång som personer utan funktionsnedsättning har. Den amerikanska lagen har för webbplatser tidigare hänvisat till krav som haft viss överensstämmelse med WCAG-standarden. Dessa krav har emellertid nyligen reviderats och webbplatserna ska fr.o.m. den 18 januari 2018 uppfylla nivå AA i WCAG 2.0.

7 Webbtillgänglighetsdirektivet

7.1 Syfte och tillämpningsområde

Syftet med webbtillgänglighetsdirektivet är enligt artikel 1 att förbättra den inre marknadens funktionssätt när det gäller tillgänglighetskraven avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer. Dessa webbplatser och mobila applikationer ska bli mer tillgängliga för användare, och då särskilt för personer med funktionsnedsättning.

Direktivets bestämmelser gäller för offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer. Med offentliga myndigheter avses enligt artikel 3.1 statliga, regionala eller lokala myndigheter, offentligrättsliga organ enligt definitionen i led 4 i artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG eller sammanslutningar av en eller flera sådana myndigheter eller ett eller flera sådana offentligrättsliga organ, om dessa sammanslutningar särskilt inrättats för att tillgodose behov i det allmännas intresse, utan industriell eller kommersiell karaktär.

Direktivet är enligt artikel 1.3 inte tillämpligt på webbplatser och mobila applikationer tillhörande radio- och televisionsföretag med uppdrag i allmänhetens tjänst eller deras dotterbolag. Direktivet är enligt samma artikel inte heller tillämpligt på webbplatser och mobila applikationer tillhörande icke-statliga organisationer som inte tillhandahåller tjänster som är väsentliga för allmänheten eller tjänster som specifikt tillgodosar behoven för eller är avsedda för personer med funktionsnedsättning.

I artikel 1.4 anges olika typer av innehåll på webbplatser och i mobila applikationer som direktivet inte är tillämpligt på. Av artikel 1.5 framgår att medlemsstaterna får undanta webbplatser och mobila applikationer tillhörande skolor, daghem och förskolor från

direktivets tillämpning, med undantag av innehåll som hänför sig till väsentliga administrativa funktioner online.

7.2 Kraven i direktivet

Direktivet innehåller 15 artiklar. Av artikel 2 framgår att medlemsstaterna får bibehålla eller införa åtgärder i enlighet med unionsrätten som går utöver de minimikrav som fastställs i direktivet. Artikel 3 innehåller definitioner av centrala begrepp i direktivet, såsom vad som anses utgöra en offentlig myndighet eller en mobil applikation. I artikel 4 anges att medlemsstaterna ska säkerställa att offentliga myndigheter vidtar de åtgärder som är nödvändiga för att göra sina webbplatser och mobila applikationer mer tillgängliga genom att göra dem möjliga att uppfatta, hanterbara, begripliga och robusta. Enligt artikel 5 ska medlemsstaterna säkerställa att offentliga myndigheter tillämpar tillgänglighetskraven i den utsträckning som dessa krav inte lägger en oproportionell börd på myndigheterna.

I artikel 6 behandlas när det finns en presumption om överensstämmelse med tillgänglighetskraven i artikel 4. Artikel 7 anger att medlemsstaterna ska säkerställa att offentliga myndigheter tillhandahåller och regelbundet uppdaterar ett tillgänglighetsutlåtande om deras webbplatser och mobila applikationers överensstämmelse med direktivet. Tillgänglighetsutlåtandet ska även innehålla en kommentarsfunktion som gör det möjligt för enskilda att meddela den berörda aktören att dess webbplats eller mobila applikation inte uppfyller tillgänglighetskraven. Genom kommentarsfunktionen ska enskilda också kunna begära ut viss information som uteslutits i enlighet med artiklarna 1.4 och 5 i en för dem tillgänglig form.

Av artikel 7 framgår att medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att underlätta tillämpningen av tillgänglighetskraven för andra webbplatser och mobila applikationer än de som omfattas av direktivet. Medlemsstaterna ska även främja och underlätta utbildningsprogram om webbplatser och mobila applikationers tillgänglighet samt vidta nödvändiga åtgärder för att öka medvetenheten om de tillgänglighetskrav som anges i artikel 4.

I artikel 8 anges att medlemsstaterna regelbundet ska övervaka att offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer uppfyller tillgänglighetskraven och regelbundet rapportera resultatet av övervakningen till Europeiska kommissionen.

Enligt artikel 9 ska medlemsstaterna säkerställa att det finns ett tillfredsställande och effektivt uppföljningsförfarande. I artiklarna 10, 11 och 13–15 finns bl.a. bestämmelser om Europeiska kommissionens befogenheter att anta delegerade akter, översyn av tillämpningen av direktivet och ikraftträdande. Enligt artikel 12 ska direktivet vara genomfört i medlemsstaterna senast den 23 september 2018.

8 Överväganden och förslag

8.1 Utgångspunkter för genomförandet

Genomförandet av webbtillgänglighetsdirektivet

EU-direktiv är, i enlighet med artikel 288 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, bindande för medlemsstaterna med avseende på det resultat som ska uppnås, men överläter åt medlemsstaterna att bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet. Detta innebär att medlemsstaterna inte är bundna av t.ex. ett direktivs terminologi och systematik. Det avgörande är att de uppnår det resultat som direktivet eftersträvar.

I promemorian görs vissa avsteg från den terminologi som förekommer i den svenska översättningen av webbtillgänglighetsdirektivet. Detta görs för att bestämmelserna ska vara enklare och tydligare, och i vissa fall mer anpassade till svenska rättstraditioner. I de fall sådana avsteg från direktivet förekommer motiveras detta i respektive avsnitt.

Promemorians lagförslag följer webbtillgänglighetsdirektivets grundläggande struktur, men för att göra lagen mer lättöverskådlig, och minimera användningen av tekniska begrepp på lagnivå, föreslås att en del av direktivets bestämmelser regleras i förordning eller myndighetsföreskrifter.

Innebördens av att direktivet är ett s.k. minimiharmoniseringsdirektiv

Webbtillgänglighetsdirektivet är ett s.k. minimiharmoniseringsdirektiv. Detta ger medlemsstaterna ett betydande utrymme att införa bestämmelser som går utöver minimikraven för webbplatser och mobila applikationers tillgänglighet. Därmed aktualiseras även

frågan om det i svensk lag bör införas mer långtgående krav än vad direktivet föreskriver. Denna fråga aktualiseras i tre sammanhang. Det gäller vid bestämningen av dels vilka aktörer som bör omfattas av kraven, dels vad som bör omfattas av kraven och dels vilken kravnivå bör gälla. Dessa frågeställningar behandlas i de följande avsnitten.

Promemorians syfte och tolkningar av webbtillgänglighetsdirektivet

Denna promemorias huvudsakliga syfte är att föreslå hur webbtillgänglighetsdirektivet ska genomföras i Sverige och inte hur direktivets bestämmelser ska tolkas. I motsats till traditionell svensk lagstiftning saknar direktiv förarbeten i egentlig mening. Viss ledning går att finna i direktivets ingress i de s.k. skälen till direktivet, men ytterst är det dock EU-domstolen som tolkar EUrätten. Därmed finns det anledning att i denna promemoria vara något restriktiv med författningskommentarer till bestämmelser som i princip endast återger direktivets bestämmelser. Samtidigt finns det ett behov av vägledning i de fall där direktivets bestämmelser är så vaga att det skulle skapa en osäkerhet i samband med tillämpningen av den svenska lagstiftningen. I de fall det i promemorian framförs en tolkning av en föreslagen bestämmelse som överensstämmer med direktivets lydelse markeras detta. I de fall det i promemorian föreslås bestämmelser som går utöver direktivets minimikrav redovisas emellertid motiven för den lösning som valts med en utförligare författningskommentar.

8.2 Förfatningstekniska frågor

8.2.1 Behovet av en ny lag

Förslag: Den lagreglering som är nödvändig med anledning av webbtillgänglighetsdirektivet ska samlas i en ny lag, benämnd lagen om tillgänglighet till digital offentlig service.

Skälen för förslaget: Webbtillgänglighetsdirektivet uppställer krav på hur offentliga aktörers webbplatser och mobila applika-

tioner ska vara utformade. Direktivet medför även behov av reglering rörande vilka aktörer och vilket innehåll som ska omfattas av respektive undantas från tillämpningsområdet. Direktivet tillerkänner även enskilda en rätt att bl.a. begära tillhandahållande av visst innehåll som undantagits från tillämpningsområdet. Inget av det ovan uppräknade tillgodoses till fullo genom befintliga författningsar. Direktivet kan således inte redan anses genomfört i Sverige genom befintlig lagstiftning.

En del av bestämmelserna som föreslås med anledning av direktivet kräver lagform. Frågan är då om de kompletterande lagbestämmelserna bör infogas i en redan gällande lag eller om de bör samlas i en särskild författnig.

Det finns ett antal författningsar (se avsnitt 4) som på olika sätt behandlar tillgänglighet. Exempelvis finns bestämmelser som ställer krav på tillgänglighet i förvaltningslagen (1986:223). Denna lags bestämmelser uppfyller till viss del de krav som direktivet innehåller. Denna lag gäller emellertid endast för vissa av de aktörer som omfattas av direktivets tillämpningsområde. Bestämmelserna i förvaltningslagen som berör tillgänglighet är vidare allmänt hållna. Denna reglering bör dock inte vara alltför detaljerad, då bestämmelser om myndigheternas service- och samverkansskyldighet, enligt förarbetena till den nya förvaltningslagen (2017:900), måste vara tillräckligt övergripande för att deras funktion som grundläggande rättssäkerhetsgarantier ska bli bestående över relativt lång tid (prop. 2016/17:180 s. 66). Att föra in de detaljerade bestämmelser webbtillgänglighetsdirektivet kräver i förvaltningslagen kan således inte anses lämpligt.

Ett annat alternativ vore att föra in de nödvändiga bestämmelserna i diskrimineringslagen (2008:567). Diskrimineringslagen har visserligen som syfte att motverka bristande tillgänglighet, men huvudändamålet med lagen är att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och inte, att på det sätt direktivet kräver, detaljreglera vilka nivåer av tillgänglighet som ska följas för att något inte ska anses diskriminerande. Därtill omfattar diskrimineringslagens bestämmelser om bristande tillgänglighet fler aktörer än de som omfattas av direktivets tillämpningsområde. Det får därför även anses olämpligt att föra in de bestämmelser som direktivet kräver i diskrimineringslagen.

Utöver lagstiftning som behandlar tillgänglighet finns det även befintlig lagstiftning som reglerar elektroniska kommunikationstjänster, exempelvis lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Dessa författnings har dock inte som syfte att styra det innehåll som överförs i de tekniska strukturer som lagarna reglerar och det är bl.a. av denna anledning inte heller lämpligt att föra in de bestämmelser som fordras i dessa författnings.

Mot denna bakgrund bedöms det inte finnas någon befintlig lag där de bestämmelser som direktivet kräver passar in. Det alternativ som då återstår är att samla de nya lagbestämmelserna i en särskild författning. Därigenom underlättas även möjligheterna att enkelt hitta de nya bestämmelserna.

Den nya lagen bör benämns på ett sätt som avspeglar dess innehåll och tillämpningsområde. Namnet bör vidare i motsats till webbtillgänglighetsdirektivet inte innehålla några tekniska begrepp. Det föreslås därför att lagen benämns lag om tillgänglighet till digital offentlig service.

Kraven i den föreslagna lagen berör många olika aktörer vars verksamheter regleras av en mängd olika författnings. Det har inte bedömts att det är nödvändigt att införa hänvisningar till den föreslagna lagen i berörda författnings.

8.2.2 Den föreslagna lagens förhållande till befintlig lagstiftning

Tryckfrihetsförordningen

Av artikel 7.1 i webbtillgänglighetsdirektivet följer att enskilda har rätt att begära tillhandahållande av digital service som uteslutits från tillämpningsområdet med stöd av vissa undantagsbestämmelser i direktivet. Denna reglering har vissa beröringspunkter med de grundlagsstadgade bestämmelserna om utlämnande av allmän handling i 2 kap. tryckfrihetsförordningen (TF).

Rätten att begära ut allmänna handlingar utgör en central del av offentlighetsprincipen. I 2 kap. 1 § TF stadgas att varje svensk medborgare ska ha rätt att ta del av allmänna handlingar. Denna rätt tillkommer enligt praxis även juridiska personer (se RÅ 2003 ref. 83). I enlighet med 14 kap. 5 § TF har även utländska med-

borgare en principiell rätt att ta del av allmänna handlingar. Denna rätt kan emellertid inskränkas genom bestämmelser i lag även om det för närvarande inte finns några sådana inskränkande bestämmelser.

Med handling avses enligt 2 kap. 3 § TF framställning i skrift eller bild samt upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med tekniskt hjälpmittel. En handling är allmän om den förvaras hos en myndighet och är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndigheten.

Enligt 2 kap. 2 § andra stycket TF ska varje begränsning i rätten att ta del av allmänna handlingar anges noga i en särskild lag eller i en annan lag som den förstnämnda lagen hänvisar till. Den särskilda lag som åsyftas är offentlighets- och sekretesslagen (2009:400, OSL).

Utöver myndigheter omfattar bestämmelserna om utlämnande av allmän handling enligt 2 kap. OSL även bl.a. aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar och stiftelser där kommuner eller landsting utövar ett rättsligt bestämmande inflytande samt vissa andra organ som anges i bilagan till OSL.

En allmän handling som får lämnas ut ska enligt 2 kap. 12 § TF på begäran genast eller så snart det är möjligt på stället utan avgift tillhandahållas den som önskar ta del av den så att handlingen kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas. Riksdagens ombudsman (JO) har i ett flertal beslut uttalat att innehördan av detta är att besked i en utlämnandefråga bör lämnas redan samma dag som begäran har gjorts (se t.ex. JO 2011/12 s. 539 och 2012/13 s. 475). Någon eller några dagars fördröjning kan dock godtas om en sådan fördröjning är nödvändig för att myndigheten ska kunna ta ställning till om den efterfrågade handlingen är allmän och offentlig. Här till kommer att ett visst dröjsmål är ofrånkomligt om framställningen avser eller kräver genomgång av ett omfattande material.

Den som önskar ta del av en allmän handling har även enligt 2 kap. 13 § TF rätt att mot fastställd avgift få kopia av handlingen till den del den får lämnas ut. En sådan begäran ska behandlas skyndsamt. Bestämmelserna om myndigheters rätt att ta ut en avgift för kopior av allmänna handlingar finns i avgiftsförordningen (1992:191). En myndighet ska enligt denna reglering ta ut en avgift

för att den efter särskild begäran lämnar ut kopia av allmän handling om beställningen omfattar tio sidor eller mer.

Webbtillgänglighetsdirektivet innehåller, i motsats till t.ex. Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG av den 17 november 2003 om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn, ingen bestämmelse om att direktivet inte påverkar tillämpningen av medlemsstaternas gällande bestämmelser om tillgång till handlingar. Detta innebär att det uppstår en viss gränsdragningsproblematik mellan 2 kap. TF och webbtillgänglighetsdirektivets bestämmelser. Överväganden och förslag rörande hur denna problematik ska hanteras framgår av avsnitt 8.9.2.

Yttrandefrihetsgrundlagen

Webbtillgänglighetsdirektivets bestämmelser innebär att krav kan komma att ställas på webbplatser som omfattas av YGL:s skydd (jfr avsnitt 4.8). Av skäl 24 i direktivets ingress framgår att ingenting i direktivet syftar till att begränsa yttrandefriheten och mediernas frihet och mångfald eftersom de är garanterade i unionen och medlemsstaterna, särskilt enligt artikel 11 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Då bestämmelser i lag inte får tillämpas om de strider mot bestämmelser i grundlag finns det inte skäl att i lagen särskilt ange att bestämmelserna inte ska tillämpas i den utsträckning detta skulle strida mot YGL.

Förvaltningslagen

Av 3 § förvaltningslagen framgår att om en annan lag eller en förordning innehåller någon bestämmelse som avviker från lagen, gäller den bestämmelsen. I den nya förvaltningslagen som träder i kraft den 1 juli 2018 kommer detta även i fortsättningen att gälla (prop. 2016/17:180 s. 37 f.). I förarbetena till den nya lagen tydliggör regeringen även förhållandet mellan EU-rätten och förvaltningslagen och anger i detta sammanhang att avvikande bestämmelser som genomför ett EU-direktiv ges företräde framför förvaltningslagen, om föreskrifterna finns i en lag eller förordning (prop. 2016/17:180 s. 68). För de aktörer som omfattas av båda

regelverken kommer således den i denna promemoria föreslagna lagen ha företräde framför förvaltningslagens bestämmelser.

Diskrimineringslagen

Enligt diskrimineringslagen är bristande tillgänglighet en form av diskriminering (se avsnitt 4.6). Av förarbetena till diskrimineringslagen framgår att i den utsträckning det finns regler i lag eller annan författnings om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning bör dessa vara starkt vägledande för vad som krävs enligt bestämmelsen om bristande tillgänglighet. Det bör enligt förarbetena inte heller anses skäligt att kräva åtgärder som går utöver sådana krav och den som har uppfyllt sådana krav bör kunna utgå från att ytterligare krav inte följer av diskrimineringslagen (prop. 2013/14:198 s. 112).

Mot denna bakgrund kommer den föreslagna lagens krav således att vara vägledande för vad som enligt diskrimineringslagen kommer utgöra bristande tillgänglighet till offentliga aktörers webbplatser och mobila applikationer. Även om lagarna till viss mån reglerar samma område uppstår därmed ingen konflikt mellan regelverken. De sanktionsmöjligheter som finns i diskrimineringslagen respektive i den föreslagna lagen bör emellertid för att undvika dubbla sanktioner inte tillämpas rörande samma fall av bristande tillgänglighet (se vidare avsnitt 8.10.3).

Upphovsrättslagen

Innehållet på webbplatser, mobila applikationer eller andra tekniska lösningar som tillhandahålls av en offentlig aktör kan vara skyddat av upphovsrätt eller till upphovsrätten närliggande rättigheter i enlighet med lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen).

Den som har upphovsrätt till ett verk (t.ex. ett litterärt eller musikaliskt verk eller en film) har rättigheter som är dels ekonomiska, dels ideella. De ekonomiska rättigheterna innebär att ingen utan upphovsmannens tillstånd får framställa exemplar av ett verk eller göra verket tillgängligt för allmänheten. De ideella rättigheterna innebär dels att upphovsmannens namn ska anges när

hans eller hennes verk används, dels att upphovsmannen har rätt att motsätta sig sådana ändringar av verket som kränker hans eller hennes litterära eller konstnärliga anseende eller egenart, eller att verket görs tillgängligt för allmänheten i en sådan form eller i ett sådant sammanhang att upphovsmannens litterära eller konstnärliga anseende eller egenart kränks. De till upphovsrätten närmastående rättigheterna (t.ex. en artists rätt till sitt framförande eller skyddet för fotografiska bilder) ger rättighetshavarna en ensamrätt till sina prestationer som i stor utsträckning motsvarar det egentliga upphovsrättskyddet.

I de ekonomiska rättigheterna finns en rad inskränkningar som motiveras av hänsyn till olika allmänna eller enskilda intressen. Det är t.ex., under vissa förutsättningar, tillåtet att utan tillstånd från upphovsmannen citera ur ett verk eller att framställa sådana exemplar som personer med funktionsnedsättning behöver för att kunna ta del av verken.

I 9 § upphovsrättslagen finns bestämmelser om att upphovsrätt inte gäller till författningar, beslut av myndigheter, yttranden av svenska myndigheter och officiella översättningar av sådant material. Vidare finns i 26–26 b §§ upphovsrättslagen särskilda bestämmelser om inskränkningar i det upphovsrättsliga skyddet för offentliga debatter, allmänna handlingar m.m.

Webbtillgänglighetsdirektivets bestämmelser ger inte anledning att reglera frågor om upphovsrätt. Det finns t.ex. inget krav på införande av någon ny inskränkning i upphovsrätten och den föreslagna lagen medför ingen utökad rätt att utan tillstånd använda innehåll som någon annan har ensamrätt till. De krav på tillgänglighet som ställs i den föreslagna lagen får alltså uppfyllas inom ramen för avtal om användning av innehåll som skyddas av upphovsrätt eller närmastående rättigheter och med respekt för vad som följer av det nationella upphovsrättsliga regelverket.

8.2.3 En teknikneutral lagstiftning

Förslag: För att göra den föreslagna lagen mer teknikneutral ska begreppen digital service och teknisk lösning användas. Med digital service avses tjänster eller information som tillhandahålls via en teknisk lösning. Med teknisk lösning avses de tekniska lösningar som regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, beslutar ska omfattas av lagens tillämpningsområde.

Skälen för förslaget: Webbtilgänglighetsdirektivet innehåller ett antal tekniska begrepp. Utgångspunkten bör vara att den föreslagna lagen i möjligaste mån ska vara teknikneutral, framför allt med hänsyn till att den tekniska utvecklingstakten inom nu aktuella områden är väldigt hög. I lagen bör därför helst inte de i direktivet centrala begreppen webbplats och mobil applikation användas, utan i stället mer teknikneutrala begrepp. Mot bakgrund av att vissa bestämmelser i direktivet är kopplade till om det rör sig om en webbplats eller en mobil applikation finns det emellertid behov av att i den nya regleringen använda dessa begrepp. Dessa bestämmelser kan dock med fördel placeras i förordning eller föreskrift. Att placera de begrepp som knyter an till en specifik teknisk lösning i förordning eller föreskrift möjliggör en flexibel lagstiftning som snabbare kan följa den tekniska utvecklingen. Det leder även till en längre livslängd för den föreslagna lagen. Att föra in en del av den nya regleringen på förordningsnivå kan naturligtvis ha en negativ påverkan för lagens översiktlighet. I detta fall innebär det emellertid även att en stor mängd detaljföreskrifter inte behöver tynga lagen. Detta leder i sin tur till att lagen blir mer lättillgänglig. Sammanfattningsvis bedöms fördelarna med en teknikneutral lag överväga nackdelarna med att bestämmelserna inte samlas på samma regelnivå.

Syftet med den föreslagna lagen är inte i första hand att vissa tekniska lösningar ska vara tillgängliga, utan att den information och de tjänster som omfattas av bestämmelserna tillhandahålls på ett tillgängligt sätt via de tekniska lösningarna som omfattas av tillämpningsområdet. Den föreslagna lagen bör således i första hand fokusera på innehållet. Samtidigt bör det finnas en tydlig signal om vilka typer av informations- och tjänstebärare det rör sig om, och givetvis även ett enkelt sätt att identifiera vilka tekniska

lösningar som kraven avser. Detta bör åstadkommas genom en begreppsmässig åtskillnad mellan innehållet och informations- och tjänstebäraren.

I webbtillgänglighetsdirektivet åsyftas ibland med begreppen webbplats och mobil applikation, utöver tekniken som sådan, även det innehåll som förmedlas. I andra fall är det endast den tekniska lösningen som avses. I den föreslagna lagen bör i stället för webbplats och mobil applikation begreppet teknisk lösning användas. Med teknisk lösning avses bara den tekniska lösningen som sådan och inte det innehåll som tillhandahålls via den tekniska lösningen. Vilka specifika tekniska lösningar som avses föreslås framgå av förordning eller föreskrift (se avsnitt 8.5.1). I den norska lagstiftningen (se avsnitt 6.3) används begreppet IKT. Detta begrepp förekommer både i svensk lagstiftning och i direktivet.² Användningen av begreppet är även vanligt förekommande i allmänt språkbruk. IKT är emellertid som begrepp inte lika neutralt som teknisk lösning. Det används i en rad olika sammanhang och det finns även flera tolkningar av vad begreppet omfattar. Sammantaget bedöms teknisk lösning därför vara ett bättre alternativ eftersom förslaget är att begreppets närmare innehörd kommer att ges genom att regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, beslutar om vilka tekniska lösningar som ska omfattas av kraven. Ett begrepp, som i motsats till IKT, saknar koppling till specifika tekniska lösningar är då att föredra.

När det sedan gäller det begrepp som ska användas för att beskriva det innehåll som det offentliga erbjuder via webbplatser och mobila applikationer behöver begreppet ha två beståndsdelar, en del som på ett mer generellt plan indikerar att det berör informationsteknik och en del som indikerar vilken typ av innehåll det rör sig om. Det bedöms i dagsläget inte i svensk lagstiftning finnas ett etablerat begrepp som passar det syftet. Ett nytt begrepp måste därför användas. Begreppet måste emellertid givetvis förhålla sig till de besläktade begrepp som redan i dag förekommer i svensk lag eller allmänt språkbruk.

Det som förmedlas via webbplatser och mobila applikationer är information och tjänster som utgör en form av service. Begreppet

² Se skäl 14, 16, 37 och 42 i direktivets ingress och bl.a. 3 § lagen (2013:315) om intelligenta transportsystem vid vägtransporter samt 1 kap. 3 § skollagen (2010:800).

service förekommer i många olika sammanhang i svensk lagstiftning, men den användning som har starkast koppling till denna kontext är klargörandet av myndigheternas serviceskyldighet i förvaltningslagen. Av 4 § förvaltningslagen framgår bl.a. att varje myndighet ska lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Hjälpen ska lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. I den nya förvaltningslagen som träder i kraft den 1 juli 2018 anges i 6 §, som innehåller bestämmelser om serviceskyldigheten, att en myndighet ska se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Myndigheten ska vidare lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälpen ska ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet (prop. 2016/17:180 s. 291). Enligt 5 § i den nu gällande förvaltningslagen ska myndigheterna också se till att det är möjligt för enskilda att kontakta dem med hjälp av telefax och elektronisk post och att svar kan lämnas på samma sätt. Den senare paragrafen är ett tydligt exempel på när en hänvisning till en specifik teknisk lösning i princip blivit obsolet och det kan i detta sammanhang noteras att den nya förvaltningslagen är teknikneutral (se avsnitt 4.4).

Själva andemeningen av vad som utgör service enligt både den nuvarande och föreslagna förvaltningslagen överensstämmer väl med det innehåll som åsyftas i den lag som föreslås i denna promemoria. Det bör mot bakgrund av direktivets tekniska koppling för tydlighetens skull även poängteras att den service som åsyftas givetvis är sådan service som riktar sig till människor och inte t.ex. sådan service som sker mellan olika tekniska gränssnitt som användare inte kan uppfatta. För att klargöra att det är service som tillhandahålls av offentliga aktörer bör detta även tydligt framgå. Begreppet offentlig service förekommer för närvarande i två olika svenska författningsar. Det bör med fördel även kunna användas i detta sammanhang.³ Sammanfattningsvis bör därför be-

³ Förordningen (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket samt kommittéförordningen (1998:1474).

greppet offentlig service användas för att signalera vilket innehåll det rör sig om.

När det gäller den del av begreppet som ska signalera vilken typ av informations- och tjänstebärare det rör sig om finns det i lagstiftning eller allmänt språkbruk tre vanligen förekommande alternativ i form av ”informationssamhällets”, ”elektronisk” och ”digital”. Informationssamhällets offentliga service ligger rent språkligt alltför nära det redan i lagstiftning använda informationssamhällets tjänster för att vara ett lämpligt val.⁴ Valet står då mellan elektronisk eller digital. Elektronisk och digital är i många sammanhang synonyma begrepp (se t.ex. SOU 2017:23 s. 44 f.). Elektronisk service förekommer redan som begrepp i artikel 9.1 b i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. På senare tid har det emellertid i Sverige skett ett skifte från begreppet elektronisk till begreppet digital för att beskriva användning av informationsteknik. Ett tydligt exempel på detta är att det som tidigare benämndes som elektronisk förvaltning (e-förvaltning) allt oftare omnämns som digital förvaltning. Mot denna bakgrund bör begreppet digital användas för att beskriva vilken informations- eller tjänstebärare som avses.

Sammanfattningsvis bedöms således begreppet digital offentlig service avgränsa det huvudsakliga tillämpningsområdet på ett tydligt sätt. Begreppet digital offentlig service bör därför användas i den föreslagna lagens namn, medan det i lagtexten är tillräckligt att digital service används, eftersom det där av sammanhanget är tydligt att det rör sig om digital service med koppling till det offentliga. Med digital service avses således i den föreslagna lagen tjänster eller information som tillhandahålls via en teknisk lösning. Med teknisk lösning avses de tekniska lösningar som regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, beslutar ska omfattas av lagens tillämpningsområde (se vidare avsnitt 8.5.1).

⁴ Informationssamhällets tjänster förekommer i lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster och definieras i 2 § som tjänster som normalt utförs mot ersättning och som tillhandahålls på distans, på elektronisk väg och på individuell begäran av en tjänstemottagare.

8.3 Vilka aktörer omfattas av webbtillgänglighetsdirektivets tillämpningsområde?

8.3.1 Offentliga aktörer

Förslag: Kraven i den nya lagen bör gälla för offentliga aktörer. Begreppet omfattar bl.a. det som avses med begreppet offentlig myndighet i webbtillgänglighetsdirektivet. Med offentlig myndighet avses

- en statlig eller kommunal myndighet,
- en beslutande församling i en kommun eller ett landsting,
- ett offentligt styrt organ, och
- en sammanslutning av en eller flera statliga eller kommunala myndigheter eller beslutande församlingar i en kommun eller ett landsting, eller
- en sammanslutning av ett eller flera offentligt styrda organ, om dessa sammanslutningar särskilt inrättats för att tillgodose behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär.

Med offentligt styrt organ avses i den föreslagna lagen en sådan juridisk person som tillgodosser behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär, och

1. som till största delen är finansierad av staten, en kommun, ett landsting eller en offentlig myndighet,
2. vars verksamhet står under kontroll av staten, en kommun, ett landsting eller en offentlig myndighet, eller
3. i vars styrelse eller motsvarande ledningsorgan mer än halva antalet ledamöter är utsedda av staten, en kommun, ett landsting eller en offentlig myndighet.

Skälen för förslaget

Webbtillgänglighetsdirektivets definitioner av aktörer som omfattas av tillämpningsområdet och kopplingen till upphandlingslagstiftningen

Webbtillgänglighetsdirektivet gäller enligt artikel 1.1 tillgänglighetskrav avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer. Offentliga myndigheter definieras i artikel 3.1 som statliga, regionala eller lokala myndigheter, offentligrättsliga organ enligt definitionen i led 4 i artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG (det nya upphandlingsdirektivet). Som offentliga myndigheter räknas även sammanslutningar av en eller flera sådana myndigheter eller ett eller flera sådana offentligrättsliga organ, om dessa sammanslutningar särskilt inrättats för att tillgodose behov i det allmännas intresse, utan industriell eller kommersiell karaktär.

I definitionen av offentligrättsligt organ hänvisas som ovan framgått till det nya upphandlingsdirektivet. Även definitionen av offentlig myndighet i webbtillgänglighetsdirektivet är i stort densamma som definitionen av upphandlande myndighet i artikel 2.1 i det nya upphandlingsdirektivet. Det nya upphandlingsdirektivet har nyligen genomförts i svensk rätt genom lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU). Definitionerna av upphandlande myndighet och offentligrättsligt organ, med mindre redaktionella skillnader, fanns även med i det äldre upphandlingsdirektivet från 2004 som genomfördes genom den nu upphörda lagen (2007:1091) om offentlig upphandling. Utifrån den direkta hänvisning som finns till det nya upphandlingsdirektivet, samt de likheter som även i övrigt finns, framstår det som naturligt vid genomförandet av webbtillgänglighetsdirektivet att i möjligaste mån använda sig av de definitioner som finns i upphandlingslagstiftningen.

Offentliga myndigheter

Det centrala aktörsbegreppet i webbtillgänglighetsdirektivet är offentlig myndighet. I den engelska språkversionen av direktivet används begreppet "public sector body", och med hänsyn till den utökning av vilka aktörer som omfattas av tillämpningsområdet för

den nya lagen som föreslås i promemorian (se avsnitt 8.4.3) framstår offentlig aktör som ett lämpligare begrepp att använda i lagen. Med begreppet offentlig aktör avses således de aktörer som omfattas av begreppet offentlig myndighet i direktivet samt de aktörer som omfattas av regleringen genom den föreslagna utökningen. Kretsen av aktörer som omfattas är inte i alla fall offentliga aktörer. Inom ramen för den föreslagna lagen ska dessa dock jämföras med offentliga aktörer. Begreppet offentlig myndighet och den krets begreppet avgränsar fyller emellertid en viktig funktion i definitionen av offentligt styrt organ. Även om begreppet enligt förslaget inte ska förekomma i lagen bör begreppet definieras för att avgränsa vilka aktörer i Sverige som omfattas av direktivets tillämpningsområde och för att i promemorian med ett samlingsbegrepp kunna hänvisa till dessa aktörer.

Den krets som omfattas av begreppet offentlig myndighet överensstämmer i princip med den krets som utgör upphandlande myndigheter enligt 1 kap. 22 § LOU. Det som skiljer dem åt är att det i webbtillgänglighetsdirektivet finns ett tillägg som inte finns med i det nya upphandlingsdirektivet. Tillägget avser sammanslutningar av offentligt styrda organ och att dessa ska vara särskilt inrättade för att tillgodose behov i det allmännas intresse utan industriell eller kommersiell karaktär. Den krets som omfattas av begreppet offentlig myndighet i direktivet bedöms därför vara

- en statlig eller kommunal myndighet,
- en beslutande församling i en kommun eller ett landsting,
- ett offentligt styrt organ, och
- en sammanslutning av en eller flera statliga eller kommunala myndigheter eller beslutande församlingar i en kommun eller ett landsting, eller
- en sammanslutning av ett eller flera offentligt styrda organ om dessa sammanslutningar särskilt inrättats för att tillgodose behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär.

Offentligt styrda organ

Offentligrättsliga organ eller offentligt styrda organ?

I webbtillgänglighetsdirektivet hänvisas till det nya upphandlingsdirektivet när det gäller definitionen av offentligrättsliga organ. Denna bestämmelse är i svensk rätt genomförd genom 1 kap. 18 § LOU. I LOU används i stället begreppet offentligt styrt organ. Detta val gjordes med motivering att begreppet offentligrättsligt organ i upphandlingsdirektivet har en vid innehörd som sträcker sig längre än vad begreppet motsvarar i svensk rätt. Begreppet offentligt styrt organ bedömdes bättre motsvara vad som avses i upphandlingsdirektivet (jfr prop. 2006/07:128 s. 129 och s. 303).

Argumentet att använda begreppet offentligt styrt organ framför offentligrättsligt organ är lika relevant för det i denna promemoria aktuella lagförslaget. Begreppet offentligt styrt organ ska därför användas i den nya lagen och definieras på samma sätt som i LOU. Med offentligt styrt organ avses således i den föreslagna lagen en sådan juridisk person som tillgodosser behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär, och

- som till största delen är finansierade av staten, en kommun, ett landsting eller en offentlig myndighet,
- vars verksamhet står under kontroll av staten, en kommun, ett landsting eller en offentlig myndighet, eller
- i vars styrelse eller motsvarande ledningsorgan mer än halva antalet ledamöter är utsedda av staten, en kommun, ett landsting eller en offentlig myndighet.

Vad är ett offentligt styrt organ?

Att avgrensa vilka organ som potentiellt omfattas utifrån offentlig finansiering eller kontroll är relativt enkelt. Bedömningen om ett organ tillgodosser ett allmännyttigt behov som inte är av industriell eller kommersiell karaktär är dock ofta en svårare bedömning. Det finns flera avgöranden från EU-domstolen kring hur bedömningen ska göras. Enligt EU-domstolen utgörs allmännyttiga behov som inte är av industriell eller kommersiell karaktär i allmänhet av

behov som staten, av skäl som har samband med allmänintresset, väljer att själv tillgodose eller som den avser att fortsätta att ha ett avgörande inflytande på (se BFI Holding, C-360/96, EU:C:1998:525, punkt 50). Bedömningen av om det föreligger ett allmännyttigt behov som inte är av industriell eller kommersiell karaktär ska enligt EU-domstolen göras med hänsyn till samtliga relevanta faktiska och rättsliga omständigheter. Förekomsten eller frånvaron av allmänna intressen som inte har industriell eller kommersiell karaktär ska bedömas med hänsyn till samtliga relevanta faktiska och rättsliga omständigheter, såsom de omständigheter som var aktuella vid bildandet av det berörda organet och på vilka villkor som organet utövar sin verksamhet, inklusive bl.a. huruvida det saknas konkurrens på marknaden, huruvida det saknas ett huvudsakligt vinstdsyfte, huruvida organet inte står risken för den verksamhet som utövas och huruvida den aktuella verksamheten åtnjuter offentlig finansiering (se t.ex. SIEPSA, C-283/00, EU:C:2003:544, punkt 81). Ett organ som inte har tillkommit i det särskilda syftet att tillgodose allmänna intressen som inte har industriell eller kommersiell karaktär, men som senare åtagit sig sådana intressen och numera faktiskt tillgodosser dessa, uppfyller vidare enligt EU-domstolen villkoret för att vara ett organ som lyder under offentlig rätt, under förutsättning att åtagandet att tillgodose dessa intressen kan fastställas objektivt (se Universale-Bau, C-470/99, EU:C:2002:746, punkt 63). Enligt EU-domstolen saknar det betydelse om den allmännyttiga delen endast utgör en relativt obetydlig del av den totala verksamheten. Så länge organet i någon omfattning bedriver allmännyttig verksamhet utan industriell eller kommersiell karaktär är det ett offentlig styrt organ (se Mannesmann, C-44/96, EU:C:1998:4, punkterna 25 och 32). Om ett organ verkar på normala marknadsmässiga villkor, har ett vinstdsyfte och bär de förluster som uppstår i samband med utövandet av sin verksamhet, är det föga sannolikt att de behov som det syftar till att tillgodose inte är av industriell eller kommersiell karaktär (se Korhonen, C-18/01, EU:C:2003:300, punkt 51).

Som denna översiktliga praxisgenomgång visar är bedömningen många gånger svår att göra och det är inte i alla lägen klart om en juridisk person som till övervägande del finansieras eller kontrolleras av det offentliga även är ett offentligt styrt organ. För

utomstående bedömare kan det vara i det närmaste omöjligt att avgöra om ett visst företag är ett offentligt styrt organ, och därmed kommer att omfattas av de föreslagna bestämmelserna rörande tillgänglighet till digital service, eller inte. När det gäller svenska statliga bolag har efter prövning i svensk domstol t.ex. Akademiska Hus Aktiebolag bedömts vara ett offentligt styrt organ⁵ medan Systembolaget Aktiebolag i två avgöranden har bedömts inte vara det.⁶

Även om det finns omfattande praxis på både EU-nivå och nationell nivå avseende begreppet offentligt styrda organ är det de offentligt finansierade och kontrollerade organen som initialet bedömer om de omfattas eller inte. Det finns ingen sammanställning eller ens uppskattning över hur många offentligt styrda organ det finns i Sverige. I en studie utförd på uppdrag av Konkurrensverket gjordes bedömningen att de flesta kommunala företag och vissa statliga bolag utgör offentligt styrda organ.⁷

Sammanfattningsvis kan det konstateras att inte all digital service som tillhandahålls av statliga och kommunala företag omfattas av direktivets tillämpningsområde. Detsamma gäller privata aktörer som bedriver helt eller delvis offentligt finansierad verksamhet. Dessa aktörer verkar som regel på normala marknadsmässiga villkor, har ett vinstsyfte och bär de förluster som uppstår i samband med utövandet av sin verksamhet. Således är de behov som de syftar till att tillgodose av industriell eller kommersiell karaktär, och de är därmed inte offentligt styrda organ. I promemorian föreslås emellertid att vissa av dessa aktörer ändå ska omfattas av den föreslagna lagens tillämpningsområde (se avsnitt 8.4.3).

⁵ HFD 2016 ref. 67.

⁶ Kammarräten i Stockholms domar den 19 februari 2016 i mål nr 7265-14 och den 20 februari 2017 i mål nr 5101-16.

⁷ Den offentliga marknaden i Sverige – En empirisk analys av den offentliga sektorns samlade inköp, Uppdragningsforskningsrapport 2015:4, s. 27.

8.3.2 Aktörer som är specifikt undantagna från direktivets tillämpningsområde

Radio- och televisionsföretag med uppdrag i allmänhetens tjänst

Förslag: Den föreslagna lagen ska inte vara tillämplig för digital service som tillhandahålls av ett företag som bedriver radio- och tv-verksamhet som finansieras enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 1.3 a i webbtillgänglighetsdirektivet omfattar inte direktivet webbplatser och mobila applikationer tillhörande radio- och televisionsföretag med uppdrag i allmänhetens tjänst samt deras dotterbolag. Detta gäller även för andra organ eller deras dotterbolag som fullgör ett uppdrag att verka i allmänhetens tjänst på radio- eller tv-området. I Sverige innebär detta att direktivet inte omfattar aktörer som bedriver radio- och tv-verksamhet som finansieras enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst. Undantaget gäller således de s.k. public service-företagen Sveriges Television, Sveriges Radio och Utbildningsradion.

Bestämmelser om tillgänglighet för audiovisuella medietjänster finns i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningsar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (AV-direktivet). AV-direktivet är föremål för översyn, inklusive reglerna för tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Både rådet och Europaparlamentet har föreslagit att kraven på tillgänglighet skärps för både tv och beställ-tv (s.k. play-tjänster).

Det finns redan lagstiftning som rör tillgänglighet till tv-sändningar och Mediegrundlagskommitténs förslag öppnar även för att utöka kraven till att bl.a. även gälla play-tjänster via internet (se avsnitt 4.8). Kraven på tillgänglighet inom detta område bör med hänsyn till det pågående arbetet regleras i sektorspecifik lagstiftning. Det saknas mot denna bakgrund skäl att i förslaget frångå webbtillgänglighetsdirektivets undantag för public service-företag.

Vissa icke-statliga organisationer

Förslag: Den föreslagna lagen ska inte vara tillämplig på digital service som tillhandahålls av en icke-statlig organisation vars service inte är väsentlig för allmänheten eller specifikt tillgodosar behoven för eller är avsedd för personer med funktionsnedsättning.

Skälen för förslaget: Av artikel 1.3 b framgår att webbtillgänglighetsdirektivet inte är tillämpligt på webbplatser och mobila applikationer tillhörande icke-statliga organisationer som inte tillhandahåller tjänster som är väsentliga för allmänheten eller tjänster som specifikt tillgodosar behoven för eller är avsedda för personer med funktionsnedsättning. Av skäl 25 i direktivets ingress framgår att vissa icke-statliga organisationer, som är frivilliga självstyrande organ som inrättats huvudsakligen utan vinstdsyfte, tillhandahåller tjänster som inte är väsentliga för allmänheten, t.ex. tjänster som inte utförs direkt på statliga, regionala eller lokala myndigheters uppdrag eller tjänster som inte specifikt tillgodosar behoven för i synnerhet personer med funktionsnedsättning, och skulle kunna omfattas av detta direktivs tillämpningsområde. För att undvika att lägga en oproportionell börd på sådana icke-statliga organisationer bör enligt skäl 25 direktivet inte vara tillämpligt på dem.

Endast sett till hur artikel 1.3 b är formulerad är det möjligt att motsatsvis tolka bestämmelsen som att direktivet även är tillämpligt på digital service tillhörande alla icke-statliga organisationer som tillhandahåller tjänster som är väsentliga för allmänheten eller tjänster som specifikt tillgodosar behoven för eller är avsedda för personer med funktionsnedsättning. Vid en samlad bedömning, och särskilt med beaktande av vad som anförs i skäl 25, kan dock direktivet endast anses omfatta icke-statliga organisationer som även är offentligt stydda organ.

Det finns varken en definition i direktivet eller en svensk legaldefinition av vad som utgör en icke-statlig organisation. Som exempel på icke-statliga aktörer kan dock nämnas bl.a. ideella föreningar, stiftelser och registrerade trossamfund. Det är den organisation som vill använda sig av undantaget som vid en eventuell prövning

har bevisbördan för att rekvisiten för att kunna tillämpa bestämmelsen är uppfyllda.

Även om tillämpningsområdet för bestämmelsen i en svensk kontext kan anses oklar utifrån det som går att utläsa av webbtillgänglighetsdirektivet bör undantaget tas med i den föreslagna lagen för att dessa organisationer inte ska drabbas av krav som inte står i proportion till deras förmåga eller nyttoeffekten av anpassningen.

8.4 Bör även andra aktörer omfattas av tillämpningsområdet?

Webbtillgänglighetsdirektivet är, som tidigare anförlts, ett minimiharmoniseringsdirektiv. Detta ger medlemsstaterna ett betydande utrymme att införa bestämmelser som går utöver direktivets minimikrav. I detta avsnitt övervägs vilka offentligt ägda företag och privata aktörer, som trots att de inte är offentligt styrda organ, ändå bör omfattas av den föreslagna lagen.

8.4.1 Utgångspunkter för en utökning av de aktörer som omfattas

Inledningsvis kan konstateras att det, inom de snäva tidsramar som gäller för att genomföra webbtillgänglighetsdirektivet i svensk rätt, saknas utrymme för att utreda förutsättningarna för ett avsevärt bredare tillämpningsområde för den nya lagstiftningen. Att låta kraven gälla för all digital service i samhället vore inte heller lämpligt med hänsyn till annat pågående lagstiftningsarbete inom EU. Europeiska kommissionen publicerade i december 2015 ett förslag till direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningsar vad gäller tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (tillgänglighetsdirektivet).⁸ Förslaget är i motsats till webbtillgänglighetsdirektivet, vars fokus är på offentliga aktörer, i större utsträckning inriktat på sådana produkter och tjänster som tillhandahålls av framför allt privata aktörer. Förslaget omfattar

⁸ 2015/0278 (COD).

bl.a. tillgänglighet till kollektivtrafiktjänster, banktjänster, e-böcker och e-handel.

8.4.2 Statliga eller kommunala företag som inte är offentligt stydda organ

Bedömning: Lagens tillämpningsområde bör inte utvidgas till att även omfatta statliga eller kommunala företag som inte är offentligt stydda organ.

Skälen för bedömningen: Det finns ingen sammanställning över vilka statliga och kommunala företag i Sverige som utgör offentligt stydda organ, men i en studie som utfördes på uppdrag av Konkurrensverket gjordes bedömningen att de flesta kommunala företag och vissa statliga bolag är offentligt stydda organ.⁹ Detta innebär att resterande kommunala och statliga företag som inte är offentligt stydda organ inte omfattas av direktivets tillämpningsområde. För den kommunala sektorn är det svårt att få en överblick över inom vilka områden som dessa företag verkar. De statligt ägda bolagen är betydligt färre, men inte heller för dessa finns en tydlig bild av exakt vilka som utgör offentligt stydda organ. Oaktat dessa oklarheter kan det konstateras att vissa av de områden där kommunala och statliga företag verkar även kan komma att omfattas av det i avsnitt 8.4.1 nämnda tillgänglighetsdirektivet. Att inkludera vissa företag i tillämpningsområdet för den föreslagna lagstiftningen enbart utifrån den grunden att de är offentligt ägda kan inte anses vara ett tillräckligt starkt skäl för att föregå det pågående arbetet på EU-nivå. Att identifiera och kategorisera offentligt ägda företag och deras verksamhetsområden, i synnerhet på kommunal nivå, för att avgöra om de ska omfattas av tillämpningsområdet eller ej är inte heller en uppgift som är genomförbar inom ramarna för detta arbete. Mot denna bakgrund föreslås inte att den nya lagen ska gälla för de statliga eller kommunala företag som inte är offentligt stydda organ.

⁹ Den offentliga marknaden i Sverige - En empirisk analys av den offentliga sektorns samlade inköp, Uppdragningsforskningsrapport 2015:4, s. 27.

8.4.3 Privata aktörer som inte är offentligt styrda organ

Gruppen privata aktörer som inte är offentligt styrda organ är både väldigt omfattande och mångfacetterad. Att inom ramen för detta arbete utreda och föreslå en bred tillämpning av kraven för privata aktörer är, i enlighet med vad som ovan anförlts, varken möjligt eller lämpligt. Av skäl 34 i webbtillgänglighetsdirektivets ingress framgår dock bl.a. att medlemsstaterna uppmuntras att utvidga tillämpningen av direktivet till privata enheter som tillhandahåller anläggningar och service som är öppna för eller erbjuds allmänheten, inbegripet områdena för hälso- och sjukvård, barnomsorg, social integration och social trygghet samt tjänster för el, gas, värme, vatten och elektronisk kommunikation samt posttjänster.

Området elektronisk kommunikation innefattar bl.a. teleoperatörer, men även andra typer av verksamheter. Tjänster för el, gas, värme, vatten och posttjänster är en del av de s.k. försörjningssektorerna. Både inom området elektronisk kommunikation och inom försörjningssektorerna finns verksamheter där tillgänglig service är av stor betydelse. Elektronisk kommunikation omfattas emellertid delvis av tillämpningsområdet för tillgänglighetsdirektivet och när det gäller försörjningssektorerna ställs genom lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna krav på att behovet av tillgänglighetsanpassning alltid måste beaktas vid upphandling i de fall då det som anskaffas ska användas av fysiska personer (se avsnitt 4.9). Mot denna bakgrund, och utifrån de snäva tidsramarna för genomförandet av direktivet, bör övervägandena om en utökning av tillämpningsområdet fokuseras på privata aktörer som bedriver verksamhet som är offentligt finansierad.

Offentligt finansierad verksamhet som utförs av privata aktörer

Förslag: Den föreslagna lagens tillämpningsområde bör utökas till att även omfatta privata aktörer som bedriver verksamhet som till någon del är offentligt finansierad och som bedrivs inom områdena skola, hälso- och sjukvård samt omsorg.

Även enskilda utbildningsanordnare med examenstillstånd som erhåller statsbidrag för ersättning för högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå eller för utbildning på forskarnivå bör omfattas av lagen.

Skälen för förslagen

Offentligt finansierad verksamhet

Utifrån webbtillgänglighetsdirektivets fokus på offentlig verksamhet ligger det nära till hands att utvidga tillämpningsområdet till offentligt finansierad verksamhet som utförs av privata aktörer. Det finns ingen klar definition av vad som menas med offentligt finansierad verksamhet. I förarbetena (prop. 2016/17:31 s. 28) till lagen (2017:151) om meddelarskydd i vissa enskilda verksamheter definieras offentlig finansiering som ett direkt stöd eller betalning från det allmänna för att driva verksamheten. Ett krav bör enligt förarbetena vara att finansieringen är kopplad till själva driften av verksamheten. Om viss ekonomisk ersättning från det allmänna inte avser själva driften av verksamheten bör alltså ersättningen inte medföra att verksamheten anses vara offentligt finansierad. Detta kan enligt förarbetena t.ex. vara fallet när ekonomiskt stöd utgår för att anordna arbetsträning eller sysselsättning enligt jobb- och utvecklingsgarantin.

Även med den definition av helt eller delvis offentligt finansierad verksamhet som anges ovan inbegrips en väldigt bred och svåröverskådlig grupp av verksamheter och aktörer. Konsekvenserna av en sådan utökning skulle i det närmaste vara omöjlig att förutse. Inom denna grupp finns det emellertid offentligt finansierad verksamhet inom vissa områden, t.ex. skola, hälso- och sjukvård samt omsorg, där en utökning, till följd av dessa områdens centrala plats i samhället, kan anses särskilt motiverad och där nyttan av ökad tillgänglighet är extra tydlig för personer med funk-

tionsnedsättning. Så är även fallet med enskilda utbildningsanordnare med examenstillstånd som erhåller statsbidrag för ersättning för högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå eller för utbildning på forskarnivå. Vissa av dessa områden omnämns även i skäl 34 i direktivets ingress som verksamheter som medlemsstaterna uppmuntras att utvidga tillämpningen till (se ovan).

Privat bedriven verksamhet inom skola, högskola, hälso- och sjukvård samt omsorg

De senaste decennierna har utvecklingen gått mot att allt fler offentligt finansierade verksamheter bedrivs i privat regi (SOU 2016:78 s. 125 f). Den offentliga sektorn köpte 2013 tjänster inom skola, vård och omsorg för närmare 100 miljarder kronor från privata utförare och enskilda huvudmän (SOU 2015:7 s. 13). Antalet privata företag inom dessa områden uppgick under samma år till drygt 36 500 (SOU 2015:7 s. 73–77, 114 och 127). Inom högskoleområdet ges varje år mer än 3 miljarder kronor i statsbidrag till enskilda utbildningsanordnare för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning (prop. 2016/17:1 utg.omr. 16 avsnitt 10.2.63).

Verksamhet som bedrivs inom dessa centrala samhällsområden omfattas av tillgänglighetskraven i direktivet när de tillhandahålls av staten, kommuner eller landsting, medan privata aktörer som bedriver samma typ av verksamhet med offentligt finansiering inte omfattas, om de inte även utgör offentligt styrda organ. Offentligfinansierad verksamhet inom dessa områden bör bedrivas på lika villkor oavsett utförare. Behovet av tillgänglig digital service inom dessa områden är vidare detsamma oavsett vilken aktör som bedriver verksamheten. Utgångspunkten bör därför vara att den föreslagna lagen även bör gälla för privata aktörer som med offentlig finansiering bedriver verksamhet inom de ovan angivna områdena. Detsamma gäller även enskilda utbildningsanordnare med examenstillstånd som erhåller statsbidrag för ersättning för högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå eller för utbildning på forskarnivå. En närmare avgränsning av vilka

verksamheter som ska omfattas bör i första hand göras med koppling till relevant lagstiftning inom varje område.

Vilka verksamheter ska omfattas inom utbildningsområdet?

Förslag: Digital service som tillhandahålls av privata aktörer som bedriver offentligfinansierad verksamhet som bedrivs av en enskild huvudman inom skolväsendet eller av en huvudman för en sådan internationell skola som avses i 24 kap. skollagen ska omfattas av den föreslagna lagen. Detsamma ska även gälla sådan digital service som tillhandahålls av enskilda utbildningsanordnare med examenstillstånd enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, och som erhåller statsbidrag för ersättning för högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå eller för utbildning på forskarnivå.

Skälen för förslaget: Inledningsvis bör framhållas att webbtillgänglighetsdirektivet innehåller ett undantag som medför att endast sådant innehåll som härför sig till väsentliga administrativa processer rörande bl.a. skola och förskola omfattas av direktivets bestämmelser (se vidare avsnitt 8.6.6).

Skollagen (2010:800) omfattar skolväsendet, de särskilda utbildningsformerna och annan pedagogisk verksamhet. Skolväsendet omfattar enligt 1 kap. 1 § skollagen skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna. I skolväsendet ingår också fritidshem som kompletterar utbildningen i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan.

De särskilda utbildningsformerna utgörs enligt 24 kap. 1 § skollagen av internationella skolor, utbildning vid särskilda ungdomshem, utbildning för intagna i kriminalvårdsanstalt, utbildning vid folkhögskola som motsvarar kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare, utbildning för barn och elever som vårdas på sjukhus eller en institution som är knuten till ett sjukhus, utbildning i hemmet eller på annan lämplig plats och annat sätt att fullgöra skolplikten.

Annan pedagogisk verksamhet enligt 25 kap. skollagen omfattar sådan pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem, öppen förskola, öppen fritidsverksamhet och omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds.

De skollagsreglerade verksamheter som bör omfattas är de som bedrivs av enskild huvudman inom skolväsendet samt internationella skolor, vars upplägg samt finansiering påminner om vanlig utbildning inom skolväsendet. Det bedöms inte finnas tillräckliga skäl att även inkludera andra särskilda utbildningsformer eller annan pedagogisk verksamhet.

När det gäller högskoleområdet så bör enskilda utbildningsanordnare med examenstillstånd enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, och som erhåller statsbidrag för ersättning för högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå eller för utbildning på forskarnivå, omfattas av den föreslagna lagens tillämpningsområde.

Vilka verksamheter ska omfattas inom hälso- och sjukvårdsområdet?

Förslag: Digital service som tillhandahålls av privata aktörer som bedriver offentligfinansierad verksamhet som utgör hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen eller tandvård enligt tandvårdslagen ska omfattas av den föreslagna lagen.

Skälen för förslaget: I svensk lagstiftning finns två definitioner av hälso- och sjukvård. Enligt 2 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) avses med hälso- och sjukvård åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador. Till hälso- och sjukvården hör även enligt samma paragraf sjuktransporter och att ta hand om avlidna. Den föreslagna lagen bör omfatta sådan digital service som tillhandahålls av aktörer som bedriver offentligfinansierad verksamhet som utgör hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen. En något vidare definition av hälso- och sjukvård återfinns i patientsäkerhetsslagen (2010:659), där utöver ovan angivna verksamheter även verksamhet enligt tandvårdslagen (1985:125), lagen (2001:499) om omskärelse

av pojkar samt verksamhet inom detaljhandel med läkemedel enligt lagen (2009:366) om handel med läkemedel innehållas.

Enligt 1 § tandvårdslagen avses med tandvård åtgärder för att förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador i munhålan. Kraven på tillgänglighet avseende digital service bör omfatta verksamhet som utgör tandvård enligt denna definition.

Av 1 § lagen (2001:499) om omskärelse av pojkar framgår att med omskärelse avses i lagen ett sådant kirurgiskt ingrepp i syfte att helt eller delvis avlägsna förhud runt penis, som inte anses utgöra hälso- och sjukvård i den mening som avses i hälso- och sjukvårdslagen. Det bedöms saknas tillräckliga skäl för att sådan verksamhet ska omfattas av tillämpningsområdet.

Verksamhet inom detaljhandel med läkemedel enligt lagen (2009:366) om handel med läkemedel ingår också i patient-säkerhetsslagens definition av hälso- och sjukvård. Det som särskiljer apoteksverksamheten är emellertid att den i princip helt saknar direkt offentlig finansiering och att en stor del av verksamhetens digitala service faller in under vad som avses med e-handel enligt det gällande förslaget till tillgänglighetsdirektiv. Mot denna bakgrund vore det inte lämpligt att föregå detta EU-rättsliga lagstiftningsarbete genom att redan nu låta denna verksamhet omfattas av kraven.

Sammanfattningsvis ska alltså endast digital service som tillhandahålls av privat bedriven verksamhet som utgör hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen eller tandvård enligt tandvårdslagen omfattas av kraven i den föreslagna lagen.

Vilka verksamheter ska omfattas inom omsorgsområdet?

Förslag: Digital service som tillhandahålls av privata aktörer som bedriver offentligfinansierad verksamhet som bedrivs enligt socialtjänstlagen, lagen om vård av missbrukare i vissa fall, lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade samt personlig assistans som utförs med assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken ska omfattas av den föreslagna lagen.

Skälen för förslaget: Det finns ingen legaldefinition av begreppet omsorg. När man i dagligt tal använder begreppet omsorg syftas ofta på sådan verksamhet som omfattas av begreppet socialtjänst. Inte heller detta begrepp har någon enhetlig legaldefinition. Viss ledning går dock att få av definitioner i lagstiftning och förarbeten.¹⁰ Enligt Socialstyrelsens termbank avses med socialtjänst i första hand den verksamhet som regleras genom bestämmelser i socialtjänstlagen (2001:453), lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade samt personlig assistans som utförs med assistansersättning och som regleras i 51 kap. socialförsäkringsbalken. Socialtjänst avser även enligt Socialstyrelsens termbank handläggning av ärenden som rör adoptioner, faderskap, vårdnad och umgänge enligt föräldrabalken.

Den föreslagna lagen bör endast omfatta verksamhet inom omsorgsområdet där det vanligen förekommer privat bedriven verksamhet som till någon del är offentligt finansierad. Mot denna bakgrund bör lagen omfatta aktörer som med offentlig finansiering bedriver verksamhet enligt socialtjänstlagen, lagen om vård av missbrukare i vissa fall, lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade samt personlig assistans som utförs med assistansersättning och som regleras i 51 kap. socialförsäkringsbalken.

¹⁰ Se bl.a. 26 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), 2 § lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten och prop. 2008/09:160 s. 111.

Behövs ytterligare avgränsningar eller anpassningar?

Förslag: För att offentligt finansierad privat verksamhet som bedrivs inom områdena skola, hälso- och sjukvård samt omsorg ska omfattas av den föreslagna lagen ska verksamheten bedrivas yrkesmässigt.

Skälen för förslaget

Inledning

De privat bedrivna verksamheter som utifrån den ovan föreslagna avgränsningen ska omfattas av den nya lagen innefattar allt från stora koncerner med miljardomsättning till enskilda individer som t.ex. arrangerar sin egen assistans (SOU 2016:62 s. 113 f.). Hur stor andel av verksamheten som är offentligfinansierad kan även variera kraftigt. Fråga uppkommer därmed om, och i så fall i vilken utsträckning, hänsyn bör tas till dessa faktorer.

Yrkesmässig verksamhet

En inledande fråga är vilken betydelse det har hur verksamheten bedrivs. Inom de områden som föreslås ingå finns verksamheter som inte bedrivs yrkesmässigt, t.ex. familjehem och då assistansberättigade som privatpersoner anställer assistenter. Även om kraven inte kommer att innehålla något åtagande för merparten av dessa verksamheter, till följd av att de inte tillhandahåller digital service, saknas det tillräckliga skäl för att låta dem omfattas av det föreslagna regelverket. Att en verksamhet är yrkesmässigt bedriven bör därför vara en förutsättning för att dess digitala service ska omfattas av kraven.

Bör andelen offentlig finansiering, finansieringens varaktighet eller verksamhetens storlek ha betydelse?

En i sammanhanget viktig fråga är huruvida andelen offentlig finansiering, finansieringens varaktighet eller verksamhetens storlek bör

påverka om en verksamhet ska omfattas av kraven eller inte. En grundläggande förutsättning för att kraven ska gälla är givetvis att det ges ett direkt stöd eller betalning från det allmänna för att driva verksamheten inom de aktuella verksamhetsområdena. I enlighet med vad som framgår av förarbetena till lagen (2017:151) om meddelarskydd i vissa enskilda verksamheter måste stödet vara kopplat till bedrivandet av verksamheten (prop. 2016/17:31 s. 28). Verksamheter som över huvud taget inte är offentligt finansierade faller naturligtvis utanför regleringen. Detta innebär att för juridiska personer som omfattas av tillämpningsområdet, men har flera olika verksamhetsgrenar, så gäller kraven endast för sådan digital service som tillhandahålls med anledning av verksamhet som bedrivs med stöd av offentlig finansiering inom nu aktuella verksamhetsområden.

När det gäller om det bör finnas någon gräns för hur stor andel av verksamheten som ska vara offentligt finansierad skulle ett alternativ kunna vara att låta lagen bli tillämplig först när den offentliga finansieringen uppgår till en viss nivå, t.ex. först när verksamheten till övervägande del är offentligt finansierad. Detta kan dock i sin tur påverkas av andra faktorer. En faktor som kan vara av betydelse är under hur lång tid en verksamhet mottar offentlig finansiering och även om det rör sig om tillfällig eller mer regelbunden ersättning. En verksamhet kan således periodvis vara till övervägande del offentligt finansierad och under andra perioder inte vara det. En faktor som ytterligare komplicerar det hela är att vissa företag kanske endast delvis bedriver verksamhet inom de berörda områdena. Det framstår mot denna bakgrund som svårt att utforma ett generellt undantag grundat på andelen offentlig finansiering.

Ytterligare en faktor som måste beaktas är verksamhetens storlek. Även om verksamheter som inte bedrivs yrkesmässigt inte ska omfattas av regelverket så varierar storleken kraftigt på de verksamheter som kommer att omfattas av den föreslagna regleringen. Diskrimineringsslagen (2008:567) innehåller en gräns där diskriminering på grund av bristande tillgänglighet inte gäller för företag som vid det senaste kalenderårsskiftet sysselsatte färre än tio arbetstagare. Regeringen har emellertid nyligen beslutat att inhämta lagrådets yttrande över ett förslag om att denna gräns ska

tas bort för företag som i sin näringsverksamhet tillhandahåller varor och tjänster till allmänheten (se avsnitt 4.6).

Problemet med att enbart ha en gräns som baseras på antalet arbetstagare eller omsättning är att hänsyn då inte tas till andra faktorer av vikt samt svårigheter som kan uppkomma när endast en del av ett företags verksamhet omfattas av kraven. En avgränsning som endast tar hänsyn till antalet arbetstagare eller omsättning är därmed olämplig.

Även om både verksamhetens storlek samt andelen och varaktigheten av den offentliga finansieringen skulle utgöra parametrar för bedömningen skulle det ändå vara en skönsmässig avgränsning. Den skulle även medföra svåra bedömningar och för användare av digital service skulle det bli nästintill omöjligt att avgöra om verksamheten omfattades av tillämpningsområdet eller inte.

Sammantaget skulle en gränsdragning som tar hänsyn till både offentlig finansiering och storlek kunna leda till administrativa bördor, stor osäkerhet och i förlängningen en oklar tillämpning. Ännu en viktig aspekt att beakta är att en sådan avgränsning inte skulle beakta det faktiska behovet av tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning till den digitala service som en verksamhet tillhandahåller. En i sammanhanget enklare modell, som även möjliggör helhetsbedömningar i varje enskilt fall, är att alla berörda verksamheter som helt eller delvis tar emot offentlig finansiering ska omfattas av kraven, men att vid tillämpningen av den generella undantagsbestämmelsen om skälig anpassning beakta omfattningen av det stöd som utgår (se vidare avsnitt 8.8). En del privata aktörer bör även omfattas av den särskilda undantagsbestämmelsen för vissa icke-statliga organisationer (se avsnitt 8.3.2).

När ska kraven börja gälla?

Kraven på tillgänglighetsanpassning börjar gälla fr.o.m. den tidpunkt verksamheten börjar ta emot offentlig finansiering. Det är inte rimligt att kräva att digital service som en privat aktör tillhandahåller i alla situationer omedelbart ska anpassas i samband med att skyldigheten att följa kraven inträder. Den tid som en

aktör har haft på sig att anpassa sin digitala service till kraven bör därför i viss utsträckning kunna beaktas vid bedömningen om digital service kan undantas med stöd av den generella undantagsbestämmelsen (se vidare avsnitt 8.8).

Krav på tillgänglighetsutlåtande och att på begäran tillhandahålla digital service på ett tillgängligt sätt

Även om en verksamhet omfattas av den generella undantagsbestämmelsen kommer den fortfarande omfattas av skyldigheten att tillhandahålla ett tillgänglighetsutlåtande (se avsnitt 8.9.1) samt att efter begäran tillhandahålla viss digital service på ett tillgängligt sätt (se avsnitt 8.9.2). Dessa krav får anses vara en acceptabel administrativ börd även för mindre verksamheter och säkerställer därtill en acceptabel miniminivå avseende tillgänglighet. Det tillgänglighetsutlåtande som ska tillhandahållas kan dock ges en enklare utformning (se vidare avsnitt 8.9.1).

Det bör i sammanhanget framhållas att privata aktörer som omfattas av undantagsbestämmelsen för vissa icke-statliga organisationer (se avsnitt 8.3.2) är undantagna från alla krav som följer av den föreslagna lagen.

8.5 Vilken digital service ska lagen omfatta?

8.5.1 Digital service som tillhandahålls via en teknisk lösning som kontrolleras av en offentlig aktör

Förslag: Digital service som tillhandahålls via en teknisk lösning som står under en offentlig aktörs kontroll ska följa tillgänglighetskraven i den föreslagna lagen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka tekniska lösningar som ska omfattas av lagens tillämpningsområde. Sådana föreskrifter får avse sådana tekniska lösningar som anges i artikel 1.1 i webbtillgänglighetsdirektivet.

Skälen för förslaget: Det är endast den digitala service som tillhandahålls av en offentlig aktör via en teknisk lösning som står under aktörens kontroll som omfattas av webbtillgänglighets-

direktivets tillämpningsområde. Att det är kontrollen som är avgörande får av direktivet anses framgå genom t.ex. skäl 22 i direktivets ingress och undantaget i artikel 1.4 e för innehåll från tredje part som varken har finansierats eller tagits fram av den berörda offentliga myndigheten eller står under dess kontroll (se avsnitt 8.6.4) eller att mobila operativsystem inte omfattas (se vidare nedan).

Som anförlts i avsnitt 8.2.3 är avsikten att lagen ska vara så teknikneutral som möjligt. Samtidigt behöver det framgå vilka tekniska lösningar som omfattas av den föreslagna lagen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför ges rätt att meddela föreskrifter om vilka tekniska lösningar som ska omfattas av lagens tillämpningsområde. Sådana föreskrifter får bara avse sådana tekniska lösningar som anges i artikel 1.1 i webbtillgänglighetsdirektivet, dvs. webbplatser och mobila applikationer.

Mobil applikation definieras i artikel 3.2 i direktivet som en programvara som utformas och utvecklas av eller på uppdrag av offentliga myndigheter för användning av allmänheten i mobila enheter som smarttelefoner och pekplattor. I detta ingår inte den programvara som styr dessa enheter (mobila operativsystem) eller datorutrustningen. Enligt skäl 20 i direktivets ingress bör tillgänglighetskraven inte vara tillämpliga på innehåll som uteslutande finns i mobila enheter eller användarprogram för mobila enheter som är utvecklade för slutna användargrupper eller för specifik användning inom vissa miljöer och som inte är tillgängliga för eller används av stora delar av allmänheten.

Webbtillgänglighetsdirektivet innehåller ingen definition av vad som utgör en webbplats. Vad som däremot går att utläsa är att utöver publika webbplatser så avses med webbplats även intranät och extranät, dvs. webbplatser som endast är tillgängliga för slutna grupper (se avsnitt 8.6.7).

I allmänhet avses med begreppet webbplats oftast en samling av t.ex. texter, bilder och annan media som nås via internet. En webbplats består i sin tur av en eller flera webbsidor.

I den europeiska EN-standarden definieras webbsida i standardens avsnitt 3.1 som en resurs som inte är inbäddad och som

hämtats från en enda URI¹¹ med hjälp av HTTP¹², och varje annan resurs som används i återgivningen eller är tänkt att återges tillsammans med den huvudsakliga resursen i ett användarprogram. I brist på en definition i direktivet eller praxis från EU-domstolen rörande vad som utgör en webbplats bör definitionen i EN-standarden vara vägledande tills vidare och ligga till grund för de föreskrifter som utfärdas med stöd av lagen.

8.5.2 Digital service som tillhandahålls via en teknisk lösning som kontrolleras av tredje part

Förslag: Digital service som tillhandahålls av en offentlig aktör via en teknisk lösning som står under tredje parts kontroll ska, så långt det är möjligt, följa tillgänglighetskraven i den föreslagna lagen.

Skälen för förslaget: I enlighet med vad som anförts i avsnitt 8.5.1 bedöms sådan digital service som tillhandahålls via en teknisk lösning som står under tredje parts kontroll inte omfattas av webbtillgänglighetsdirektivets krav. Offentliga aktörer har oftast ingen faktisk möjlighet att styra utformningen av en teknisk lösning som kontrolleras av tredje part utöver det innehåll de väljer att tillhandahålla. I de fall en offentlig aktör nyttjar en teknisk lösning som ägs av en tredje part, men där aktören kan kontrollera teknisk utformning, design och innehåll gäller givetvis kraven som vanligt. Att kräva fullständig uppfyllnad rörande tillgänglighetskraven för det som t.ex. publiceras i sociala medier är däremot inte praktiskt möjligt och skulle ålägga krav på de privata företag som tillhandahåller sådana tjänster, vilket inte direktivet syftar till att göra. Att indirekt inskränka offentliga aktörers användning av sociala medier genom att ställa krav som innebär att de blir förhindrade från att använda sådana medier som inte uppfyller den föreslagna lagens krav är inte heller rimligt eftersom offentliga

¹¹ URI står för Uniform Resource Identifier och är en unik adress till en resurs på internet.

¹² HTTP står för Hypertext Transfer Protocol och är ett kommunikationsprotokoll för överföringar på internet.

aktörer når ut till många personer genom dessa kommunikationskanaler.

De tekniska lösningar i form av webbplatser och mobila applikationer som kontrolleras av tredje part och som används av offentliga aktörer kan ofta anpassas för att bli mer tillgängliga för fler användare. På sociala medier såsom Facebook och YouTube är det t.ex. möjligt att texta video. Även om det inte är möjligt att kräva att tillgänglighetskraven ska följas fullt ut är det rimligt att kräva att det material som en offentlig aktör tillhandahåller via digital service som kontrolleras av en tredje part så långt det är möjligt ska följa tillgänglighetskraven. En utökning av lagens tillämpningsområde i förhållande till direktivet av denna innehörd föreslås därför. I avsnitt 8.7 finns en närmare beskrivning av innehördheten av förslaget.

Någon skyldighet att tillhandahålla ett tillgänglighetsutlåtande bör inte gälla för digital service som tillhandahålls via en teknisk lösning som kontrolleras av tredje part.

8.6 Vilken digital service är specifikt undantagen från tillämpningsområdet?

8.6.1 Inledning

Den digitala service som omfattas av kraven i webbtillgänglighetsdirektivet innefattar i princip allt som finns på en webbplats eller i en mobil applikation. Av skäl 19 i webbtillgänglighetsdirektivets ingress framgår att det som omfattas är såväl text som icke-textuell information, nedladdningsbara dokument och formulär samt tvåvägsinteraktion, såsom behandling av digitala formulär och hantering av autentisering, identifiering och betalning. I direktivet undantas emellertid viss digital service specifikt från tillämpningsområdet. I de följande avsnitten redovisas dessa undantag samt bedömningar av huruvida undantagen bör tas med i den föreslagna lagen.

8.6.2 Direktsändningar av tidsberoende medier

Förslag: Den föreslagna lagen ska inte vara tillämplig på digital service som utgörs av direktsändningar av tidsberoende medier.

Med tidsberoende medier avses ljud eller video, en kombination av ljud och video, eller något av de föregående i kombination med möjligheter till interaktion.

Skälen för förslaget

Definition av tidsberoende medier

Med tidsberoende media avses enligt artikel 3.6 medier av följande typ

- enbart ljud,
- enbart video,
- kombination av ljud och video, och
- enbart ljud och/eller video i kombination med interaktion.

Begreppet tidsberoende media omfattar således alla former av media vars innehåll har en tidsmässig varaktighet. Enkelt uttryckt innebär det att all media som har en spellängd utgör tidsberoende media. Därigenom omfattas alla olika typer av ljud- och videoinspelningar samt sådana inspelningar i kombination med interaktion. Exempel på vad som kan utgöra video och/eller ljud med interaktion är bl.a. spel och s.k. e-utbildningar som ofta kombinerar ljud och video med interaktion i form av att användare ska besvara frågor under utbildningens gång.

Att begreppet tidsberoende media förekommer i den svenska språkversionen av direktivet kan förmodligen förklaras av att begreppet även används i den svenska översättningen av både WCAG 2.0 och EN-standarden. Det är således ett redan inarbetat begrepp för de personer som arbetar med webbtillgänglighet. För andra kan begreppet framstå som svårförståeligt. I den engelska språkversionen av direktivet används begreppet "time-based media" som kan direktöversättas med tidsbaserad media. Tidsbaserad media får i jämförelse med tidsberoende media anses vara ett något tydligare begrepp. Även med beaktande av att begreppet tidsberoende media är främmande utifrån svenska språkbruk och svensk rättstradition finns det starka skäl för att använda begreppet i den nya lagen. Inledningsvis kan det konstateras att det saknas

alternativa begrepp som täcker in alla de medier som avses. Tidsberoende media har även viss inarbetsning inom den krets som arbetar med tillgänglighetsfrågor. Det skälet som starkast talar för att införa begreppet i den nya lagen är dock att det förekommer i den svenska översättningen av EN-standarden. Av språkliga skäl bör emellertid media ändras till medier.

Mot denna bakgrund bör begreppet tidsberoende medier användas i den nya lagen. Definitionen av begreppet bör emellertid av redaktionella skäl ändras till ljud eller video, en kombination av ljud och video, eller något av de föregående i kombination med möjligheter till interaktion.

Undantaget för direktsändningar

Webbtillgänglighetsdirektivet är inte tillämpligt på direktsändningar av tidsberoende medier. Enligt skäl 27 i direktivets ingress bör direktsändningar av tidsberoende medier som finns kvar på nätet eller som publiceras på nytt efter direktsändningen betraktas som förinspelade tidsberoende medier om den tid som är absolut nödvändig för att göra medier tillgängliga överskrids. Denna nödvändiga tidsperiod, räknat fr.o.m. dagen för den ursprungliga sändningen eller återpubliceringen av det tidsberoende mediet, bör enligt skäl 27 i princip inte överstiga 14 dagar, men i motiverade fall kan denna tidsperiod undantagsvis förlängas till den kortaste tid som är nödvändig för att göra innehållet tillgängligt.

Det får anses motiverat att i enlighet med vad som gäller enligt webbtillgänglighetsdirektivet undanta digital service i form av direktsändningar från lagens tillämpningsområde. Att som regel t.ex. kräva simultantextning av en direktsändning kan inte anses skäligt. Mot bakgrund av vad som anförs i skäl 27 i ingressen till webbtillgänglighetsdirektivet bör direktsänt material som finns tillgängligt längre än 14 dagar, eller som publiceras på nytt efter direktsändningen, som huvudregel inte längre omfattas av undantaget.

8.6.3 Kartor

Förslag: Den föreslagna lagen ska inte vara tillämplig på tillhandahållande av digital service som utgörs av kartor som inte är avsedda för navigering. Lagen ska inte heller tillämpas vid tillhandahållande av kartor avsedda för navigering, om väsentlig information om dessa tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt.

Skälen för förslaget

Undantaget

Enligt artikel 1.4 d i webbtillgänglighetsdirektivet är detta inte tillämpligt på onlinekartor och onlinekarttjänster så länge som väsentlig information tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt för kartor som är avsedda för navigering. Av skäl 29 i direktivets ingress framgår att när kartor är avsedda för navigering, och inte som en geografisk beskrivning, kan tillgänglig information vara nödvändig för att hjälpa personer som inte kan använda visuell information eller komplicerade navigeringsfunktioner på rätt sätt, t.ex. för att lokalisera fastigheter eller områden där tjänster tillhandahålls. Ett tillgängligt alternativ bör därför enligt samma skäl tillhandahållas i form av t.ex. postadresser och närliggande hållplatser för kollektivtrafik, eller namn på orter eller regioner som ofta redan finns tillgängliga för den offentliga myndigheten i en form som är enkel och läsbar för de flesta användare.

Då det bedöms vara extremt krävande och i många fall i det närmaste omöjligt att anpassa en karta så att den är fullständigt tillgänglig i enlighet med direktivets krav bör motsvarande undantag även införas i den föreslagna lagen.

Begreppen karta och karttjänst

Webbtillgänglighetsdirektivet omfattar, som redan angetts, både kartor och karttjänster, men definierar inte vad som utgör skillnaden mellan dessa begrepp. Mot bakgrund av att tillämpningen av bestämmelsen är densamma oberoende av om det rör sig om en

karta eller karttjänst får det anses tillräckligt att endast använda begreppet karta och att begreppet i den föreslagna lagen får anses innefatta både kartor och karttjänster.

Direktivet bedöms vidare, även om begreppet online används i direktivstexten, även omfatta t.ex. kartor som är en del av en mobil applikation som går att använda även utan uppkoppling i s.k. offlineläge.

Kartor avsedda för navigering

Webbtillgänglighetsdirektivets undantag för kartor gäller så länge som väsentlig information tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt för kartor som är avsedda för navigering. Vad som exakt avses med kartor avsedda för navigering klargörs inte och de flesta kartor kan i någon utsträckning användas för att navigera. Fokus för bedömningen om en karta är avsedd för navigering bör rimligen läggas på själva syftet med kartan. År ett av syftena med kartan att denna ska användas för navigering måste väsentlig information tillhandahållas på ett tillgängligt digitalt sätt. Om kartan kan användas för navigering, men detta inte utgör ett avsett syfte, bör det inte finnas någon sådan skyldighet. Vad kartan är avsedd att användas för är således det avgörande för bedömningen och inte vad kartan rent objektivt kan användas till. Vad som i sammanhanget utgör väsentlig information är inte möjligt att definiera då det av naturliga skäl måste avgöras utifrån t.ex. vad den aktuella kartan avbildar och vilka karttecken den innehåller. Viss ledning går emellertid att få från vad som ovan anförts om vilken slags information som enligt skäl 29 i ingressen till direktivet kan utgöra ett tillgängligt alternativ till en karta.

8.6.4 Digital service från tredje part som varken har finansierats eller tagits fram av den berörda offentliga aktören eller står under dess kontroll

Förslag: Den föreslagna lagen ska inte vara tillämplig på digital service som en offentlig aktör tillhandahåller och som utgörs av digital service från tredje part som varken har finansierats eller tagits fram av den berörda offentliga aktören eller står under dess kontroll.

Skälen för förslaget: Innehåll från tredje part som varken har finansierats eller tagits fram av den berörda offentliga myndigheten eller står under dess kontroll omfattas enligt artikel 1.4 e i webbtillgänglighetsdirektivet inte av dess tillämpningsområde.

Inbäddat innehåll, bör enligt skäl 30 omfattas av direktivet. Med inbäddat innehåll avses t.ex. ett filmklipp som hämtas från en extern källa, men som visas på den egna webbplatsen. Det finns emellertid situationer då innehåll kan komma att läggas till senare. Det kan röra sig om t.ex. artiklar med möjlighet för användare att lägga till kommentarer, en nyhetswebbplats som består av innehåll som sammanfogas från flera bidragslämnare eller webbplatser som automatiskt för in innehåll från andra källor i form av exempelvis reklamannonser som genereras dynamiskt. Sådant innehåll från tredje part bör enligt skäl 30 undantas från tillämpningsområdet, förutsatt att det varken har finansierats eller tagits fram av den berörda aktören eller står under dess kontroll.

Mot bakgrund av vad som anförs i skäl 30 bör bestämmelsen tolkas på så sätt att det är själva kontrollen som i synnerhet är avgörande för om innehållet ska omfattas av kraven eller inte. Bara det faktum att en offentlig aktör väljer att ha t.ex. inbäddat innehåll innebär inte att aktören inte har någon form av kontroll över materialet. Om innehållet är känt vid publicering är det dock ett aktivt val från aktören att publicera detta material och aktören har därmed kontroll över det.

Skillnaden mellan digital service från tredje part som varken har finansierats eller tagits fram av den berörda offentliga aktören eller står under dess kontroll och digital service som tillhandahålls via en teknisk lösning som kontrolleras av tredje part (se avsnitt 8.5.2) är att det nu aktuella undantaget tar sikte på viss digital service som

skapas av eller hämtas från tredje part och som ligger utanför aktörens kontroll, men som utgör en del av exempelvis en webbplats som en offentlig aktör kontrollerar. För digital service som tillhandahålls via en teknisk lösning som kontrolleras av tredje part så är situationen närmast den omvända, eftersom det rör sig om digital service som en offentlig aktör tillhandahåller via t.ex. en webbplats som kontrolleras av en tredje part.

Vid en samlad bedömning bedöms det lämpligt att det aktuella undantaget även förs in i den föreslagna lagen.

8.6.5 Vissa reproduktioner av föremål från kulturarvssamlingar

Förslag: Den föreslagna lagen ska inte vara tillämplig på digital service som utgörs av reproduktioner av föremål från kulturarvssamlingar som inte kan göras fullständigt tillgängliga på grund av betydande hinder. Med föremål från kulturarvssamlingar avses privat eller offentligt ägda föremål av historiskt, konstnärligt, arkeologiskt, estetiskt, vetenskapligt eller tekniskt intresse som ingår i samlingar som bevaras av kulturinstitutioner, som bibliotek, arkiv och museer.

Skälen för förslaget: Föremål från kulturarvssamlingar definieras i artikel 3.7 i webbtillgänglighetsdirektivet som privat eller offentligt ägda föremål av historiskt, konstnärligt, arkeologiskt, estetiskt, vetenskapligt eller tekniskt intresse som ingår i samlingar som bevaras av kulturella institutioner, som bibliotek, arkiv och museer. Direktivets definition får anses lämplig även för svenska förhållanden, med undantag för att begreppet kulturinstitutioner bör användas i stället för kulturella institutioner. Det bör även framhållas att direktivets uppräkning av institutioner vars samlingar omfattas av undantaget inte är uttömmande. Därmed kan även kulturinstitutioner såsom exempelvis teatrar, operor och konserthallar omfattas, om de har kulturarvssamlingar.

Av artikel 1.4 f i direktivet följer att det inte omfattar reproduktioner av föremål från kulturarvssamlingar som inte kan göras fullständigt tillgängliga på grund av

- att tillgänglighetskraven inte är förenliga med antingen det berörda föremålets bevarande eller reproduktionens autenticitet (t.ex. vad gäller kontrast), eller
- att det saknas automatiska lösningar till överkomligt pris som skulle göra det lätt att överföra text i handskrifter eller andra föremål från kulturarvssamlingar till presentationsformat som är förenliga med tillgänglighetskraven.

Webbtillgänglighetsdirektivet ställer inte krav på att föremål från kulturarvssamlingar, eller för den delen att någon tjänst eller information överhuvudtaget, ska tillhandahållas i form av digital service. Kraven aktualiseras endast för reproduktioner som tillhandahålls digitalt. Exakt vad som menas med att tillgänglighetskraven inte är förenliga med antingen det berörda föremålets bevarande eller reproduktionens autenticitet framgår inte av direktivet. Om föremålet är så pass känsligt att en tillgänglig reproduktion inte kan framställas utan att föremålet riskerar att skadas eller att en anpassning av färg eller kontrast i samband med reproduktionen medföljer att återgivningen av föremålet blir förvanskat bör dock de aktuella kriterierna anses uppfyllda.

I den svenska språkversionen av direktivet framgår att undan>taget bl.a. kan tillämpas om det saknas automatiska lösningar till överkomligt pris som skulle göra det lätt att överföra föremål från kulturarvssamlingar till presentationsformat som är förenliga med tillgänglighetskraven. Användningen av detta begrepp får i sammanhanget anses udda. I den engelska språkversionen av direktivet anges att lösningar ska vara "cost-efficient", dvs. kostnadseffektiva. Den bedömning som ska göras är därmed om en automatiserad lösning är kostnadseffektiv och inte om priset är överkomligt eller inte. Direktivet ger emellertid ingen vägledning för bedömningen av vad som avses med kostnadseffektivt i detta sammanhang. Viss ledning torde emellertid kunna hämtas av bedömningskriterierna för vad som inte utgör en skälig anpassning enligt den generella undantagsbestämmelsen (se avsnitt 8.8).

Undantagsbestämmelsen gäller endast i den utsträckning som reproduktioner inte kan göras fullständigt tillgängliga. Detta innebär att enbart det faktum att undantagsbestämmelsen är tillämplig avseende ett eller flera anpassningskrav inte för den delen betyder

att reproduktionen av föremålet är undantaget från all tillgänglighetsanpassning som behöver utföras enligt den föreslagna lagen.

Med hänsyn till de stora praktiska och ekonomiska hinder som kan föreligga mot att tillgängliggöra vissa reproduktioner av föremål från kulturarvssamlingar bör undantaget även införas i den föreslagna lagen. Att i lagtexten återge undantagen såsom de är formulerade i direktivet framstår inte som lämpligt. I lagtexten bör i stället uttrycket betydande hinder användas. Med betydande hinder avses dock inget annat än undantagen som framgår av artikel 1.4 f.

Enligt skäl 31 i ingressen till direktivet bör vissa tillgänglighetskrav för webbplatser eller mobila applikationer iakttas när det gäller metadata som är kopplade till reproduktioner av föremål från kulturarvssamlingar, även om det aktuella undantaget är tillämpligt för reproduktionerna.

Med metadata avses enkelt uttryckt data om data. Det rör sig om information som t.ex. beskriver, förklrar eller lokaliseras informationsresurser. Utifrån undantagets syfte är det logiskt att detta innehåll, samt funktioner kopplade till metadatan, såsom sökningar, ska vara tillgängliga och inte omfattas av undantaget. Teknisk metadata som inte är avsedd för användare att ta del av omfattas rimligtvis inte av kraven. Undantaget ska sammanfattningsvis därmed bara tillämpas på reproduktionerna som sådana och inte på t.ex. metadata, sökfunktioner som använder metadata eller gränssnittet i övrigt i en digital databas som innehåller reproduktioner av föremål från kulturarvssamlingar.

8.6.6 Digital service som inte hänför sig till verksamhetens väsentliga administrativa funktioner

Förslag: Den föreslagna lagen ska inte vara tillämplig på digital service som inte hänför sig till verksamhetens väsentliga administrativa funktioner när den tillhandahålls av offentliga aktörer som bedriver verksamhet som tillhör skolväsendet eller de särskilda utbildningsformerna enligt 1 kap. eller 24 kap. skollagen eller pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem enligt 25 kap. skollagen.

Skälen för förslaget: Från webbtillgänglighetsdirektivets tillämpningsområde får enligt artikel 1.5 i direktivet webbplatser och mobila applikationer tillhörande skolor, daghem och förskolor undantas, med undantag för digital service som hänför sig till väsentliga administrativa funktioner online.

Daghem förekommer inte längre som begrepp i svensk lagstiftning, utan benämns numera pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem (prop. 2009/10:165 s. 525 f.). De verksamheter som i Sverige bedöms omfattas av undantaget är därmed verksamheter som tillhör skolväsendet eller de särskilda utbildningsformerna enligt 1 kap. eller 24 kap. skollagen (2010:800) eller pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem enligt 25 kap. skollagen.

Undantaget gäller i enlighet med vad som ovan anförs inte all digital service som dessa aktörer tillhandahåller, utan endast det som inte hänför sig till verksamhetens väsentliga administrativa funktioner. Detta kan omfatta digital service som tillhandahålls via publika webbplatser, intranät och extranät samt mobila applikationer.

Någon vägledning för vad som avses med väsentliga administrativa funktioner finns inte i direktivet. Undantaget bör dock bl.a. vara tillämpligt för allt som skapas inom ramen för utbildningsverksamheten, t.ex. text, bild, ljud eller video som elever publicerar på en skolas webbplats. Kraven på tillgänglighet ska inte utgöra ett hinder för att använda digital service som ett pedagogiskt verktyg eller för elevers möjlighet att publicera sådant de skapat. Det bedöms därför som angeläget att det aktuella undantaget införs i den svenska lagstiftningen.

När det sedan gäller det som faktiskt får anses utgöra väsentliga administrativa funktioner är det en skälig utgångspunkt att inkludera sådana administrativa förfaranden som regleras i skollagen, exempelvis sådana förfaranden som avser frånvaro, antagning, individuella utvecklingsplaner, utvecklingssamtal, särskilt stöd, stöd i form av extra anpassning, åtgärdsprogram och disciplinära åtgärder. Som exempel på sådana administrativa förfaranden som inte regleras i skollagen, men som borde inbegripas i begreppet väsentliga administrativa funktioner kan nämnas information om läxor och annan information från verksamheten till vårdnadshavare eller elever samt grundläggande information om verksamheten i övrigt.

8.6.7 Tidsbegränsade undantagsbestämmelser

Förslag: Regeringen får meddela föreskrifter om att annan digital service ska undantas från lagens tillämpningsområde. Sådana föreskrifter får bara avse sådan digital service som får undantas enligt artikel 1.4 a, b, g och h i webbtillgänglighetsdirektivet.

Skälen för förslaget: I artikel 1.4 i webbtillgänglighetsdirektivet finns fyra undantagsbestämmelser som är tidsbegränsade. Med hänsyn till att dessa bestämmelser har en begränsad livslängd bedöms det lämpligast att undantagen inte anges i lagen utan i stället regleras i förordning eller föreskrift. Även om undantagen inte föreslås ingå i lagen finns anledning att kommentera dem och i vissa fall presentera den tolkning av undantagen som görs i denna promemoria. Det bör framhållas att enskilda, för sådan digital service som omfattas av undantagen har rätt att i enlighet med vad som anförs i artikel 7.1 b i direktivet begära att viss digital service tillhandahålls (se vidare avsnitt 8.9.2). Sammantaget får det bl.a. mot denna bakgrund anses skäligt att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får besluta om att införa undantagen i förordning eller myndighetsföreskrift.

Filformat för dokument

Enligt artikel 1.4 a i webbtillgänglighetsdirektivet är det inte tillämpligt på filformat för dokument som offentliggjorts före den 23 september 2018 om sådant innehåll inte behövs för att genomföra de aktiva administrativa förfaranden som följer av den berörda myndighetens uppgifter. Med filformat för dokument avses enligt skäl 26 i direktivets ingress dokument som inte i första hand är avsedda för användning, på nätet, men som ingår i webbsidor, t.ex. PDF- eller Microsoft Office-dokument eller andra format som är likvärdiga med dessa.

Exempel på digital service som behövs för att genomföra aktiva administrativa förfaranden är t.ex. blanketter eller formulär. Sådana dokument måste således uppfylla kraven oavsett när de offentliggjorts.

Förinspelade tidsberoende medier som offentliggjorts före den 23 september 2020

Direktivet är enligt artikel 1.4 b inte tillämpligt på förinspelade tidsberoende medier som offentliggjorts före den 23 september 2020. Med tidsberoende medier avses ljud eller video, en kombination av ljud och video, eller något av de föregående i kombination med möjligheter till interaktion (se vidare avsnitt 8.6.2).

Webbplatser som endast är tillgängliga för slutna grupper

Webbplatser som endast är tillgängliga för slutna grupper kan enligt artikel 1.4 g undantas från kraven beroende på bl.a. när webbplatsen offentliggjorts. Med webbplatser som endast är tillgängliga för slutna grupper avses s.k. extranät och intranät. Med intranät avses ett skyddat nätverk inom en organisation och med extranät avses ett skyddat nätverk som tillgängliggörs för externa parter, t.ex. kunder.

För att webbplatsen inte ska omfattas av kraven krävs enligt artikel 1.4 g att den endast är avsedd för slutna grupper samt att den offentliggjorts före den 23 september 2019. Om en webbplats

uppfyller dessa kriterier omfattas den enligt artikel 1.4 g inte av kraven förrän den genomgår en omfattande översyn.

Vad som avses med en omfattande översyn framgår inte av direktivet. En rimlig tolkning är att en omfattande översyn är att likställa med att webbplatsens plattform genomgår en större uppgradering där även struktur och innehåll omarbetas eller där plattformen byts ut helt. Att enbart tillföra nytt innehåll eller förändra webbplatsens struktur torde inte anses utgöra en omfattande översyn.

Arkiverat innehåll

Direktivet är enligt artikel 1.4 h inte tillämpligt på innehåll på webbplatser och i mobila applikationer som räknas som arkiverat, vilket innebär att de endast har innehåll som varken är nödvändigt för att genomföra aktiva administrativa förfaranden eller uppdateras eller redigeras efter den 23 september 2019. Av skäl 32 i direktivets ingress framgår att underhåll av rent teknisk karaktär inte bör anses utgöra en uppdatering eller redigering.

Att innehåll inte längre anses arkiverat om det uppdateras eller redigeras är enkelt att både förstå och tillämpa. Direktivet ger dock ingen ledning kring vad som utgör arkiverat innehåll i relation till innehåll som är nödvändigt för att genomföra aktiva administrativa förfaranden, utöver att det i det närmaste rör sig om ett motsatsförhållande. Innehåll som är nödvändigt för att genomföra aktiva administrativa förfaranden är svårt att definiera eftersom det är beroende av den berörda aktörens verksamhetsområde (jfr avsnittet om filformat för dokument ovan). Begreppet arkiverat tyder emellertid på att det rör sig om innehåll som inte längre är aktuellt. En rimlig utgångspunkt vid tolkningen av bestämmelsen är därför att innehåll som inte längre är aktuellt ska anses arkiverat. Vad som närmare utgör arkiverat innehåll får bedömas i varje enskilt fall. Exempelvis skulle det kunna röra sig om innehåll i form av nyhets- eller annat informationsinnehåll vars relevans är tidsbegränsad. Det bör framhållas att undantaget endast kan användas för att från tillämpningsområdet undanta digital service som publiceras fram t.o.m. den 23 september 2019. Digital service som tillhandahålls efter detta datum omfattas av kraven

oavsett om det är arkiverat innehåll enligt tolkningen ovan eller inte.

8.7 Vilka krav på tillgänglighet ska gälla?

Förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka krav på tillgänglighet som ska gälla och när kraven ska börja tillämpas. Sådana föreskrifter ska överensstämma med artikel 6 i webbtillgänglighetsdirektivet.

Skälen för förslaget

Tillgänglighetskrav för digital service som tillhandahålls via en teknisk lösning som kontrolleras av en offentlig aktör

Enligt artikel 4 i webbtillgänglighetsdirektivet ska medlemsstaterna säkerställa att offentliga myndigheter vidtar de åtgärder som är nödvändiga för att göra sina webbplatser och mobila applikationer mer tillgängliga genom att göra dem möjliga att uppfatta, hanterbara, begripliga och robusta. Dessa fyra principer utgör grunden för WCAG 2.0, och därigenom även vissa delar av EN-standarden (se mer om dessa standarder i avsnitt 5).

I artikel 6 specificeras när det finns en presumption om överensstämmelse med tillgänglighetskraven i artikel 4. Enligt artikel 6.1 ska innehåll på webbplatser och i mobila applikationer som överensstämmer med de harmoniserade standarder eller delar av dem till vilka hänvisningar har offentliggjorts av kommissionen i Europeiska unionens officiella tidning förutsättas överensstämma med kraven i artikel 4. Arbetet med att ta fram en harmoniserad standard pågår för närvarande parallellt med arbetet med att uppdatera WCAG 2.0. Det går i dagsläget inte att säga när en harmoniserad standard kommer att vara färdigställd eller i vilken utsträckning som innehållet kommer skilja sig från EN-standarden.

Av artikel 6.2 framgår att i avsaknad av sådana harmoniserade standarder som avses i punkt 1 ska innehåll i mobila applikationer anses överensstämma med kraven om de överensstämmer med tekniska specifikationer som kommissionen ska ange i genom-

förandeakter som ska antas senast den 23 december 2018. Enligt artikel 6.3 ska för webbplatser relevanta delar av EN-standarden tillämpas om harmoniserade standarder saknas. Av samma punkt framgår att om harmoniserade standarder och tekniska specifikationer som avses i artikel 6.2 saknas ska relevanta krav i EN-standarden tillämpas även för mobila applikationer.

Det är således i dagsläget inte klart vilka standarder som ska tillämpas när de föreslagna bestämmelserna börjar gälla och kommissionen har även genom artikel 6.4 befogenhet att anta delegerade akter om den europeiska standarden uppdateras eller ersätts och den nya versionen eller standarden säkerställer en tillgänglighetsnivå som minst motsvarar den nivå som säkerställs genom den nuvarande EN-standarden. Med hänsyn till den osäkerhet som råder, och de framtida förändringar som kan förväntas avseende vilka standarder som ska tillämpas, bör bestämmelser som anger vilken standard eller standarder som uppfyller kraven på tillgänglighet enligt lagen genomföras i förordning eller myndighetsföreskrift. Ett bemyndigande om detta bör därför införas i lagen. De föreskrifter som meddelas ska överensstämma med artikel 6 i webbtillgänglighetsdirektivet.

Tillgänglighetskrav för digital service som tillhandahålls via en teknisk lösning som kontrolleras av tredje part

I promemorian föreslås att krav på tillgänglighet även ska ställas på digital service som tillhandahålls via en teknisk lösning som kontrolleras av tredje part (se avsnitt 8.5.2). Detta är en utökning gentemot vad som följer av webbtillgänglighetsdirektivet. Tillgänglighetskraven för denna service kan därför avvika från vad direktivet anger. Det är inte heller i praktiken möjligt att kräva att offentliga aktörer tillämpar kraven fullt ut för tekniska lösningar som inte står under deras kontroll. Det framstår dock som rimligt att digital service som tillhandahålls via en teknisk lösning som kontrolleras av tredje part så långt det är möjligt följer de krav som gäller för de tekniska lösningarna som står under en offentlig aktörs kontroll. Detta innebär att de krav som följer av lagen bara ska uppfyllas om det är möjligt att helt eller delvis uppfylla dem.

Ansvarig tillsynsmyndighet bör kunna ge stöd eller utfärda allmänna råd i frågan om vilka anpassningar som bör kunna vidtas.

När ska kraven börja tillämpas?

Av artikel 12.3 framgår att medlemsstaterna ska börja tillämpa bestämmelserna i direktivet vid olika tidpunkter. För offentliga myndigheters webbplatser som offentliggjorts efter den 22 september 2018 ska bestämmelserna börja tillämpas fr.o.m. den 23 september 2019. För offentliga myndigheters webbplatser som offentliggjorts före den 23 september 2018 ska bestämmelserna börja tillämpas fr.o.m. den 23 september 2020. För offentliga myndigheters mobila applikationer ska bestämmelserna börja tillämpas först fr.o.m. den 23 juni 2021. Inte minst med hänsyn till den osäkerhet som råder kring vilken standard som ska gälla så bör dessa tidpunkter för när kraven ska börja gälla även tillämpas vid genomförandet i Sverige. Eftersom bestämmelserna knyter an till specifika tekniska lösningar och därtill är tidsbegränsade bör emellertid regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bemyndigas att besluta om detta.

Trots att lagen inte föreslås innehålla dessa tidpunkter finns det anledning att inom ramen för denna promemoria lyfta fram vad som i sammanhanget bör avses med begreppet offentliggjorts eftersom detta kommer påverka när kraven börjar gälla för olika webbplatser. En helt ny webbplats får anses ha offentliggjorts när denna gjorts tillgänglig för allmänheten. Även en befintlig webbplats som genomgår en större uppgradering får dock anses ha offentliggjorts när den uppdaterade versionen gjorts tillgänglig för allmänheten (jfr innebördens av omfattande översyn i avsnitt 8.6.7).

Bör en högre kravnivå införas än den som direktivet anger?

Grunden för vissa delar av EN-standarden utgörs av WCAG 2.0. Den nivå av WCAG-standarden som återges i den europeiska standarden EN-standarden är AA-nivån. Den högsta nivån för tillgänglighet enligt WCAG 2.0 är AAA. Eftersom webbtillgänglighetsdirektivet är ett minimiharmoniseringsdirektiv uppkommer frågan om Sverige bör införa en högre kravnivå. Det är dock för tidigt att, innan den nya harmoniserade standarden är framtagen, ta ställning till denna fråga.

8.8 Förutsättningar för att helt eller delvis undanta digital service från tillgänglighetskraven

Förslag: En offentlig aktör är endast skyldig att uppfylla tillgänglighetskraven om fullgörandet av dessa krav utgör en skälig anpassning.

Vid bedömningen av om en anpassning är skälig ska bl.a. den offentliga aktörens storlek, art och resurser, samt uppskattade kostnader och fördelar för den berörda aktören i förhållande till de uppskattade fördelarna för personer med funktionsnedsättning beaktas.

För en privat aktör som inte utgör ett offentligt styrt organ, och som bedriver verksamhet som omfattas av den föreslagna lagen inom områdena skola, högskola, hälso- och sjukvård samt omsorg, ska vid bedömningen även den offentliga finansieringens storlek och varaktighet beaktas samt hur lång tid aktören har haft på sig att anpassa sin digitala service till kraven.

Om en offentlig aktör bedömer att fullgörandet av kraven inte utgör en skälig anpassning ska denna bedömning återges i tillgänglighetsutlåtandet.

Skälen för förslagen

Oproportionell börla i webbtillgänglighetsdirektivet

Enligt artikel 5.1 i webbtillgänglighetsdirektivet ska medlemsstaterna säkerställa att offentliga myndigheter tillämpar tillgänglighetskraven i den utsträckning som dessa krav inte lägger en oproportionell börla på de offentliga myndigheterna. Av artikel 5.2 följer att relevanta omständigheter i sammanhanget kan vara den berörda offentliga myndighetens storlek, art och resurser. Andra relevanta omständigheter kan enligt artikel 5.2 vidare vara att uppskattade kostnader och fördelar för den berörda offentliga myndigheten i förhållande till de uppskattade fördelarna för personer med funktionsnedsättning, med hänsyn tagen till hur ofta och under hur lång tid den specifika webbplatsen och mobila applikationen används.

I skäl 39 i direktivets ingress anförs att det i motiverade fall kanske inte är rimligt att en offentlig myndighet ska ha möjlighet att göra visst innehåll helt tillgängligt. Den offentliga myndigheten bör emellertid fortfarande göra detta innehåll så tillgängligt som möjligt och göra annat innehåll helt tillgängligt. Undantag från uppfyllandet av tillgänglighetskraven bör enligt skäl 39 inte gå utöver vad som är absolut nödvändigt för att begränsa denna börd i förhållande till det berörda särskilda innehållet i varje enskilt fall. Åtgärder som skulle leda till en oproportionell börd bör vidare enligt samma skäl anses innehålla åtgärder som skulle lägga en för stor organisatorisk eller ekonomisk börd på en offentlig myndighet, eller som skulle äventyra myndighetens kapacitet att antingen fullgöra sin uppgift eller att offentliggöra information som är nödvändig eller relevant för dess uppgifter eller tjänster, när man samtidigt beaktar de förväntade fördelarna eller nackdelarna för medborgarna, särskilt personer med funktionsnedsättning. Av skäl 39 framgår även att endast berättigade skäl bör beaktas när man bedömer i vilken utsträckning tillgänglighetskraven inte kan uppfyllas.

Liknande bestämmelser i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och diskrimineringslagen

Av artikel 2 i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning framgår att diskriminering på grund av funktionsnedsättning bl.a. omfattar underlätenhet att göra skälig anpassning. Skälig anpassning definieras i artikeln som nödvändiga och ändamålsenliga ändringar och anpassningar, som inte innehåller en oproportionerlig eller omotiverad börd när så behövs i ett enskilt fall för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra kan åtnjuta eller utöva alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

I 1 kap. 4 § första stycket 3 diskrimineringslagen definieras diskriminering genom bristande tillgänglighet som att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna,
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde, samt
- andra omständigheter av betydelse.

Utdrömning av den svenska bestämmelsen

Begreppet oproportionell börla förekommer inte sedan tidigare i svensk lagstiftning. Den typ av proportionalitetsbedömning som det är fråga om förekommer emellertid och vanligtvis, likt exemplet ovan från diskrimineringslagen, förhåller det sig om en prövning av huruvida en viss åtgärd bedöms skälig eller inte. Det bedöms inte nödvändigt att införa begreppet oproportionell börla i svenska rätt. Ett utifrån svensk rättstradition naturligare val är därmed att, i likhet med FN-konventionen och diskrimineringslagen, utforma prövningen som en skälighetsbedömning. Bedömningen ska utgå från om det rör sig om en skälig anpassning.

Grunderna för bedömningen av vad som inte utgör en skälig anpassning

Som ovan framgått anges i artikel 5.2 endast två konkreta exempel på vad som kan utgöra relevanta omständigheter i samband med bedömningen:

- den berörda aktörens storlek, art och resurser, och
- uppskattade kostnader och fördelar för den berörda offentliga myndigheten i förhållande till de uppskattade fördelarna för personer med funktionsnedsättning, med hänsyn tagen till hur ofta och under hur lång tid den specifika webbplatsen och mobila applikationen används.

Uppräkningen är inte uttömnande och det är endast EU-domstolen som kan meddela vad som i övrigt utgör relevanta omständigheter. Till dess att sådan praxis skapats finns dock i skäl 39 viss ledning för hur bestämmelsen ska tolkas. Av skälet framgår bl.a. att bedömningen av vad som utgör en skälig anpassning kan

resultera i att såväl nivån av anpassning är lägre än vad som krävs, som att någon service inte måste anpassas. Åtgärder som skulle leda till att en anpassning inte anses skälig bör vidare enligt samma skäl anses innehåra åtgärder som skulle lägga en för stor organisatorisk eller ekonomisk börd på en offentlig aktör, eller som skulle äventyra aktörens möjlighet att antingen fullgöra sin uppgift eller att offentliggöra information som är nödvändig eller relevant för dess uppgifter eller tjänster, när man samtidigt beaktar de förväntade fördelarna eller nackdelarna för enskilda personer, särskilt personer med funktionsnedsättning. Endast berättigade skäl bör vidare beaktas när man bedömer i vilken utsträckning tillgänglighetskraven inte kan uppfyllas. Avsaknad av prioriteringar, tidsbrist eller bristande kunskaper bör inte anses utgöra berättigade skäl. Att inte upphandla eller utveckla system för programvara för att hantera innehåll på webbplatser och mobila applikationer på ett tillgängligt sätt är inte heller enligt skäl 39 ett berättigat skäl.

Även med exemplifieringarna ovan är det till viss grad oklart vad som ska vägas in i den bedömning som direktivet föreskriver. Det ligger emellertid i sakens natur att det är den offentliga aktören som vill göra gällande att det inte är en skälig anpassning som har bevisbördan för det.

Skälig anpassning för privat bedriven verksamhet

I denna promemoria föreslås att den föreslagna lagens tillämpningsområde, i förhållande till direktivet, ska utökas till att även omfatta privata aktörer som bedriver offentligt finansierad verksamhet inom områdena skola, hälso- och sjukvård samt omsorg, samt enskilda utbildningsanordnare med examenstillstånd som erhåller statsbidrag för ersättning för högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå eller för utbildning på forskarnivå (se avsnitt 8.4.3). Många av de mindre verksamheterna som bedrivs inom de berörda områdena torde kunna undantas från anpassning av sin digitala service till följd av att det inte skulle utgöra en skälig anpassning. Hänsyn ska emellertid inte bara tas till t.ex. ekonomiska faktorer, och även om det rör sig om en mindre privat bedriven verksamhet kan det förekomma situationer då exempelvis fördelarna för personer med funktionsnedsättning av att en verk-

samhets digitala service görs tillgänglig bedöms större än uppskattade kostnader och fördelar för den offentliga aktören. Utökningen till att omfatta dessa aktörer innebär emellertid att viss anpassning behöver ske utifrån dessa verksamhetens särskilda förutsättningar. Eftersom den föreslagna utökningen av tillämpningsområdet går utöver direktivets krav lämnar detta handlingsutrymme att för dessa aktörer, förutsatt att de inte även är offentligt stydda organ, inkludera andra faktorer som ska beaktas i samband med bedömningen om en anpassning anses skälig eller inte.

Dessa privat bedrivna verksamheter kan ibland ha begränsad eller oregelbunden offentlig finansiering. Det förhållandet påverkar inte huruvida aktörerna omfattas av den föreslagna lagen eller inte, men ändå ska det beaktas vid bedömningen av om det utgör en skälig anpassning. För dessa aktörer ska utöver de bedömningsgrunder som generellt gäller för de aktörer som omfattas av den föreslagna lagen således även den offentliga finansieringens storlek och varaktighet kunna beaktas. Eftersom en helhetsbedömning ska göras är det inte möjligt eller ens önskvärt att sätta upp några fasta gränser för när andelen offentlig finansiering eller dess regelbundenhet ska påverka bedömningen. Sådant som emellertid kan beaktas är storleken på den offentliga finansieringen i jämförelse med anpassningskostnaden och hur länge verksamheten bedöms vara mottagare av offentlig finansiering.

Ytterligare en faktor som bör kunna beaktas är om en aktör getts tillräckligt med tid för att anpassa sin digitala service utifrån kraven. Om aktören omfattas av den föreslagna lagens tillämpningsområde från det att lagen trädde i kraft får aktören som regel ha anses haft en skälig anpassningsperiod utifrån att det föreslås att kraven successivt inträder fram till 2021 (se avsnitt 8.7). Möjligheten att beakta tiden för anpassning är främst till för privat bedriven verksamhet som kommer att omfattas av tillämpningsområdet efter att lagen trätt i kraft. Det faller sig naturligt att tiden för anpassning bara kan beaktas under en begränsad period. Längden på anpassningsperioden bör avgöras från fall till fall.

8.9 Tillgänglighetsutlåtande och kommentarsfunktion

8.9.1 Tillgänglighetsutlåtande

Förslag: En offentlig aktör ska för sådan digital service som tillhandahålls via en teknisk lösning som står under aktörens kontroll tillhandahålla ett tillgänglighetsutlåtande.

Tillgänglighetsutlåtandet ska bl.a. innehålla en funktion som gör det möjligt för en enskild att meddela den berörda aktören att dess digitala service inte uppfyller tillgänglighetskraven samt lämna en begäran om tillhandahållande av digital service som uteslutits med stöd av bestämmelser i den föreslagna lagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om tillgänglighetsutlåtandets utformning och innehåll.

Skälen för förslagen: I artikel 7.1 i webbtillgänglighetsdirektivet anges att offentliga myndigheter, på den relevanta webbplatsen eller i anslutning till den information som är tillgänglig när man laddar ned en mobil applikation, ska tillhandahålla ett tillgänglighetsutlåtande. Tillgänglighetsutlåtandet ska innehålla:

- en förklaring avseende de delar av innehållet som inte är tillgängliga och de skäl som ligger till grund för att de inte är tillgängliga och, i förekommande fall, de tillgängliga alternativ som finns, och
- en beskrivning av, och en länk till, en kommentarsfunktion som gör det möjligt för vem som helst att meddela den berörda offentliga myndigheten att dess webbplats eller mobila applikation inte uppfyller tillgänglighetskraven i artikel 4 och att begära ut information som uteslutits i enlighet med artiklarna 1.4 och 5, samt
- en länk till det uppföljningsförfarande som föreskrivs i artikel 9 och som kan åberopas i händelse av ett otillfredsställande svar på meddelandet eller begäran.

Av artikel 7.1 följer även att medlemsstaterna ska säkerställa att offentliga myndigheter på ett tillfredsställande sätt besvarar detta meddelande eller denna begäran inom en rimlig tidsperiod.

Enligt artikel 7.2 ska Europeiska kommissionen senast den 23 december 2018 i en genomförandeakt fastställa en mall för dessa tillgänglighetsutlåtanden. Eftersom de exakta formerna för tillgänglighetsutlåtandet ännu inte är fastställda och kan komma att ändras över tid får det anses lämpligast att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bemyndigas att bestämma den närmare utformningen av utlåtandet. De rättigheter som genom utlåtandet tillerkänns enskilda i form av kommentarsfunktionen bör emellertid framgå av den föreslagna lagen.

Eftersom kravet på tillgänglighetsutlåtande föreslås gälla även för all privat bedriven verksamhet som omfattas av lagen, men inte direktivet, oavsett storlek, bör tillgänglighetsutlåtandet utformas så att det innehåller all väsentlig information, men samtidigt medför så liten administrativ börd för dessa verksamheter som möjligt. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör därför kunna besluta om att tillgänglighetsutlåtanden för dessa verksamheter ska utformas på annat sätt än vad som anges i direktivet eller genomförandeakten.

Bedömning av skälig anpassning i tillgänglighetsutlåtandet

Av artikel 5.4 och artikel 7.1 a framgår bl.a. att den bedömning som legat till grund för att viss digital service undantagits ska redovisas i tillgänglighetsutlåtandet. Denna skyldighet gäller bara för digital service som tillhandahålls av offentlig aktör via en teknisk lösning som står under aktörens kontroll. Detta bör framgå av den föreslagna lagen.

8.9.2 Rätten att begära tillhandahållande av digital service som uteslutits med stöd av bestämmelser i den föreslagna lagen

Förslag: En berättigad och rimlig begäran om tillhandahållande av digital service som uteslutits med stöd av undantagen för viss digital service eller för att tillgängligheten inte utgjort en skälig anpassning, och som inkommit via kommentarsfunktionen i tillgänglighetsutlåtandet, ska tillgodoses utan onödigt dröjsmål.

Om en offentlig aktör även omfattas av bestämmelserna om utlämnande av allmän handling i tryckfrihetsförordningen ska aktören, innan en begäran prövas enligt den föreslagna lagen, bedöma om begäran även ska prövas enligt bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen.

En offentlig aktör ska på begäran lämna ett skriftligt beslut om en begäran helt eller delvis har avslagits. Sådana beslut ska innehålla de skäl som har bestämt utgången i ärendet.

Vid överklagande av beslut som fattas av en offentlig aktör som inte omfattas av förvaltningslagen (2017:900) tillämpas bestämmelserna i 43–47 §§ samma lag.

Skälen för förslagen: Webbtillgänglighetsdirektivet tillerkänner enligt artikel 7.1 enskilda rätten att begära tillhandahållande av digital service som uteslutits från tillämpningsområdet för att tillgängligheten inte utgjort en skälig anpassning eller är sådan digital service som uteslutits eftersom det omfattas av de undantag som framgår av avsnitt 8.6.2, 8.6.3, 8.6.4, 8.6.5 och 8.6.7 (nedan kallad tillgänglighetsbegäran). Av artikel 7.1 framgår vidare att medlemsstaterna ska säkerställa att offentliga myndigheter på ett tillfredsställande sätt besvarar en sådan begäran inom en rimlig tidsperiod.

Av skäl 46 i direktivets ingress framgår bl.a. att användare genom att använda kommentarsfunktionen bör kunna begära att få nödvändig information, inklusive tjänster och dokument. När en berättigad och rimlig begäran besvaras bör den berörda offentliga myndigheten enligt skäl 46 tillhandahålla informationen på ett tillfredsställande och lämpligt sätt inom en rimlig tidsperiod.

Som framgår av avsnitt 8.2.2 har en tillgänglighetsbegäran vissa beröringspunkter med rätten att ta del av allmänna handlingar enligt 2 kap. TF. I avsnittet finns även en allmän beskrivning av bestämmelserna av rätten att ta del av allmänna handlingar.

Nästan alla privata aktörer inom skola, högskola, vård och omsorg samt vissa offentligt styrda organ som omfattas av den föreslagna lagens tillämpningsområde omfattas inte av bestämmelserna om utlämnande av allmän handling.¹³ För de aktörer som kommer att omfattas av båda regelverk måste det dock vara tydligt hur och när respektive regelverk ska tillämpas. Innan förhållandet till regleringen i 2 kap. TF behandlas är det dock viktigt att klargöra vad en tillgänglighetsbegäran egentligen innebär.

Vad ska tillhandahållas enligt webbtillgänglighetsdirektivet?

Av skäl 46 i webbtillgänglighetsdirektivets ingress framgår att det som kan begäras ut enligt artikel 7.1 är nödvändig information, inklusive tjänster och dokument. Det som avses är därmed det som i promemorian omnämns som digital service, dvs. tjänster eller information som tillhandahålls via en sådan teknisk lösning som omfattas av den föreslagna lagens tillämpningsområde.

Av direktivet framgår att den digitala service som efter begäraran ska tillhandahållas är den som uteslutits från tillämpningsområdet för att tillgängliggörandet inte utgjort en skälig anpassning eller är sådant innehåll som uteslutits efter att ha bedömts omfattas av undantagen som framgår av de ovan angivna avsnitten. Av skäl 46 framgår även att en begäran ska vara berättigad och rimlig. En definitiv tolkning av vad detta innebär kan endast lämnas av EU-domstolen. För att underlätta tillämpningen krävs dock vägledning rörande hur en sådan bedömning ska göras. En faktor som bör ha betydelse för om en begäran är berättigad är att den digitala service som en enskild begär ska tillhandahållas på ett tillgängligt sätt måste vara sådan digital service som den enskilde själv har tillgång till, men inte kan ta del av till följd av sin funktionsnedsättning. En enskild som t.ex. inte har

¹³ Det finns emellertid ett förslag om att även vissa privata aktörer som bedriver offentligfinansierad verksamhet ska omfattas av offentlighetsprincipen (SOU 2016:62).

tillgång till en offentlig aktörs intranät har ingen rätt att, enligt dessa bestämmelser, ta del av digital service från intranätet även om det i övrigt uppfyller kraven för att tillhandahållas efter en tillgänglighetsbegäran.

En rimlig begäran torde även vara av begränsad omfattning. Om en offentlig aktör tillämpat bestämmelsen om skälig anpassning, och därigenom undantagit en hel webbplats från tillgänglighetskraven, är det exempelvis inte rimligt att kräva en begäran om att tillgängliggöra hela webbplatsen behöver tillgodoses.

Ytterligare vägledning för vad som kan utgöra en berättigad och rimlig begäran finns i det efterföljande avsnittet om risk för missbruk.

Avslutningsvis bör framhållas att om en begäran är så otydlig att det är svårt att avgöra vad begäran gäller bör vara den offentliga aktören ta kontakt med den som lämnat begäran för att försöka klargöra vilken digital service som efterfrågas och på vilket sätt som den digitala servicen ska tillgängliggöras för att den enskilde ska kunna ta del av det.

När och på vilket sätt ska digital service efter begäran tillhandahållas?

Hur snabbt en begäran ska tillgodoses är av naturliga skäl beroende av vilken digital service som ska tillhandahållas och på vilket sätt det ska tillgängliggöras för den som begär det. I artikel 7.1 anges att en begäran ska hanteras inom en rimlig tidsperiod. I den nya förvaltningslagen framgår av 6 §, som innehåller bestämmelser om serviceskyldigheten, att myndigheter ska hjälpa enskilda utan onödigt dröjsmål (prop. 2016/17:180 s. 291). Samma krav bör gälla för hanteringen av en tillgänglighetsbegäran.

När det gäller på vilket sätt som informationen ska lämnas ut framgår av artikel 7.1 samt skäl 46 att det begärda innehållet ska tillhandahållas på ett tillfredsställande och lämpligt sätt. En definitiv tolkning av vad detta innebär kan endast lämnas av EU-domstolen. Bedömningen av vad som är tillfredsställande och lämpligt utifrån varje given situation, med hänsyn till vilken typ av digital service det rör sig om samt hur den digitala servicen ska tillgängliggöras utifrån de behov som den enskilde som lämnat en tillgänglighetsbegäran har. Om den digitala servicen redan till-

handahålls på ett tillfredställande och lämpligt sätt behöver en begäran inte tillgodoses på det sätt som en enskild person specifikt begär.

Ett tillfredställande och lämpligt sätt att tillhandahålla digital service behöver nödvändigtvis inte heller innebära att tillhandahållandet sker digitalt, utan kan exempelvis även ske genom en muntlig redogörelse, om det innebär att den enskilde därigenom kan ta del av informationen eller tjänsten på ett tillfredställande sätt. I många fall torde vidare en begäran av det aktuella slaget resultera i att digital service som tillhandahålls uppdateras eller kompletteras. Detta kan t.ex. ske genom att ett filmklipp på en webbplats efter begäran textas.

Hantering av en nekad begäran

Om den offentliga aktören av någon anledning inte avser att bevilja en tillgänglighetsbegäran ska detta motiveras skriftligen i ett beslut som ska gå att överklaga till allmän förvaltningsdomstol (se vidare avsnitt 8.11). De aktörer som omfattas av det föreslagna tillämpningsområdet utgörs av både aktörer som i dag omfattas av förvaltningslagen bestämmelser och sådana som inte gör det. Kompetensen rörande beslutsfattande av denna art torde därmed variera kraftigt. En viktig uppgift för tillsynsmyndigheten blir därmed att utforma stöd som underlättar denna hantering. För att säkerställa en ordnad hantering av överklaganden bör en särskild skyldighet införas för aktörer som inte omfattas av förvaltnings-lagen att tillämpa bestämmelserna om hur beslut överklagas i förvaltningslagen. Eftersom den föreslagna lagen föreslås träda i kraft efter att den nya förvaltningslagen trätt i kraft bör hävvisning ske till 43–47 §§ i den nya lagen.

Förhållandet mellan en tillgänglighetsbegäran och en begäran om utlämnande av allmän handling enligt 2 kap. TF

Som ovan nämnts har en tillgänglighetsbegäran enligt den föreslagna lagen beröringspunkter med bestämmelserna om utlämnande av allmän handling i 2 kap. TF. Detta innebär att det

riskerar att uppstå gränsdragningsproblem för de aktörer som ska tillämpa båda regelverken.

Inledningsvis kan det konstateras att den s.k. handlingsoffentligheten, som är en del av offentlighetsprincipen och som kommer till uttryck i 2 kap. TF, och en tillgänglighetsbegäran fyller olika syften. Handlingsoffentligheten syftar enligt 2 kap. 1 § TF till främjande av ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning. En tillgänglighetsbegäran syftar å andra sidan till att personer med funktionsnedsättning ska ges möjlighet att ta del av en offentlig aktörs digitala service som av olika anledningar uteslutits från tillämpningsområdet. En tillgänglighetsbegäran kan också i förlängningen främja ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning, men detta utgör inte det centrala syftet.

Bägge regelverken föreskriver att något efter begäran ska tillhandahållas. Enligt 2 kap. TF är det allmänna handlingar som ska tillhandahållas i den mån de inte omfattas av sekretess. Med handling avses enligt 2 kap. 3 § TF framställning i skrift eller bild samt upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med tekniskt hjälpmedel. Definitionen omfattar även datorprogram. En handling är allmän om den förvaras hos en myndighet och är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndigheten. Det som en tillgänglighetsbegäran kan avse är digital service, dvs. tjänster eller information som tillhandahålls via en sådan teknisk lösning som omfattas av den föreslagna lagens tillämpningsområde. Sett till den allmänna innebördén av begreppet tjänst är en tjänst inte alltid en handling enligt TF. Digitala tjänster som är mjukvarubaserade utgör däremot handlingar enligt TF. Det som avses med digital service enligt den föreslagna lagen utgör således även handlingar enligt TF.

En tillgänglighetsbegäran innebär emellertid ingen rätt att ta del av all digital service som tillhandahålls av en offentlig aktör. En enskild har som ovan framgår endast rätt att begära att digital service tillhandahålls på ett tillgängligt sätt om

- denna digitala service omfattas av lagens tillämpningsområde, och
- med stöd av vissa undantagsbestämmelser inte har tillgänglig gjorts i enlighet med den föreslagna lagens krav, och

- det är digital service som den enskilde har tillgång till, men till följd av en funktionsnedsättning inte kan ta del av.

Utöver vad som efter begäran ska tillhandahållas finns det stora skillnader rörande hur en begäran enligt respektive regelverk ska tillgodoses. Enligt 2 kap. 12 § TF ska allmän handling som får lämnas ut på begäran genast eller så snart det är möjligt på stället tillhandahållas så att handlingen kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas. Av 2 kap. 13 § TF följer även att den som önskar ta del av allmän handling, med vissa undantag, även har rätt att mot fastställd avgift få avskrift eller kopia av handlingen till den del den får lämnas ut. TF innebär emellertid inte någon skyldighet att lämna ut en allmän handling elektroniskt.

En tillgänglighetsbegäran ska hanteras utan onödigt dröjsmål och kan tillgodoses på olika sätt beroende på vad som vid varje enskilt tillfälle är lämpligt och tillfredsställande. Detta kan, i enlighet med vad som ovan anförlts, t.ex. innebära att begärd information tillhandahålls muntligen eller att den digitala servicen anpassas för att vara tillgänglig för den som begär att ta del av den. Exempelvis skulle en tillgänglighetsbegäran kunna leda till att en avskrift av en ljudupptagning behöver göras. Även detta är ett avsteg från vad som gäller enligt TF (se t.ex. Justiekanslerns beslut den 28 september 2004, dnr 1451-04-21). Någon rätt att ta ut en avgift i samband med en tillgänglighetsbegäran föreligger inte heller.

Gränsdragningen mellan 2 kap. TF och den föreslagna lagen

Av de skillnader mellan en tillgänglighetsbegäran och ett utlämnande av allmän handling enligt TF som angetts ovan är det tydligt att de krav som följer av direktivet inte tillgodoses genom bestämmelserna om utlämnande av allmän handling. En anpassning av dessa bestämmelser för att tillgodose kraven kan inte heller anses lämplig.

För offentliga aktörer som omfattas av båda regelverken måste det därför vara tydligt när respektive bestämmelser ska tillämpas. Bestämmelserna i den föreslagna lagen bör mot denna bakgrund utformas på så sätt att risken för gränsdragningsproblematik i möjligaste mån minimeras.

Ett sätt att tydliggöra att det rör sig om separata regelverk är att använda olika begrepp. Handlingsbegreppet är av central betydelse i 2 kap. TF och som ovan framgår så utgör digital service enligt den föreslagna lagen även handlingar enligt definitionen i TF. Handlingsbegreppet skulle således även kunna användas i den föreslagna lagen. Även om vedertagna begrepp i möjligaste mån bör användas i ny lagstiftning bedöms det emellertid mer ändamålsenligt att i detta sammanhang använda begreppet digital service, framför allt för att tydligare särskilja den föreslagna ordningen från utlämnande av allmän handling enligt TF.

Ytterligare ett sätt att särskilja de två regelverken är det sätt på vilken en begäran lämnas in. Det finns inga formkrav för hur en begäran om utlämnande av allmän handling enligt TF ska lämnas in. Av direktivet framgår att en tillgänglighetsbegäran ska kunna lämnas via kommentarsfunktionen i tillgänglighetsutlåtandet. Direktivet ställer inte något krav på att en tillgänglighetsbegäran ska kunna lämnas på annat sätt. I syfte att minska gränsdragningsproblematiken bör det därför införas ett krav på att en begäran ska lämnas via kommentarsfunktionen för att hanteras som en tillgänglighetsbegäran enligt den föreslagna lagen. Att införa ett formkrav är ett avsteg från vad som vanligtvis brukar gälla i förvaltningsrättsliga sammanhang. Det får dock ändå anses nödvändigt för att de aktörer som omfattas av båda regelverk inte ska behöva bedöma huruvida en begäran ska prövas enligt TF, den föreslagna lagen eller båda regelverk när de tar emot en begäran som inte inkommer via den aktuella kommentarsfunktionen. Myndigheternas serviceskyldighet enligt förvaltningslagen får emellertid anses innebära att myndigheterna ska vara behjälpliga med att se till att en enskild som inkommer med en tillgänglighetsbegäran på annat sätt än kommentarsfunktionen får information om hur en sådan begäran ska lämnas in. Sådan information bör givetvis även lämnas av offentliga aktörer som inte omfattas av förvaltningslagens bestämmelser.

Till följd av att det inte finns något formkrav för hur en begäran om utlämnande av allmän handling ska lämnas kan en sådan begäran inkomma via kommentarsfunktionen i tillgänglighetsutlåtandet. När en begäran inkommer via den aktuella funktionen måste således de aktörer som omfattas av båda regelverken först avgöra om begäran utgör en begäran om utlämnande av allmän

handling enligt TF, en tillgänglighetsbegäran enligt den föreslagna lagen eller om en begäran ska prövas enligt båda regelverk. Eftersom TF ger allmänheten en grundlagsstadgad rätt att på begäran genast eller så snart som möjligt få ta del av en allmän handling i den del den inte omfattas av sekretess ska bedömningen av om det kan anses vara en begäran enligt denna ordning alltid utföras först. Detta bör även framgå av den föreslagna lagen. Om en begäran enligt 2 kap. TF är så otydlig att det är svårt att avgöra vilka handlingar en begäran avser är det den offentliga aktören ansvar att försöka klargöra detta (se t.ex. JO 2000/2001 s. 572). På samma sätt måste det för de aktörer som omfattas av båda regelverken åligen ett långtgående ansvar att, om osäkerhet råder rörande vilken rättslig grund en begäran som inkommit via kommentarsfunktionen vilar på, snabbt fastställa vilket eller vilka regelverk en begäran ska prövas utifrån.

Om en begäran ska prövas enligt båda regelverk så bör den först prövas utifrån bestämmelserna i TF och därefter prövas utifrån bestämmelserna i den föreslagna lagen. I de fall då en offentlig aktör prövar en begäran både utifrån den föreslagna lagen och TF ska eventuella avslagsbeslut upprättas separat och överprövningen ske i enlighet med överklagandebestämmelserna som följer av 6 kap. OSL om ett avslagsbeslut är fattat utifrån bestämmelserna i TF och enligt den i avsnitt 8.11 angivna ordningen om beslutet är fattat utifrån den föreslagna lagen.

Förhållandet mellan en tillgänglighetsbegäran och lagstiftning som begränsar vad som kan lämnas ut

Eftersom rätten att efter begäran ta del av digital service endast ska omfatta det som den enskilde redan har tillgång till torde avslag med hänsyn till att sekretess föreligger i princip aldrig förekomma. Rent teoretiskt går det emellertid inte att utesluta att sådana situationer kan uppkomma. Detsamma gäller begränsningar som följer av bestämmelser avseende behandling av personuppgifter.

En begäran bör kunna avslås på den grunden att de angivna begränsningarna medför att det inte är lämpligt att tillhandahållandet sker på ett visst sätt. Skulle en sådan situation uppstå borde det, innan ett avslagsbeslut fattas, i första hand undersökas om det finns alternativa och tillfredsställande sätt på vilket en

tillgänglighetsbegäran kan tillgodoses utan att sekretess- eller dataskyddsbestämmelser utgör ett hinder för tillhandahållandet.

Risk för missbruk

En stor skillnad mellan en tillgänglighetsbegäran och en begäran av utlämnande av en kopia av en allmän handling enligt 2 kap. TF är, som tidigare anförlts, att den senare ibland kan förenas med en avgift. Detta skulle i teorin kunna ge upphov till att en tillgänglighetsbegäran lämnas i stället för en begäran enligt 2 kap. TF i syfte att undvika en eventuell avgift. I realiteten får denna risk dock anses minimal, främst då en tillgänglighetsbegäran, för att den ska tillgodoses, bara kan gälla sådan digital service som den som begär ut materialet redan har tillgång till, men där tillgänglighetsanpassning krävs för att denne ska kunna ta del av servicen i fråga. Därtill innebär en begäran ingen absolut rätt att få digital service utlämnad, en eventuell anpassning kan t.ex. ske genom ändringar av det innehåll som begäran gäller, exempelvis kan en PDF på en webbplats ersättas med en tillgänglighetsanpassad PDF. Incitamentet för att inkomma med en tillgänglighetsbegäran i stället för en begäran enligt 2 kap. TF bör därmed vara i det närmaste obefintligt. Detsamma gäller eventuella försök att genom en tillgänglighetsbegäran kringgå att det inte finns någon skyldighet att lämna ut handlingar elektroniskt enligt 2 kap. TF.

I samband med utlämnande av en allmän handling kan problem uppstå med ärenden som både är frekventa och omfattande. Denna fråga, och vad som i förlängningen kan göras för att hantera detta, har behandlats i en nyligen publicerad promemoria (Ds 2017:37). En liknande problematik kan givetvis även uppstå i samband med en tillgänglighetsbegäran enligt den föreslagna lagen. I motsats till vad som gäller enligt regelverket om utlämnande av allmänna handlingar finns i samband med en tillgänglighetsbegäran emeller-tid en möjlighet att ta hänsyn till om en begäran är berättigad och rimlig.

8.10 Tillsynsmyndigheten och dess uppgifter

Webbtillgänglighetsdirektivet anger att medlemsstaterna ska vidta en rad åtgärder rörande utbildning och information samt övervakning och rapportering. Vidare ska medlemsstaterna se till att det finns ett tillfredsställande och effektivt uppföljningsförfarande för att säkerställa att direktivets bestämmelser följs. Det kan i vissa fall finnas fördelar med att dela upp ansvaret för information och utbildning samt ansvaret för tillsynsuppgifter mellan olika myndigheter. Med hänsyn till att omfattningen av den verksamhet som krävs, i vart fall inledningsvis, kommer att vara av relativt begränsad omfattning bedöms det som mest ändamålsenligt att samla kompetensen kring dessa frågor hos en och samma myndighet. I de följande avsnitten redogörs för vilka uppgifter som tillsynsmyndigheten bör utföra. Vidare lämnas förslag till vilken myndighet som bör utföra uppgifterna.

8.10.1 Övervakning

Förslag: Tillsynsmyndigheten ska övervaka att digital service som tillhandahålls av offentlig aktör uppfyller kraven i den föreslagna lagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om hur övervakningen ska genomföras.

Skälen för förslagen: Enligt artikel 8.1 ska medlemsstaterna regelbundet övervaka att offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer uppfyller tillgänglighetskraven. Av artikel 8.3 framgår vad övervakningen ska omfatta. Den exakta metoden för övervakning ska dock tas fram av kommissionen och presenteras i en genomförandeakt senast den 23 december 2018. Exakt hur övervakningen ska gå till är därmed i nuläget inte klart. Därtill kan metoden för övervakning komma att ändras i takt med teknikutvecklingen. Det sätt på vilket övervakning ska genomföras och omfattningen av den bör därför delegeras till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att besluta om. Det bör emellertid av lagen framgå att tillsynsmyndigheten ska övervaka att

digital service som tillhandahålls av en offentlig aktör uppfyller kraven i den föreslagna lagen.

8.10.2 Utbildning, information och rapportering

Förslag: Tillsynsmyndigheten bör ges i uppdrag att utföra de utbildnings-, informations- och rapporteringsuppgifter som webbtillgänglighetsdirektivet föreskriver.

Bedömning: De utbildnings- och informationsinsatser samt den rapportering till Europeiska kommissionen som webbtillgänglighetsdirektivet föreskriver bör tillgodoses på annat sätt än genom den föreslagna lagen.

Skälen för förslaget och bedömningen

Utbildning och information

Enligt artikel 7.4 ska medlemsstaterna främja och underlätta utbildningsprogram om webbplatser och mobila applikationers tillgänglighet riktade till relevanta intressenter och personal på offentliga myndigheter, för att lära dem att skapa, underhålla och uppdatera webbplatser och mobila applikationer. I artikel 7.5 framgår vidare att medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att öka medvetenheten om de tillgänglighetskrav som anges i artikel 4, om deras nytta för användare och ägare till webbplatser och mobila applikationer och om möjligheten att lämna återkoppling om kraven i direktivet inte uppfylls. Av artikel 7.3 framgår bl.a. att medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att underlätta tillämpningen av tillgänglighetskraven på webbplatser och mobila applikationer som inte omfattas av direktivets tillämpningsområde.

Den föreslagna lagen kommer inte bara att påverka personal som arbetar med att skapa eller underhålla de tekniska plattformarna för den digitala service som tillhandahålls, utan även de personer som ansvarar för att skapa det redaktionella innehållet. Därtill tillkommer de personer som t.ex. ska fylla i tillgänglighetsutlåtandet eller hantera en begäran om tillhandahållande av digital service som uteslutits med stöd av vissa bestämmelser i den föreslagna. För alla dessa uppgifter som den föreslagna lagen med-

för måste det finnas lättillgänglig och tydlig information, utbildningar samt annat stöd. Tillsynsmyndigheten bör samarbeta med funktionshinderrörelsen vid utformningen av denna del av verksamheten.

En annan viktig aspekt är stöd för att avhjälpa brister i tillgänglighet genom t.ex. skapande av forum för erfarenhetsutbyte och funktioner för att skapa en återvinning av lösningar och programmeringskod för olika problem som aktörer stöter på i samband med tillgänglighetsanpassningen.

All information och lösningar bör i enlighet med vad som framgår av artikel 7.3 även tillhandahållas aktörer som inte omfattas av lagens tillämpningsområde.

Tillsynsmyndighetens uppgifter avseende utbildning och information bör framgå på annat sätt än genom den i denna promemoria föreslagna lagen.

Rapportering

Enligt artikel 8.4 ska medlemsstaterna senast den 23 december 2021, och därefter var tredje år, överlämna en rapport till Europeiska kommissionen om resultatet av övervakningen, inbegripet mätdata.

Rapporten ska också omfatta uppgifter om användningen av uppföljningsförfarandet (se mer om uppföljningsförfarandet i avsnitt 8.10.3). Den första rapporten ska enligt artikel 8.5 även innehålla:

- En beskrivning av de mekanismer som medlemsstaterna har infört för samrådet med relevanta intressenter om tillgänglighet avseende webbplatser och mobila applikationer.
- Förfaranden för att offentliggöra utveckling inom tillgänglighetspolitiken för webbplatser och mobila applikationer.
- Erfarenheter och resultat från genomförandet av reglerna om överensstämmelse med tillgänglighetskraven i artikel 4.
- Uppgifter om utbildning och verksamhet för ökad medvetenhet.

Om betydande ändringar har gjorts av de åtgärder som avses i punkterna ovan ska enligt artikel 8.5 medlemsstaterna även i sina därefter följande rapporter inkludera uppgifter om dessa ändringar.

Europeiska kommissionen ska enligt artikel 8.6 anta genomförandeakter om fastställande av närmare bestämmelser om medlemsstaternas rapportering till kommissionen. Den första genomförandeakten ska antas senast den 23 december 2018.

Eftersom alla aspekter av rapporteringen i nuläget inte är fastställda är det inget som kan eller bör regleras i den föreslagna lagen. Uppdraget att rapportera till kommissionen bör i stället tillgodoses på annat sätt.

8.10.3 Uppföljningsförfarande

Förslag: Enskilda som anser att digital service som tillhandahålls av en offentlig aktör inte uppfyller kraven i den föreslagna lagen ska kunna anmäla detta till tillsynsmyndigheten.

Om tillsynsmyndigheten, genom övervakning eller efter anmälan, konstaterar brister i förhållande till kraven i den föreslagna lagen ska myndigheten genom påpekanden eller liknande förfaranden försöka åstadkomma rättelse. Leder insatserna inte till rättelse får myndigheten förelägga den offentliga aktören att vidta åtgärder för att uppfylla kraven. Ett nytt föreläggande om samma sak får förenas med vite.

Skälen för förslagen

Direktivets bestämmelser om uppföljningsförfarandet

Medlemsstaterna ska enligt artikel 9.1 säkerställa att det finns ett tillfredsställande och effektivt uppföljningsförfarande för att säkerställa efterlevnaden av direktivet i förhållande till kraven gällande tillgängligheten till digital service, undantagande av visst innehåll till följd av att det inte bedömts utgöra en skälig anpassning samt tillgänglighetsutlåtanden. Medlemsstaterna ska vidare enligt samma artikel särskilt säkerställa att det finns ett uppföljningsförfarande, t.ex. en möjlighet att kontakta en ombudsman, för att säkerställa en effektiv hantering av meddelanden eller begäranden av att få ut

innehåll som tagits emot genom tillgänglighetsutlåndets kommentarsfunktion och för att se över bedömningar rörande vad som inte utgör en skälig anpassning.

Enligt skäl 53 i direktivets ingress bör det fastställas bestämmelser om rätten att inleda ett tillfredsställande och effektivt förfarande för att säkerställa efterlevnaden av direktivet. Förfarandet bör vidare anses inbegripa rätten att lämna in klagomål till myndigheter som är behöriga att besluta om klagomålet i fråga och ska inte heller påverka rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Anmälan

Av direktivet framgår att enskilda ska ges möjlighet att kontakta en ombudsman eller nationell myndighet för att lämna in klagomål. En bestämmelse om att enskilda kan anmäla till tillsynsmyndigheten att digital service som tillhandahålls av en offentlig aktör inte uppfyller kraven bör därför tas in i den föreslagna lagen.

Information och stöd före beslut om rättelse

Ett välfungerande uppföljningsförfarande är en viktig beståndsdel för att tillgänglighetskraven ska följas. Tillsynsmyndigheten måste i detta avseende kunna agera och påtala brister både utifrån den övervakning som myndigheten bedriver och utifrån anmälningar om brister som inkommer från andra. Myndighetens främsta uppgift bör emellertid inte vara att påtala brister, utan att bistå med stöd och information för att avhjälpa eventuella brister. Aktörer som är medvetna om att de har brister avseende tillgänglighet till deras digitala service ska inte avskräckas från att kontakta myndigheten för att de befårar att det endast kommer att resultera i ett föreläggande. Det huvudsakliga målet måste i alla lägen vara att skapa en ökad tillgänglighet till den digitala service som omfattas av de föreslagna bestämmelserna.

Föreläggande och vite

Skulle insatser i form av information och stöd inte leda till rättelse måste tillsynsmyndigheten ha verktyg för att se till att den föreslagna lagens krav följs. Som ett andra steg bör därför myndigheten ges möjlighet att förelägga en aktör om vad den behöver göra för att uppfylla kraven. Ett sådant föreläggande ska även vara möjligt att förena med vite om ett första föreläggande inte leder till rättelse. Det kan inte anses troligt att tillsynsmyndigheten i någon större omfattning kommer behöva använda vite för att åstadkomma rättelse. Det bör dock vara en sanktionsåtgärd som vid behov kan användas. För att undvika att aktörer drabbas av dubbla sanktioner bör dock förelägganden inte förenas med vite om samma fråga är eller har varit föremål för en sanktion enligt diskrimineringslagen.

Den föreslagna lagens tillämpningsområde omfattar ett brett spektrum av aktörer, bl.a. statliga och kommunala myndigheter, offentligt ägda företag samt privata aktörer. Det finns ingen särskild bestämmelse om vite mot staten i lagen (1985:206) om viten. Vid lagens tillkomst uttryckte Lagrådet önskemål om att frågan om staten kan föreläggas vite borde lösas i lagen, men departementschefen ansåg att frågan borde överlämnas åt rättstillämpningen (prop. 1984/85:96 s. 98 f.). Det är en vedertagen princip att staten normalt inte föreläggs vite. Som skäl för detta framhävs oftast att det är staten som uppår utdömda vitesbelopp och att det därmed skulle vara uteslutet att rikta ett vitesföreläggande mot en statlig myndighet. I vissa författningsar, exempelvis diskrimineringslagen, finns det ett uttryckligt lagstöd för att staten kan föreläggas vite. För att staten ska föreläggas vite krävs emellertid att det finns starka skäl i form av t.ex. ett särskilt skyddsintresse som motiverar att man frångår huvudregeln (se t.ex. prop. 1999/2000:143 s. 95).

Inom det nu aktuella området kan det inte anses finnas så pass starka skäl att den restriktiva inställningen till att förelägga staten vite bör frångås. Det får förutsättas att om det går så långt att en statlig myndighet föreläggs att åtgärda brister kommer myndigheten följa ett sådant föreläggande utan att hot om sanktioner är behövliga.

8.10.4 Val av tillsynsmyndighet

Förslag: Regeringen får meddela föreskrifter om vilken myndighet som ska utöva tillsyn enligt den föreslagna lagen.

Skälen för förslaget: Som framgår av avsnitt 8.10 ovan är bedömningen att utbildning, information, övervakning, rapportering och uppföljning ska skötas av samma myndighetsaktör. Nedan redogörs för de myndigheter som kan tänkas ges dessa uppgifter.

Myndighet med ett samlat ansvar för digitaliseringen av den offentliga sektorn

Utredningen om effektiv styrning av nationella digitala tjänster har i sitt delbetänkande föreslagit att ansvaret för digitaliseringen i den offentliga sektorn ska samlas hos en myndighet (SOU 2017:23). Utredningen föreslår bl.a. att det i myndighetens uppdrag ska ingå att ansvara för att stödja statliga myndigheters och kommuners digitala utveckling och genomförandet av nationella digitala tjänster i den offentliga förvaltningen, samt vidta eller föreslå sådana åtgärder som behövs för att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig digitalisering av den offentliga förvaltningen. Utredningen föreslår vidare att uppdraget att samordna ansvaret för digitaliseringen av den offentliga förvaltningen ska gälla från den 1 juli 2018. Utredningen föreslår att myndigheten ska ansvara för är den vägledning för webbutveckling som PTS i dagsläget har hand om och som inkluderar frågor rörande tillgänglighet. Utredningen föreslår även att de uppgifter som kan följa genom genomförandet av webbtillgänglighetsdirektivet bör skötas av myndigheten. Utredningen lämnar två förslag till vilken myndighet som bör ges i uppdrag att ansvara för digitaliseringen av den offentliga sektorn. Utredningens huvudalternativ är Ekonomistyrningsverket (ESV) och som andrahandsalternativ presenteras E-legitimationsnämnden. Regeringen har emellertid i budgetpropositionen för 2018 lämnat förslag om införandet av en ny myndighet som kommer ha i uppdrag att samordna och stödja den förvaltnings-

övergripande digitaliseringen (prop. 2017/18:1 utg.omr. 2 avsnitt 6.4).

Post- och telestyrelsen

PTS är sektors- och tillsynsmyndighet inom områdena elektronisk kommunikation och post. PTS ska vidare verka för att målen inom politiken för informationssamhället uppnås. I detta innefattas att myndigheten särskilt ska verka för att målen för funktionshinderspolitiken uppnås inom dess ansvarsområde och vara samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda parter. PTS har, som redovisats i avsnitt 5.3, i dagsläget ansvaret för de webbriktlinjer som finns om utformningen om offentliga webbplatser. Inom ramen för PTS ansvar för att främja användningen av elektroniska kommunikationstjänster för personer med funktionsnedsättning arbetar PTS för att öka tillgängligheten till dessa tjänster, t.ex. mobila bank- och betalapplikationer.

Myndigheten för delaktighet

Myndigheten för delaktighet (MFD) har till uppgift att främja respekten för och medvetenheten om rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt att ur ett rättighets-, mångfalds-, jämställdhets- och medborgarperspektiv verka för full delaktighet i samhällslivet för personer med funktionsnedsättning i alla åldrar och för jämlighet i levnadsvillkor. MFD ansvarar bl.a. för uppfölningen av de funktionshinderspolitiska målen, men har i dagsläget inga kontroll- eller tillsynsuppgifter.

Ekonomistyrningsverket

ESV har som allmän uppgift att utveckla och förvalta den ekonomiska styrningen av statlig verksamhet samt utföra revision av Sveriges hantering av EU-medel och främja en effektiv och korrekt hantering av dessa medel.

Inom digitaliseringsområdet har ESV bl.a. i uppdrag av regeringen att ge stöd till regeringens satsning på e-förvaltning

samt att följa statliga myndigheters användning av it och hur myndigheterna tillvaratar digitaliseringens möjligheter.

E-legitimationsnämnden

E-legitimationsnämnden är en statlig nämndmyndighet vars huvudsakliga uppgift är att stödja och samordna elektronisk identifiering och underskrift i den offentliga förvaltningens e-tjänster. E-legitimationsnämndens personal är anställd av nämndens värdmyndighet Skatteverket.

Diskrimineringsombudsmannen

Diskrimineringsombudsmannen (DO) ska utöva tillsyn över att diskrimineringslagen följs. DO ska även verka för att bl.a. diskriminering som har samband med funktionsnedsättning inte förekommer inom några områden av samhällslivet. DO ska också i övrigt verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett bl.a. funktionsnedsättning samt genom råd och på annat sätt medverka till att den som utsatts för diskriminering kan ta tillvara sina rättigheter.

Överväganden

Om en myndighet ges ett samlat ansvar för digitaliseringen av den offentliga sektorn eller en ny myndighet inrättas med detta ansvarsområde är denna myndighet det naturliga valet för de uppgifter som den föreslagna lagstiftningen medför. Mot bakgrund av att ingen myndighet i dagsläget har detta ansvar finns det emellertid anledning att även presentera en befintlig myndighet som en alternativ lösning.

E-legitimationsnämnden saknar utifrån nuvarande ansvarsområden och organisationsform de förutsättningar som krävs för att kunna fullgöra de åtaganden som ansvaret som tillsynsmyndighet medför och bedöms inte vara en lämplig kandidat.

PTS har, sett till myndighetens storlek och de uppgifter myndigheten utför, tillsammans med att de i dag ansvarar för väg-

ledningen för webbutveckling goda förutsättningar för att hantera de föreslagna uppgifterna. PTS huvudansvar ligger dock inom infrastruktur och marknadstillsyn. PTS tillsyn fokuserar på kommersiella aktörer och inte andra offentliga aktörer. Den tillsyn som lagen kommer medföra passar, med undantag för arbetet med webbriktlinjerna, inte med myndighetens övriga uppgifter och PTS är av den anledningen inte en lämplig myndighet för detta uppdrag. PTS kommer emellertid även fortsättningsvis att arbeta med tillgänglighetsfrågor inom sina ansvarsområden. Eftersom vissa av dessa områden har en nära koppling till tillsynsmyndighetens ansvarsområden är det nödvändigt att tillsynsmyndigheten och PTS har ett nära samarbete kring frågor som rör webbtillgänglighet.

DO ska utöva tillsyn över att diskrimineringslagen följs. Bristande tillgänglighet till digital service kan både vara ett fall av diskriminering enligt diskrimineringslagen och en grund för rättelse för att kraven som uppställs i den föreslagna lagen inte följs. Om DO skulle utses till tillsynsmyndighet skulle de handlägga båda dessa ärendetyper. Detta kan inte anses önskvärt och utifrån att dessa två roller bör hållas isär kan DO inte anses lämplig som tillsynsmyndighet.

Kvarstår gör då ESV och MFD. MFD har i dagsläget inte några tillsynsuppgifter eller ansvar för digitaliseringssfrågor, men har gedigen erfarenhet av tillgänglighetsfrågor och av uppföljning med koppling till området. ESV har stor erfarenhet av att arbeta med digitaliseringssfrågor, och även granskningar som påminner om vissa av de uppgifter tillsynsmyndigheten ska utföra. ESV saknar emellertid större erfarenhet av arbete med tillgänglighetsfrågor. Vid en samlad bedömning får ESV ha ett visst försteg framför MFD och bedöms därför som den lämpligaste kandidaten inom den befintliga myndighetsstrukturen.

Den exakta omfattningen av tillsynsverksamheten är ännu inte helt klarlagd (se avsnitt 8.10.1 och 8.10.2). Det är inte heller i dagsläget beslutat om någon befintlig eller ny myndighet kommer att tilldelas ett samlat ansvar för digitaliseringen av den offentliga sektorn. Mot bakgrund av dessa två osäkra faktorer lämnas utöver övervägandena ovan inget förslag till vilken myndighet som ska bli tillsynsmyndighet. Det bedöms med hänsyn till förutsättningarna

lämpligast att regeringen bemyndigas att besluta om vilken myndighet som ska utses till tillsynsmyndighet.

8.11 Överklagande av beslut m.m.

Förslag: Beslut enligt den föreslagna lagen av en annan offentlig aktör än regeringen, Högsta domstolen, Högsta förvaltningsdomstolen eller Riksdagens ombudsmän om tillhandahållande av digital service samt tillsynsmyndighetens förelägganden får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Beslut av en hovrätt, tingsrätt eller förvaltningsrätt överklagas till kammarrätt. Beslut av en kammarrätt överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Detta gäller dock inte i fråga om ärenden som har inletts hos en förvaltningsrätt, tingsrätt eller hovrätt.

Om ett beslut av en offentlig aktör som inte är en myndighet överklagas, ska aktören vara den enskildes motpart sedan handlingarna i ärendet har överlämnats till allmän förvaltningsdomstol.

Skälen för förslagen

Överklagande av beslut

Det är angeläget att det finns en effektiv och rättssäker ordning för att offentliga aktörer och enskilda personer ska kunna få beslut enligt lagen överprövade. En bestämmelse om detta bör tas in i den föreslagna lagen. Direktivet innehåller inte något uttryckligt krav på nationella bestämmelser om rätt att överklaga myndigheters beslut och det är således enligt direktivet upp till medlemsstaterna att besluta om ett sådant system ska införas och hur det i så fall utformas. Det är två typer av beslut som kan fattas med stöd av den föreslagna lagen, dels beslut som fattas av offentliga aktörer om att helt eller delvis avslå en begäran om tillhandahållande av digital service som uteslutits med stöd av bestämmelser i den föreslagna lagen (se avsnitt 8.9.2), dels förelägganden om rättelse som fattas av tillsynsmyndigheten (se avsnitt 8.10.3).

Instansordning m.m.

Beslut som fattas av en offentlig aktör om att helt eller delvis avslå en begäran om tillhandahållande av digital service som utesluts med stöd av bestämmelser i den föreslagna lagen samt tillsynsmyndighetens föreläggande om rättelse ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Av konstitutionella skäl är det inte lämpligt att de högsta statsorganens avgöranden underkastas en prövning av domstol enligt den ordning som här föreslås. Det bör därför framgå av den föreslagna lagen att beslut enligt lagen som fattats av regeringen inte kan överklagas.

Detsamma bör gälla Riksdagens ombudsmän (JO). För överklagande av beslut om utlämnande av handling gäller samma ordning för JO som för regeringen, se 4 § andra stycket lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter. Det finns ingen anledning att se annorlunda på JO:s beslut enligt den föreslagna lagen.

Inom kretsen av aktörer som omfattas av kraven ingår även Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen. Högsta domstolen är högsta allmänna domstol och Högsta förvaltningsdomstolen är högsta förvaltningsdomstol (11 kap. 1 § RF). Av detta följer att dessa domstolars avgöranden inte kan överklagas. Högsta domstolens och Högsta förvaltningsdomstolens egna beslut enligt den föreslagna lagen bör därför inte kunna överklagas. Detta överensstämmer med vad som gäller enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen och domstolsdatalagen (2015:728).

Att tillämpa den föreslagna instansordningen i fråga om ärenden som har inletts hos en allmän domstol eller en allmän förvaltningsdomstol är inte lämpligt. För att förvaltningsrätterna inte ska behöva överpröva sina egna eller högre instansers beslut har det i lagen om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen och domstolsdatalagen införts en avvikande instansordning i fråga om överklagande av domstolars beslut. Enligt dessa lagar gäller att förvaltningsrätts beslut överklagas till kammarrätt, kammarrätts beslut till Högsta förvaltningsdomstolen

och att tingsrätts och hovrätts beslut överklagas till kammarrätt. Den nu redovisade instansordningen framstår som ändamålsenlig och bör gälla även vid överklagande av beslut enligt den föreslagna lagen.

I likhet med vad som är huvudregeln för överklagande av förvaltningsbeslut bör prövningstillstånd krävas för överprövning i kammarrätten. Undantag bör dock göras för ärenden som har inletts hos en förvaltningsrätt, tingsrätt eller hovrätt.

Om ett beslut av en offentlig aktör som inte är en myndighet överklagas, ska aktören i likhet med vad som gäller för myndigheter enligt 7 a § förvaltningsprocesslagen (1971:291) vara den enskildes motpart sedan handlingarna i ärendet har överlämnats till allmän förvaltningsdomstol.

9 Ikraftträdande m.m.

Förslag: Den föreslagna lagen ska träda i kraft den 23 september 2018.

Kraven i den föreslagna lagen gällande digital service som tillhandahålls via en teknisk lösning som kontrolleras av tredje part ska tillämpas första gången för digital service som tillhandahålls efter den 22 september 2020.

Skälen för förslagen

Lagens ikraftträdande

Webbtillgänglighetsdirektivet ska enligt artikel 12.1 vara genomfört i nationell rätt senast den 23 september 2018. Det föreslås därför att lagen ska träda i kraft samma dag.

Tillämpningen av vissa bestämmelser

Av artikel 12.3 framgår att medlemsstaterna ska börja tillämpa bestämmelserna i direktivet vid olika tidpunkter. För offentliga myndigheters webbplatser som offentliggjorts efter den 22 september 2018 ska bestämmelserna börja tillämpas fr.o.m. den 23 september 2019. För offentliga myndigheters webbplatser som offentliggjorts före den 23 september 2018 ska bestämmelserna börja tillämpas fr.o.m. den 23 september 2020. För offentliga myndigheters mobila applikationer ska bestämmelserna börja tillämpas först fr.o.m. den 23 juni 2021. I artikel 1.4 återfinns även en rad bestämmelser som reglerar när vissa typer av digital service ska omfattas av regelverket beroende på, som huvudregel, när det offentliggjordes. I avsnitt 8.6.7 och 8.7 föreslås att regeringen eller

den myndighet regeringen bestämmer bemyndigas att besluta om föreskrifter om detta.

När ska kraven gällande digital service som tillhandahålls via teknisk lösning som kontrolleras av tredje part börja gälla?

I avsnitt 8.5.2 föreslås en utökning av tillämpningsområdet som innebär att digital service som tillhandahålls av offentlig aktör via en teknisk lösning som kontrolleras av tredje part ska, så långt det är möjligt, följa tillgänglighetskraven i den föreslagna lagen. En betydande del av den tillgänglighetsanpassning som kan bli aktuell för digital service som tillhandahålls via teknisk lösning som kontrolleras av tredje part rör tidsberoende medier och då framför allt textning av video. Med tidsberoende medier avses ljud eller video, en kombination av ljud och video, eller något av de föregående i kombination med möjligheter till interaktion. Enligt artikel 1.4 b i direktivet är tillgänglighetskraven inte tillämpliga på förinspelade tidsberoende medier som offentliggjorts före den 23 september 2020. Det får anses lämpligt att kraven avseende digital service som tillhandahålls via en teknisk lösning som kontrolleras av tredje part ska börja gälla för innehåll som publiceras fr.o.m. samma datum. Kraven ska inte gälla retroaktivt för digital service som tillhandahållits före denna tidpunkt.

10 Konsekvens- och kostnadsanalys

10.1 Inledning

Förslagen som läggs fram i denna promemoria kommer framför allt leda till positiva konsekvenser för personer med funktionsnedsättning som får bättre tillgång till digital offentlig service. Förslagen kommer även få konsekvenser för ett stort antal verksamheter. För att bättre belysa konsekvenserna av förslaget har delar av konsekvensanalysen genomförts av ett externt konsultföretag.

För offentliga aktörer som i dagsläget inte omfattas av tillgänglighetskrav rörande digital service kommer den föreslagna lagen innehära att det uppställs nya krav på tillgänglighet. För de aktörer som omfattas av de generella kraven på tillgänglighet i exempelvis förvaltningslagen (1986:223) och diskrimineringslagen (2008:567) specificerar den föreslagna lagen i huvudsak endast hur digital service ska anpassas för att vara tillgänglig, men krav på tillgänglighet följer ändå redan gällande lagstiftning (se vidare avsnitt 4). Vissa krav, exempelvis rörande tillgänglighetsutlåtanden, är dock nya för alla aktörer som omfattas av den föreslagna lagens tillämpningsområde.

Även utan beaktande av redan gällande krav är de anpassningar som den föreslagna lagen medför en del i den allmänna tekniska utvecklingen som en offentlig aktör behöver förhålla sig till. När offentliga aktörer började flytta sin service till internet var inte standarderna för tillgänglighet lika spridda och vedertagna som de är i dag. När standarderna nu har bred acceptans och kunskapen och stödet finns, exempelvis genom webbriktlinjerna (se avsnitt 5.3), kan tillgänglighetsanpassning anses som en naturlig del i ordinarie verksamhetsutveckling.

Avslutningsvis bör det framhållas att de konsekvenser som beskrivs nedan i allmänhet beskrivs som konsekvenser av den föreslagna lagen. Konsekvenserna bör emellertid i många fall ses som en bedömning av skillnaden mellan den kravnivå som följer av den föreslagna lagen och den nivå av tillgänglighet till offentliga aktörers digitala service som för närvarande finns i praktiken, och inte den kravnivå som får anses föreligga för vissa aktörer redan enligt nu gällande bestämmelser om tillgänglighet.

10.2 Förutsättningar och avgränsningar

De förutsättningar och avgränsningar som beskrivs nedan har använts vid beräkningen av populationer för statistiska underlag till kostnadsberäkningar och ligger till grund för redogörelser av andra effekter och konsekvenser.

- Den digitala service som i dagsläget omfattas av kraven i den föreslagna lagen är sådan service som tillhandahålls via webbplatser (inklusive intranät och extranät) eller mobila applikationer. Konsekvensanalysen beaktar således inga andra tekniska lösningar som kan användas för att tillhandahålla digital service.
- Populationen utgår från de aktörer och den digitala service som omfattas av förslaget. Offentliga aktörer behöver inte tillgängliggöra sina webbplatser och mobila applikationer om det inte utgör en skälig anpassning. Denna faktor har emellertid endast beaktats genom att vissa privat bedrivna verksamheter uteslutits från beräkningen eftersom bedömningen är att de kommer kunna tillämpa den generella undantagsbestämmelsen om skälig anpassning (se avsnitt 10.8.1 och 10.9). Bestämmelsen om skälig anpassning kan även få genomslag för andra verksamheter, men denna påverkan har inte beaktats eftersom den är svår att kvantifiera.
- Webbtilgänglighetsdirektivet hänvisar, i avvaktan på en harmoniserad standard, till EN-standarden (se avsnitt 5.2) som i de relevanta kapitlen (kapitel 9, 10 och 11) bygger på WCAG 2.0 nivå AA. Det finns i direktivet några avvikelse från WCAG 2.0 nivå AA genom att viss digital service undantas (se avsnitt 8.6). I konsekvensanalysen hänvisas i huvudsak till WCAG 2.0 efter-

som den utgör grunden för EN-standarden och även är den standard som officiella aktörer i Sverige i dagsläget rekommenderas att följa.

- Synergier kan tänkas uppstå när exempelvis kommuner, landsting eller statliga myndigheter samverkar genom att dela kod eller erfarenheter. Sådana synergier kan förstås även uppstå inom en organisorisk enhet. Synergieffekter inkluderas inte vid kostnadsberäkningarna.
- Det är rimligt att anta att många investeringar som är kopplade till en höjning av tillgängligheten, även utan den föreslagna lagen, skulle ha skett inom ordinarie verksamhetsplaner till följd av befintliga krav på tillgänglighet samt ett modernare synsätt på förenklad kommunikation med intressenter och inkluderande demokrati. Det har dock inte varit möjligt att kvantifiera denna effekt och därfor är den inte inkluderad i kostnadsberäkningarna.
- Förslagen leder till förväntade samhällsvinster i form av t.ex. lägre kostnader för ärendehantering, personlig assistans och arbetslössetsersättning. Om fler personer sätts i produktivt arbete kan även en positiv skatteeffekt förväntas. Detta har inte beaktats i beräkningarna.
- Den utökning av omfattningen som föreslås vad gäller digital service som tillhandahålls via teknisk lösning som kontrolleras av tredje part gäller sådant innehåll som en offentlig aktör har kontroll över. Exempelvis kan videoklipp som publiceras på sociala medier oftast textas. Effekten av en sådan utökning bedöms bli marginell, då materialet sannolikt ofta kommer att publiceras både på aktörens webbplats, och då ändå omfattas av tillämpningsområdet, samt på sociala medier. Ökade kostnader till följd av denna utökning har därmed inte beaktats vid beräkningarna.

10.3 Metodbeskrivning

Beskrivning av effekter (både kostnader och övriga effekter) för berörda parter har varit en del i den konsekvensanalys som utförts

av det aktuella konsultföretaget. I detta avsnitt beskrivs den metod som företaget använt.

Information har samlats in genom intervjuer med experter inom tillgänglighet samt experter inom utveckling av webbplatser och mobila applikationer (fortsättningsvis benämnda som tillgänglighetsexperter), samt representanter för myndigheter och organisationer kombinerat med egna studier. Effekter av förslaget har diskuterats med ovanstående grupper. Populations-, kostnads-, beräknings- och metodfrågor har diskuterats och förankrats med tillgänglighetsexperter, it-konsulter och representanter för vissa organisationer.

Cirka 10 procent av kommunerna i Sverige, med geografisk och storleksmässig spridning, har intervjuats angående deras webbplatser och mobila applikationer. Intervjuerna med kommunerna har även gett information om t.ex. hur tillgänglighetskraven påverkar redaktionellt arbete.

De flesta effekter som identifierats beskrivs endast kvalitativt, men kostnadseffekterna har kvantifierats. I det kvantitativa arbetet med kostnader har tre it-konsulter som alla har ramavtal med Kammarkollegiet använts som informationskälla. It-konsulterna har vana att arbeta enligt WCAG 2.0 och att uppskatta kostnader för utvecklingsprojekt avseende webbplatser och mobila applikationer. Med it-konsulterna har också både kostnadsaspekter och nuvarande situation för offentliga aktörers webbplatser och mobila applikationer ur ett tillgänglighetshänseende diskuterats och förankrats. Konsulterna har även varit en viktig del i den definitionsklassning som resulterat i en indelning av webbplatser och mobila applikationer i kategorierna enkla, medelkomplexa samt komplexa ur ett utvecklingshänseende. Syftet med uppdelningen är att mer korrekt kunna uppskatta schabloniserade kostnader för den anpassning som behövs utifrån bedömd komplexitetsgrad.

En grundläggande analys och schabloniseringar av nuvarande tillgänglighetssituation har gjorts avseende webbplatser och mobila applikationer. It-konsulterna och tillgänglighetsexperterna har ansett det rimligt att anta att en genomsnittlig svensk offentlig webbplats i dag når upp till WCAG 2.0 nivå A. Kostnadsberäkningarna bygger sedan på analyser och uppskattningar av kostnader för anpassning av webbplatser till WCAG 2.0 nivå AA.

För att ge utrymme för viss osäkerhet avseende de beräkningar som gjorts presenteras beräkningsresultatet med en marginal om +/- 10 procent. Flera andra effekter kan förutses och beskrivs kvalitativt.

10.4 Effekter för allmänheten

Genomförandet av webbtillgänglighetsdirektivet ger positiva sociala effekter då fler inkluderas i det digitala samhället. Att kunna hantera sina egna ärenden och i större utsträckning själv kunna påverka sitt liv tillskrivs ett mycket stort värde. Det är en aspekt som också medför positiva ekonomiska konsekvenser, då behovet av personlig assistans i förekommande fall minskar.

Att fler kan ta del av digital offentlig service har också ett betydande demokratiskt värde, då fler kan närvara och medverka i samhällsdebatten och samhällsutvecklingen.

Den föreslagna lagen kommer framför allt att medföra positiva effekter för personer med funktionsnedsättning. Exakt hur stor del av befolkningen som har en eller flera funktionsnedsättningar är inte känt. Ett vanligt förekommande antagande är att det rör sig om ca 20 procent av befolkningen.¹⁴

WCAG 2.0 nivå AA innehåller, grovt förenklat, till betydande del krav som fokuserar på tillgänglighet för personer med synnedsättning. Aspekter som hjälper andra grupper får inte lika stort utrymme. Även om personer med olika typer av funktionsnedsättningar kommer få en förbättrad tillgång till digital offentlig service till följd av förslaget bedöms den ökade tillgängligheten, till form av kravens utformning, därmed få störst genomslag för personer med synnedsättning.

Antalet personer med synnedsättning som gynnas av mer tillgänglig digital service är inte helt enkelt att kartlägga. En rapport från PTS visar att 3,8 procent av befolkningen (297 000 personer) har svårigheter med att läsa en dagstidning även om de har linser eller glasögon.¹⁵ En undersökning från Synskadades Riksförbund

¹⁴ Se t.ex. Statistiksammanställning över funktionsnedsättningar – bilaga till PTS marknadsöversikt för innovatörer, A-focus.

¹⁵ Statistiksammanställning över funktionsnedsättningar – bilaga till PTS marknadsöversikt för innovatörer, A-focus.

gör gällande att mindre än hälften av deras medlemmar använder internet dagligen, och att var fjärde aldrig har använt internet.¹⁶ Skillnaden mellan den här uppgiften jämfört med internetanvändningen bland befolkningen i allmänhet, som är 93 procent, bör indikera en betydande potential för ökat internetanvändande bland personer med synnedsättning.¹⁷

Från denna population ska de som ändå inte kommer använda digital offentlig service, oavsett hur denna service utformas, sorteras bort. Någon uppgift avseende hur många personer med funktionsnedsättning som tillgodogör sig digital service genom dator och/eller mobila enheter har inte hittats. En uppgift i den ovan nämnda rapporten från PTS är att ca 85 procent av personer med synnedsättning uppges vara äldre, och dessa kan antas använda digital service i lägre utsträckning än yngre. Bland personer över 75 år använde 2014 endast 34 procent internet enligt en rapport från Stiftelsen för internetinfrastruktur.¹⁸ Ett rimligt antagande är dock att fler personer med funktionsnedsättning skulle använda digital service om den var mer tillgänglig.

Som framgår i avsnitt 10.3 så antas en genomsnittlig offentlig webbplats befina sig på WCAG 2.0 nivå A. Vid en samlad bedömning beräknas ca 200 000 personer befina sig inom den grupp personer som, med anpassningar av digital service enligt standarden WCAG 2.0 nivå AA, skulle vara mer benägna att försöka sköta sina ärenden på egen hand än vad de hade varit utan höjningen till nivå AA.

Anpassningar som främjar tillgängligheten ur ett funktionshindersperspektiv gynnar i de flesta fall även användare i största allmänhet. Alla, oavsett om de har en funktionsnedsättning eller inte, förväntas därför dra nytta av den ökade tydlighet som tillgänglighetsanpassningen medför. Förutom den uppenbara vinsten för personer med funktionsnedsättning, kan alltså dessutom en bredare samhällsnytta förväntas. Även personer med tillfälliga begränsningar gynnas. Likaså kan personer som inte har svenska som modersmål gynnas då det finns fler sätt, eller kombinationer av sätt, att ta till sig information.

¹⁶ Dålig digital delaktighet! – En rapport om användning av internet hos personer med synnedsättning, Synskadades Riksförbund, 2015.

¹⁷ Svenskarna och internet 2016, Internetstiftelsen i Sverige.

¹⁸ Pensionärerna och Internet, Stiftelsen för internetinfrastruktur, 2014.

Då även intranät och extranät omfattas av tillämpningsområdet kan också möjligheten att förvärvsarbeta öka om t.ex. intranät blir mer tillgängliga. Detta leder förutom till betydande vinster för den enskilda, också till effektivitetsvinster för samhället i stort.

Tillgänglighetsexperter och representanter för organisationer har till viss del olika uppfattning om förslagets effekter. Fördelarna med att införa en miniminivå är att den genomsnittliga tillgängligheten i hela det offentliga Sverige kommer bli bättre då offentliga aktörer i större utsträckning blir medvetna om frågorna. Samtidigt menar vissa experter att det finns risk att nya lagkrav, i enstaka fall och i vissa avseenden, kan minska tillgänglighetsnivåerna på vissa offentligt finansierade webbplatser. Anledningen till farhågan grundar sig i att vissa tillgänglighetsaspekter utelämnas i kraven. Experterna menar att kraven i WCAG 2.0 som direktivets krav baseras på är något inaktuella och därmed inte alltid helt relevanta utifrån dagens webbplatser. Därutöver saknar riktlinjerna för WCAG 2.0 nivå AA aspekter som rör exempelvis kognition. De krav som finns avseende kognition finns i stället på den högre AAA-nivån och är även mer framträdande i det första arbetsutkastet till WCAG 2.1. Detta innebär att webbplatserna inte nödvändigtvis kommer bli tillgängliga för vissa målgrupper. Förslagets nuvarande kravnivå är alltså i vissa sammanhang, och för vissa tjänster, lägre än den nivå som redan uppfylls av vissa webbplatser, samt ur vissa hänseenden i jämförelse med de svenska webbriktlinjerna. Förslaget kan därmed innehålla att ambitions- och tillgänglighetsnivåen eventuellt sänks på vissa webbplatser och ur vissa hänseenden. EN-standarden, som direktivet hänvisar till i avsaknad av en harmoniserad standard, kommer med stor säkerhet att ersättas, och beroende på utformningen och innehållet i den kommande standarden kan denna effekt minska eller helt undanrörjas. Det bör dock framhållas att det endast är ett fåtal webbplatser som redan i dag har en tillgänglighet som är högre än den nivå som följer av förslaget.

10.5 Effekter för företag

10.5.1 Privata aktörer som omfattas av förslagets tillämpningsområde

Enligt förslaget ska privata aktörer som yrkesmässigt bedriver verksamhet som till någon del är offentligt finansierad inom skola, högskola, hälso- och sjukvård samt omsorg omfattas av tillämpningsområdet (se avsnitt 8.4.3). De ekonomiska konsekvenserna för berörda företag som verkar inom högskoleområdet behandlas tillsammans med de ekonomiska konsekvenserna för statliga myndigheter i avsnitt 10.8.1. De ekonomiska konsekvenserna för berörda företag som verkar inom skola, hälso- och sjukvård samt omsorg behandlas tillsammans med de ekonomiska konsekvenserna för kommuner och landsting i avsnitt 10.9. Bedömningen är emellertid att många av dessa företag kommer att omfattas av den generella undantagsbestämmelsen till följd av att det ofta rör sig om små företag. Även om en verksamhet omfattas av den generella undantagsbestämmelsen innebär det enligt förslaget fortfarande en skyldighet att tillhandahålla ett tillgänglighetsutlåtande (se avsnitt 8.9) samt att efter begäran tillhandahålla digital service som uteslutits med stöd av bestämmelser i den föreslagna lagen (se avsnitt 8.9.2). Om undantaget för icke-statliga organisationer är tillämpligt omfattas emellertid den privata aktören inte heller av dessa krav. För framtagande av tillgänglighetsutlåtanden uppskattas inga nämnda kostnader uppstå. Skyldigheten att efter begäran tillhandahålla viss digital service är en oregelbunden kostnad som är beroende av i vilken omfattning begäran om att tillhandahålla digital service inkommer, och på vilket sätt en sådan begäran tillgodoses. Den administrativa bördan som dessa krav medför bedöms sammantaget inte ge upphov till ökade kostnader i någon större utsträckning.

10.5.2 Konkurrensfördelen av en harmoniserad inre marknad

Enligt artikel 1.1 är syftet med webbtillgänglighetsdirektivet bl.a. att förbättra den inre marknadens funktionssätt. Harmoniseringen av tillgänglighetskrav på offentliga webbplatser, intranät och

mobila applikationer innebär en ökad möjlighet för företag att exportera webblösningar till kunder i olika länder. Detta bedöms framför allt innehåra att konkurrensen på varje inhemsk marknad skärps, då fler aktörer från andra länder konkurrerar om kunderna. Detta torde i längden innehåra minskade kostnader för kunderna, i det här fallet till stor del den offentliga sektorn, i hela Europeiska unionen.

10.5.3 Spridning till andra verksamheter

Att offentliga aktörers webbplatser och mobila applikationer tillgängliggörs skapar positiva spridningseffekter genom att andra kan antas följa efter. Detta skulle till att börja med kunna gälla de offentligt ägda företag som inte omfattas av förslagets tillämpningsområde, banker, e-handelsföretag och andra verksamheter som tillhandahåller tjänster till allmänheten. Spridningseffekterna förväntas spädas på av rörligheten på arbetsmarknaden, exempelvis genom att utvecklare, designers, redaktörer och bildredaktörer byter arbetsplats från verksamheter som omfattas av kraven till verksamheter som inte omfattas. Dessutom är det i många fall konsulter som arbetar med utveckling av nya webbplatser och mobila applikationer hos de offentliga aktörerna, och då de byter uppdragsgivare kommer de ta med sina kunskaper och erfarenheter till andra kunder, vilket också bidrar till positiva spridningseffekter.

10.5.4 Krav på redaktörer, designers och utvecklare

De formella kraven på redaktörer som finns inom alla typer av offentlig förvaltning, och som i dag arbetar med digital publicering, behöver uppdateras för att de löpande ska kunna leva upp till krav som den föreslagna lagen medför. Detsamma gäller för de som arbetar med design och utveckling av webbplatser och mobila applikationer. Även om många inom dessa grupper redan arbetar med tillgänglighet, bedöms samtliga dessa grupper behöva utbildas, vilket bör leda till utveckling av utbildningsutbudet inom nämnda områden. Detta är också områden som den myndighet som ska ansvara för de stödjande aktiviteterna kommer att behöva arbeta med. Även de som levererar de publiceringssystem som används i

dag kommer behöva vidta åtgärder för att underlätta för redaktörer att utföra tillgänglighetsanpassning, och utbilda dessa enligt de krav som följer av den föreslagna lagen.

I synnerhet större organisationer kan också komma att behöva rekrytera personal för att klara sina löpande behov inom digital publicering i samband med att kraven införs.

10.6 Generella effekter för offentlig verksamhet

10.6.1 Minskad manuell ärendehantering för offentlig verksamhet

En av de samhällsekonomiska fördelarna som förslaget kan innebära är att minska kostnaden för ärendehantering för offentliga aktörer, då en mer tillgänglig digital offentlig service kan minska efterfrågan på hjälp över telefon eller via e-post.

Det har tidigare antagits att en genomsnittlig svensk offentlig webbplats i dag har en tillgänglighet som motsvarar WCAG 2.0 nivå A. Utifrån det underlag rörande personer med synnedsättning och deras internetanvändning som redovisas i avsnitt 10.4 så bedöms ca 200 000 personer befina sig inom den grupp som, med anpassningar av webbplatser enligt kraven i förslaget, skulle vara mer benägna att försöka, och ha större möjligheter, att sköta sina ärenden via en webbplats. I ett scenario där hälften av dessa 200 000 personer uträttar sina ärenden på egen hand, och därmed sparar en timmes årlig telefontid med offentliga instanser vardera, skulle 100 000 offentliga timmars ärendehantering årligen sparas in. Det kan räknas om till ca 12 500 arbetsdagar eller 57 heltidstjänster. Baserat på lönestatistik från Statistiska centralbyrån skulle värdet av detta kunna beräknas till ca 39 miljoner kronor.¹⁹ Europeiska kommissionens motsvarande beräkning av årlig besparing för ökad självbetjäning, som gjordes i en konsekvensanalys för ett första mer begränsat utkast till direktivet, var 316 miljoner euro för alla medlemsstater.²⁰ Med en valutakurs om 9,50 skulle utifrån befolk-

¹⁹ Baserat på SCBs Lönedatabas, 2015 års uppgifter. Månadslös för ”skatte- och socialförsäkringshandläggare m.fl.” om 31 000 kronor, uppräknad med semesterersättning och sociala avgifter, samt slutligen med ett påslag för overheadkostnader om 25 procent.

²⁰ Commission Staff Working Document Impact Assessment, 3.12.2012 SWD (2012) 401 final.

ningsmängden den svenska delen av en sådan besparing uppgå till 58 miljoner kronor.

10.6.2 Övriga besparingar för det offentliga

Att fler kan hantera sina egna ärenden förväntas medföra positiva ekonomiska konsekvenser för det offentliga, då behovet av personlig assistans i förekommande fall bör minska. Om arbetsförmågan ökas av den ökade tillgängligheten är det också rimligt att anta att fler personer kan sättas i produktivt arbete. I denna promemoria har någon sådan skattning inte gjorts, men i den ovan angivna konsekvensanalysen utförd av Europeiska kommissionen var den årliga besparingen till följd av minskade utgifter för arbetslöshtersättning och stöd till personer med funktionsnedsättning beräknad till 224 miljoner euro för alla medlemsstater.²¹ Med en valutakurs om 9,50 skulle utifrån befolkningsmängden den svenska delen av en sådan besparing uppgå till 41 miljoner kronor.

10.7 Generella ekonomiska konsekvenser för verksamheter som omfattas av förslagets tillämpningsområde

Många av verksamheterna som omfattas av förslagen har flera webbplatser och mobila applikationer, vilket gör att kostnaderna för att uppfylla kraven blir högre. Som framgått av avsnitt 10.2 finns möjliga synergier när verksamheterna ska anpassa sina webbplatser efter kraven i förslaget. Det är också tänkbart att kommuner eller landsting med många webbplatser tar ett samlat grepp om dessa och på så sätt konsoliderar hela utbudet av webbplatser. Detta kan bidra till att kostnaderna, framför allt för kommuner och kommunala verksamheter, kan minska.

²¹ Commission Staff Working Document Impact Assessment, 3.12.2012 SWD (2012) 401 final.

10.7.1 Webbplatser

Arbetet med att öka tillgängligheten på offentliga webbplatser är egentligen inte beroende av genomförandet av direktivet, utan är något som de flesta offentliga aktörer redan i dag arbetar med, eller åtminstone borde arbeta med. De tekniska förutsättningarna för att uppfylla webbtillgänglighetsdirektivets krav bedöms finnas på de flesta offentliga aktörers webbplatser eftersom moderna webb- och innehållsplattformar har inbyggt stöd för tillgänglighetstekniker. De webbplatser som inte har en modern plattform kan dock behöva uppdateras. För att aktörerna så effektivt som möjligt ska kunna dra nytta av den tillgänglighetsfunktionalitet som redan finns i moderna verktyg är det viktigt att tillgänglighetskraven specificeras noga vid upphandling.

Som angetts i avsnitt 10.3 är uppfattningen bland it-konsulterna och tillgänglighetsexperterna att en genomsnittlig svensk offentlig webbplats i dag uppfyller nivå A i WCAG 2.0. Befintliga webbplatser ska vara anpassade enligt kraven den 23 september 2020, medan webbplatser som offentliggjorts den 23 september 2018 eller senare ska vara anpassade senast den 23 september 2019. Det innebär att om en verksamhet avser att publicera en webbplats mellan den 23 september 2018 och 23 september 2019 så finns det stora fördelar med att uppfylla kraven direkt. Även övriga verksamheter bör redan i dag påbörja arbetet med att anpassa sig till kraven och ta med detta t.ex. då olika stöd upphandlas eller då man gör någon förändring på sin webbplats.

De kostnader som uppstår för anpassningen till kraven kommer att fördelas fram till 23 september 2020, då samtliga webbplatser ska vara tillgängliggjorda. Det innebär att det är fr.o.m. 2018 till 2020, alltså under ca tre år, som kostnaderna kommer uppstå.

I dagsläget uppger it-konsulterna att ca 15 procent av kostnaden för att ta fram en ny webbplats med WCAG 2.0 nivå AA går att härleda till tillgänglighetsanpassning. Utifrån vad som framkommit vid intervjuer med konsulterna dras slutsatsen att denna andel kommer att minska och att det om några år endast uppstår en marginell kostnadsskillnad mellan om kunden kravställer enligt WCAG 2.0 nivå AA eller inte. Detta innebär att det med stor sannolikhet inte längre går att härleda kostnader enbart med hänvisning till införandet av kraven. Den kostnad som är aktuell att

uppskatta är därför kostnaden för uppdatering från WCAG 2.0 nivå A till nivå AA för webbplatser på moderna plattformar. Nedan visas kostnaderna som kan hänföras till tillgänglighet för webbplatser på olika komplexitetsnivåer baserat på it-konsulternas uppskattningar.

Komplexitetsskalan går från enkla webbplatser som endast innehåller text till komplexa webbplatser med stora mängder information och funktioner. Kostnaderna för att uppdatera en webbplats från WCAG 2.0 nivå A till nivå AA varierar enligt samtalen med it-konsulter från 90 000 kronor till 358 333 kronor (se tabell 10.1 nedan).

Tabell 10.1 Kostnad för att uppdatera från WCAG 2.0 nivå A till WCAG 2.0 nivå AA på en modern plattform

	Enkel	Medel	Komplex
Kostnad	90 000 kr	183 333 kr	358 333 kr

De beräknade utvecklingskostnaderna baseras på att it-konsulter upphandlas för att genomföra uppdateringen av webbplatsen till en uppskattad genomsnittlig timkostnad om 1 000 kronor.

Förutom kostnader för den tekniska utvecklingen av tillgängliga webbplatser och applikationer, behövs en stor arbetsinsats när det gäller det redaktionella arbetet för att leva upp till kraven. Bland annat behöver följande insatser genomföras, i olika omfattning, beroende på hur verksamheten ser ut i dag.

- Webbplatser och mobila applikationer måste gås igenom, och det redaktionella innehållet som omfattas av kraven måste uppdateras, med exempelvis s.k. alt-taggar på bilder som beskriver bilden i textform samt formatering av text.
- En bred utbildningsinsats kommer också krävas för att säkerställa kompetensen hos alla som bidrar med innehåll som omfattas av kraven. Både kunskap avseende själva kraven, och kompetens när det gäller hur man praktiskt uppfyller dessa med de verktyg som aktören i fråga använder, kommer att behövas. I vissa fall kommer även designkompetens krävas.
- För att fortsättningsvis kunna leva upp till kraven måste nya rutiner och processer etableras. Inom en kommun eller myndighet kan personal på många olika enheter bidra med

innehåll till webbplatser och mobila applikationer. I synnerhet i större organisationer, exempelvis i kommuner och landsting, kommer denna uppgift kräva en fokuserad samordningsinsats.

Internt utvecklingsarbete förekommer också, liksom interna upphandlings- och projektledningskostnader. De interna utvecklingskostnaderna är medtagna i de redaktionella kostnaderna.

Större offentliga aktörer har i intervjuer framfört att det utöver befintliga resurser kommer krävas ytterligare en heltidsanställd fram till tidpunkten då kraven ska vara uppfyllda för att hantera webbplatser och mobila applikationer. I kostnadsberäkningen har därför ytterligare resursbehov, baserat på organisationsstorlek, över en tidsperiod om 32 månader, beaktats. Beroende på webbplatser och mobila applikationers komplexitet, samt organisationers storlek, har omfattningen av den dagliga tidsåtgången för arbetet anpassats till mellan 0 och 100 procent under dessa 32 månader.

10.7.2 Mobila applikationer

I dagsläget finns det inte någon dedikerad standard för tillgänglighet i mobila applikationer. I avsaknad av en sådan standard, ska enligt direktivet tillämpliga delar av kapitel 11 i EN-standarden, som egentligen avser mjukvara, användas för mobila applikationer. Kapitlet kan till stora delar användas om man bortser från terminologin.

Det finns olika typer av mobila applikationer, och de som bekostar utveckling av mobila applikationer väljer om de vill ha en applikation som fungerar på flera operativsystem eller om de vill utveckla s.k. native-applikationer för olika operativsystem. I dag väljer de flesta att ha två native-applikationer, en utvecklad för Apples operativsystem iOS och en för Googles operativsystem Android. Fördelen med detta är att den mobila applikationen fungerar bra tillsammans med enhetens inbyggda hjälpmedel och därmed har native-applikationer ofta en högre nivå av tillgänglighet.

Kommuner, landsting och statliga myndigheter har i dag uppskattningsvis ca 1 100 mobila applikationer som måste tillgängliggöras innan den 23 juni 2021.

It-konsulterna menar att gamla mobila applikationer är förhållandevis dyra att uppdatera när dessa behöver omarbetas mera genomgripande. Därför väljer aktörer ofta att ta fram nya mobila applikationer när befintliga applikationer behöver mer genomgripande omarbetning. Inom fyra år uppskattas många av dagens mobila applikationer vara utbytta eller ha genomgått en större förändring, och tillgänglighetsaspekter kan då arbetas in på ett kostnadseffektivt sätt. It-konsulterna betonar att över tid, när kraven blivit det normala, kommer de tekniska lösningarna för tillgänglighet inkluderas i det ordinarie priset för en mobil applikation. Vidare förväntas förutsättningarna för tillgänglighet i mobila applikationer gynnas av en vidare utveckling av de integrerade tillgänglighetsfunktioner som finns inbyggda i moderna telefoners och läsplattors operativsystem. Då mobila applikationer inte behöver vara tillgängliggjorda förrän juni 2021 bedöms de flesta av de nu tillgängliga mobila applikationerna vara utbytta när kraven börjar gälla. Därmed kommer den aktuella digitala servicen ha tillgängliggjorts till låg eller ingen kostnad. Kostnaden för anpassning bedöms, baserat på det ovanstående, vara marginell och beaktas därför inte.

10.7.3 Intranät och extranät

Många av de aktörer som omfattas av den föreslagna lagen har även webbaserade intra- och extranät som också kraven ska tillämpas på. De genomförda kostnadsberäkningarna här avser tidsperioden fram till den tidpunkt då kravet i fråga ska vara uppfyllt för respektive område. Inga tidsbestämda krav ställs gällande intra- och extranät som publiceras före den 23 september 2019. De omfattas först då de genomgår en omfattande översyn (se vidare avsnitt 8.6.7). Intranät som publiceras efter detta datum omfattas emellertid av kraven. Således bedöms inte verksamheter med intra- eller extranät belastas av några kostnader förrän de antingen beslutar att genomföra en större förändring i ett befintligt intra- eller extranät, alternativt publicera ett nytt. Därmed bedöms inte kraven ge upphov till några tvingande kostnader i samband med att den föreslagna lagens krav börjar gälla och därför är de inte heller medräknande.

10.8 Konsekvenser för staten

10.8.1 Ekonomiska konsekvenser för statliga myndigheter

I dagsläget finns det enligt Statistiska centralbyråns myndighetsregister sammanlagt 337 statliga myndigheter i Sverige och 107 utlandsmyndigheter fördelade enligt tabellen nedan.

Tabell 10.2 Svenska statliga myndigheter och utlandsmyndigheter

Myndighetsgrupp	Antal
Statliga förvaltningsmyndigheter	240
Myndigheter under riksdagen	4
Statliga affärssverk	3
AP-fonder	6
Domstolarna samt Domstolsverket och Rättshjälpsmyndigheten	84
Svenska utlandsmyndigheter	107

I myndighetsgruppen som inkluderar domstolarna, Domstolsverket och Rättshjälpsmyndigheten finns 84 myndigheter. Sveriges Domstolar²² har dock samma plattform, vilket innebär att även om det är 82 unika myndigheter används endast en webbplats. Arbetsdomstolen och Försvarsunderrättsdomstolen är fristående specialdomstolar som har egna webbplatser. De 107 utlandsmyndigheterna ingår i Regeringskansliet, men det finns anledning att lyfta fram dem i beräkningen. Utlandsmyndigheterna delar en gemensam plattform och har således endast en webbplats. Det redaktionella innehållet skapas emellertid både på central och på lokal nivå. De redaktionella kostnaderna för anpassningen av det lokala innehållet har inte medräknats till följd av att det av naturliga skäl varierar kraftigt beroende på vem som utför arbetet och i vilket land det utförs.

Övriga myndigheter har åtminstone en webbplats var, vilket innebär totalt 257 webbplatser. Vissa myndigheter har dock fler webbplatser i syfte att marknadsföra delar av verksamheten eller för att underlätta för vissa grupper av användare. Med hjälp av en

²² Sveriges Domstolar är samlingsnamnet för de allmänna domstolarna, de allmänna förvaltningsdomstolarna, hyres- och arrendenämnderna, Rättshjälpsmyndigheten och Domstolsverket.

kombination av information från representanter för organisationer och myndigheter samt analyser bedöms att i genomsnitt var femte myndighet har fler än en webbplats. Det innebär att det är ca 308 webbplatser hos statliga myndigheter som kommer att omfattas av tillgänglighetskraven. Majoriteten av myndigheterna (ca 80 procent) har även intranät som kommer påverkas av förslaget. Vidare visar kartläggningen att ungefär 20 procent av de 257 myndigheterna som tillhandahåller egen digital service, alltså ca 52 stycken, har en egen mobil applikation.

De uppskattade kostnaderna för myndigheterna för anpassning av webbplatser under 2018–2020 redovisas i tabell 10.3. Som redovisats ovan samt i avsnitt 10.3 och 10.7.1 bygger denna kostnadsberäkning på en rad antaganden. Den exakta kostnaden för respektive myndighet beror bl.a. på antalet webbplatser, hur komplexa webbplatserna är och nuvarande tillgänglighetsnivå. Om tillgänglighetsnivån för en myndighet bedöms vara i enlighet med WCAG 2.0 nivå A kan emellertid de anpassningskostnader som framgår av tabell 10.1 användas som utgångspunkt för en mer detaljerad beräkning på myndighetsnivå.

Tabell 10.3 Kostnader för statliga myndigheter under 2018–2020

Aktör	Totalt mnkr (+/- 10 %)	2018	2019	2020
Statliga myndigheter	254–311	85–104	85–104	85–104

I promemorian föreslås att enskilda utbildningsanordnare med examenstillstånd som erhåller statsbidrag för ersättning för högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå eller för utbildning på forskarnivå ska omfattas av den föreslagna lagen. Denna krets omfattar för närvarande 14 enskilda utbildningsanordnare (oktober 2017).²³ Det innebär att lagens tillämpningsområde utökas i förhållande till direktivet, eftersom direktivet

²³ Beckmans designhögskola, Chalmers tekniska högskola, Ericastiftelsen, Ersta Sköndal Bräcke högskola, Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen för Johannelunds teologiska högskola, Evangeliska Frikyrkan för Akademi för ledarskap och teologi, Gammelkroppa skogsskola, Handelshögskolan i Stockholm, Newmaninstitutet, Röda Korsets högskola, Sophiahemmet högskola, Stiftelsen Högskolan i Jönköping, Stockholms Musikpedagogiska Institut och Teologiska högskolan Stockholm.

enbart omfattar de enskilda utbildningsanordnare som även utgör offentligt styrda organ.

Enskilda utbildningsanordnare har likt andra aktörer möjlighet att med stöd av den generella undantagsbestämmelsen i den föreslagna lagen helt eller delvis undantas från kraven på anpassning av webbplatser och mobila applikationer om sådan anpassning inte anses skälig (se avsnitt 8.8). Utifrån de ovan angivna förutsättningarna är det svårt att uppskatta kostnaden för dessa aktörer, utöver att kostnaden per webbplats för aktörer som omfattas och inte tillämpar den generella undantagsbestämmelsen kan förväntas ligga inom det spann som framgår av tabell 10.1.

10.8.2 Ekonomiska konsekvenser för statliga bolag som omfattas av tillämpningsområdet

Majoriteten av de statliga bolagen omfattas inte av förslaget. I den statliga bolagsportföljen finns 48 hel- och delägda bolag, varav två är börsnoterade. De statliga bolag som omfattas av tillämpningsområdet är de som även är offentligt styrda organ (se avsnitt 8.3). Det finns ingen statistik över hur många statliga bolag som utgör offentligt styrda organ. I denna konsekvensanalys har som grund för beräkningen en översiktlig bedömning gjorts om att 15 stycken statliga bolag omfattas av förslagets tillämpningsområde. Kostnaderna för anpassning av webbplatser för bolagen som omfattas beräknas bli totalt 9–11 miljoner kronor fram t.o.m. 2020. I tabell 10.4 redovisas de beräknade kostnaderna under den period då anpassningarna kommer att utföras.

Tabell 10.4 Kostnader för statliga bolag under 2018–2020

Aktör	Totalt mnkr (+/- 10 %)	2018	2019	2020
Statliga bolag	9–11	3–3,7	3–3,7	3–3,7

10.9 Konsekvenser för kommuner och landsting

10.9.1 Ekonomiska konsekvenser för kommuner och kommunal verksamhet

Kommuner i Sverige har ansvar för verksamhetsområden som exempelvis skola, bygglov, fastigheter, gator, stöd och omsorg samt kultur och fritid. Beroende på kommun finns dessa verksamheter antingen på kommunens egen webbplats eller på externa webbplatser för exempelvis bygglovshantering, bostadsförmedling, skolor eller idrottsarenor. Verksamheten kan drivas direkt av kommunen, i privat regi eller i kommunala företag.

Samtliga kommuner i Sverige berörs av förslaget genom att både deras egna och de flesta kommunala företags digitala service omfattas av kraven. De ekonomiska konsekvenserna har beräknats för samtliga de kommunala företagen, även om vissa av dem inte kommer att omfattas av den föreslagna lagens tillämpningsområde. Förslaget omfattar även skol- och omsorgsverksamhet som bedrivs i privat regi med offentlig finansiering. Dessa verksamheter är därför, med undantag för mindre verksamheter som i stor utsträckning bedöms kunna tillämpa den generella undantagsbestämmelsen, också beaktade i beräkningarna.

För att få en uppfattning om hur många webbplatser och mobila applikationer som totalt finns inom den kommunala verksamheten har drygt 10 procent av Sveriges 290 kommuner intervjuats. För att få en så representativ bild som möjligt har kommunerna delats upp i fyra grupper utifrån befolkningsmängd (se tabell 10.5). I varje grupp har 8–9 slumpmässigt utvalda kommuner kontaktats.

Tabell 10.5 Kommuner uppdelade efter befolkningsmängd

Kommunindelning	Befolkning	Antal kommuner
Små kommuner	Upp till 10 000 invånare	76
Mellansmå kommuner	10 001–25 000 invånare	110
Mellanstora kommuner	25 001–75 000 invånare	76
Stora kommuner	Över 75 000 invånare	28

Baserat på svaren från kommunerna kan konstateras att det sammanlagt finns ca 3 200 webbplatser inom den kommunala verksamheten (se tabell 10.6). Detta inkluderar även de webbplatser som tillhandahålls av de kommunala bolagen och de webbplatser inom omsorgsverksamheten som tillhandahålls av privata utförare.

Tabell 10.6 Antal webbplatser inom kommunal verksamhet

Typ av kommun	Antal kommuner	Antal webbplatser i genomsnitt	Totalt antal webbplatser
Små kommuner	76	4	304
Mellansmå kommuner	110	7	770
Mellanstora kommuner	76	9	684
Stora kommuner	28	52	1456
Totalt	290	72	3 214

Det är alltså ett stort antal webbplatser som behöver anpassas till kraven. De beräknade kostnaderna för att anpassa webbplatserna, fördelat på de olika typerna av verksamheter, och över de år som anpassningarna kommer att göras, framgår av tabellen nedan. I enlighet med vad som ovan anförlts bygger denna kostnadsberäkning på en rad antaganden. Den exakta kostnaden för respektive aktör beror bl.a. på antalet webbplatser, hur komplexa dessa är och nuvarande tillgänglighetsnivå. Om en webbplats redan uppfyller kraven i WCAG 2.0 nivå AA kommer förslagen i denna promemoria inte ge upphov till nämnvärda anpassningskostnader.

Tabell 10.7 Kostnader för kommunala verksamheter under 2018–2020

Aktör	Totalt mnkr (+/- 10 %)	2018	2019	2020
Kommuner	448–547	149–182	149–182	149–182
Kommunala bolag	427–522	142–174	142–174	142–174
Privat bedrivna verksamheter	262–320	87–107	87–107	87–107

Skolverksamhet omfattas av förslaget, men det är bara dessa verksamhetens väsentliga administrativa funktioner som kraven ska tillämpas på (se avsnitt 8.6.6). Det finns i dag ca 20 företag som erbjuder administrativa skolplattformar i Sverige och de har tillsammans ungefär 35 olika plattformar med tillhörande mobila applikationer. Den stora majoriteten av dessa lösningar är molnbaserade och därmed kan leverantören ändra plattformen centralt och gränssnittet i alla skolplattformar ändras lokalt. Kostnaden för detta kommer därför delas av alla leverantörens kunder och bli en del av den löpande avgiften för tjänsten. Den totala kostnaden för anpassningen av skolplattformar som används för väsentliga administrativa funktioner beräknas till ca 6,4 miljoner kronor.

10.9.2 Ekonomiska konsekvenser för landsting

Landstingen i Sverige ansvar bl.a. för hälso- och sjukvård, tandvård och lokaltrafik. De verksamheter som landstingen ansvarar för finns antingen på den gemensamma webbplatsen för landstinget eller så har verksamheten en egen webbplats. Delar av verksamheten kan antingen drivas av landstinget eller i privat regi. Därutöver kan vissa delar av verksamheten även drivas av landstingsägda företag.

För att få en uppfattning om hur många webbplatser som totalt finns har hälften av de 20 landstingen kontaktats. För att få en så representativ bild som möjligt har landstingen delats upp i två grupper utifrån befolkningsmängd (se tabell 10.8).

Tabell 10.8 Landsting uppdelade efter befolkningsmängd

Landstingsindelning	Befolkningsmängd	Antal landsting
Mindre landsting	Under 1 000 000 invånare	17
Större landsting	Över 1 000 000 invånare	3

Det genomsnittliga antalet webbplatser per landstingsgrupp multipliceras därefter med antalet landsting i respektive grupp (se tabell 10.9).

Tabell 10.9 Antal webbplatser inom landstingens verksamhet

Typ av landsting	Antal landsting	Antal webbplatser i genomsnitt	Totalt
Mindre landsting	17	8	136
Större landsting	3	54	162
Totalt	20	—	298

De uppskattade kostnaderna för landstingen för anpassning av webbplatser 2018–2020 redovisas i tabell 10.10. Vårdcentraler, sjukhus och landstingsägda bolag har i beräkningen endast beaktats om det finns någon verksamhet på annan webbplats än landstingets huvudsakliga webbplats. Detta är framför allt fallet för privata utförare som ofta har en egen webbplats för sina verksamheter. Det är också mer vanligt förekommande att vårdcentraler och sjukhus har egna webbplatser i större landsting. Även tandvård omfattas av tillämpningsområdet. Denna verksamhet har beaktats på så sätt att folktandvården har inkluderats med en webbplats per landsting. Privat tandläkarverksamhet och annan privat vårdverksamhet än vårdcentraler och sjukhus omfattas också av förslaget, men inkluderas inte i beräkningarna eftersom den generella undantagsbestämmelsen om skälig anpassning bedöms kunna tillämpas i väldigt stor utsträckning för dessa verksamheter till följd av att de bl.a. till övervägande del består av småföretag. Exempelvis kan nämnas att 2013 hade 92 procent av näringsidkare inom hälso- och sjukvården färre än tio arbetstagare (prop. 2013/14:198 s. 112).

Enligt branschorganisationen Privattandläkarna domineras även tandvårdsbranschen av små företag.²⁴

Tabell 10.10 Kostnader för landstingens verksamheter under 2018–2020

Aktör	Totalt mnkr (+/- 10 %)	2018	2019	2020
Landsting	91–112	30–37	30–37	30–37
Privat bedrivna verksamheter	18–22	6–7	6–7	6–7

10.9.3 Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

I 14 kap. 3 § regeringsformen anges att en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte bör gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som föranlett den. En lagstiftning som ställer upp krav för en kommunal verksamhet minskar generellt sett kommunernas möjligheter att själva göra prioriteringar i sin verksamhet.

Förslaget innebär delvis nya åligganden för kommunerna genom att det bl.a. ställer specifika krav på utformningen av kommunernas webbplatser och mobila applikationer. Vidare innebär det att kommunal verksamhet i större utsträckning än tidigare ställs under statlig tillsyn och domstolskontroll. Utöver de tillgänglighetsutlåtanden som den föreslagna lagen medför ställs inga krav på vilken digital service som kommunerna ska tillhandahålla. Lagen ställer endast krav på hur denna service ska utformas för att vara tillgänglig för fler personer. Kommunerna omfattas därtill redan i dag av de generella krav på tillgänglighet som följer av förvaltningslagen och diskrimineringslagen. Påverkan på den kommunala självstyrelsen får därmed anses begränsad. Det huvudsakliga syftet med förslaget är att genomföra webbtillgänglighetsdirektivet och att digital offentlig service som ett resultat av detta ska vara mer tillgänglig för alla i samhället. För att uppnå detta syfte krävs förändringar i regelverket. Den inskränkning som förslaget innebär får mot denna bakgrund anses vara proportionerlig.

²⁴ <https://ptl.se/tandvarden-i-siffror-2/>.

10.10 Finansiering av de ekonomiska konsekvenserna för offentliga aktörer

En av de grundläggande principerna inom svensk funktionshindernispolitik är den s.k. ansvars- och finansieringsprincipen. Den innebär att varje sektor i samhället ska utforma och bedriva sin verksamhet så att den blir tillgänglig för alla medborgare, inklusive personer med funktionsnedsättning (prop. 1999/2000:79 s. 16 f). I propositionen Bristande tillgänglighet som en form av diskriminering (prop. 2013/14:198 s. 111) anför regeringen bl.a. att utgångspunkten för finansieringen av en åtgärd för tillgänglighet bör vara att kostnader ska täckas inom ramen för den ordinarie verksamheten. Enligt propositionen ligger detta i linje med ansvars- och finansieringsprincipen, som är fastslagen av riksdagen. Principen innebär enligt propositionen att miljöer och verksamheter ska utformas och bedrivas så att de blir tillgängliga för alla mäniskor, samtidigt som kostnaderna för anpassningsåtgärderna ses som en självklar del av de totala kostnaderna för verksamheten. Undantag från principen kan ske när andra lösningar anses vara effektivare. Det gäller t.ex. när kostnaderna anses vara stora i förhållande till huvudmannens ekonomiska möjligheter.

I budgetpropositionen för 2017 och 2018 konstaterar regeringen att ansvars- och finansieringsprincipen tydligt måste gälla och att varje sektor i samhället har ansvar för att funktionshindernispolitiken genomförs. Det är därtill hela samhällets ansvar att se till att inte mäniskor exkluderas och att alla mäniskors kompetens kan tas tillvara (prop. 2016/17:1 utg.omr. 9 avsnitt 6.5 och prop. 2017/18:1 utg.omr. 9 avsnitt 5.4).

Utgångspunkten för finansieringen av en åtgärd för tillgänglighet bör utifrån ansvars- och finansieringsprincipen vara att kostnaderna ska täckas inom den ordinarie verksamheten. Mot bakgrund av redan gällande lagstadgade krav på tillgänglighet som åligger de flesta offentliga aktörer (se avsnitt 10.1), ansvars- och finansieringsprincipen samt den naturliga verksamhetsutveckling som tillgänglighetsanpassning innebär så ska de kostnader som kan uppstå till följd av förslaget finansieras inom den ordinarie verksamheten. För de fall där anpassningen skulle medföra kostnader som anses vara stora i förhållande till aktörens eko-

nomiska möjligheter kan den föreslagna bestämmelsen om skälig anpassning tillämpas (se avsnitt 8.8).

Beträffande den kommunala sektorn gäller även att den kommunala finansieringsprincipen ska tillämpas under vissa förutsättningar. Principen innebär att när staten beslutar om nya åtaganden och skyldigheter för kommunerna och landstingen ska de ges möjlighet att finansiera dessa med annat än höjda skatter. Riktlinjerna för tillämpningen av den kommunala finansieringsprincipen har godkänts av riksdagen (prop. 1993/94:150 bilaga 7 s. 30 f., bet. 1993/94 FiU19, rskr. 1993/94:442). Den kommunala finansieringsprincipen omfattar enbart statligt beslutade åtgärder som direkt tar sikte på den kommunala verksamheten. Principen omfattar inte statliga beslut om åtgärder som inte direkt tar sikte på, men som ändå får direkta ekonomiska effekter för kommunsektorn, vilket bedöms vara fallet med detta lagförslag. Effekterna av sådana åtgärder ska däremot beaktas vid den bedömning som görs av det skattefinansierade utrymmet i samband med fastställandet av statsbidragsramen, vilket årligen görs i budgetpropositionen.

10.11 Konsekvenser för tillsynsmyndigheten

Enligt förslaget ska en tillsynsmyndighet ansvara för utbildning och information, övervakning, rapportering samt uppföljning. Delar av arbetet med utbildning och information hanteras i dag inom regeringsuppdraget att ansvara för vägledningen för webbutveckling. Sedan augusti 2015 är det PTS som inom ram ansvarar för detta uppdrag. Detta ansvar föreslås flyttas över till tillsynsmyndigheten.

Tillsynsmyndighetens uppgifter med koppling till information och utbildning, som grundar sig i webbtillgänglighetsdirektivet, bedöms bli mer resurskrävande än PTS nuvarande uppdrag. Arbetet beräknas ta ca 1–1,5 årsarbetskrafter i anspråk. Därtill tillkommer kostnader för t.ex. framtagande av informationsmaterial och genomförande av olika utbildningsinsatser. Sammantaget bedöms kostnaden för verksamheten i denna del uppgå till ca 3 miljoner kronor per år. Tillsynsmyndighetens informations- och utbildningsinsats bör inledas i början av 2019. Omfattningen av arbetet

med de delar som ligger inom övervakning och rapportering är i dag svåra att uppskatta då förutsättningarna på många sätt kommer att avgöras av innehållet i genomförandeakterna. Det spelar t.ex. roll om metoden för övervakning baseras på självskattning eller extern bedömning, om det kan användas automatiserade verktyg eller om det är en stor del manuellt arbete samt hur stort urval av webbplatserna som ska kontrolleras. Övervakningen kommer att påbörjas efter den 23 september 2019 när kraven för nya webbplatser börjar gälla och sedan succesivt utökas fram till den 23 juni 2021 då även mobila applikationer ska följa tillgänglighetskraven. Rapporteringen till Europeiska kommissionen av resultatet av övervakningen ska första gången ske 2021.

De uppgifter som följer av uppföljningsförfarandet har samma tidsperspektiv som övervakningen. Hur omfattande arbetet med uppföljningsförfarandet kommer att bli är mycket svårt att bedöma eftersom det bl.a. beror på hur många anmälningar som kommer att lämnas in.

Med den osäkerhet som finns rörande alla tillsynsmyndighetens ansvarsområden är det lämpligt att organisationen får anpassas allt eftersom olika förutsättningar klargörs och att organisationen får växa efter hand som arbetsuppgifterna och arbetsbelastningen ökar. Från och med 2019 fram t.o.m. 2021 bedöms det behövas två till fem årsanställda för att hantera arbetsuppgifterna rörande övervakning, rapportering och uppföljning hos tillsynsmyndigheten. De första två resurserna behöver vara tillgängliga i början av 2019 och därefter tillförs övriga resurser under 2020. Schabloner har använts för att uppskatta kostnaderna för årsarbetskrafterna. Kostnaderna varierar mellan olika myndigheter, men utifrån årsarbetskostnaden för några av de myndigheter som i promemorian framhålls som kandidater att vara tillsynsmyndighet ger snittet en driftskostnad om 1 308 000 kronor per årsanställd. Detta innebär en kostnad om 2 616 000–6 540 000 kronor under perioden 2019 och 2020. Utöver detta kan det, beroende på utformning av övervakningsmetoden, tillkomma kostnader till följd av att det behövs extern hjälp med övervakningen av hur tillgänglighetskraven uppfylls.

10.12 Konsekvenser för domstolarna

Beslut som fattas med stöd av lagen kan enligt förslaget överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Tillsynsmyndigheten kan även hos förvaltningsrätt ansöka om utdömande av vite. I enlighet med vad som anförs i avsnitt 8.10.3 ska tillsynsmyndigheten i första hand ge stöd till berörda aktörer som inte uppfyller lagens krav. Förelägganden ska enligt den föreslagna lagen endast tillgripas när stödinsatser inte leder till rättelse. Vite kan därtill endast bli aktuellt i samband med ett nytt föreläggande om samma sak. Det är troligt att de flesta offentliga aktörer kommer att åtgärda av tillsynsmyndigheten uppmärksammade brister innan tillsynsmyndigheten beslutar om ett föreläggande. Det borde därför endast röra sig om ett begränsat antal förelägganden per år som potentiellt kan komma att överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Utöver förelägganden kan även avslag på en begäran om tillhandahållande av digital service som uteslutits med stöd av vissa av lagens bestämmelser överklagas till domstol. Det är rimligt att anta att offentliga aktörer så långt det är möjligt kommer att tillgodose en sådan begäran. Rätten att överklaga dessa beslut bör därför inte generera någon större mängd mål för domstolarna. Förslaget bedöms sammanfattningsvis inte få några konsekvenser för de allmänna förvaltningsdomstolarna som måste finansieras i särskild ordning.

10.13 Klimat- och miljökonsekvenser

Klimat och miljö bedöms inte påverkas av förslagen. Den ökade tillgängligheten på webbplatserna kommer att öka användandet av webbplatser för att t.ex. hitta information i stället för att använda telefon.

10.14 Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män

Som tidigare nämnts så innehåller WCAG 2.0 nivå AA, grovt förenklat, till betydande del krav som fokuserar på tillgänglighet

för personer med synnedsättning. Andelen med synnedsättningar bland kvinnor är något högre än bland män, 5,9 procent mot 4,0 procent.²⁵ De krav som finns skulle därför i något större utsträckning kunna gynna kvinnor mer än män. Det är dock flera faktorer som spelar in och fler grupper än de med synnedsättningar som har nytta av tillgängligheten.

Den digitala service som omfattas av förslaget används av både män och kvinnor. Förslagen gynnar i detta hänseende inte något specifikt kön, utan alla som på något sätt har svårt att tillgodogöra sig den digitala service som omfattas av förslagen har nytta av den ökade tillgängligheten som förslagen medför. Det går av samma anledning inte heller att säga att något kön skulle missgynnas av genomförandet av förslagen.

²⁵ Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC), Statistiska centralbyrån, 2014–2015.

11 Författningskommentar

Förslag till lag om tillgänglighet till digital offentlig service

1 §

Paragrafen, som saknar motsvarighet i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.2.

Paragrafen innehåller en upplysningsbestämmelse som anger att lagen innehåller bestämmelser om krav på tillgänglighet till digital service som tillhandahålls av en offentlig aktör. Vad som avses med offentlig aktör anges i 4 §.

2 §

Paragrafen, som saknar motsvarighet i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.2.3.

I paragrafen definieras begreppet digital service som tjänster eller information som tillhandahålls via en sådan teknisk lösning som avses i 6 §.

3 §

Paragrafen, som motsvarar artikel 3.7 i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.6.5.

I paragrafen definieras begreppet föremål från kulturarvssamlingar som privat eller offentligt ägda föremål av historiskt, konstnärligt, arkeologiskt, estetiskt, vetenskapligt eller tekniskt intresse och som ingår i samlingar som bevaras av kulturinstitutioner, som bibliotek, arkiv och museer.

4 §

Paragrafen, som delvis motsvarar artikel 3.1 i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.3.1 och 8.4.3.

I paragrafen definieras begreppet offentlig aktör. Paragrafens första stycke och andra stycke 1 och 2 motsvarar direktivets definition av offentlig myndighet. Definitionen av offentlig myndighet i webbtillgänglighetsdirektivet överensstämmer i princip med definitionen av upphandlande myndighet i det nya upphandlingsdirektivet som ligger till grund för LOU. Paragrafens första stycke och andra stycke 1 och 2 är därmed avsedd att ha samma innehörd som definitionen av upphandlande myndighet i 1 kap. 22 § LOU (se prop. 2006/07:128 del 1 s. 145 f. och 306 f. samt prop. 2015/16:195 del 2 s. 943 f.). Det enda som skiljer dem åt är att det i webbtillgänglighetsdirektivet anges att sammanslutningar av offentligt styrda organ ska vara särskilt inrättade för att tillgodose behov i det allmännas intresse utan industriell eller kommersiell karaktär. Detta tillägg finns inte med i det nya upphandlingsdirektivet.

Enligt *första stycket* avses med offentlig aktör en statlig eller kommunal myndighet eller en beslutande församling i en kommun eller ett landsting. Detta innebär att statliga myndigheter såsom t.ex. Skatteverket, Försäkringskassan och domstolarna omfattas av tillämpningsområdet. En kommunal myndighet utgörs av exempelvis en kommunal nämnd. Med beslutande församling i en kommun eller landsting avses kommun- eller landstingsfullmäktige.

Enligt *andra stycket punkt 1* ska vid tillämpning av lagen med offentlig aktör jämställas ett offentligt styrt organ. Begreppet offentligt styrt organ definieras i 5 §. Exempel på offentligt styrda organ är de flesta kommunala företag och vissa statliga bolag, t.ex. utgör de statligt ägda bolagen Akademiska Hus Aktiebolag och AB Svenska Spel i dagsläget offentligt styrda organ, men även AB Trav och Galopp.

Enligt *andra stycket punkt 2* ska vid tillämpning av lagen med offentlig aktör även jämställas en sammanslutning av en eller flera myndigheter eller församlingar som avses enligt första stycket eller en sammanslutning av ett eller flera organ som avses enligt andra

stycket 1. Sammanslutningar av offentligt styrda organ omfattas bara av tillämpningsområdet om de är särskilt inrättade för att tillgodose behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behoven inte är av industriell eller kommersiell karaktär. Den bedömning som ska utföras är densamma som i 5 §.

Enligt *andra stycket punkt 3* ska vid tillämpning av lagen med offentlig aktör även jämföras privata aktörer som yrkesmässigt bedriver verksamhet som till någon del är offentligt finansierad och som bedrivs inom i punkterna 3 a, b och c angivna områden. Med privat bedriven verksamhet avses enskilda personer eller sammanslutningar av personer som bedriver ett medvetet arbete för att uppnå ett eller flera mål. Verksamheten behöver således inte utgöra näringsverksamhet. Det kan röra sig om allt från enskilda näringsidkare, ideella organisationer och kooperativa driftsformer till stiftelser och stora koncerner. Att verksamheten är yrkesmässigt bedriven innebär att verksamheten bedrivs kontinuerligt och i förvärvssyfte. Kravet på att verksamheten ska vara yrkesmässig innebär att t.ex. familjehem och personlig assistans som inte bedrivs i företagsform, utan av den assistansberättigade i egenskap av privatperson, faller utanför lagens tillämpningsområde.

Med verksamhet avses i lagen även verksamhet som bedrivs som en verksamhetsgren i en större organisation. Ett exempel på detta är när ett och samma företag både bedriver verksamhet inom skolväsendet och producerar läromedel. Tillgänglighetskraven kommer då att gälla endast i skolverksamheten eftersom lagen inte omfattar läromedelsverksamhet. Det kan också förekomma att en verksamhetsgren är offentligt finansierad medan en annan inte är det. Tillgänglighetskraven kommer då endast att gälla i den förstnämnda verksamheten.

Med offentlig finansiering avses ett direkt stöd eller betalning för att driva verksamheten inom de aktuella verksamhetsområdena. Det kan t.ex. vara fråga om bidrag till enskilda huvudmän för fristående skolor som ges med stöd av skollagen (2010:800), ersättning som utgår med stöd av lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning eller verksamhet som upphandlas av det allmänna. Det är tillräckligt att en enskild verksamhet till någon del uppår offentlig finansiering för att betraktas som offentligt finansierad. Stödet måste dock vara kopplat till bedrivandet av den aktuella verksamheten. Att en verksamhet får stöd från det allmänna av

andra skäl, t.ex. enligt förordningen (2007:414) om jobb- och utvecklingsgarantin för att anordna arbetsträning eller sysselsättning, medför inte att verksamheten är att betrakta som offentligt finansierad. Oftast är verksamheter helt eller delvis offentligt finansierade under en lång tid. Det kan t.ex. vara fråga om fristående skolor vars huvudmän får bidrag från kommunerna och därigenom omfattas av lagen. Lagen gäller dock även i verksamheter som periodvis uppår offentlig finansiering till någon del och för kortare projekt som är offentligt finansierade. När en verksamhet bedrivs under lång tid, men finansieras av allmänna medel endast under en begränsad tid, t.ex. när en privat läkarmottagning under en begränsad period tar emot patienter från landstinget och tar emot ersättning från landstinget för detta, är lagen tillämplig under den period som verksamheten kan anses vara helt eller delvis offentligt finansierad. Skulle det gå en längre tid utan att någon ytterligare offentlig finansiering erhålls, t.ex. till följd av att en läkarmottagning inte längre tar emot patienter från landstinget, kan inte verksamheten anses vara offentligt finansierad längre, vilket innebär att den inte längre omfattas av lagens krav.

Enligt *andra stycket punkt 3 a)* omfattar lagen privat och yrkesmässigt bedrivna verksamheter med offentlig finansiering som bedrivs av enskild huvudman inom skolväsendet eller av en huvudman för en sådan internationell skola som avses i 24 kap. skollagen. Skolväsendet omfattar enligt 1 kap. 1 § skollagen bl.a. förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning (komvux) och särskild utbildning för vuxna (särvux).

Enligt *andra stycket punkt 3 b)* omfattar lagen också privat och yrkesmässigt bedrivna verksamheter med offentlig finansiering som utgör hälso- och sjukvård eller tandvård. Lagens tillämpningsområde är knutet till definitionerna av hälso- och sjukvård respektive tandvård i hälso- och sjukvårdslagen och tandvårdslagen. Med hälso- och sjukvård avses alltså åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador. Till hälso- och sjukvården hör även sjuktransporter samt att ta hand om avlidna. Med tandvård avses åtgärder för att förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador i munhålan.

Lagen omfattar vidare enligt *andra stycket punkt 3 c)* privat och yrkesmässigt bedrivna verksamheter med offentlig finansiering som bedrivs enligt

- socialtjänstlagen,
- lagen om vård av missbrukare i vissa fall,
- lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga,
- lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, samt
- personlig assistans som utförs med assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken.

Dessa verksamheter innehåller både sådan enskild verksamhet som kräver tillstånd, sådan verksamhet som kommunen överlätit till enskild att utföra och annan enskild verksamhet som kommunen upphandlar tjänster från för att fullgöra skyldigheter enligt socialtjänstlagen.

Enligt *andra stycket punkt 4* ska lagen även tillämpas för enskilda utbildningsanordnare som har examenstillstånd enligt lagen om tillstånd att utfärda vissa examina, och erhåller statsbidrag för ersättning för högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå eller för utbildning på forskarnivå.

5 §

Paragrafen, som delvis motsvarar artikel 3.1 i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.3.1.

I paragrafen definieras begreppet offentligt styrt organ. Definitionen av offentligt styrt organ i webbtillgänglighetsdirektivet hänvisar till direktivet som ligger till grund för LOU. Definitionen av offentligt styrt organ i den föreslagna lagen är därmed avsedd att ha exakt samma innebörd som definitionen av offentligt styrt organ i 1 kap. 18 § LOU (se prop. 2006/07:128 del 1 s. 145 f. och 302 f. samt prop. 2015/16:195 del 2 s. 942 f.). Eftersom alla juridiska personer kan utgöra offentligt styrda organ kan begreppet offentligt styrt organ omfatta t.ex. bolag, föreningar, delägarförvaltningar, särskilt bildade samfällighetsföreningar och stiftelser.

Bedömningen av om det föreligger ett allmänyttigt behov som inte är av industriell eller kommersiell karaktär ska enligt EU-domstolen göras med hänsyn till samtliga relevanta faktiska och rättsliga omständigheter. Förekomsten eller frånvaron av allmänna

intressen som inte har industriell eller kommersiell karaktär ska bedömas med hänsyn till samtliga relevanta faktiska och rättsliga omständigheter, såsom de omständigheter som var aktuella vid bildandet av det berörda organet och på vilka villkor som organet utövar sin verksamhet, inklusive bl.a. huruvida det saknas konkurrens på marknaden, huruvida det saknas ett huvudsakligt vinstdsyfte, huruvida organet inte står risken för den verksamhet som utövas liksom huruvida den aktuella verksamheten tar emot offentlig finansiering (se t.ex. SIEPSA, C-283/00, EU:C:2003:544, punkt 81).

Utöver att den juridiska personen tillgodosser behov i det allmännas intresse som inte är av industriell eller kommersiell karaktär så krävs det även att staten, en kommun, ett landsting eller en offentlig myndighet utövar viss kontroll över den juridiska personen i fråga. Huruvida en sådan kontroll föreligger bedöms utifrån kriterierna i paragrafens avslutande punkter. Punkterna är alternativa och en juridisk person måste således bara uppfylla en av dem.

Enligt *punkt 1* uppfyller en juridisk person kraven på offentlig kontroll om den till största delen är finansierad av staten, en kommun, ett landsting eller en offentlig myndighet. Med till största delen finansierad avses mer än 50 procent.

Enligt *punkt 2* uppfyller en juridisk person kraven på offentlig kontroll om dess verksamhet står under kontroll av staten, en kommun, ett landsting eller en offentlig myndighet.

Enligt *punkt 3* uppfyller en juridisk person kraven på offentlig kontroll om det i dess styrelse eller motsvarande ledningsorgan finns mer än halva antalet ledamöter som är utsedda av staten, en kommun, ett landsting eller en offentlig myndighet.

6 §

Paragrafen, som saknar motsvarighet i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.2.3 och 8.5.1.

Av paragrafen framgår att med begreppet teknisk lösning avses de tekniska lösningar som regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, beslutar ska omfattas av lagens tillämpningsområde.

7 §

Paragrafen, som motsvarar artikel 3.6 i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.6.2.

I paragrafen definieras tidsberoende medier som ljud eller video, en kombination av ljud och video, eller något av de föregående i kombination med möjligheter till interaktion. Som exempel på sådana medier kan nämnas film- eller ljudklipp, spel och e-utbildningar.

8 §

Paragrafen, som motsvarar artikel 1.3 i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.3.2.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka aktörer som är specifikt undantagna från lagens tillämpningsområde.

Genom bestämmelsen i *punkt 1* undantas public service-företagen, dvs. Sveriges Television, Sveriges Radio och Utbildningsradion.

I regleringen i *punkt 2* undantas vissa icke-statliga organisationer från tillämpningsområdet, nämligen sådana organisationer vars service inte är väsentlig för allmänheten, eller specifikt tillgodosar behoven för eller är avsedd för personer med funktionsnedsättning. Som exempel på icke-statliga aktörer kan nämnas bl.a. ideella föreningar, stiftelser och registrerade trossamfund.

9 §

Paragrafen, som motsvarar artiklarna 1.4 c, d, e, f och 1.5 i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.6.2–8.6.7.

Paragrafen innehåller en uppräkning av digital service som är undantagen från lagens tillämpningsområde.

Av *första stycket punkt 1* framgår att direktsändningar av tidsberoende medier är undantagna från lagens tillämpningsområde. Begreppet tidsberoende medier definieras i 7 §. Av skäl 27 i direktivets ingress framgår att direktsänt material, som tillhandahålls utan tillgänglighetsanpassning, längre än 14 dagar efter sändningen eller återpubliceringen av sändningen som huvudregel inte längre ska omfattas av undantaget.

Av *första stycket punkt 2* framgår att kartor som inte är avsedda för navigering undantas från lagens tillämpningsområde. Bedömningen om en karta är avsedd för navigering bör kunna göras utifrån kartans utformning och det sammanhang i vilket den förekommer. Om kartan kan användas för navigering, men detta inte är ett avsett syfte med den, bör det inte finnas någon skyldighet att tillhandahålla sådan information på ett tillgängligt digitalt sätt. I andra stycket anges under vilka omständigheter kartor avsedda för navigering undantas från lagens tillämpningsområde.

I *första stycket punkt 3* anges att innehåll från tredje part som varken har finansierats eller tagits fram av den berörda offentliga aktören eller står under dess kontroll inte omfattas av lagen. Mot bakgrund av vad i skäl 30 i direktivets ingress anförs om innehåll från tredje part bör bestämmelsen tolkas på så sätt att det i synnerhet är själva kontrollen som är avgörande för om innehållet ska omfattas av kraven eller inte. Bara det faktum att en offentlig aktör väljer att ha inbäddat innehåll, i form av t.ex. ett filmklipp från en extern källa, men som visas på den egna webbplatsen, innebär inte att aktören inte har någon kontroll över materialet. Om innehållet är känt vid publicering är det ett aktivt val från aktören att publicera detta material och aktören har därmed kontroll över det.

Av *första stycket punkt 4* framgår att reproduktioner av föremål från kulturarvssamlingar som inte kan göras fullständigt tillgängliga utan betydande hinder är undantagna från lagens tillämpningsområde. Med betydande hinder avses att tillgänglighetskraven inte är förenliga med antingen det berörda föremålets bevarande eller reproduktionens autenticitet (t.ex. vad gäller kontrast), eller att det saknas kostnadseffektiva automatiska lösningar som skulle göra det lätt att överföra text i handskrifter eller andra föremål från kulturarvssamlingar till presentationsformat som är förenliga med tillgänglighetskraven. Viss ledning för bedömningen av vad som ska anses vara kostnadseffektivt torde kunna hämtas från det som ska vägas in vid bedömningen av huruvida en anpassning är skälig eller inte enligt 12 §.

Av *första stycket punkt 5* framgår att innehåll som inte hänför sig till en verksamhets väsentliga administrativa funktioner är undantagen när verksamheten tillhör skolväsendet eller de särskilda

utbildningsformerna enligt 1 kap. eller 24 kap. skollagen (2010:800) eller pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem enligt 25 kap. skollagen. Undantaget bör bl.a. vara tillämpligt för allt som skapas inom ramen för utbildningsverksamheten, t.ex. text, bild, ljud eller video som elever publicerar på en skolas webbplats. Med digital service hänförlig till väsentliga administrativa funktioner torde i första hand avses tjänster och information om exempelvis fråvaro, antagning, individuella utvecklingsplaner, utvecklingssamtal, särskilt stöd, stöd i form av extra anpassning, åtgärdsprogram och disciplinära åtgärder samt information om läxor och annat från verksamheten till vårdnadshavare eller elever. Även grundläggande information om verksamheten torde avse väsentliga administrativa funktioner.

Enligt *andra stycket* är lagen inte heller tillämplig på kartor avsedda för navigering, om väsentlig information om dessa tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt. Vad som avses med att en karta är avsedd för navigering framgår av första stycket 2. Vad som i sammanhanget utgör väsentlig information är inte möjligt att definiera då det av naturliga skäl måste avgöras utifrån t.ex. vad den aktuella kartan avbildar och vilka karttecken den innehåller. Viss ledning går emellertid att få från de exempel som anges i skäl 29 i direktivets ingress. Ett tillgängligt alternativ är enligt skäl 29 t.ex. postadresser och närliggande hållplatser för kollektivtrafik, eller namn på orter eller regioner.

Av *tredje stycket* framgår att regeringen får meddela föreskrifter om annan digital service som kan undantas från lagens tillämpningsområde. Föreskrifter får bara avse sådan digital service som får undantas enligt artikel 1.4 a, b, g och h i webbtillgänglighetsdirektivet i den ursprungliga lydelsen. Konsekvensen av hänvisningen till de ovan angivna artiklarna är att regeringen endast kan besluta om undantag gällande sådan digital service som enligt den ursprungliga lydelsen av direktivet kan undantas. De artiklar som paragrafen hänvisar till tillåter i vissa fall att filformat för dokument, förinspelade tidsberoende medier, webbplatser som endast är tillgängliga för slutna grupper samt arkiverat innehåll får undantas från tillämpningsområdet. Att hänvisningen görs till direktivet i den ursprungliga lydelsen, och därmed är en s.k. statisk hänvisning, beror på att den ger den svenska förfatningstexten ett materiellt innehåll.

10 §

Paragrafen, som delvis motsvarar artikel 4 i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.5.1 och 8.7.

I *första stycket* anges att digital service som tillhandahålls aven offentlig aktör via en teknisk lösning som står under aktörens kontroll ska följa tillgänglighetskraven i föreskrifter som meddelas med stöd av den föreslagna lagen.

Av *andra stycket* framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka tekniska lösningar som ska omfattas av lagens tillämpningsområde. Sådana föreskrifter får bara avse sådana tekniska lösningar som anges i artikel 1.1 i webbtillgänglighetsdirektivet i den ursprungliga lydelsen.

Enligt *tredje stycket* får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om vilka tekniska krav som ska gälla och när kraven ska börja tillämpas. Sådana föreskrifter ska överensstämma med artiklarna 6 och 12.3 i webbtillgänglighetsdirektivet i den ursprungliga lydelsen.

Konsekvensen av hänvisningarna till de ovan angivna artiklarna är att de tekniska lösningar som lagen omfattar är de som framgår av artikel 1.1, således webbplatser och mobila applikationer, samt att kraven ska utgöras av de krav som framgår av artikel 6 och att kraven ska börja gälla i enlighet med de tidpunkter som framgår av artikel 12.3. Att hänvisningen görs till direktivet i den ursprungliga lydelsen och därmed är en s.k. statisk hänvisning beror på att den ger den svenska författningstexten ett materiellt innehåll.

11 §

Paragrafen, som saknar motsvarighet i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.5.2 och 8.7.

Enligt paragrafen ska digital service som tillhandahålls av en offentlig aktör via en teknisk lösning som står under tredje parts kontroll, så långt det är möjligt följa tillgänglighetskraven i föreskrifter som meddelats med stöd av den föreslagna lagen.

Bestämmelsen ska endast tillämpas när den offentliga aktören saknar faktisk möjlighet att till fullo styra utformningen av en teknisk lösning som kontrolleras av tredje part. Som ett exempel på

en sådan situation kan nämnas de fall då en offentlig aktör tillhandahåller digital service genom sociala medier. Tillgänglighetskraven kan då inte till fullo tillämpas. Ofta finns emellertid förutsättningar för viss tillgänglighetsanpassning, t.ex. att texta ett filmklipp. Om det finns förutsättningar för att delvis tillgodose de tillgänglighetskrav som följer av lagen så ska dessa anpassningar utföras.

12 §

Paragrafen, som delvis motsvarar artikel 5.1–5.3 i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.8.

I paragrafen regleras hur långtgående åtgärder som en aktör är skyldig att vidta för att uppfylla lagens krav.

Av *första stycket* framgår att en offentlig aktör endast är skyldig att uppfylla kraven i 10 och 11 §§ om fullgörandet av dessa krav utgör en skälig anpassning.

I *andra stycket* anges att vid bedömningen av om en anpassning är skälig ska bl.a. den offentliga aktörens storlek, art och resurser, samt uppskattade kostnader och fördelar för den berörda aktören i förhållande till de uppskattade fördelarna för personer med funktionsnedsättning beaktas. Exemplet är hämtade från artikel 5.2 i webbtillgänglighetsdirektivet. Viss ytterligare ledning kan hämtas från direktivets ingress. Som exempel på åtgärder som är mer långtgående än vad som krävs kan utifrån det som anges i skäl 39 i direktivets ingress nämnas åtgärder som skulle lägga en för stor organisorisk eller ekonomisk börd på en offentlig aktör, eller som skulle äventyra aktörens kapacitet att antingen fullgöra sin uppgift eller att offentliggöra information som är nödvändig eller relevant för dess uppgifter eller tjänster, när man samtidigt beaktar de förväntade fördelarna eller nackdelarna för medborgarna, särskilt personer med funktionsnedsättning. Av skäl 39 framgår vidare att endast berättigade skäl bör beaktas när man bedömer i vilken utsträckning tillgänglighetskraven inte kan uppfyllas. Avsaknad av prioriteringar, tidsbrist eller bristande kunskaper bör inte anses utgöra berättigade skäl. Att inte upphandla eller utveckla system för programvara för att hantera innehåll på webbplatser och mobila applikationer på ett tillgängligt sätt är inte heller enligt skäl 39 ett berättigat skäl.

Enligt *tredje stycket* ska vid bedömningen om en åtgärd utgör en skälig anpassning även den offentliga finansieringens storlek och varaktighet beaktas för de privata aktörer som avses i 4 § andra stycket 3 och 4, och som inte utgör offentligt styrda organ enligt 5 §. Exempelvis kan storleken på den offentliga finansieringen i jämförelse med anpassningskostnaden samt hur länge verksamheten bedöms vara mottagare av offentlig finansiering beaktas.

Vidare kan även hur lång tid aktören har haft på sig att anpassa sin digitala service till kraven beaktas. Det kan inte anses rimligt att kräva att digital service som en privat aktör tillhandahåller alltid ska uppfylla kraven omedelbart i samband med att skyldighet att följa kraven inträder. Om aktören omfattades av den föreslagna lagens tillämpningsområde från det att lagen trädde i kraft får aktören dock som regel ha anses haft en skälig anpassningsperiod utifrån att kraven successivt börjar tillämpas fram t.o.m. juni 2021. Möjligheten att beakta tiden för anpassning är främst till för de aktörer vars verksamheter kommer att omfattas av tillämpningsområdet efter att lagen trätt i kraft. Det faller sig naturligt att tiden för anpassning bara kan beaktas under en övergångsperiod. Längden på anpassningsperioden bör avgöras från fall till fall. Vid bedömningen kan bl.a. hänsyn tas till sådana faktorer som verksamhetens förutsättningar i form av storlek och ekonomi, samt den digitala servicens komplexitet.

13 §

Paragrafen, som delvis motsvarar artikel 5.4 och 7.1 i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.9.

I *första stycket* anges att en offentlig aktör ska för sådan digital service som avses i 10 § tillhandahålla ett tillgänglighetsutlåtande. Skyldigheten omfattar således inte sådan digital service som avses i 11 §.

I *andra stycket* anges att utlåtandet ska innehålla en funktion som gör det möjligt att meddela den berörda aktören att dess digitala service inte uppfyller tillgänglighetskraven och genom vilken enskild kan lämna en sådan begäran som avses i 15 §.

Av *tredje stycket* framgår att om en offentlig aktör bedömer att fullgörandet av kraven för sådan digital service som avses i 10 § inte

utgör en skälig anpassning, ska denna bedömning återges i tillgänglighetsutlåtandet.

14 §

Paragrafen, som saknar motsvarighet i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.9.1 och 8.4.3.

Av paragrafen framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om tillgänglighetsutlåtandets innehåll och utformning.

15 §

Paragrafen, som delvis motsvarar artikel 7.1 b i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.9.2.

Av *första stycket* framgår att en berättigad och rimlig begäran om tillhandahållande av digital service som uteslutits med stöd av 9 § första stycket 1–4 samt andra och tredje stycket eller 12 §, och som inkommit via den funktion som avses i 13 § andra stycket, ska tillgodoses utan onödigt dröjsmål. Bestämmelsen ger enskilda rätten att, efter begäran, få ta del av viss digital service på ett för dem tillgängligt sätt. För att en begäran ska behandlas krävs att den lämnas via kommentarsfunktionen i tillgänglighetsutlåtandet.

Av paragrafen och skäl 46 i direktivets ingress framgår att en begäran ska vara berättigad och rimlig. En definitiv tolkning av vad detta innebär kan endast lämnas av EU-domstolen. En självklar utgångspunkt, som även uttryckligen framgår av bestämmelsen, är emellertid att en begäran för att anses berättigad bara kan avse sådan digital service som omfattas av lagens tillämpningsområde, men som inte tillgänglighetsanpassats med stöd av ovan nämnda bestämmelser. Det bör vidare förutsättas att den enskilde redan måste ha tillgång till den digitala service som avses för att en begäran ska anses berättigad. En enskild som t.ex. inte har tillgång till en offentlig aktörs intranät har ingen rätt att med stöd av den föreslagna lagen ta del av digital service från intranätet i fråga.

Att en begäran är rimlig får underförstått bl.a. anses innefatta att den är av begränsad omfattning. Om en offentlig aktör tillämpat bestämmelsen om skälig anpassning och därigenom undantagit en hel webbplats från tillgänglighetskraven är det exempelvis inte

rimligt att kräva att en begäran om att tillgängliggöra hela webbplatsen behöver tillgodoses. För att en begäran ska anses rimlig bör den således avse t.ex. en viss tjänst eller en avgränsad informationsmängd.

Hanteringen ska alltid ske utan onödigt dröjsmål. Vilken tidsrymd som kan godtas för hanteringen av en begäran får avgöras från fall till fall, beroende på vilken digital service som en begäran gäller och på vilket sätt tillgängliggörandet ska ske på.

När det gäller på vilket sätt den digitala servicen ska tillhandahållas framgår av skäl 46 i direktivets ingress att det begärda innehållet ska tillhandahållas på ett tillfredställande och lämpligt sätt. Återigen kan en definitiv tolkning av vad detta innebär endast lämnas av EU-domstolen. En lämplig utgångspunkt för vad som är tillfredställande och lämpligt bedöms emellertid vara vad som lämpar sig bäst för varje given situation, med hänsyn till vilken typ av digital service det rör sig om och hur den digitala servicen ska tillgängliggöras utifrån de behov som den enskilde som lämnat en begäran har. Så länge som den digitala servicen tillhandahålls på ett tillfredställande och lämpligt sätt behöver en begäran inte tillgodoses på det sätt som den enskilde specifikt begär. En begäran bör därtill kunna avslås på den grunden att sekretess- eller dataskyddsbestämmelser medför att det inte är lämpligt att tillhandahållandet sker på ett visst sätt.

Av *andra stycket* framgår att en offentlig aktör som även omfattas av bestämmelserna om utlämnande av allmän handling i 2 kap. TF, innan en prövning görs enligt första stycket, ska bedöma om begäran även ska prövas enligt bestämmelserna i TF. När en begäran inkommer måste därmed de aktörer som omfattas av båda regelverk först avgöra om en begäran utgör en begäran om utlämnande av allmän handling enligt TF, en begäran enligt den föreslagna lagen eller om en begäran ska prövas enligt båda regelverk. Bedömningen av om det kan anses vara en begäran enligt TF ska alltid utföras först. De aktörer som omfattas av båda regelverk har ett långtgående ansvar att, om osäkerhet råder, snabbt fastställa vilken rättslig grund som en begäran vilar på.

Enligt *tredje stycket* ska en offentlig aktör på begäran lämna ett skriftligt beslut om att en begäran enligt första stycket helt eller delvis har avslagits. Ett sådant beslut ska innehålla de skäl som har bestämt utgången i ärendet (jfr 32 § förvaltningslagen [2017:900]).

I de fall där en offentlig aktör i enlighet med vad som följer av andra stycket prövar en begäran både utifrån den föreslagna lagen och TF ska eventuella avslagsbeslut upprättas separat och överprövningen ske i enlighet med bestämmelserna som gäller för respektive ordning.

16 §

Paragrafen, som saknar motsvarighet i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.10.4.

Enligt paragrafen får regeringen bestämma vilken myndighet som ska vara tillsynsmyndighet.

17 §

Paragrafen, som delvis motsvarar artikel 8.1 i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.10.1.

Av *första stycket* framgår att tillsynsmyndigheten ska övervaka att digital service som tillhandahålls av offentliga aktörer uppfyller kraven i 10, 11, 13 och 15 §§. Om tillsynsmyndigheten konstaterar brister i förhållande till kraven i ovan nämnda paragrafer ska myndigheten försöka åstadkomma rättelse med de åtgärder som framgår av 19 §.

Enligt *andra stycket* får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela närmare föreskrifter om hur övervakningen ska genomföras.

18 §

Paragrafen, som delvis motsvarar artikel 9.1 i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.10.3.

Av paragrafen framgår att enskilda har möjlighet att göra anmälningar till tillsynsmyndigheten om att digital service som tillhandahålls av offentlig aktör inte uppfyller de krav som avses i 10, 11, 13 och 15 §§. Enskilda personer kan även anmäla en bedömning om att en anpassning inte är skälig enligt 12 §. En anmälan kan vara såväl muntlig som skriftlig.

19 §

Paragrafen, som delvis motsvarar artikel 9.1 i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.10.3.

Av *första stycket* framgår att om tillsynsmyndigheten i samband med övervakning eller efter anmälan konstaterar brister avseende hur kraven i 10, 11, 13 och 15 §§ följs ska myndigheten i första hand genom påpekande eller liknande förfaranden försöka åstadkomma rättelse. Myndigheten ska alltså i första hand utbilda och stödja berörda aktörer i syfte att de ska uppfylla lagens krav.

Enligt *andra stycket* får tillsynsmyndigheten, om insatserna enligt första stycket inte leder till rättelse, förelägga om vilka åtgärder den offentliga aktören ska vidta för att tillgodose kraven.

Av *tredje stycket* framgår att ett nytt föreläggande om samma sak får förenas med vite. Vitesförelägganden kan inte riktas mot statliga myndigheter. Med hänsyn till att offentliga aktörer inte ska drabbas av dubbla sanktioner bör förelägganden inte heller förenas med vite om samma sak är eller har varit föremål för en sanktion enligt diskrimineringslagen (2008:567).

20 §

Paragrafen, som saknar motsvarighet i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.9.2.

Av paragrafen framgår att en offentlig aktör som inte omfattas av förvaltningslagen i sin handläggning av ärenden enligt den föreslagna lagen ändå ska tillämpa vissa förfarandebestämmelser i förvaltningslagen, nämligen bestämmelserna om hur beslut överklagas i 43–47 §§.

21 §

Paragrafen, som saknar motsvarighet i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.11.

Av *första stycket* framgår att beslut som fattats enligt 15 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Rätten att överklaga gäller inte beslut av regeringen, Riksdagens ombudsmän, Högsta domstolen eller Högsta förvaltningsdomstolen.

Enligt *andra stycket* ska vissa domstolars beslut överklagas direkt till kammarrätten. Beslut av en kammarrätt i ett ärende som har inletts där överklagas direkt till Högsta förvaltningsdomstolen.

22 §

Paragrafen, som saknar motsvarighet i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.11.

I paragrafen anges att tillsynsmyndighetens beslut om föreläggande enligt 19 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

23 §

Paragrafen, som saknar motsvarighet i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.11.

Av bestämmelsen framgår att om ett beslut av en offentlig aktör som inte är en myndighet överklagas, ska aktören vara den enskildes motpart när handlingarna i ärendet har överlämnats till allmän förvaltningsdomstol. För myndigheter är motsvarande skyldighet reglerad i 7 a § förvaltningsprocesslagen (1971:291).

24 §

Paragrafen, som saknar motsvarighet i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 8.11.

I bestämmelsen anges att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt. Detta gäller dock inte när överklagandet sker till kammarrätten som första instans.

I kraftträdandebestämmelser

Bestämmelserna, som saknar motsvarighet i webbtillgänglighetsdirektivet, behandlas i avsnitt 9.

Av bestämmelserna framgår att lagen ska träda i kraft den 23 september 2018, men att bestämmelsen i 11 § endast ska tillämpas på digital service som tillhandahålls efter den 22 september 2020.

I

(Lagstiftningsakter)

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2016/2102

av den 26 oktober 2016

om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEiska UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 114.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter överlämning av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande (¹),

efter att ha hört Regionkommittén,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet (²), och

av följande skäl:

- (1) Utvecklingen mot ett digitalt samhälle ger användarna nya sätt att få tillgång till information och tjänster. Tillhandahållare av information och tjänster, såsom offentliga myndigheter, använder sig allt mer av internet för att producera, samla in och tillhandahålla olika slag av information och tjänster som är väsentliga för allmänheten.
- (2) Inom ramen för detta direktiv bör tillgänglighet anses innebära principer och tekniska hänsyn som ska respekteras när man utformar, bygger, underhåller och uppdaterar webbplatser och mobila applikationer i syfte att göra dem mer tillgängliga för användare, särskilt personer med funktionsnedsättning.
- (3) Den snabbväxande marknaden för att göra digitala produkter och tjänster mer tillgängliga omfattar en rad olika ekonomiska aktörer som till exempel utvecklar webbplatser eller programvaraverktyg för att skapa, underhålla och testa websidor eller mobila applikationer, utvecklar användarprogram såsom webbläsare och tillhörande hjälpmedel samt genomför certifieringstjänster eller tillhandahåller utbildning.
- (4) I enlighet med vad som framhålls i kommissionens meddelande av den 19 maj 2010 *Den digitala agendan för Europa* bör offentliga myndigheter satsa på att främja marknader för onlineinnehåll. Regeringarna kan främja innehållsmarknader genom att göra information från den offentliga sektorn tillgänglig enligt klara och tydliga, effektiva och icke-diskriminerande villkor. Det här är en viktig källa till potentiell tillväxt för innovativa onlinetjänster.

^(¹) EUT C 271, 19.9.2013, s. 116.^(²) Europaparlamentets ståndpunkt av den 26 februari 2014 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets ståndpunkt vid den första behandlingen av den 18 juli 2016 (ännu ej offentliggjord i EUT). Europaparlamentets ståndpunkt av den 26 oktober 2016 (ännu ej offentliggjord i EUT).

- (5) Flera medlemsstater har antagit åtgärder baserade på internationellt använda riktlinjer fr design av tillgängliga webbplatser, men dessa åtgärder avser ofta olika versioner eller nivåer av verensstämmelse med riktlinjerna, eller har infrit tekniska varianter fr tillgängliga webbplatser på nationell nivå.
- (6) Leverantrerna av tillgängliga webbplatser, mobila applikationer och relaterad programvara oc h teknik omfattar ett stort antal små och medelstora företag. Dessa leverantrer, och särskilt små oc h medelstora företag, avskräcks från att engagera sig i affärsprojekt utanfr sna nationella marknader. På grund av skillnaderna mellan medlemsstaterna i specifikationer och regler om tillgänglighet skulle leverantrernas konkurrenskraft och tillväxt hämmas av de ytterligare kostnader de skulle åsamkas vid utveckling och marknadsfring av gränsverskridande produkter och tjänster fr webbtillgänglighet.
- (7) På grund av den begränsade konkurrensen ställs kpare av webbplatser och mobila applikationer och tillhurande produkter och tjänster inf r hga priser fr tjänsterna eller blir beroende av en enda leverantr. Leverantrerna väljer ofta varianter av patentskyddade "standarder", vilket i frångången frhindrar interoperabilitet med användarprogram och tillgången till innehåll på webbplatser och mobila applikationer i hela unionen. Fragmenteringen av de nationella reglerna minskar fredlarna med att utbyta erfarenheter med nationella oc h internationella kollegor i syfte att anpassa sig till den sociala och tekniska utvecklingen.
- (8) Med ett harmoniserat regelverk br branschen fr formgivning och utveckling av webbplatser och mobila applikationer mta färre hinder fr verksamhet på den inre marknaden, samtidigt som kostnaderna fr offentliga myndigheter och andra som upphandlar produkter och tjänster relaterade till tillgänglighet avseende webbplatser och mobila applikationer br minskas.
- (9) Detta direktiv syftar till att säkerställa att offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer grs mer tillgängliga på grundval av gemensamma tillgänglighetskrav. En tillnärmning av de nationella åtgärderna på unionsnivå, grundad på verenskomma tillgänglighetskrav avseende offentliga myndigheters webbplatser och h mobila applikationer är ndvändig fr att få ett slut på fragmenteringen av den inre marknaden. Det skulle minska osäkerheten fr utvecklarna och främja interoperabiliteten. Användning av tillgänglighetskrav som är teknikneutrala kommer inte att hämma innovationer, och kan eventuellt stimulera dessa.
- (10) En tillnärmning av de nationella åtgärderna br även gra det mligt fr offentliga myndigheter och företag i unionen att vinna ekonomiska och sociala fredlar när de uttar sna onlinetjänster eller mobila tjänster till att omfatta fler medborgare och kunder. Detta br ka den inre marknadens potential fr produkter och tjänster relaterade till tillgänglighet avseende webbplatser och mobila applikationer. Den marknadstillväxt som detta leder till br ge förtagen mjlighet att bidra till den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen i unionen. En frstärkning av den inre marknaden br gra investeringar i unionen mer lockande. De offentliga myndigheterna skulle få tillgång till billiga produkter och tjänster fr webbtillgänglighet.
- (11) Medborgarna skulle få bättre tillgång till offentliga sektorns tjänster genom webbplatser och mobila applikationer och skulle erhålla tjänster och information som underlättar deras dagliga liv och åtnjutandet av deras rättigheter i hela unionen, särskilt rätten att fritt rra sig oc h bosätta sig inom unionens territorium, friheten att etablera sig och friheten att tillhandahålla tjänster.
- (12) Genom att ratificera respektive ingå Frenta nationernas konvention om rättigheter fr personer med funktionsnedsättning, antagen den 13 december 2006 (nedan kallad FN-konventionen), har en majoritet av medlemsstaterna samt unionen åtagit sig att vidta ändamålsenliga åtgärder fr att säkerställa tillgänglighet avseende bland annat informations- och kommunikationsteknik och system fr personer med funktionsnedsättning, på lika villkor som andra, och att utveckla, utfärda och vervaka tillämpning av miniminormer och riktlinjer fr tillgänglighet avseende ny informations- och kommunikationsteknik och nya system fr personer med funktionsnedsättning, däribland internet, och frbindut sig att avstå från alla sådana handlingar som är ofrenliga med konventionen och säkerställa att offentliga myndigheter och institutioner agera i verensstämmelse med den. I FN-konventionen anges även att utformningen av produkter, miljor, program och tjänster br mjligrå att de kan användas av alla i strsta mliga utsträckning utan beho v av anpassningsåtgärder eller specialutformning. En sådan "universell utformning" br vid beho v inte utesluta hjälpmedel fr särskilda grupper av personer med funktionsnedsättning. Enligt FN-konventionen omfattar personer med funktionsnedsättning bland annat personer med varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar, som i samspel med andra hinder motverkar personernas fulla och verkliga deltagande i samhället på lika villkor som andra.

- (13) Kommissionens meddelande av den 15 november 2010 med titeln *EU:s handikappstrategi 2010–2020: Nya åtgärder fr ett hinderfritt samhälle i EU* bygger på FN-konventionen och syftar till att undanra hindren fr jämligt deltagande i samhället fr personer med funktionsnedsättning. Den innehåller åtgärder som ska vidtas inom flera prioriterade områden, inbegripet tillgänglighet avseende informations- och kommunikationsteknik och system, och den syftar till att ”skapa tillgänglighet till varor, tjänster (även offentliga tjänster) och hjälpmedel fr människor med funktionsnedsättning”.
- (14) Europaparlamentets och rådets frordning (EU) nr 1303/2013 (¹) och (EU) nr 1304/2013 (²) innehåller bestämmelser om tillgänglighet, inbegripet till informations- och kommunikationsteknik (IKT). De innehåller dock inga specifika bestämmelser om tillgänglighet avseende webbplatser eller mobila applikationer.
- (15) Horisont 2020 – ramprogrammet fr forskning och innovation som inrättades genom Europaparlamentets och rådets frordning (EU) nr 1291/2013 (³) stder forskning om och utveckling av tekniska lösningar på problem som rr tillgängligheten.
- (16) I sitt meddelande av den 15 december 2010 med titeln *EU:s handlingsplan fr e-frvaltning 2011–2015 – Utnyttja IKT fr att skapa en smart, hållbar och innovativ frvaltning* uppmanade kommissionen till åtgärder fr att utveckla e-frvaltningsstjärnen som säkerställer integration och tillgänglighet. Detta inbegriper åtgärder fr att minska klyftan i fråga om användningen av IKT och främja användningen av IKT fr att få bokt med utestängning, och på så vis säkerställa att alla användare kan dra strsta möjliga nyta av de miljöheter som erbjuds. I sitt meddelande av den 19 april 2016 med titeln *EU:s handlingsplan fr e-frvaltning 2016–2020 – Snabbare digital omvandling av frvaltnings*, uppreparr kommissionen vikten av integration och tillgänglighet.
- (17) I En digital agenda fr Europa tillkännagav kommissionen att den offentliga sektorns webbplatser br vara helt tillgängliga senast 2015, varigenom ministerfrklaringar från Riga av den 11 juni 2006 återspegglas.
- (18) I den digitala agendan fr Europa betonar kommissionen att samordnade åtgärder behydes fr att se till att nytt elektroniskt innehåll var helt tillgängligt fr personer med funktionsnedsättning fr att ge medborgarna bättre livskvalitet genom t.ex. enklare tillgång till offentliga tjänster och kulturellt innehåll. Den frordade även att man främjar samförståndsalet om digital tillgänglighet fr personer med funktionsnedsättning.
- (19) Innehållet på websidor och mobila applikationer omfattar såväl text som icke-textuell information, nedladdningsbara dokument och formulär samt tyvägsinteraktion, såsom behandling av digitala formulär och hantering av autentisering, identifiering och betalning.
- (20) Tillgänglighetskraven i detta direktiv br inte vara tillämpliga på innehåll som uteslutande finns i mobila enheter eller användarprogram fr mobila enheter som är utvecklade fr slutna användargrupper eller fr specifik användning inom vissa miljör och som inte är tillgängliga fr eller används av stora delar av allmänheten.
- (21) Detta direktiv påverkar inte tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU (⁴), särskilt artikel 42, och Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU (⁵), särskilt artikel 60, som frutsätter att de tekniska specifikationerna fr alla upphandlingar där kontraktsfremålet ska användas av fysiska personer, oavsett om det rr sig om allmänheten eller personal vid den upphandlande myndigheten, utom i vederbringen motiverade fall ska fastställas med hänsyn till kriterier avseende tillgängligheten fr personer med funktionsnedsättning eller formgivning med tanke på samtliga användares behov.

(¹) Europaparlamentets och rådets frordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser fr Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden fr landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser fr Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphåvande av rådets frordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

(²) Europaparlamentets och rådets frordning (EU) nr 1304/2013 av den 17 december 2013 om Europeiska socialfonden och om upphåvande av rådets frordning (EG) nr 1081/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 470).

(³) Europaparlamentets och rådets frordning (EU) nr 1291/2013 av den 11 december 2013 om inrättande av Horisont 2020 – ramprogrammet fr forskning och innovation (2014–2020) och om upphåvande av beslut nr 1982/2006/EG (EUT L 347, 20.12.2013, s. 104).

(⁴) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphåvande av direktiv 2004/18/EG (EUT L 94, 28.3.2014, s. 65).

(⁵) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU av den 26 februari 2014 om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphåvande av direktiv 2004/17/EG (EUT L 94, 28.3.2014, s. 243).

- (22) Eftersom det saknas automatiserade eller effektiva och lätt genomförbara sätt att göra vissa typer av publicerat innehåll tillgängliga och för att begränsa detta direktivs tillämpningsområde till innehåll på webbplatser och mobila applikationer som faktiskt står under offentliga myndigheters kontroll föreskrivs i detta direktiv att vissa typer av innehåll på webbplatser eller mobila applikationer tillfälligt eller permanent ska undantas från dess tillämpningsområde. Dessa undantag bör omprövas i samband med översynen av detta direktiv mot bakgrund av den framtida tekniska utvecklingen.
- (23) Rätten för personer med funktionsnedsättning och för äldre att delta i det sociala och kulturella livet i unionen hänger upplösligt samman med att audiovisuella medietjänster görs tillgängliga. Denna rätt kan dock utvecklas bättre inom ramen för unionens sektorsspecifika lagstiftning eller lagstiftning med inriktning på tillgänglighet som också är tillämplig på privata radio- och televisionsfretag med uppdrag i allmänhetens tjänst för att garantera rättvisa konkurrensvillkor utan att det påverkar den roll som de audiovisuella medietjänsterna spelar i det allmännas intresse. Detta direktiv bör följkartigen inte vara tillämpligt på webbplatser eller mobila applikationer tillhörande radio- och televisionsfretag med uppdrag i allmänhetens tjänst.
- (24) Ingenting i detta direktiv syftar till att begränsa yttrandefriheten och mediernas frihet och mångfald eftersom de är garanterade i unionen och medlemsstaterna, särskilt enligt artikel 11 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*).
- (25) Vissa icke-statliga organisationer, som är frivilliga självtystyrande organ som inrättats huvudsakligen utan vinstdyfte, tillhandahåller tjänster som inte är väsentliga för allmänheten, t.ex. tjänster som inte utförs direkt på statliga, regionala eller lokala myndigheters uppdrag eller tjänster som inte specifikt tillgodosar behoven för i synnerhet personer med funktionsnedsättning, och skulle kunna omfattas av detta direktivs tillämpningsområde. För att undvika att lägga en oproportionell börd på sådana icke-statliga organisationer bör detta direktiv inte vara tillämpligt på dem.
- (26) Filformat för dokument bör anses utgöra dokument som inte i första hand är avsedda för användning på nätet men som ingår i webbsidor, t.ex. Adobe Portable Document Format (PDF), Microsoft Office-dokument eller format (med öppen källkod) som är likvärdiga med dessa.
- (27) Direktsändningar av tidsberoende media som finns kvar på nätet eller som publiceras på nytt efter direktsändningen bör betraktas som förinspelade tidsberoende media utan onödigt dröjsmål från och med dagen för den ursprungliga sändningen eller återpubliceringen av det tidsberoende mediet, utan att den tid som är absolut nödvändig för att göra medier tillgängliga överskrids, med prioritering av väsentlig information om allmänhetens hälsa, välfärd eller säkerhet. Denne nödvändiga tidsperiod bör i princip inte överstiga 14 dagar. I motiverade fall, t.ex. när det är omöjligt att upphandla de berörda tjänsterna i tid, kan denna tidsperiod undantagsvis förlängas till den kortaste tid som är nödvändig för att göra innehållet tillgängligt.
- (28) Genom detta direktiv uppmuntras offentliga myndigheter att göra allt innehåll tillgängligt, men det är inte avsett att begränsa det innehåll som offentliga myndigheter lägger ut på sina webbplatser eller i sina mobila applikationer till endast det tillgängliga innehållet. När icke tillgängligt innehåll läggs till bör de offentliga myndigheterna så långt det rimligen är möjligt lägga till tillgängliga alternativ på sina webbplatser eller i sina mobila applikationer.
- (29) När kartor är avsedda för navigering, och inte som en geografisk beskrivning, kan tillgänglig information vara nödvändig för att hjälpa personer som inte kan använda visuell information eller komplicerade navigeringsfunktioner på rätt sätt, till exempel för att lokalisera fastigheter eller områden där tjänster tillhandahålls. Ett tillgängligt alternativ bör därför tillhandahållas, t.ex. postadresser och närliggande hållplatser för kollektivtrafik, eller namn på orter eller regioner som ofta redan finns tillgängliga för den offentliga myndigheten i en form som är enkel och läsbar för de flesta användare.
- (30) Inbäddat innehåll, t.ex. en inbäddad bild eller video, bör omfattas av detta direktiv. Ibland skapas emellertid webbplatser och mobila applikationer där ytterligare innehåll kan komma att läggas till senare, t.ex. ett e-postprogram, en blogg, en artikel med möjlighet för användare att lägga till kommentarer, eller applikationer som stöder innehåll som användare bidrar till. Ett annat exempel kan vara en sida, t.ex. en portal eller nyhetswebbplats som består av innehåll som sammanfogas från flera bidragslämnare, eller webbplatser som automatiskt för innehåll från andra källor efterhand, t.ex. när reklamannonser genereras dynamiskt. Sådant innehåll från tredje part bör undantas från detta direktivs tillämpningsområde, förutsatt att det varken har finansierats eller tagits fram av den berörda offentliga myndigheten eller står under dess kontroll. Sådant innehåll

br i princip inte användas om det hindrar eller minskar funktionen fr den offentliga tjänst som tillhandahålls på de berrda webbplatserna eller mobila applikationerna. Om syftet med innehållet på offentliga myndigheters webbplatser eller mobila applikationer är att hålla samråd eller organisera forumdiskussioner, kan det innehållet inte betraktas som innehåll från tredje part och br därfr vara tillgängligt med undantag av innehåll som användare bidrar med som inte står under den berrda offentliga myndigheten kontroll.

- (31) Vissa tillgänglighetskrav fr webbplatser eller mobila applikationer br fortfarande iakttas när det gäller metadata som är kopplade till reproduktioner av fremål från kulturarvssamlingar.
- (32) Detta direktiv br inte ålägga medlemsstaterna att gra innehåll på arkiverade webbplatser eller mobila applikationer tillgängligt om det inte längre uppdateras eller redigeras eller om det inte längre behvs fr att genomföra administrativa rfraranden. Vid tillämpningen av detta direktiv br inte underhåll av rent teknisk karaktär anses utgå en uppdatering eller redigering av en webbplats eller en mobil applikation.
- (33) Skolors och frskolors väsentliga administrativa funktioner online br gras tillgängliga. När detta väsentliga innehåll tillhandahålls på ett tillgängligt sätt via en annan webbplats br det inte vara ndvändigt att gra det innehållet tillgängligt på nytt på den berrda enhetens webbplats.
- (34) Medlemsstaterna br kunna utvidga tillämpningen av detta direktiv till att omfatta andra typer av webbplatser och mobila applikationer, särskilt webbplatser på intranät eller extranät och mobila applikationer som inte omfattas av detta direktiv, som utformats fr oc h används av ett begränsat antal personer på arbetsplatser eller inom undervisningen, och bibehåller eller infra åtgärder i enlighet med unionsrätten som går utver minimikraven fr webbplatser och mobila applikationers tillgänglighet. Medlemsstaterna br också uppmuntras att utvidga tillämpningen av detta direktiv till privata enheter som tillhandahåller anläggningar och service som är ppna fr eller erbjuds allmänheten, inbegripet områdena fr hälsos- och sjukvård, barnomsorg, social integration och social trygghet samt tjänster fr el, gas, värme, vatten oc h elektronisk kommunikation samt posttjänster, med särskild uppmarksamhet på de tjänster som avses i artiklarna 8–13 i direktiv 2014/25/EU.
- (35) Även om detta direktiv inte är tillämpligt på unionsinstitutionernas webbplatser eller mobila applikationer uppmuntras dessa institutioner att uppfylla tillgänglighetskraven i detta direktiv.
- (36) De tillgänglighetskrav som anges i detta direktiv är avsedda att vara teknikneutrala. De beskriver vad som måste åstadkommits fr att en användare ska ha mjlighet att uppfatta, hantera, tolka och frstå en webbplats, en mobil applikation och relaterat innehåll. De specificerar inte vilken teknik som br väljs fr en viss webbplats, viss onlineinformation eller en viss mobil applikation. De hämmar således inte innovationer.
- (37) De fyra principerna fr tillgänglighet är fijande: mjlighet att uppfatta, vilket innehåll att information och komponenter i ett användargränsnivå måste presenteras fr användare på sätt som de kan uppfatta; hanterbarhet, vilket innehåll att komponenter i ett användargränsnivå och navigering måste vara hanterbara; begriplighet, vilket innehåll att information och hantering av användargränsnivå måste vara begriplig; robust karaktär, vilket innehåll att innehållet måste vara robust nog fr att kunna tolkas på ett tillfrittligt sätt av ett brett spektrum av användarprogram, inklusive hjälpmmedel. Dessa principer fr tillgänglighet omvandlas till mätbara framgångsriter, t.ex. de som utgrunden fr europeisk standard EN 301 549 V1.1.2 *Tillgänglighetskrav lämpliga vid offentlig upphandling av IKT-produkter och -tjänster i Europa* (2015-04) (europeisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04)), via harmoniserade standarder och en gemensam metod fr att testa hur väl innehåll på webbplatser och mobila applikationer verenstämmer med dessa principer. Den europeiska standarden antogs med std av mandat M/376 som utfärdades av kommissionen fr de europeiska standardiseringssorganen. I avvakten på offentliggrande av de harmoniserade standarderna eller delar dära v i Europeiska unionens officiella tidning, br relevanta klausuler i europeisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) betraktas som en minimimetod fr att genomföra dessa principer i praktiken.
- (38) Om tillgänglighetskraven i detta direktiv inte är tillämpliga, så kommer kraven på "rimliga anpassningsåtgärder" att vara fortsätt tillämpliga i enlighet med rådets direktiv 2000/78/EG (¹⁾), FN-konventionen eller annan relevant lagstiftning och anpassningar br vid beho v gräs, särskilt på arbetsplatsen oc h inom undervisningen.

¹⁾ Rådets direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättande av en allmän ram fr likabehandling (EGT L 303, 2.12.2000, s. 16).

- (39) Offentliga myndigheter bör tillämpa tillgänglighetskraven i detta direktiv i den utsträckning som dessas inte lägger en oproportionell börd på dem. Detta innebär att det i motiverade fall kanske inte är rimligt att en offentlig myndighet ska ha möjlighet att göra visst innehåll helt tillgängligt. Den offentliga myndigheten bör emellertid fortfarande göra detta innehåll så tillgängligt som möjligt och göra annat innehåll helt tillgängligt. Undantag från uppfyllandet av tillgänglighetskraven på grund av en oproportionell börd bör inte gå över vad som är absolut nödvändigt för att begränsa denna börd i förhållande till det berörda särskilda innehållet i varje enskilt fall. Åtgärder som skulle leda till en oproportionell börd bör anses innehålla åtgärder som skulle lägga en för stor organisatorisk eller ekonomisk börd på en offentlig myndighet, eller som skulle äventyra myndigheten kapacitet att antingen fullgöra sin uppgift eller att offentliggöra information som är nödvändig eller relevanta för dess uppgifter eller tjänster, när man samtidigt beaktar de förväntade fördelarna eller nackdelarna för medborgarna, särskilt personer med funktionsnedsättning. Endast berättigade skäl bör beaktas när man bedömer i vilken utsträckning tillgänglighetskraven inte kan uppfyllas därför att de leder till en oproportionell börd. Avsaknad av prioriteringar, tidsbrist eller bristande kunskaper bör inte anses utgöra berättigade skäl. Det bör inte heller finnas berättigade skäl för att inte upphandla eller utveckla system för programvara för att hantera innehåll på webbplatser och mobila applikationer på ett tillgängligt sätt, eftersom tillräckliga och rekommenderade lösningsmetoder är tillgängliga för att dessa system ska kunna uppfylla tillgänglighetskraven i detta direktiv.
- (40) Interoperabilitet när det gäller tillgänglighet bör maximera innehållets kompatibilitet med nuvarande och framtida användarprogram och hjälpmaterial. Mer specifikt bör innehållet på webbplatser och mobila applikationer tillhandahållas användarprogrammen en gemensam intern kodning av naturligt språk, strukturer, relationer och sevenser, samt data om eventuella inbäddade användargränssnittskomponenter. Interoperabilitet gynnar således användarna, eftersom den gör det möjligt för dem att överalt komma in på webbplatser och mobila applikationer med sina användarprogram. De kan också få större valmöjligheter och lägre priser i hela unionen. Interoperabilitet kommer också att gynna leverantörerna och köparena av produkter och tjänster relaterade till tillgänglighet avseende webbplatser och mobila applikationer.
- (41) I detta direktiv fastställs tillgänglighetskrav på offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer. För att underlätta för dessa webbplatser och mobila applikationer att uppnå överensstämmelse med dessa krav är det nödvändigt att föreskriva presumption om överensstämmelse för berörda webbplatser och mobila applikationer som uppfyller kraven i harmonisera standarder eller delar av dessa som tas fram och offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning* i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1025/2012⁽¹⁾ i fråga om angivande av närmare specifikationer för dessa krav. Enligt den förordningen bör medlemsstaterna och Europaparlamentet kunna invända mot harmonisera standarder som enligt deras uppfattning inte helt uppfyller de tillgänglighetskrav som fastställs i detta direktiv.
- (42) De europeiska standardiseringssorganen har antagit europeisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04), som specificerar funktionella tillgänglighetskrav för IKT-produkter och IKT-tjänster, inbegripet webbinnehåll, som kan användas vid offentlig upphandling eller för att stödja annan lagstiftning och politik. Presumption om överensstämmelse med de tillgänglighetskrav som anges i detta direktiv bör byggas på avsnitten 9, 10 och 11 i europeisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04). Tekniska specifikationer som antas på grundval av detta direktiv bör innehålla en närmare beskrivning av europeisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) i förhållande till mobila applikationer.
- (43) De tekniska specifikationer och standarder som utarbetats i förhållande till tillgänglighetskraven i detta direktiv bör dessutom beakta mobila enheters begreppsmässiga och tekniska särdrag.
- (44) Ett tillgänglighetsutlåtande bör ges av offentliga myndigheter om deras webbplatser och mobila applikationers överensstämmelse med tillgänglighetskraven enligt det här direktivet. Tillgänglighetsutlåtandet bör, i förekommande fall, redovisa de tillgängliga alternativ som föreskrivs.
- (45) Mobila applikationer är åtkomliga från flera olika källor, bland annat privata applikationsbutiker. Information om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters mobila applikationer som laddas ned från tredjepartskällor bör tillhandahållas i anslutning till den beskrivning av den mobila applikationen som användarna ges innan de laddar

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1025/2012 av den 25 oktober 2012 om europeisk standardisering och om ändring av rådets direktiv 89/686/EEG och 93/15/EEG samt av Europaparlamentets och rådets direktiv 94/9/EG, 94/25/EG, 95/16/EG, 97/23/EG, 98/34/EG, 2004/22/EG, 2007/23/EG, 2009/23/EG och 2009/105/EG samt om upphävande av rådets beslut 87/95/EEG och Europaparlamentets och rådets beslut 1673/2006/EG (EUT L 316, 14.11.2012, s. 12).

ned den mobila applikationen. Detta innebär inget krav på stora plattformsleverantörer att ändra sina mekanismer för applikationsdistribution, men utgör däremot ett krav på att den offentliga myndigheten gör tillgänglighetsutlåtandet åtkomligt med hjälp av nuvarande eller framtida teknik.

- (46) En kommentarsfunktion bör inrättas för att göra det möjligt för en person att underrätta den berörda offentliga myndigheten om fall där webbplatser eller mobila applikationer inte överensstämmer med de tillgänglighetskrav som anges i detta direktiv och att begära ut utesluten information. Sådana begäranden om information kan också gälla innehåll som undantas från detta direktivs tillämpningsområde eller på annat sätt undantas från överensstämmelserna med tillgänglighetskraven i detta direktiv, såsom filformat för dokument, förinspelade tidsberoende media eller innehåll i arkiverade webbplatser. Genom att använda kommentarsfunktionen, som är knuten till ett uppföljningsförfarande, bör det vara möjligt för användare av offentliga myndigheters webbplatser eller mobila applikationer att begära att få nödvändig information, inklusive tjänster och dokument. När en berättigad och rimlig begäran besvaras bör den berörda offentliga myndigheten tillhandahålla informationen på ett tillfredsställande och lämpligt sätt inom en rimlig tidsperiod.
- (47) Medlemsstaterna bör vidta nödvändiga åtgärder för ökad medvetenhet och främja utbildningsprogram relaterade till tillgänglighet avseende webbplatser och mobila applikationer för relevanta intressenter, och i synnerhet personal som ansvarar för webbplatser och mobila applikationers tillgänglighet. Relevanta intressenter bör konsulteras eller medverka i förberedelserna av innehållet i utbildningen om tillgänglighet och åtgärderna för ökad medvetenhet.
- (48) Det är viktigt att medlemsstaterna i nära samarbete med kommissionen främjar användningen av publiceringsverktyg som gör det möjligt att bättre genomföra tillgänglighetskraven i detta direktiv. Det kan handla om att främja passivt, t.ex. genom att offentliggöra en forteckning över kompatibla publiceringsverktyg utan något krav på användning av dessa verktyg, eller aktivt, t.ex. krav på att använda kompatibla publiceringsverktyg eller att finansiera en utveckling av dessa.
- (49) För att säkerställa korrekt genomförande av detta direktiv och särskilt genomförandet av regler om överensstämmelse med tillgänglighetskraven är det ytterst viktigt att kommissionen och medlemsstaterna regelbundet rådgör med relevanta intressenter. Relevanta intressenter i den mening som avses i detta direktiv bör bl. a. inbegripa organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning och äldre, arbetsmarknadspartier, företag som medverkar vid framställning av programvara för tillgänglighet relaterad till webbplatser och mobila applikationer samt civilsamhället.
- (50) Överensstämmelse med tillgänglighetskraven i detta direktiv bör regelbundet övervakas. En harmoniserad metod för övervakning skulle innehålla en beskrivning av sättet att i alla medlemsstater på enhetlig grund kontrollera graden av överensstämmelserna med tillgänglighetskraven, utförandet av representativa stickprov och övervakningens periodicitet. Medlemsstaterna bör regelbundet rapportera om resultatet av övervakningen och minst en gång om vilka åtgärder som har vidtagits för genomförandet av detta direktiv.
- (51) Den övervakningsmetod som ska fastställas av kommissionen bör vara klar och tydlig, överförbar, jämförbar och reproducerbar. Övervakningsmetodenas reproducerbarhet bör maximeras samtidigt som hänsyn tas till det faktum att mänskliga faktorer, t.ex. testning med hjälp av användare, eventuellt kan påverka denna reproducerbarhet. För att förbättra jämförbarhet av data mellan medlemsstater bör övervakningsmetoderna innehålla en beskrivning av hur resultatet av de olika testen måste eller kan läggas fram. För att inte ta resurser från uppgifterna att göra innehåll mer tillgängligt bör övervakningsmetoden vara lätt att använda.
- (52) För att inte hindra innovation i fråga om mätmetoder för tillgänglighet avseende webbplatser och mobila applikationer och förutsatt att det inte hindrar jämförbarhet av data i unionen bör medlemsstaterna kunna använda mer avancerad övervakningsteknik på grundval av övervakningsmetoder som fastställs av kommissionen.
- (53) För att undvika att man systematiskt vänder sig till domstol bör det fastställas bestämmelser om rätten att inleda ett tillfredsställande och effektivt förfarande för att säkerställa efterlevnaden av detta direktiv. Detta ska inte påverka rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan. Detta förfarande bör anses inbegripa rätten att lämna i klagomål till befintliga nationella myndigheter som är behöriga att besluta i fråga om dessa klagomål.
- (54) I syfte att garantera att presumptionen om överensstämmelse med tillgänglighetskraven i detta direktiv tillämpas korrekt bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt delegeras till kommissionen med avseende på ändringar av detta direktiv genom uppdatering av

hänvisningar till europeisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04). Det är särskilt viktigt att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå, och att dessa samråd genomförs i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet om den 13 april 2016 om bättre lagstiftning (¹). För att säkerställa lika stor delaktighet i utarbetandet av delegerade akter erhåller Europaparlamentet och rådet alla handlingar samtidigt som medlemsstaternas experter, och deras experter ges systematiskt tillträde till möten i de av kommissionens expertgrupper som arbetar med förberedelse av delegerade akter.

- (55) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av relevanta bestämmelser i detta direktiv bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter. Granskningsförfarandet bör användas för att fastställa de tekniska specifikationerna för tillgänglighetskraven, den metod som medlemsstaterna bör använda för att övervaka de berörda webbplatsernas och mobila applikationernas överensstämmelse med dessa krav och närmare bestämmelser om medlemsstaternas rapportering om övervakningsresultaten till kommissionen. Det rådgivande förfarandet bör användas för atttagande av genomförandeakter för fastställda av en mall för tillgänglighetsutländan som inte påverkar arten och omfattningen av de skyldigheter som följer av detta direktiv men som underlättar tillämpningen av de bestämmelser som föreskrivs. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 (²).
- (56) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att inrätta en harmoniserad marknad för tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, eftersom det kräver en harmonisering av de nuvarande olika reglerna i deras respektive rättsordningar, utan snarare kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. För att förbättra den inre marknadens funktionssätt syftar detta direktiv till tillämpning av medlemsstaternas lager och andra författningsar när det gäller tillgänglighetskraven avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer för att därigenom göra dessa webbplatser och mobila applikationer mer tillgängliga för användare, särskilt personer med funktionsnedsättning.
2. I detta direktiv fastställs bestämmelser som kräver att medlemsstaterna ska säkerställa att offentliga myndigheters webbplatser, oavsett vilken anordning som används för åtkomst, och mobila applikationer uppfyller tillgänglighetskraven i artikel 4.
3. Detta direktiv är inte tillämpligt på följande webbplatser och mobila applikationer:
 - a) Webbplatser och mobila applikationer tillhörande radio- och televisionss företag med uppdrag i allmänhetens tjänst samt deras dotterbolag, liksom för andra organ eller deras dotterbolag, för fullgörandet av ett uppdrag att verka i allmänhetens tjänst på radio- eller tv-området.
 - b) Webbplatser och mobila applikationer tillhörande icke-statliga organisationer som inte tillhandahåller tjänster som är väsentliga för allmänheten eller tjänster som specifikt tillgodosser behoven för eller är avsedda för personer med funktionsnedsättning.
4. Detta direktiv är inte tillämpligt på följande innehåll på webbplatser och i mobila applikationer:
 - a) Filformat för dokument som offentligjorts före den 23 september 2018, om sådant innehåll inte behövs för att genomföra de aktiva administrativa förfaranden som följer av den berörda offentliga myndigheten uppgifter.
 - b) Förinspelade tidsberoende media som offentligjorts före den 23 september 2020.

(¹) EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

(²) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

- c) Direktsändningar av tidsberoende medier.
 - d) Onlinekartor och onlinekartjänster, så länge som väsentlig information tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt för karter som är avsedda för navigering.
 - e) Innehåll från tredje part som varken har finansierats eller tagits fram av den berörda offentliga myndigheten eller står under dess kontroll.
 - f) Reproduktioner av föremål från kulturarvssamlingar som inte kan göras fullständigt tillgängliga på grund av
 - i) att tillgänglighetskraven inte är förenliga med antingen det berörda föremålets bevarande eller reproduktionens autenticitet (t.ex. vad gäller kontrast), eller
 - ii) att det saknas automatiska lösningar till överkomligt pris som skulle göra det lätt att överföra text i handskrifter eller andra föremål från kulturarvssamlingar till presentationsformat som är förenliga med tillgänglighetskraven.
 - g) Innehåll i extranät och intranät, det vill säga webbplatser som endast är tillgängliga för slutna grupper och inte för allmänheten som sådan, som offentliggjorts före den 23 september 2019 fram till dess att sådana webbplatser genomgår en omfattande översyn.
 - h) Innehåll på webbplatser och i mobila applikationer som räknas som arkiverat, vilket innebär att de endast har innehåll som varken är nödvändigt för att genomföra aktiva administrativa förfaranden eller uppdateras eller redigeras efter den 23 september 2019.
5. Medlemsstaterna får undanta webbplatser och mobila applikationer tillhörande skolor, daghem och förskolor från detta direktivs tillämpning, med undantag av innehåll som hänför sig till väsentliga administrativa funktioner online.

Artikel 2

Minimiharmonisering

Medlemsstaterna får bibehålla eller införa åtgärder i enlighet med unionsrätten som går utöver de minimikrav som fastställs i detta direktiv för webbplatser och mobila applikationers tillgänglighet.

Artikel 3

Definitioner

I detta direktiv avses med

1. *offentlig myndighet*: statliga, regionala eller lokala myndigheter, offentligrättsliga organ enligt definitionen i led 4 i artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU eller sammanslutningar av en eller flera sådana myndigheter eller ett eller flera sådana offentligrättsliga organ, om dessa sammanslutningar särskilt inrättats för att tillgodose behov i det allmännas intresse, utan industriell eller kommersiell karaktär.
2. *mobil applikation*: en programvara som utformas och utvecklas av eller på uppdrag av offentliga myndigheter för användning av allmänheten i mobila enheter som smarttelefoner och pekplattor. I detta ingår inte själva den programvara som styr dessa enheter (mobila operativsystem) eller själva datorutrustningen.
3. *standard*: en standard i enlighet med definitionen i artikel 2 led 1 i förordning (EU) nr 1025/2012.
4. *europeisk standard*: en europeisk standard enligt definitionen i artikel 2 led 1 b i förordning (EU) nr 1025/2012.
5. *harmoniserad standard*: en harmoniserad standard enligt definitionen i artikel 2 led 1 c i förordning (EU) nr 1025/2012.
6. *tidsberoende media*: medier av följande typ: enbart ljud, enbart video, kombination av ljud och video, enbart ljud och/eller video i kombination med interaktion.

7. föremål från kulturarvssamlingar: privat eller offentligt ägda föremål av historiskt, konstnärligt, arkeologiskt, estetiskt, vetenskapligt eller tekniskt intresse och som ingår i samlingar som bevaras av kulturella institutioner som bibliotek, arkiv och museer.
8. mätdata: kvantifierade resultat av den övervakningsverksamhet som utförs för att kontrollera att offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer överensstämmer med tillgänglighetskraven i artikel 4. Mätdata omfattar både kvantitativa uppgifter om stickprovet av kontrollerade webbplatser och mobila applikationer (antal webbplatser och applikationer, eventuellt med antal besökare eller användare etc.) och kvantitativa uppgifter om tillgänglighetsnivå.

Artikel 4

Tillgänglighetskrav på offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer

Medlemsstaterna ska särskälla att offentliga myndigheter vidtar de åtgärder som är nödvändiga för att göra sina webbplatser och mobila applikationer mer tillgängliga genom att göra dem möjliga att uppfatta, hanterbara, begripliga och robusta.

Artikel 5

Oproportionell börd

1. Medlemsstaterna ska särskälla att offentliga myndigheter tillämpar tillgänglighetskraven i artikel 4 i den utsträckning som dessa krav inte lägger en oproportionell börd på de offentliga myndigheterna vid tillämpningen av den artikeln.
2. För att bedöma i vilken utsträckning efterlevnad av tillgänglighetskraven i artikel 4 innebär en oproportionell börd ska medlemsstaterna särskälla att den berörda offentliga myndigheten beaktar relevanta omständigheter, bland annat följande:
 - a) Den berörda offentliga myndighetens storlek, art och resurser.
 - b) Uppskattade kostnader och fördelar för den berörda offentliga myndigheten i förhållande till de uppskattade fördelarna för personer med funktionsnedsättning, med hänsyn tagen till hur ofta och under hur lång tid den specifika webbplatsen och mobila applikationen används.
 - c) Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 i denna artikel, ska den berörda offentliga myndigheten göra den inledande bedömmningen av i vilken utsträckning överensstämme med tillgänglighetskraven i artikel 4 innebär en oproportionell börd.
3. Om en offentlig myndighet utnyttjar det undantag som föreskrivs i punkt 1 i denna artikel för en specifik webbplats eller mobil applikation efter att ha genomfört den bedömmning som avses i punkt 2 i denna artikel, ska den i det tillgänglighetsutlätande som avses i artikel 7 förklara vilka delar av tillgänglighetskraven som inte kunde uppfyllas och, där så är lämpligt, tillhandahålla tillgängliga alternativ.

Artikel 6

Presumption om överensstämme med tillgänglighetskrav

1. Innehåll på webbplatser och i mobila applikationer som överensstämmer med de harmoniserade standarder eller delar av dem till vilka hänvisningar har offentliggjorts av kommissionen i *Europeiska unionens officiella tidning* i enlighet med förordning (EU) nr 1025/2012 ska förutsättas överensstämme med de tillgänglighetskrav som avses i artikel 4 som omfattas av dessa standarder eller delar av dem.
2. Om inga hänvisningar till de harmoniserade standarder som avses i punkt 1 i denna artikel har offentliggjorts ska innehåll i mobila applikationer som överensstämmer med de tekniska specificeringarna eller delar av dem förutsättas överensstämme med de tillgänglighetskrav som avses i artikel 4 och som omfattas av dessa tekniska specificeringar eller delar av dem.

Kommissionen ska anta genomförandeakter som anger de tekniska specifikationer som avses i första stycket i denna punkt. Dessa tekniska specifikationer ska uppfylla tillgänglighetskraven i artikel 4 och ska säkerställa en tillgänglighetsnivå som åtminstone motsvarar den nivå som säkerställs genom europeisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04).

De genomförandeakter som avses i andra stycket i denna punkt ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 11.3. Om inga hänvisningar till de harmoniserade standarder som avses i punkt 1 i den här artikeln har offentliggjorts ska den första av dessa genomförandeakter antas senast den 23 december 2018.

3. Om inga hänvisningar till de harmoniserade standarder som avses i punkt 1 i denna artikel har offentliggjorts ska innehåll på webbplatser som uppfyller relevanta krav i europeisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) eller delar av den förutsätts överensstämma med de tillgänglighetskrav i artikel 4 som omfattas av dessa relevanta krav, eller delar av dem.

Om inga hänvisningar till de harmoniserade standarder som avses i punkt 1 i denna artikel har offentliggjorts och om de tekniska specifikationer som avses i punkt 2 i denna artikel saknas ska innehåll i mobila applikationer som uppfyller relevanta krav i europeisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) eller delar av den förutsätts överensstämma med de tillgänglighetskrav i artikel 4 som omfattas av dessa relevanta krav, eller delar av dem.

4. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 10 för att ändra punkt 3 i denna artikel genom en uppdatering av hänvisningen till europeisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) så att de hänvisar till en senare version av denna standard eller till en europeisk standard som ersätter denna, om denna version eller standard uppfyller tillgänglighetskraven i artikel 4 och säkerställer en tillgänglighetsnivå som minst motsvarar den nivå som säkerställs genom europeisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04).

Artikel 7

Ytterligare åtgärder

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att offentliga myndigheter tillhandahåller och regelbundet uppdaterar ett detaljerat, fullständigt och tydligt tillgänglighetsutlåtande om deras webbplatser och mobila applikationers överensstämmelse med detta direktiv.

När det gäller webbplatser ska tillgänglighetsutlåtandet lämnas i ett tillgängligt format, genom användning av den mall för tillgänglighetsutlåtanden som avses i punkt 2, och offentliggöras på den relevanta webbplatsen.

När det gäller mobila applikationer ska tillgänglighetsutlåtandet lämnas i ett tillgängligt format, genom användning av den mall för tillgänglighetsutlåtanden som avses i punkt 2, och vara tillgänglig på webbplatsen för den offentliga myndighet som utvecklade den berörda mobila applikationen eller i anslutning till den information som är tillgänglig när man laddar ned applikationen.

Utlåtandet ska innehålla följande:

- a) En förklaring avseende de delar av innehållet som inte är tillgängliga och de skäl som ligger till grund för att de inte är tillgängliga och, i förekommande fall, de tillgängliga alternativen som finns.
- b) En beskrivning av, och en länk till, en kommentarfunktion som gör det möjligt för vem som helst att meddela den berörda offentliga myndigheten att dess webbplats eller mobila applikation inte uppfyller tillgänglighetskraven i artikel 4 och att begära ut information som uteslutits i enlighet med artiklarna 1.4 och 5.
- c) En länk till det uppföljningsförfarande som föreskrivs i artikel 9 och som kan åberopas i händelse av ett otillfredsställande svar på meddelandet eller begäran.

Medlemsstaterna ska säkerställa att offentliga myndigheter på ett tillfredsställande sätt besvarar detta meddelande eller denna begäran inom en rimlig tidsperiod.

2. Kommissionen ska anta genomförandeakter om fastställande av en mall för tillgänglighetsutlåtanden. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 11.2. Senast den 23 december 2018 ska kommissionen anta den första genomförandeakten.

3. Medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att underlätta tillämpningen av de tillgänglighetskrav som anges i artikel 4 på andra typer av webbplatser eller mobila applikationer än de som avses i artikel 1.2, särskilt webbplatser eller mobila applikationer som omfattas av befintliga nationella lagar om tillgänglighet.

4. Medlemsstaterna ska främja och underlätta utbildningsprogram om webbplatser och mobila applikationers tillgänglighet riktade till relevanta intressenter och personal på offentliga myndigheter, för att lära dem att skapa, underhålla och uppdatera webbplatser och mobila applikationer.

5. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att öka medvetenheten om de tillgänglighetskrav som anges i artikel 4, om deras nyta för användare och ägare till webbplatser och mobila applikationer och om möjligheten att lämna återkoppling om kraven i detta direktiv inte uppfylls, i enlighet med denna artikel.

6. I samband med den övervakning och rapportering som avses i artikel 8 ska kommissionen underlätta samarbetet på unionsnivå mellan medlemsstaterna och mellan medlemsstaterna och relevanta intressenter för att utbyta bästa praxis och för att se över den övervakningsmetod som avses i artikel 8.2, marknads- och teknikutvecklingen samt framstegen mot tillgänglighet för webbplatser och mobila applikationer.

Artikel 8

Övervakning och rapportering

1. Medlemsstaterna ska, på grundval av den övervakningsmetod som avses i punkt 2 i denna artikel, regelbundet övervaka att offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer uppfyller tillgänglighetskraven i artikel 4.

2. Kommissionen ska anta genomförandeakter om fastställande av en metod för övervakning av att webbplatser och mobila applikationer överensstämmer med tillgänglighetskraven i artikel 4. Denna övervakningsmetod ska vara klar och tydlig, överförbar, reproducerbar och lätt att använda. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 11.3. Senast den 23 december 2018 ska kommissionen anta den första genomförandeakten.

3. Den metod för övervakning som avses i punkt 2 får beakta expertanalys och ska omfatta

- a) periodiciteten för övervakningen och stickprov av webbplatser och mobila applikationer som ska vara föremål för övervakning,
- b) på webbplatsnivå, stickprov av webbplatser och innehållet på dessa webbplatser,
- c) på mobil applikationsnivå, det innehåll som ska kontrolleras, med beaktande av tidpunkten för när applikationen först släpptes ut och senare uppdateringar av funktioner,
- d) en beskrivning av hur överensstämmelse eller bristande överensstämmelse med tillgänglighetskraven i artikel 4 ska påvisas i tillräcklig grad, med direkt hävnisning, när det är lämpligt, till relevanta beskrivningar i den harmoniseraade standarden eller, om sådan saknas, i de tekniska specifikationer som avses i artikel 6.2 eller i den europeiska standard som avses i artikel 6.3,
- e) om brister konstateras, en mekanism för att tillhandahålla data och information om överensstämmelsen med tillgänglighetskraven i artikel 4 i ett format som de offentliga myndigheterna kan använda för att rätta till bristerna, och
- f) lämpliga arrangemang, inklusive vid behov exempel och riktlinjer, för automatiska och manuella kontroller samt användbarhetskontroller, i kombination med en beskrivning av hur stickprov bör utföras på ett sätt som överensstämmer med periodiciteten för övervakningen och rapporteringen.

4. Senast den 23 december 2021, och därefter vart tredje år, ska medlemsstaterna överlämna en rapport till kommissionen om resultatet av övervakningen, inbegripet mätdata. Rapporten ska utarbetas på grundval av de bestämmelser om rapportering som avses i punkt 6 i denna artikel. Rapporten ska också omfatta uppgifter om användningen av det uppföljningsförfarande som avses i artikel 9.

5. Med avseende på de åtgärder som antas i enlighet med artikel 7 ska den första rapporten även omfatta följande:
- En beskrivning av de mekanismer som medlemsstaterna har infört för samrådet med relevanta intressenter om tillgänglighet avseende webbplatser och mobila applikationer.
 - Föraranden för att offentliggöra utveckling inom tillgänglighetspolitiken för webbplatser och mobila applikationer.
 - Erfarenheter och resultat från genomförandet av reglerna om överensstämelse med tillgänglighetskraven i artikel 4.
 - Uppgifter om utbildning och verksamhet för ökad medvetenhet.

Om betydande ändringar har gjorts av de åtgärder som avses i första stycket ska medlemsstaterna i sina därefter följande rapporter innehålla uppgifter om dessa ändringar.

6. Innehållet i samtliga rapporter, dock inte nödvändigtvis förteckningen över de granskade webbplatserna, mobila applikationerna eller offentliga myndigheterna, ska offentliggöras i ett tillgängligt format. Kommissionen ska anta genomförandeakten om fastställande av närmare bestämmelser om medlemsstaternas rapportering till kommissionen. Dessa genomförandeakten ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 11.3. Senast den 23 december 2018 ska kommissionen anta den första genomförandeakten.

7. Senast den 23 september 2018 ska medlemsstaterna underrätta kommissionen om det organ som utsetts för att genomföra övervakningen och rapporteringen.

Artikel 9

Uppföljningsförfarande

- Medlemsstaterna ska säkerställa att det finns ett tillfredsställande och effektivt uppföljningsförfarande för att säkerställa efterlevnaden av detta direktiv i förhållande till kraven i artiklarna 4, 5 och 7.1. Medlemsstaterna ska särskilt säkerställa att det finns ett uppföljningsförfarande, t.ex. en möjlighet att kontakta en ombudsman, för att säkerställa en effektiv hantering av meddelanden eller begäranden som tagits emot i enlighet med artikel 7.1 b och för att se över den bedömning som avses i artikel 5.
- Senast den 23 september 2018 ska medlemsstaterna underrätta kommissionen om det organ som ansvarar för efterlevnaden av detta direktiv.

Artikel 10

Utövande av delegeringen

- Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.
- Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artikel 6.4 ska ges till kommissionen tills vidare från och med den 23 juni 2017.
- Den delegering av befogenhet som avses i artikel 6.4 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verka den dagen efter det att det offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.
- Innan kommissionen antar en delegerad akt, ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet den 13 april 2016 om bättre lagstiftning.

5. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.

6. En delegerad akt som antas enligt artikel 6.4 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade aktens inom en period på två månader från den dag då aktens delgavs till Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 11

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.
2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 4 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.
3. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

Artikel 12

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra förfatningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 23 september 2018. De ska genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.
3. Medlemsstaterna ska tillämpa dessa bestämmelser enligt följande:
 - a) För offentliga myndigheters webbplatser som inte offentliggjorts före den 23 september 2018 från och med den 23 september 2019.
 - b) För alla offentliga myndigheters webbplatser som inte omfattas av led a från och med den 23 september 2020.
 - c) För offentliga myndigheters mobila applikationer från och med den 23 juni 2021.

Artikel 13

Översyn

Kommissionen ska göra en översyn av tillämpningen av detta direktiv senast den 23 juni 2022. Vid denna översyn ska hänsyn tas till medlemsstaternas rapporter om resultatet av den övervakning som anges i artikel 8 och användning av det uppföljningsförande som anges i artikel 9. Den bör även innehålla en översyn av tekniska framsteg som skulle kunna göra tillgängligheten lättare att åstadkomma för vissa typer av innehåll som undantas från detta direktivs tillämpningsområde. Resultatet av denna översyn ska offentliggöras i ett tillgängligt format.

Artikel 14

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.

2.12.2016

 SV

Europeiska unionens officiella tidning

L 327/15

Artikel 15**Adressater**

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Strasbourg den 26 oktober 2016.

På Europaparlamentets vägnar

I. LESAY
Ordförande

På rådets vägnar

M. SCHULZ
Ordförande

Departementsserien 2017

Kronologisk förteckning

1. Elektronisk vervakning av kontaktfrbud. Ju.
2. Åldersdifferentierat underhållsstöd och hjt grundavdrag fr bidragsskyldiga fräldrar. S.
3. Genomfrande av ICT-direktivet. Ju.
4. Sjukpenning i avvaktan på slutligt beslut. S.
5. Effektivare sanktioner i livsmedelskedjan m.m. N.
6. Frslag till lag om ersättning till personer som har fått ändrad knstillhright fastställd i vissa fall. S.
7. Kommunikation fr vår gemensamma säkerhet. Uppdrag om en utvecklad och säker kommunikationslösning fr aktrer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och frsvar. Ju.
8. Kultursamverkan fr ett Sverige som håller ihop. Framtida inriktning och utvecklingsmöjligheter fr kultursamverkansmodellen. Ku.
9. Frstärkt rehabilitering fr återgång i arbete. S.
10. ILO:s konvention om anständiga arbetsvillkor fr hushållsarbetare. A.
11. Ändrade regler om retroaktivitet avseende efterlevandestd. S.
12. Om frenklat beslutsfattande och särskilda boendeformer fr äldre. S.
13. Skadeständets bestämmande vid finansiell rådgivning. Fi.
14. Vissa ändringar i läkemedelslagen. S.
15. Ökat konsulärt skydd fr unionsmedborgare och deras familjemedlemmar. Genomfrande av direktiv (EU) 2015/637. UD.
16. Arbetsplatsinspektioner och hjt särskild avgift. Ju.
17. En ny lag om frsäkringsdistribution. Fi.
18. Karensavdrag – en mer rättvis självrisk. S.
19. Anpassningar av de fastighetsrättsliga, associationsrättsliga, transporträttsliga och immaterialrättsliga frfattningarna till dataskyddsfrordningen. Ju.
20. Regionalt utvecklingsansvar i Stockholms, Kalmar och Blekinge län. Fi.
21. Skyldighet fr vissa offentliga funktionärer att anmäla innehav av finansiella instrument. Fi.
22. Utstationering och vägtransporter. A.
23. Kompletterande bestämmelser till EU:s frordning om personlig skyddsutrustning. Fi.
24. Skjutvapen och explosiva varor – Skärpta straff fr de grova brotten. Ju.
25. Nya ungdomspåfljder. Ju.
26. En anpassning till dataskyddsfrordningen – kreditupplysningslagen och några andra frfattningar. Ju.
27. Genomfrande av säsongsanställningsdirektivet. Ju.
28. En anpassning till dataskyddsfrordningen av dataskyddsbestämmelser inom Näringsdepartementets verksamhetsområde. N.
29. Utkade möjligheter till utbyte av läkemedel. S.
30. Ett entreprenörsansvar i bygg- och anläggningsbranschen. A.
31. Elektroniska fakturor vid offentlig upphandling. Fi.
32. Biologiskt mångfald och ekosystemtjänster. Kontrollstation 2016. M.
33. Anpassningar till dataskyddsfrordningen av registerfrfattningar inom Arbetsmarknadsdepartementets ansvarsområde. A.
34. Ändringar i bestämmelser om val till Sametinget. K.
35. Krkortslån. A.
36. En snabbare lagfring. Frsksprojekt med ett snabbfrfarande i brottmål. Ju.

37. Frekventa och omfattande ärenden om utlämnande av allmän handling. Ju.
38. Livstidsstraff fr mord. Ju.
39. Legitimation fr hälso- och sjukvårdskuratorer. S.
40. Ändringar i vissa frfattningar inom Finansdepartementets ansvarsområde med anledning av EU:s dataskydds-reform. Fi.
41. En omarbetad domstolsdatalag. Anpassning till EU:s dataskyddsfrordning. Ju.
42. Fljdänderingar till ny frvalnings-lag. Ju.
43. Konsultation i frågor som rr det samiska folket. Ku.
44. Elmarknadslag. M.
45. En omarbetad utlänningssdatalag. Anpassning till EU:s dataskydds-frordning. Ju.
46. Kriminalvärldens datalag. Anpassning till EU:s dataskyddsfrordning. Ju.
47. Utredningar avseende vissa skador och ddsfall. S.
48. Statistik på upphandlingsområdet. Fi.
49. Omedelbart omhändertagande av barn och unga i vissa internationella situationer. S.
50. Ett moderniserat medinflytande fr totalfrsvarspliktiga. F.
51. Sweden's sixth national report under the Joint Convention on the safety of spent fuel management and on the safety of radioactive waste management. M.
52. Tillgång till upphovsrättsligt skyddat material fr personer med läsnedsättning. Ju.
53. Rätten till offentlig frsvarare. Genomfrande av EU:s rättshjälps-direktiv. Ju.
54. En anpassning till dataskydds-frordningen av frfattningar inom Milj- och energidepartementets verksamhetsområde. M.
55. En karensdag mindre i arbetslshetsfrsäkringen. A.
56. Bastjänstgring fr läkare. S.
57. Fljdänderingar till ändrade mediegrundlagar. Ju.
58. EU:s dataskyddsreform – anpassningar av vissa frfattningar om allmän ordning och säkerhet. Ju.
59. Regelfrenklingar inom ekonomisk familjepolitik. S.
60. Genomfrande av webbtillgänglighets-direktivet. Fi.

Departementsserien 2017

Systematisk förteckning

Arbetsmarknadsdepartementet

- ILO:s konvention om anständiga arbetsvillkor fr hushållsarbetare. [10]
- Utstationering och vägtransporter. [22]
- Ett entreprenursansvar i bygg- och anlägningsbranschen. [30]
- Anpassningar till dataskyddsfrordningen av registerfrfattningar inom Arbetsmarknadsdepartementets ansvarsområde. [33]
- Krkortslån. [35]
- En karensdag mindre i arbetslshetsfrsäkringen. [55]

Finansdepartementet

- Skadeständets bestämmande vid finansiell rådgivning. [13]
- En ny lag om frsäkringsdistribution. [17]
- Regionalt utvecklingsansvar i Stockholms, Kalmar och Blekinge län. [20]
- Skyldighet fr vissa offentliga funktionärer att anmäla innehav av finansiella instrument. [21]
- Kompletterande bestämmelser till EU:s frordning om personlig skyddsutrustning. [23]
- Elektroniska fakturor vid offentlig upphandling. [31]
- Ändringar i vissa frfattningar inom Finansdepartementets ansvarsområde med anledning av EU:s dataskydds-reform. [40]
- Statistik på upphandlingsområdet. [48]
- Genomfrande av webbtillgänglighetsdirektivet. [60]

Försvarsdepartementet

- Ett moderniserat medinflytande fr totalfrsvarspliktiga. [50]

Justitiedepartementet

- Elektronisk vervakning av kontaktfrbud. [1]
- Genomfrande av ICT-direktivet. [3]
- Kommunikation fr vår gemensamma säkerhet. Uppdrag om en utvecklad och säker kommunikationslösning fr aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och frsvar. [7]
- Arbetsplatsinspektioner och hjd särskild avgift. [16]
- Anpassningar av de fastighetsrätsliga, associationsrätsliga, transporträtsliga och immaterialrätsliga frfattningarna till dataskyddsfrordningen. [19]
- Skjutvapen och explosiva varor – Skärpta straff fr de grova brotten. [24]
- Nya ungdomspåfljder. [25]
- En anpassning till dataskyddsfrordningen – kreditupplysningslagen och några andra frfattningar. [26]
- Genomfrande av säsongsanställningsdirektivet. [27]
- En snabbare lagfring. Frsksprojekt med ett snabbfrfarande i brottmål. [36]
- Frekventa och omfattande ärenden om utlämnande av allmän handling. [37]
- Livstidsstraff fr mord. [38]
- En omarbetad domstolsdatalag. Anpassning till EU:s dataskyddsfrordning. [41]
- Fljdänderingar till ny frvaltningslag. [42]
- En omarbetad utlänningsdatalag. Anpassning till EU:s dataskyddsfrordning. [45]
- Kriminalvårdens datalag. Anpassning till EU:s dataskyddsfrordning. [46]
- Tillgång till upphovsrättsligt skyddat material fr personer med läsnedsättning. [52]

Rätten till offentlig försvarare.	Ändrade regler om retroaktivitet avseende efterlevandestöd. [11]
Genomförande av EU:s rättshjälpsdirektiv. [53]	Om förenklat beslutsfattande och särskilda boendeformer för äldre. [12]
Földändringar till ändrade mediegrundlagar. [57]	Vissa ändringar i läkemedelslagen. [14]
EU:s dataskyddsreform – anpassningar av vissa författningsar om allmän ordning och säkerhet. [58]	Karensavdrag – en mer rättvis självrisk. [18]
Kulturdepartementet	Utökade möjligheter till utbyte av läkemedel. [29]
Kultursamverkan för ett Sverige som håller ihop. Framtida inriktning och utvecklingsmöjligheter för kultursamverkansmodellen. [8]	Legitimation för hälso- och sjukvårdskuratorer. [39]
Ändringar i bestämmelser om val till Sametinget. [34]	Utredningar avseende vissa skador och dödsfall. [47]
Konsultation i frågor som rör det samiska folket. [43]	Omdelbart omhändertagande av barn och unga i vissa internationella situationer. [49]
Miljö- och energidepartementet	Bastjänstgöring för läkare. [56]
Biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Kontrollstation 2016. [32]	Regelförenklingar inom ekonomisk familjepolitik. [59]
Elmarknadslag. [44]	
Sweden's sixth national report under the Joint Convention on the safety of spent fuel management and on the safety of radioactive waste management. [51]	
En anpassning till dataskyddsförordningen av författningsar inom Miljö- och energidepartementets verksamhetsområde. [54]	
Näringsdepartementet	
Effektivare sanktioner i livsmedelskedjan m.m. [5]	
En anpassning till dataskyddsförordningen av dataskyddsbestämmelser inom Näringsdepartementets verksamhetsområde. [28]	
Socialdepartementet	
Åldersdifferentierat underhållsstöd och höjt grundavdrag för bidragsskyldiga föräldrar. [2]	
Sjukpenning i avvakten på slutligt beslut. [4]	
Förslag till lag om ersättning till personer som har fått ändrad könstillhörighet fastställd i vissa fall. [6]	
Förstärkt rehabilitering för återgång i arbete. [9]	